

В. М. ЄРМОЛОВА

Кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання Національного університету фізичного виховання і спорту України.
Закінчила Київський державний інститут фізичної культури за спеціальністю викладач фізичної культури і спорту.
Має великий досвід роботи у галузі фізичного виховання: тренер з художньої гімнастики (1996 – 1972 рр.), інструктор-методист виробничої гімнастики (1972 – 1974 рр.), учитель фізичної культури (1974 – 2001 рр.), начальник відділу фізичного виховання Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України (2001 – 2007 рр.), директор Олімпійської академії України (з 2007 р.).
Внесок В. М. Єрмолової у розвиток галузей освіти й фізичної культури і спорту відзначено державними і галузевими нагородами: заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2008 р.), відмінник освіти України (1992, 2005 рр.), медаль Федерації футболу України «За заслуги», грамоти Міністерства освіти УРСР (1990 р.), Міністерства освіти України (1994 р.).
В. М. Єрмолова – автор понад 100 публікацій, серед яких 6 підручників, 5 навчальних програм, навчально-методичні посібники для педагогічних працівників.

OLYMPIC
OLYMPIC
OLYMPIC
OLYMPIC
OLYMPIC

теорія і практика

ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА

В. М. Єрмолова

В. М. Єрмолова

ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА

теорія і практика

В. М. Єрмолова

ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА

теорія
і практика

Київ 2011

ББК 75.4(0)90

УДК 796.032

Схвалено Комісією з фізичної культури Науково-методичної Ради з питань освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту для використання в загальноосвітніх навчальних закладах. Лист № 1.4/18-Г-165 від 21.03.2011 р.

Видання Національного олімпійського комітету України

РЕЦЕНЗЕНТИ:

М. М. Булатова

доктор педагогічних наук, професор

Л. П. Сущенко

доктор педагогічних наук, професор

Т. А. Дмитрієва

учитель-методист

Єрмолова В.М. Олімпійська освіта: теорія і практика: навч. посіб. / В. М. Эрмолова. – К., 2011. 335 с.

У посібнику розглянуто історичні та теоретико-методичні засади інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів. Подано практичний матеріал з олімпійської освіти, який може бути використаний у навчальній та позакласній роботі в загальноосвітніх навчальних закладах.

Для вчителів, педагогічних працівників таборів відпочинку, студентів спортивних і педагогічних вищих навчальних закладів.

ББК : 75.4(0)90

УДК : 796.032

© Національний олімпійський комітет України, 2011

© Олімпійська академія України, 2011

© В.М.Єрмолова, 2011

Зміст

ВСТУП	5
ЧАСТИНА I. ТЕОРІЯ	7
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ ЯК ЕЛЕМЕНТА ГУМАНІЗАЦІЇ ОСВІТИ	7
Витоки олімпійської освіти як елемента гуманізації освіти та виховання дітей і молоді	7
Формування системи олімпійської освіти у світлі діяльності міжнародних організацій	13
Міжнародний олімпійський комітет	13
Міжнародна олімпійська академія	19
Національні олімпійські академії	26
Олімпійський музей	28
Міжнародні та національні центри олімпійських досліджень і освіти	30
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИХ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗАСАД ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ У СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ	35
Мета, завдання і функції олімпійської освіти	35
Організація впровадження олімпійської освіти у зарубіжних країнах	44
Впровадження олімпійської освіти у пострадянських країнах	46
Впровадження олімпійської освіти у країнах, що були організаторами Олімпійських ігор	51
Класифікація моделей і програм олімпійської освіти	68
Пріоритетні напрями розвитку національної освіти	71
Напрями розвитку олімпійської освіти в Україні	74
Концепція впровадження в Україні Всеукраїнського олімпійського уроку та олімпійського тижня	80
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ОБІЗНАНОСТІ УЧАСНИКІВ НАВЧАЛЬНО- ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ З ПИТАНЬ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ	106
Аналіз обізнаності учнів з питань олімпійської освіти	107
Аналіз обізнаності вчителів з питань олімпійської освіти	117
Аналіз обізнаності директорів шкіл з питань олімпійської освіти	124
Аналіз обізнаності методистів фізичного виховання інститутів післядипломної педагогічної освіти з питань олімпійської освіти	130
РОЗДІЛ 4. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕГРАЦІЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС ШКОЛЯРІВ УКРАЇНИ	136
Організаційно-педагогічні умови інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховного процес школи	136
Шляхи інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів	146

Організація педагогічного керівництва процесом інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів	171
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	177
ЧАСТИНА II. ПРАКТИКА	181
РОЗДІЛ 5. ІНТЕГРАЦІЯ ОЛІМПІЙСЬКИХ ЗНАНЬ У СИСТЕМУ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ	181
Програма спеціального курсу «Основи олімпійських знань» для загальноосвітніх навчальних закладів 5–11 класи	181
Контекстна модель викладання олімпійських знань	196
Інтеграція олімпійських знань у навчально-виховний процес початкової загальноосвітньої школи	208
Тексти диктантів	229
Сценарії інтегрованих уроків	239
Інтегрований урок, посвящений олімпійським іграм	239
Інтегрований урок геометрії та зарубіжної літератури	242
Інтегрований урок української мови та олімпійської освіти «Історія естафети олімпійського вогню»	246
Інтегрований урок української та грецької мов	254
РОЗДІЛ 6. НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНІ ІГРИ	258
Навчально-пізнавальна гра «Олімпійська висота»	259
Навчально-пізнавальна гра-еспедиція «Олімпійськими просторами»	264
Гра «Назви вид спорту»	272
Гра «Все про Олімпійські ігри»	272
Гра «Убери зайве!»	272
Гра «Олімпійський хокей»	273
Гра «Спорт і екологія»	276
Гра «Біатлон»	277
Гра «Будуємо олімпійські об'єкти»	282
Історична гра	284
Гра «Демократія. Вибори»	289
Гра «Один світ – одна мрія»	290
Гра «Місто приймає Олімпійські ігри»	294
РОЗДІЛ 7. КРОСВОРДИ	295
РОЗДІЛ 8. СЦЕНАРІЇ ОЛІМПІЙСЬКИХ УРОКІВ	303
«Від олімпії до наших днів»	303
«Поруч з олімпійцями»	308
«Спорт і фізичне виховання – утвердження здорового способу життя та зміцнення миру»	316
«Діти – олімпійська надія України»	320
«Зимові олімпійські ігри»	323
«Встреча на Олимпе»	327
«Допінг у спорті»	331

Вступ

Сучасному періоду розвитку України притаманна гуманістична філософія освіти і виховання, нові моделі навчання – оновлена парадигма, що формується у державі та найповніше відповідає сучасним соціально-економічним реаліям, національним і загальнолюдським цінностям.

Важливе місце у структурі ціннісних орієнтацій займають гуманістичні якості, формування яких є необхідною умовою духовного становлення особистості.

Гуманістичні ідеї входили до концепції виховання античного періоду, однією зі складових якої була *каллокагатія* – духовно-естетичний ідеал давньогрецької культури, що привертав увагу вчених, педагогів, громадських діячів багатьох поколінь, починаючи з Аристотеля і до сьогодні: Л. Куна, С. Durantez, В. М. Платонова.

Складні питання взаємозв'язку і взаємовпливу розумового, духовного, естетичного і фізичного розвитку, що впливали на виховання, були предметом дослідження європейських педагогів і просвітителів кінця ХІХ–початку ХХ ст.: П. Ф. Лесгафта, О. Д. Буттовського, П'єра де Кубертена.

Засновник сучасного олімпізму П'єр де Кубертен також вважав необхідним одночасний розвиток духовних, фізичних та інтелектуальних якостей людини. Ним було сформульовано ідеологію олімпізму, котра лягла в основу олімпійської освіти – педагогічного феномену, що набув подальшого розвитку у працях учених різних країн світу: К. Діем, Л. Куна, О. Szymiczek, В. І. Столярова, В. М. Платонова, D. Binder, М. М. Булатової.

Питання впровадження у процес навчання й виховання елементів олімпійської освіти як позитивного фактора, що сприяє гуманізації суспільства, знайшли відображення у роботах вітчизняних дослідників: Н. В. Москаленко, О. М. Вацеби, С. Ф. Матвєєва, О. А. Томенка.

Результати досліджень дають підставу припустити, що одним із ефективних підходів до вирішення проблем, які стоять перед сферою освіти на сучасному етапі розвитку українського суспільства,

може стати система організації навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах на основі олімпійської ідеології через інтеграцію олімпійської освіти у практику роботи школи. Діяльність, що лежить в основі цієї освіти, здатна сприяти вихованню психічно і фізично здорової людини, патріота, працездатної, толерантної, законослухняної особи, яка у повсякденному житті дотримується правил чесної гри. Філософія олімпізму покликана допомогти школярам зробити правильний вибір для удосконалення своєї особистості, що сприятиме особистісному розвитку.

Відмічаючи велике наукове і практичне значення розглянутих праць вітчизняних і зарубіжних учених, доцільно зауважити, що проблема інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів ще недостатньо досліджена у педагогічній теорії, а тому не знайшла належного відображення у практичній діяльності закладів освіти. Також варто зазначити, що не мають ґрунтового розкриття й обґрунтування зміст, форми і методи її впровадження у практику роботи школи.

Актуальність зазначеної проблеми, її важлива соціальна значущість обумовили написання даного посібника. У ньому розроблено ряд наукових положень, що вирішують важливу проблему – інтеграцію олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів України.

У посібнику автором розроблено та теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів; визначено вплив олімпійської освіти на комплекс основних показників ефективності навчально-виховного процесу школярів: рівень навчальних досягнень, охоплення заняттями фізичною культурою і спортом, заняттями художньо-естетичного циклу, прояви антисоціальної поведінки, рівень захворюваності; розроблено та теоретично обґрунтовано систему організації підготовки різних категорій педагогічних працівників до діяльності з інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів, розроблено комплект програмних та навчально-методичних матеріалів для школярів та педагогічних працівників.

1. ТЕОРІЯ

РОЗДІЛ 1.

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ ЯК ЕЛЕМЕНТА ГУМАНІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Витоки олімпійської освіти як елемента гуманізації освіти і виховання дітей і молоді

Наприкінці XX на початку XXI ст. у системі освіти все більше уваги приділяється гуманістичному вихованню, що пов'язане з олімпізмом й олімпійською освітою [3, 5, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 23, 24].

Вперше офіційне обговорення питань олімпійської освіти відбулося наприкінці XIX ст. (у 1897 р. на сесії МОК у Гаврі), проте його витоки належить шукати у Стародавній Греції [31].

У період розквіту фізичної культури Афін, що припадає на VI–початок IV ст. до н. е., крім фізичної підготовки застосовували заходи з розвитку розумових здібностей. Розвинуту систему естетичного та етичного виховання афіняни органічно поєднували з фізичною культурою [19].

У полісах Греції тілесне виховання розглядали як умову, що забезпечує повноцінну діяльність громадянина. Призначення античної гімнастики полягало в тому, щоб забезпечити відповідність між думками та діями, поведінкою і приписами, словом та вчинком [32].

Ідею, що об'єднує цілі, засоби і методи античного фізичного виховання вбачали у тому, щоб кожна здібність повинна розвиватися

у боротьбі – так вчить еллінська народна педагогіка... Кожний грек із дитинства відчував у собі бажання брати участь у змаганнях міст, бути зняряддям на благо свого міста... [25].

Спорт для греків був не просто розвагою, його сприймали як доволі серйозне заняття, тісно пов'язане з гігієною та медициною, а також з естетикою та етикою. Таким чином, фізичне виховання за-лишалось одним із суттєвих аспектів культурного життя греків [21].

На інтенсивний розвиток спортивних змагань у Стародавній Греції великий вплив чинив важливий елемент буття і культури стародавніх греків – агоністика – змагальний принцип, який реалізувався в усіх сферах життя (праці, мистецтві, спорті) з метою досягнення найкращих результатів, визнання, прославлення сфери діяльності, примноження особистого престижу і слави міста-держави [31].

Виховання спортивного духу у Стародавній Греції базувалося на тому самому фундаменті, що й інші культурні цінності грецької цивілізації. І головним серед них було звільнення людини від будь-якої деспотії. Людину вчили вірити в себе, у свої сили і можливості, у найвищі цінності людського життя. Тілесна досконалість, фізична і духовна сила для греків були основоположними принципами, що, як правило, проявлялись і здійснювались на спортивних аренах [31].

**Червонофігурна
кераміка**

(фрагмент розпису).

480 р. до н.е.

Копенгаген.

Національний музей

Життєвим кредо стародавніх греків було гармонійне поєднання тіла, духу та розуму. І тут доречно згадати мудрі слова, які були викарбувані на скелі в Стародавній Елладі: «Якщо хочеш бути сильним – бігай, хочеш бути красивим – бігай, хочеш бути розумним – бігай» [11].

Освіта молоді в античні часи базувалась на програмі, яка сприяла всебічному фізичному і духовному розвитку. Роль палестр і гімнасій була вирішальною у формуванні характеру і духу всіх античних Ігор. Щоденні розумові і фізичні вправи, інтелектуальні та артистичні змагання – все це приводило до усвідомлення [2, 35].

Якщо, використовуючи термін «освіта», ми маємо на увазі ерудицію, тренування, культуру і гуманізм як характерні риси згаданого вище терміна, то церемоніал стародавніх Олімпійських ігор на спеціально відведеній території у священному Алтисі та прилеглих районах був першим зразком олімпійської освіти для спортсменів, глядачів та пілігримів [9].

Ініціатору відродження сучасних Олімпійських ігор П'єру де Кубертену імпонували погляди стародавніх греків на систему виховання, проведення різноманітних змагань, головними з яких були Олімпійські ігри. В них Кубертена приваблювала, передовсім, як він підкреслював, «одна з найкращих особливостей грецької цивілізації: участь м'язів у роботі з морального розвитку». Саме це і мріяв

**П'єр де Кубертен –
ініціатор
відродження
сучасних
Олімпійських ігор**

він відродити, прагнучи наповнити неоолімпізм, перш за все, моральним, духовним змістом [40]. Він прагнув найкращу спадщину античної системи виховання перенести в сучасний світ.

Пояснюючи сутність відновлення Олімпійських ігор, П'єр де Кубертен зазначав: «Наша мета – відродити інститут, що перебуває в цілковитому забутті багатьох віків. Значення спорту зростає з кожним роком. Його роль у сучасному світі так само значна, якою була за античності. Народжуються види спорту з новими характеристиками, вони інтернаціональні й демократичні, а отже, відповідають ідеалам і потребам нашого часу». Водночас він застерігав: «... за наших днів, як і в минулому, їхній вплив може бути і позитивним і негативним, що залежить від їх використання та напрямів розвитку. Спорт може збуджувати як найбагатородніші, так і найбільш упосліджені почуття. Він може розвивати безкорисливість і зажерливість, може бути великодушним і зрадливим, мужнім і відрозливим. Урешті, він може використовуватись для зміцнення миру або для приготувань до війни». Він вважав, що «високі почуття, прагнення до безкорисливості й великодушності, дух лицарства, сильна енергія і мир є чільними потребами сучасних демократичних держав...» [17].

Своє бачення призначення спорту й олімпійського руху в сучасному світі П'єр де Кубертен висловив у поетичній формі – у безсмертному творі «Ода спорту» [17].

Ідеали, які були в основі олімпійського спорту Стародавньої Греції, а саме синтез розумової та фізичної досконалості, – вічні й привабливі для людства. Саме боротьба за ці ідеали не тільки дозволила відродити Олімпійські ігри, а й зробила олімпійський рух дуже популярним явищем, що охоплює всі континенти і країни, свого роду феноменом суспільного життя світового співтовариства [1, 7].

Одним з основоположних принципів олімпійського руху є визначення олімпізму як «життєвої філософії, що звеличує та об'єднує в гармонійне ціле якості тіла, волі й розуму. Поєднуючи спорт із культурою та освітою, олімпізм прагне створити такий спосіб життя, який базувався б на радощах, здобутих через зусилля, освітніх цінностях доброго прикладу та повазі універсальних етичних принципів» [29, 30].

П'єр де Кубертен був упевнений у тому, що олімпізм намагається сконцентрувати в єдиному промені всі принципи, що сприяють досконалості людини... Культ зусилля, змагання на межі ризику, любов до Батьківщини, благородство, дух лицарства, контакти з живописом і літературою – все це є фундаментом олімпізму [4, 8, 20, 37].

Метою олімпізму є повсюдне становлення спорту на служіння гармонійному розвитку людини для того, щоб сприяти створенню мирного суспільства, яке піклувалося б про збереження людської гідності [7, 15, 31].

Олімпізм для Кубертена як філософія життя був духовним, розумовим і фізичним життєвим досвідом у постійних зусиллях людини досягти морального й інтелектуального підйому. Набагато випередивши свій час, він у думках і на ділі разом зі створенням Кафедри олімпійських наук в Німечці виступив на захист навчання олімпізму [9, 34].

У розумінні виховних завдань олімпійського руху Кубертен орієнтувався передовсім на гуманістичну ідею необхідності гармонійного розвитку особистості. Ця ідея піднімається до платонівської аристократичної тріади: музика, філософія і гімнастика, які розглядаються як фундаментальні елементи, що стосуються всіх аспектів існування людини, а також до давньогрецького ідеалу калокагатії (з гр. kalos – прекрасний і agatos – добрий). Цей ідеал має на увазі таку прекрасну людину, для якої характерні поєднання зовнішніх достоїнств із внутрішніми, духовними, моральними якостями, гармонія тіла і душі [19, 38].

П'єр де Кубертен також замислювався і над такою колізією, як олімпізм і щастя. Він говорив, що якби його запитали, як жити у злагоді з олімпійським духом, то першою умовою він назвав би – бути щасливим. Але щастя, отримане від фізичних вправ – це результат двох невід'ємних елементів людського буття: тіла і духу. Поділ цих двох частин одного цілого на повністю незалежні фактори призводить до дисармонії особистості, а тому вони повинні бути зведені в одне гармонійне ціле, щоб досягти рівноваги, якої досягли у стародавній Олімпії [44].

Головним виховним завданням олімпійського руху ініціатор відродження сучасних Олімпійських ігор вважав формування в людині гармонії через спорт. Він підкреслював, що олімпійський рух може стати школою виховання шляхетності і моральної чистоти, так само як фізичної витривалості і сили; формувати характер і зміцнювати моральну силу, а тому сприяти гармонійному розвитку людини [43].

Підкреслюючи, що без знань минулого ми не змогли б зрозуміти майбутнє, Кубертен висловлював надію на те, що історія реалізує всі інтелектуальні компоненти, у тому числі й олімпізм, котрий також належить історії. Він відмічав, що Олімпійські ігри мають педагогічний аспект, як і у минулому сфокусований на культурі молоді і колективної думки народів [42].

П'єр де Кубертен був першим педагогом, який висловився з приводу виховної ролі олімпізму. Можливо, педагогічний напрям у Кубертена був сильніше прив'язаний до спорту, а головним засобом досягнення миру він вважав виховання високих моральних якостей особистості [43]. Та Кубертен-педагог вбачав у спорті унікальний засіб виховання й освіти. Він вважав, що спорт – це діяльність не заради задоволення або засіб від байдюкування і навіть не фізична компенсація розумової роботи, а навпаки – джерело внутрішньої досконалості кожної людини [43].

Ініціатор відродження сучасних Олімпійських ігор заклав фундамент науковому обґрунтуванню спеціального предмета, який назвав «спортивна педагогіка», тим самим передбачивши олімпійську освіту і виховання підростаючого покоління, які з'явилися пізніше [36].

Олімпійська педагогічна програма П'єра де Кубертена була багатогранною, такою, що охоплювала різні дисципліни і теми, з чітко визначеними соціально-культурними і гуманітарними цілями, що знайшло відображення у його численних педагогічних працях. Олімпійська педагогіка включала спортивну освіту, освіту в галузі встановлення миру, соціальну освіту, необхідну для демократії, історичну освіту, освіту в галузі філософії, фізкультури, мистецтва, фізіології спорту, гігієни, формування характеру, сучасного лицарства, апофеозу. Стурбованість за майбутнє Олімпійських ігор і по-

дальший розвиток спорту змусила його створити і визначити новий термін «олімпійська педагогіка», що ґрунтувалася на повазі до «зусиль і ритмічності» [9].

Результатом діяльності Кубертена є створення концепції «спортивної педагогіки», а потім «олімпізму» й «олімпійської педагогіки». Олімпійські ігри і спорт у цілому Кубертен розглядав як засіб вирішення педагогічних завдань, практичної реалізації реформи освіти, метою якої було вдосконалення людини, людських відносин. Головна мета олімпійського руху, за баченням Кубертена, полягає в тому, щоб на основі свідомої, цілеспрямованої та скоординованої діяльності, з одного боку, всебічно сприяти реалізації у спорті і через спорт гуманістичних ідеалів і цінностей, а з іншого – протидіяти його антигуманному використанню [39].

Формування системи олімпійської освіти у світлі діяльності міжнародних організацій

Міжнародний олімпійський комітет

Перші кроки до здійснення мрій Кубертена було зроблено, коли у 1896 р. світ знову отримав величезне спортивне дійство – Олімпійські ігри.

Водночас, підводячи підсумки Ігор I Олімпіади сучасності й готуючись до Олімпійського конгресу у Гаврі, П'єр де Кубертен із сумом зазначав: «В Афінах всі зусилля були зосереджені на організації спортивних змагань в історичному контексті. Не було ні конгресу, ні конференції, ні ознак моральної або виховної мети» [17].

Перші спроби інтегрувати освіту із сучасним олімпійським рухом відбулися на II Олімпійському конгресі у Гаврі (1897 р.), що був скликаний МОК для вивчення та обговорення проблем гігієни, педагогіки, історії фізичних вправ та інших наукових дисциплін, що мають безпосереднє відношення до фізичного виховання і спорту [41]. І не дивно, що його гаслом було «Відновлення єдності тіла, волі та думки».

У вступному слові П'єр де Кубертен познайомив слухачів із пропагандою спорту у французьких школах. Обговоренню проблем шкільного фізичного виховання і спорту спеціально було відведено один із днів роботи конгресу.

Із доповіддю «Якості спорту, що формують характер» виступив пріор Домініканського колежу отець Анрі Дідон, який відмітив недостатнє використання широких можливостей фізичного виховання і спорту у формуванні особистості [29, 41].

МОК було рекомендовано періодично збиратися для розгляду проблем, що були підняті на Конгресі у Гаврі.

Штаб-квартира МОК у Лозанні (Швейцарія)

У Олімпійський конгрес, що відбувся у 1913 р. в Лозанні, проходив під гаслом «Утвердження спорту як універсального засобу досягнення єдності фізичного, інтелектуального, морального та естетичного розвитку особистості» [29, 41].

Бачення Кубертенем цієї місії олімпійського руху закріплено у статті 31 Олімпійської хартії, яка зазначає, що національні олімпійські комітети повинні пропагувати на національному рівні... основоположні принципи олімпізму і сприяти ... поширенню олімпізму у

навчальних програмах із фізичного виховання і спорту в школах та вищих навчальних закладах. НОК сприяють створенню організацій, діяльність яких присвячена олімпійській освіті [27, 28].

На VIII Олімпійському конгресі, що проходив у Празі (1925 р.), розглядалися питання педагогічного виховання, етичних норм поведінки спортсменів (правила «чесної гри» і «лицарського духу»), а також значення фізичних вправ, особливо на свіжому повітрі, для сприяння збереженню здоров'я [29, 41].

На XI Олімпійському конгресі в Баден-Бадені (1981 г.), що пройшов під гаслом «Об'єднані спортом в ім'я спорту», В. Г. Смирнов – тодішній перший віце-президент МОК – висловив занепокоєння з приводу того що, на жаль, із часом саме проведення Ігор стало сприйматися як первісна і єдина мета олімпізму. Проголошені Хартією завдання виховання молодого покоління, всесвітнє поширення олімпійських принципів стало підпорядкованим [33]. Критичні зауваження, що прозвучали на цьому Олімпійському конгресі, були враховані.

Олімпійське виховання поступово набуває все більш важливого значення. Свідченням цьому – резолюція третьої сесії Міжурядового Комітету з фізичного виховання і спорту при ЮНЕСКО від 1983 р., згідно з якою всі держави-учасники Комітету повинні «внести і посилити викладання олімпійських ідеалів у школах і навчальних закладах відповідно до їхньої власної системи освіти» [12, 18, 26].

Важливою подією, особливо для розвитку олімпійської освіти, стало проведення ювілейного XII Олімпійського конгресу у Парижі (1994 р.), що став найбільш представницьким в історії олімпійського руху. Вперше в його роботі взяли участь представники України: Валерій Борзов – президент НОК і Міністр у справах молоді і спорту, дворазовий олімпійський чемпіон, Володимир Платонов, віце-президент НОК, академік, ректор Українського державного університету фізичного виховання і спорту (нині Національного університету фізичного виховання і спорту України), а також Борис Башенко – генеральний секретар НОК України [41].

Президент МОК Х. А. Самаранч на цьому конгресі, котрий увійшов у історію як «Конгрес єдності», зазначив, що олімпійська освіта

повинна здійснюватись на всіх рівнях суспільства і на всіх національних мовах [41].

Конгрес став вихідним пунктом реформування олімпійської освіти, зробивши його довготривалою програмою олімпійського руху. Тому цілком природно і закономірно, що у заключному документі Конгресу зазначено: «Усім членам олімпійського руху рекомендовано об'єднати зусилля у справі інтенсифікації етичних, культурних і виховних цінностей олімпізму, а також розширення сфери спорту. Практика спорту є важливою формою виховання, яку необхідно впроваджувати, особливо у школах та інших виховних установах...» [41].

**Сьомий
президент МОК
Хуан Антоніо
Самаранч**

У рамках цього конгресу було презентовано перший у світі підручник для спеціалізованих ВНЗ галузі фізичної культури і спорту В. М. Платонова і С. І. Гуськова «Олімпійський спорт».

Зважаючи на прийняті Конгресом важливі рішення відносно олімпійської освіти, його можна вважати справжньою точкою відліку оновлення олімпійської освіти.

Для реалізації програми поширення ідей олімпізму на національному рівні у 1994 р. за підтримки президента МОК Хуана Антоніо Самаранча було створено Керівний комітет проекту всесвітньої кампанії «Національні олімпійські комітети в дії: поши-

рення олімпійських ідеалів через систему освіти» [26, 45].

Питання олімпійської освіти широко розглядалися у процесі роботи вищого органу Міжнародного олімпійського комітету – сесіях.

На 3-й сесії МОК, яка відбулась у Гаврі (1897 р.), обговорювали три головні теми: педагогіка, гігієна і спорт. За підсумками роботи було розроблено і прийнято резолюції про систему фізичного виховання в навчальних закладах [41].

Питання педагогіки спорту та особливих форм фізичного виховання увійшли до порядку денного 7-ї сесії МОК (Брюссель, 1905 р.). У результаті її роботи було розроблено рекомендації з питань фізичного виховання в школах [41].

Олімпійська освіта стала предметом обговорення 32-ї (Відень, 1933 р.), 36-ї (Берлін, 1936 р.), 43-ї (Лондон, 1948 р.), 44-ї (Рим, 1949 р.), 61-ї (Москва, 1962 р.), 85-ї (Рим, 1982 р.), 93-ї (Калгарі, 1988 р.), 99-ї (Барселона, 1992 р.), 100-ї (Лозанна, 1993 р.), 101-ї (Монако, 1993 р.), 102-ї (Ліллекхаммер, 1994 р.), 108-ї (Лозанна, 1998 р.) сесій МОК [41].

Надзвичайна 110-та сесія МОК, що відбулась у Лозанні (11-12 грудня 1999 р.), прийняла ряд рішень, що стосувалися реформування МОК і міжнародного олімпійського руху. Також було прийнято рішення про посилення підтримки успішної освітньої діяльності Міжнародної олімпійської академії, а також регіональних і національних олімпійських академій [22].

Підтвердженням уваги міжнародної спільноти до зазначеного питання стала декларація Міжнародного форуму «Молодь – Наука – Олімпізм», що відбувся у рамках Всесвітніх юнацьких ігор 1998 р. у Москві. В ній підкреслюється, що система олімпійської освіти потребує подальшої розробки та впровадження в життя як важливого засобу залучення дітей і молоді до духовно-моральних ідеалів олімпізму, гуманістичних цінностей сучасної культури, посилення їхньої реальної орієнтації на ідеали олімпізму у дусі принципів Фейр Плей [22].

Восьмий президент МОК Жак Рогге зазначає, що олімпійський рух розглядає освітнє значення спорту як засіб створення і поглиблення істинного взаєморозуміння між народами в усьому світі. Між-

народний характер олімпійського руху дозволяє поширювати олімпійські цінності у світовому масштабі [46].

Всесвітній форум «Освіта і спорт на служінні олімпізму», що відбувся у Барселоні, 2004 р. став черговим кроком у втіленні політики МОК щодо впровадження олімпійської освіти. В його резолюції настійно рекомендувалось усім національним олімпійським комітетам «...подвоїти свої зусилля, присвятивши, більш ніж будь-коли, пропаганді і поширенню світової культури, взаєморозуміння, взаємної поваги різних цивілізацій людства, універсальної етики і духу справедливої гри в рамках роботи програм з превентивної олімпійської освіти...; відігравати активну роль у процесі впровадження олімпійської освіти в школах та ВНЗ відповідних країн та підтримки ініціатив Комісії МОК з питань культури й олімпійської освіти» [46].

**Восьмий
президент МОК
Жак Рогге**

Кубертенівське бачення спортивної педагогіки знайшло своє відображення у резолюції 52-го пленарного засідання Генеральної Асамблеї ООН «Спорт як засіб сприяння освіті, здоров'ю, розвитку миру» рекомендує урядам, міжнародним спортивним органам і організаціям, пов'язаним зі спортом, розробляти і втілювати партнерські ініціативи і проекти розвитку сумісні з освітою, що надається на всіх рівнях навчання для сприяння у досягненні мети Програми тисячоліття з проблем розвитку. Крім того, приймається рішення про

оголошення 2005 р. Міжнародним роком спорту та фізичної освіти через сприяння освіти, здоров'ю, розвитку миру... [46].

Питанням поширення гуманістичних ідеалів і цінностей олімпізму було присвячено Континентальний семінар «Олімпійська освіта, виховання, здоровий спосіб життя, соціальна адаптація», що проходив під патронатом Міжнародного олімпійського комітету 2007 р. в Києві. Як відмічає професор М.М. Булатова, він став «дієвим поштовхом для пошуку інноваційних підходів до розвитку олімпійського руху та пропаганди ідей олімпізму» [6].

Щорічно МОК проводить освітні конгреси, темами яких є «Екологія і спорт», «Жінки і спорт», «Олімпійська освіта і виховання», «Олімпійський спорт і спорт для всіх» тощо.

Як свідчить аналіз рішень Олімпійських конгресів та сесій МОК, проблема олімпійської освіти постійно знаходиться у полі зору Міжнародного олімпійського комітету.

У системі МОК функціонують дві самостійні організації, що опікуються питаннями олімпійської освіти, це – Міжнародна олімпійська академія та Олімпійський музей.

Міжнародна олімпійська академія

Відповідно до олімпійської педагогіки Кубертена поставала проблема «...постійної кузні спортивних кадрів», якою у стародавньому світі був спортивний зал. Проведення Олімпіад передбачалось, а спортзалу для підготовки до них не було. Кубертен не дожив до того дня, про який мріяв, — відродження стародавнього спортзалу як місця постійної глибокої поваги до олімпійської педагогіки. Можливо, у той час дехто розумів, що його ідеї були першими зернами олімпійської освіти. Його розробки стали реальністю багато років по тому [9].

Уперше ідею створення навчального центру на території Стародавньої Греції висловив голова НОК Греції професор Іоаніс Хрістафіс на Олімпійському конгресі 1926 р. під час обговорення питання про відродження стародавнього гімнасію. Після відвідання П'єром де Кубертеном Греції у зв'язку з відкриттям в Олімпії меморіальної сте-

ли, встановленої на честь відродження Олімпійських ігор, обговорювалось питання відкриття тут культурного центру [45].

На сесії МОК 1934 р., що проходила в Афінах, всебічно обговорювалось питання про створення навчального центру. НОК Греції запропонував своїми силами реконструювати стадіон і гіпподром в Олімпії, збудувати археологічний музей за рахунок коштів країн-учасниць, зберегти священний Аттіс. Особливо активну роль у цьому процесі відіграли генеральний секретар НОК Греції Джон Кецеас і професор Карл Дієм (Німеччина), які доклали багато зусиль для реалізації ідеї створення в Олімпії такого центру [31].

Проте фінансове становище Греції, а потім Друга світова війна не дозволили здійснити ці наміри, що дало підставу Дієму поставити питання про створення Міжнародної олімпійської академії на території США, що він і зробив, виклавши свої міркування у листі віце-президенту МОК Ейвері Брендеджу. Водночас Кецеас продовжував відстоювати первісну ідею і представив учасникам 40-ї сесії МОК, що відбулась у Стокгольмі 1947 р., проект створення в Олімпії Міжнародної олімпійської академії (МОА). Після вивчення цього питання на Римській сесії МОК його пропозицію було одностайно прийнято, а всю організаційну роботу доручили НОК Греції [31].

Як спадщина ідей Кубертена у 1961 р. «старий спортзал» почав функціонувати у стародавній Олімпії як Міжнародна олімпійська академія [9]. Урочисте відкриття її відбулося влітку 1961 р. одночасно з відкриттям відновленого стародавнього стадіону, розкопки якого було проведено на кошти Німецького археологічного товариства і переданого ним уряду Греції [41].

Міжнародна олімпійська академія є інтелектуальною частиною сучасного міжнародного олімпійського руху, вона покликана зберігати та поширювати олімпійський дух, вивчати і реалізовувати суспільні і виховні принципи Олімпійських ігор, науково консолідувати зусилля навколо олімпійської ідеї [41].

Для досягнення поставленої мети МОА реалізує такі завдання:

- функціонувати як міжнародний академічний центр олімпійської освіти та досліджень;

**Міжнародна
олімпійська
академія.**
Олімпія
(Греція)

- діяти як міжнародний форум вільного висловлювання та обміну ідеями серед членів олімпійської сім'ї, вчених, спортсменів, спортивних керівників, педагогів, діячів мистецтва, а також молоді всього світу;
- об'єднувати людей усього світу в дусі дружби і співробітництва;
- застосовувати отримані знання і досвід у реалізації ідей олімпізму в різних країнах світу;
- зберігати і поширювати ідеї і принципи олімпійського руху у світі;
- співпрацювати і підтримувати національні олімпійські академії

та інші інститути, основою діяльності яких є олімпійська освіта;

- проводити подальші дослідження в галузі олімпізму, а також сприяти підвищенню ролі останнього у розвитку сучасного суспільства [41].

Організацією і роботою академії керує комітет, відомий як Ефорія. Він складається із членів НОК Греції, не менше чотирьох представників Олімпійського комітету Греції (ХОК) і не менше трьох осіб, які мають видатні заслуги перед олімпійським рухом, призначених НОК. Увесь склад Ефорії обирається НОК [46].

Виконавчий комітет очолює президент. Члени виконкому МОА

За значні заслуги у реалізації гуманістичних ідеалів олімпізму, розвиток олімпійського руху Міжнародна олімпійська академія у 1961 та 1970 рр. удостоєна нагороди Бонакоса. У 1981 р. її діяльність було відзначено Олімпійським кубком

Олімпійський кубок

обираються НОК Греції на чотирирічний період. До складу виконкому входять: президент, перший віце-президент, другий віце-президент, почесний президент, почесний віце-президент, декан, член МОК від Греції, президент НОК Греції, президент Асоціації спортивних журналістів Греції, член виконкому, консультант із культури [41].

Усі семінари і сесії Міжнародної олімпійської академії відбуваються на території Стародавньої Олімпії. Офіційними мовами МОА є англійська, французька і грецька.

Діяльність Міжнародної олімпійської академії контролюється Національним олімпійським комітетом Греції і здійснюється під егідою Міжнародного олімпійського комітету. Для взаємозв'язку і взаємодії між МОА і МОК, Олімпійською солідарністю і олімпійським рухом у 1967 р. МОК створив спеціальну комісію, що отримала назву «Комісія МОК з Міжнародної олімпійської академії й олімпійської освіти». На сьогодні ця комісія перетворена у Комісію з культури й олімпійської освіти [41].

Щоб зробити МОА більш доступною, Олімпійська солідарність сплачує 50 % транспортних видатків і видатків на проживання одного учасника від національного олімпійського комітету на рік [46].

Сьогодні Міжнародна олімпійська академія реалізує багато освітніх програм, серед яких:

Міжнародні сесії для молодих учених;

Міжнародні сесії президентів, директорів національних олімпійських академій, представників національних олімпійських комітетів;

- Міжнародні семінари для аспірантів;
- Міжнародні сесії для викладачів вищих навчальних закладів;
- Міжнародні сесії для олімпійських медалістів;
- Міжнародні сесії для спортивних журналістів;
- Освітні програми для навчальних закладів різних рівнів (університетів, коледжів, шкіл, спортивних клубів);
- Конференції зі спортивної науки тощо.

Теми для обговорення на сесіях обираються Ефорією. У подальшому вони розробляються професорами університетів, тренерами, олімпійськими медалістами, журналістами і спортивними експертами, запрошеними для читання лекцій в академії. Обрані теми також обговорюється під час роботи сесій у робочих групах. Після дискусій робочі групи подають консолідовану доповідь про проведені дебати, до якої входять висновки за їхніми підсумками. Лекції і матеріали сесій кожний рік публікуються у вигляді доповіді, що подається головою комісії МОК на щорічній сесії МОК [46].

Основна увага в освітніх програмах Академії приділяється проблемам олімпійської освіти учнівської молоді.

Так, уперше поняття «Olympic Education» – «олімпійська освіта», прозвучало у доповіді Sisto Favre (Італія) у 1968 році на 8-й сесії МОА [45].

Німецький науковець Ernst Lauerbach на 12-й сесії МОА (1972 р.) у своїй доповіді підняв питання про пропаганду олімпійських принципів у школі [47].

Ця тема була продовжена на 13-й сесії МОА (1974 р.) науковцем із Австралії Hermann Andrecs. У доповіді «Олімпійська ідея та її реалізація у школі» було висвітлено три аспекти олімпійської ідеї, які, на думку автора, повинні знайти відображення у системі шкільної освіти, а саме: прагнення до вдосконалення, культурні фестивалі та інтеграційний фактор спорту [42].

Свій виступ на 16-й сесії МОА (1977 р.) представник Греції Takis Dohas присвятив питанням значення олімпійської ідеї у вихованні молоді у дусі миру [42].

Mohamed Mzali, член МОК, тодішній прем'єр-міністр Тунісу, у своїх виступах на 18-й (1979 р.) та 25-й (1986 р.) сесіях МОА неодноразово наголошував на тому, що олімпізм являє собою філософію, мета якої – «гармонійне виховання і вдосконалення людини», «єдність фізичного, інтелектуального та духовного виховання» [48, 49].

Генеральний інспектор фізичного виховання Греції Triantaphyllos Karatassakis на 18-й сесії МОА (1979 р.) поділився досвідом впровадження олімпізму в школах Греції [46].

На 19-й сесії (1980 р.) John Powell, який досліджував зв'язок філософії олімпізму П'єра де Кубертена з філософією особистості Аристотеля і Платона, звернув увагу на різноманіття форм для активізації олімпійської освіти школярів [41].

26-та сесія МОА (1987 р.) була присвячена естетичному вихованню як одному з важливих компонентів олімпійської освіти. Peter Spear представив учасникам сесії програму олімпійської освіти, що була розроблена у зв'язку із проведенням ХУ зимових Олімпійських ігор [41].

На 27-й сесії (1988 р.) було приділено увагу характеристиці методів олімпійської освіти. Своїм баченням цього питання поді-

лились ряд науковців. Американський учений Robert Paul, який розповів про організацію в його країні дитячих конкурсів літературних творів, малюнків, проведення Олімпійських днів. Представник Німеччини Heinz Baeskau звернув увагу на такі методи роботи, як організація «круглих столів», фестивалів, Олімпійських днів та тижнів. С. Неверкович із Росії у своїй доповіді поряд із характеристикою методів формування знань у школярів зупинився на методах, які сприяють формуванню соціальної поведінки, заснованої на принципах Fair Play.

Угорський науковець Arday Laeszlo у доповіді на 28-й сесії (1989 р.) виокремив основні, на його погляд, складові олімпійської освіти: рухову активність для збереження здоров'я, спорт як вираження краси, виховання мужності та поведінки у дусі Fair Play.

28-а сесія (1990 р.) була присвячена питанням допінгу та ролі олімпійської освіти у запобігання цього негативного явища [17].

Питанням олімпійської освіти була присвячена 9-та сесія МОА, яка призначалася для директорів національних олімпійських академій (2007 р.). На пленарних засіданнях із доповідями виступили провідні науковці багатьох країн. Так, темою доповіді професора Michael Kruger (Німеччина) була «Еволюція олімпійської педагогіки та її роль у сучасній системі освіти». Польський науковець Hermann Angrejs зосередив увагу учасників сесії на ролі когнітивних методів у системі олімпійської освіти. Представник Іспанії Conrado Durantez розкрив питання підготовки вчителів фізичної культури та організаторів олімпійського руху до передачі знань учням про олімпійські цінності. Німецький професор Roland Naul запропонував розглянути олімпійську педагогіку з позицій розвитку етичних цінностей і гуманізму під час навчання. Професор В. Родіченко з Росії зупинився на питанні підготовки волонтерів для реалізації завдань олімпійської педагогіки в школі [46].

Важливо відмітити, що в Міжнародній олімпійській академії діє Міжнародний дослідницький центр. Тісно співпрацюючи з Академією, він займається вивченням актуальних питань олімпійського руху.

Міжнародна олімпійська академія координує діяльність національних олімпійських академій. Пропоновані програми спрямовані

на стимулювання молоді до вивчення іноземних мов і культурних традицій інших народів. Водночас привертається увага громадськості до світових проблем: екології, економіки, здоров'я та освіти [26].

У виступі з приводу 25-річчя Академії у 1986 р. президент МОК Хуан Антоніо Самаранч охарактеризував Міжнародну олімпійську академію як «символ єдності і дружби серед людей і континентів, чудовий ланцюжок, що об'єднує минуле і теперішнє, традицію із сучасністю, Стародавню Грецію з ХХ століттям» [31].

Міжнародна олімпійська академія як міжнародна організація спрямовує свою діяльність на збереження та поширення олімпійського духу, вивчення і реалізацію суспільних і виховних принципів Олімпійських ігор, координацію діяльності національних олімпійських академій. Значну увагу вона приділяє питанням олімпійської освіти дітей та учнівської молоді в усьому світі.

Національні олімпійські академії

П'єр де Кубертен неодноразово підкреслював у своїх виступах і публікаціях необхідність створення центрів, що займаються олімпійською освітою. Так, наприклад, він відмічав, що молоді люди у будь-якій країні не можуть бути зацікавленими в реалізації принципів олімпізму, оскільки національні олімпійські комітети не надають достатню кількість інформації для системи освіти у школах і вищих навчальних закладах. Саме тому кожний НОК у кожній країні має потребу в національній олімпійській академії [42].

Починаючи з 1960-х років у багатьох країнах Європи здійснювались спроби створення структур, покликаних займатися олімпійською освітою. Перша національна олімпійська академія була створена 1968 р. в Іспанії. Проте основний їх розвиток відбувся лише у другій половині 70-х років ХХ ст., коли під егідою НОК почали функціонувати олімпійські академії США (1976 р.), Кореї (1977 р.), Тайваню (1977 р.), Єгипту (1978 р.), Японії (1978 р.).

У 1983 р. відбулась зустріч представників НОА з комісією МОК з Міжнародної олімпійської академії і олімпійської освіти в Лозанні, які вітали створення нових національних олімпійських академій.

1984 р. за підписом сьомого президента МОК Хуана Антоніо Самаранча було розіслано до НОК усіх країн циркуляри, в яких він рекомендував створення при НОК своїх НОА. На 1 січня 1989 р. вже діяло 45 НОА на всіх континентах [237]. За період 1978–1988 рр. кількість НОА збільшилась у сім разів, це був період найактивнішого їх створення. Сьогодні діють уже 137 національних олімпійських академій (рис.1.1).

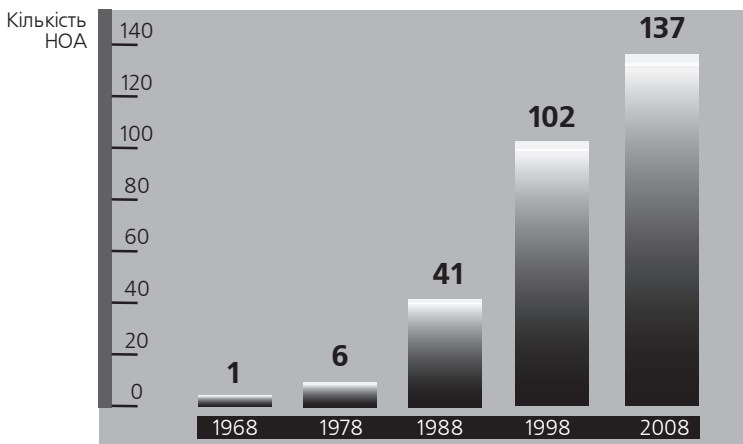

Рис. 1.1. Динаміка зростання кількості національних олімпійських академій

Необхідно відмітити, що Африканський континент посідає друге місце у світі за кількістю діючих національних олімпійських академій, поступаючись тільки Європі (рис.1.2).

До кола діяльності національних олімпійських академій входить поширення ідей і принципів олімпізму серед широких верств населення, особливо серед дітей та молоді, пропаганда та залучення до здорового способу життя, реалізація олімпійських освітніх програм .

Діяльність НОА передбачає активну співпрацю з МОА, НОК, національними федераціями з видів спорту, навчальними закладами всіх рівнів незалежно від підпорядкування, іншими державними і громадськими організаціями.

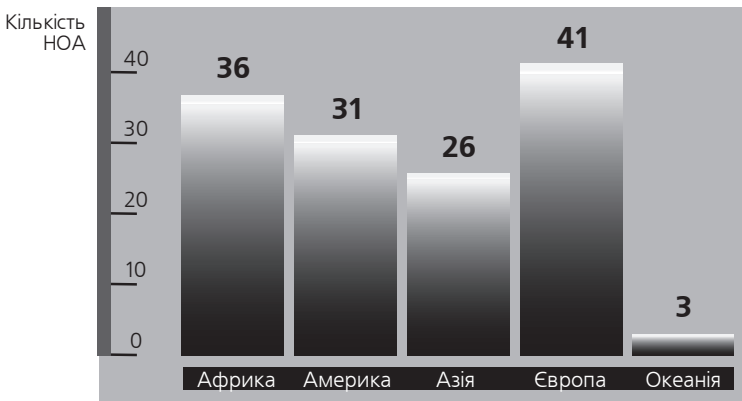

Рис. 1.2. Дислокація національних олімпійських академій на континентах

Практична реалізація ідей і філософії олімпізму є основною метою діяльності національних олімпійських академій [41].

Олімпійський музей

Ще однією організацією, діяльність якої покликана займатись питаннями популяризації та поширення знань про олімпізм, історію і сьогодення олімпійського руху, його місця в системі навчання й виховання, є Олімпійський музей.

Документи, котрі знаходяться в архівах МОК, свідчать про те, що ідея створення музею належить П'єру де Кубертену. Проте реалізувати його мрії вдалося лише сьомому президенту МОК Хуану Антоніо Самаранчу [31].

У Лозанні 1981 р. Міжнародний олімпійський комітет відкрив тимчасовий музей. Рік по тому сесія МОК у Римі дала свою згоду президенту і Виконкому на розробку проекту постійного Олімпійського музею [46], який було урочисто відкрито у Лозанні на березі Женевського озера 23 червня 1993 р. на честь 100-річчя сучасного олімпійського руху. Це стало даниною пам'яті та поваги до його організаторів (насамперед, П'єра де Кубертена), а також керівникам і

спортсменам п'яти континентів, об'єднаних олімпійською ідеєю [41].

Усі експонати в музеї розташовані за принципом поєднання спорту і культури. У музеї знаходиться найбільша у світі експозиція культурної спадщини епохи Стародавньої Греції. Більшість експонатів, що мають значну історичну цінність, надійшли із музеїв різних країн, у тому числі з Ермітажу. Окрім постійних експозицій у музеї діють тимчасові виставки [41].

Експозиція, розташована на п'яти поверхах музею, дозволяє отримати повне уявлення про олімпійський рух, його сучасний стан і перспективи. Вона підкреслює зростання впливу Олімпійських ігор в світі у соціальному, економічному та історичному аспектах [41].

Серед експонатів музею колекція автографів олімпійських медалістів, колекція олімпійських смолоскипів, унікальна колекція монет, марок, олімпійських медалей, прапорів тощо. Також значне місце у музеї займають картини, скульптури, фотографії, документи.

У приміщенні музею розташовано Центр олімпійських досліджень, до якого входять публічна бібліотека (15000 книг), відділ архівів та публікацій, відділи аудіовізуальних і фотодокументів. У бібліотеці, крім книжок, знаходяться періодичні видання і публікації різних НОК і Міжнародних спортивних організацій. У Центрі досліджень зберігаються унікальні архіви МОК, в які містять тисячі доку-

Олімпійський музей у Лозанні (Швейцарія)

ментів, кореспонденції Кубертену, більше 200 тис. фотографій, сотні фільмів, понад 7000 годин відеофільмів. Обробка документації повністю комп'ютеризована [41].

Олімпійський музей у Лозанні став важливим центром наукових досліджень у галузі олімпійського спорту, олімпійської освіти та виховання.

Міжнародні і національні центри олімпійських досліджень і освіти

При олімпійському музеї у Лозанні функціонує Центр олімпійських досліджень, створений МОК у 1993 р. Основною метою Центру є вивчення історії, особливостей функціонування і перспектив розвитку олімпійського руху та Олімпійських ігор, проведення подальших досліджень у цій галузі і їх координація, а також поширення інформації про олімпізм через різноманітні освітні програми [26].

У Центрі зберігаються архіви олімпійського руху, починаючи з 1886 р. Фонд аудіо- та відеоматеріалів налічує понад 17500 фільмів, починаючи з Ігор I Олімпіади. Фототека зберігає близько 410000 документів. Бібліотека – єдиний відділ Центру олімпійських досліджень, відкритий для всіх без обмеження. У її фондах зберігається більше 18000 книг і 250 періодичних видань [41].

Центр надає освітні послуги для дітей і представників навчальних закладів. Завдання цієї служби – популяризація олімпійської освіти на основі виробництва наочних посібників [41].

Крім Центру олімпійських досліджень у Лозанні успішно діють: Центр олімпійських досліджень Автономного університету Барселони (1989 р.); Міжнародний центр олімпійських досліджень Університету Західного Онтаріо в Канаді (1989 р.); Німецький олімпійський інститут (1990 р.); Національний центр олімпійських досліджень і освіти України (Національний університет фізичного виховання і спорту України) (1992 р.); Центр олімпійських досліджень університету Нового Південного Уельсу в Австралії (1996 р.); Аргентинський центр олімпійських досліджень (1996 р.); Італійський спортивний центр олімпійських досліджень (1998 р.) [41].

Таким чином, актуальність і необхідність розвитку олімпійської освіти як одного зі шляхів розвитку олімпійського руху та гуманізації всього суспільства сьогодні визнані на міжнародному рівні. Олімпійська освіта постійно знаходиться у полі зору Міжнародного олімпійського комітету. Питання збереження та поширення олімпійського духу, вивчення і реалізація суспільних і виховних принципів Олімпійських ігор є предметом діяльності таких інституцій як Міжнародна олімпійська академія, національні олімпійські академії, Олімпійський музей та Центри олімпійських досліджень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ДО РОЗДІЛУ 1

1. Агеевец В.У. Пять колец: идеи и мораль / В.У. Агеевец, А.М. Ходоров. — Л.: Лениздат, 1985. — 160 с.
2. Алексеенко Г. Некоторые воспитательно-образовательные аспекты олимпизма и пути гуманизации современного спорта / Г. Алексеенко, В. Морозов // V Междунар. науч. конгр. "Олимпийский спорт и спорт для всех". — Минск, 2001. — С. 62.
3. Балтремус К.А. Гуманізація виховного процесу в старших класах загальноосвітньої приватної школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.07 / К.А. Балтремус. — К., 2003. — 20 с.
4. Бех І. Д. Виховання особистості : сходження до духовності / І. Д. Бех. — К. : Либідь, 2006. — 272 с.
5. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання : наук.-метод. посіб. / І. Д. Бех. — К., 1998. — 204 с.
6. Булатова М. М. Олимпийская академия Украины : приоритетные направления деятельности / М. М. Булатова // Наука в олимп. спорте. — 2007. — № 2. — С. 5—12.
7. Булатова М. М. Олімпійська освіта у системі навчально-виховної роботи загальноосвітніх навчальних закладів України / М. М. Булатова, В. М. Єрмолова. — К. : Олімп. л-ра. — 2007. — 44 с.
8. Васильева О. В. Олимпийская парадигма развития современного спортивного мышления / О. В. Васильева, В. Б. Барабанова // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. — 2004. — № 2. — С. 2—5.
9. Георгиадис К. Теоретические основы олимпийского образования / Костас Георгиадис // Наука в олимпийском спорте. — 2007. — № 2. — С. 3—16.

10. Гуманістично спрямований виховний процес і становлення особистості : теоретично-метод. проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць / [ред. О. В. Сухомлинська]. — К. : ВіРА Інсайт, 2001. — 339 с.

11. Єрмолова В. М. Витоки олімпійської освіти, її місце у напрямках діяльності Міжнародного олімпійського комітету та інших міждержавних організацій / В. М. Єрмолова // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. — 2009. — № 1. — С. 35—39.

12. Заключительный доклад «Роль физического воспитания и спорта в подготовке молодежи» // Первая Междунар. конф. министров и руководящих работников, ответственных за физ. воспитание и спорт, Штаб-квартира ЮНЕСКО (Париж, 5—10 апреля 1976 г.). — Париж : ЮНЕСКО, 1976.

13. Закон України “Про освіту” // Освіта України : нормативно-правові документи. — К. : Міленіум, 2001. — С. 7—38.

14. Кобринский М. Е., Олимпийское образование как средство гуманизации спортивной деятельности / М. Е. Кобринский, В. Высоцкий // IX Міжнар. наук. конгр. «Олімпійський спорт і спорт для всіх» : тези доп. — К., 2005. — С. 17.

15. Контанистов А. Олимпийское образование в системе физического воспитания российских школьников / Александр Контанистов // Наука в олимп. спорте. — 2007. — № 2. — С. 41—45.

16. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні — інноваційні аспекти: Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. — К. : Грамота, 2005. — 447 с.

17. Кубертен П. Олимпийские мемуары / Пьер де Кубертен. — К. : Олимп. лит., 1997. — 179 с.

18. Куликова Л. М. Олимпийское образование школьников в период педагогической практики / Л. М. Куликова // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. — 2003. — № 4. — С. 15—16.

19. Кун Л. Всеобщая история физической культуры : пер. с венг. / Л. Кун; под общ. ред. В. В. Столбова. — М. : Радуга, 1982. — 399 с.

20. Манолаки В. Олимпийское движение в контексте воспитательных ценностей / Вячеслав Манолаки, Анатолий Будевич // Наука в олимп. спорте. — 2007. — № 2. — С. 22—25 .

21. Марру А. И. История воспитания в античности (Греция) / А. И. Марру. — М. : Греко-латинский кабинет, 1998. — 425 с.

22. Московская декларация Международного форума “Молодежь—Наука—Олимпизм” // Отчет о проведении Всемирных юношеских игр. — М. : Гольден Би, 1998. — С. 156—158.

23. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Світ виховання. — 2004. — № 4 (5). — С. 7—30.
24. Ніколаєнко С. Освіта в інноваційному просторі / С. Ніколаєнко // Освіта України. — 2006. — № 60—61. — С. 2—21.
25. Ницше Ф. Философия в трагическую эпоху / Ф. Ницше. — М. : Reel-book, 1994. — 416 с.
26. Олімпійська освіта : метод. рек. / за ред. М. М. Булатової. — К. : Знання, 2002. — 38 с.
27. Олимпийская хартия : пер. с англ. — М. : Сов. спорт, 1996. — 96 с.
28. Олимпийская хартия / Міжнародний олімпійський комітет. — К. : Олімп. л-ра, 1999. — 96 с.
29. Олимпийская энциклопедия / [гл. ред. С. П. Павлов]. — М. : Сов. энциклопедия, 1980. — 415 с.
30. Олимпийские академии России : материалы IV семинара президентов олимп. академий в рамках IX Всерос. научно-практ. конф. «Олимпийское движение и социальные процессы». — М., 1999. — 110 с.
31. Платонов В. Н. Олимпийский спорт : в 2 кн. / В. Н. Платонов, С. И. Гуськов. — К. : Олимп. лит., 1994—1977. — Кн. 1. — 493 с.
32. Ришковски В. Принципы проектирования региональной и локальной систем организации физического воспитания школьников : дис. ... доктора наук по физ. воспитанию и спорту : 24.00.02 / В. Ришковски. — К., 2002. — 392 с.
33. Родиченко В. С. Олимпийская идея для России / В. С. Родиченко. — М. : Сов. спорт, 1998. — 152 с.
34. Сергеев В. Н. Олимпийское образование: определение сущности и перспективы направления научных исследований / В. Н. Сергеев // Теория и практика физ. культуры.— 2001. — № 7. — С. 48—49.
35. Смалінскайте І. Применение интегрированной программы олимпийского воспитания для учащихся 7-8 классов в контексте общего образования Литвы / І. Смалінскайте // Междунар. форум «Молодежь—Наука—Олимпизм». — М.: Сов. спорт, 2002. — С. 131—135.
36. Столбов В. В. Эволюция олимпийских идей от Пьера де Кубертена до Хуана Антонио Самаранча / В. В. Столбов // Олимпийское движение и социальные процессы : материалы V Всерос. научно-практ. конф., посвященной 100-летию Междунар. олимп. комитета. — М., 1996. — С. 22—28.
37. Столяров В. И. Олимпийское воспитание молодежи / В. И. Столяров // Возвращение к олимпийским идеалам : олимпийское

и спортивно-гуманитарное воспитание молодежи. — Х., 1992.

— С. 29—32.

38. Столяров В. И. Социология физической культуры и спорта (введение в проблематику и новая концепция) : научно-метод. пособие для ин-тов и акад. физ. культуры / В. И. Столяров. — М. : Гуманитар. Центр «СпАрт» РГАФК, 2002. — 346 с.

39. Столяров В. И. Концепция олимпийского образования (многолетний опыт разработки и внедрения в практику) / Владислав Столяров // Наука в олимп. спорте. — 2007. — № 2. — С. 30—35.

40. Суник А. Б. О генезисе неоолимпизма и современном олимпийском движении / А. Б. Суник // Теория и практика физ. культуры. — 1994. — № 8. — С. 14.

41. Энциклопедия олимпийского спорта : в 5 т. / [под ред. В. Н. Платонова]. — К. : Олимп. лит., 2002 — 2004. — Т. 1 — 495, [1] с., Т. 2. — 583, [2] с., Т. 3. — 631, [3] с., Т. 5. — 527, [5] с.

42. Academie National Olympique : Fondation. Perspectives. Activites. — Lausanne : IOC, 1992.

43. Coubertin P. Pedagogie sportive. Nouvelle Edition / Pierre de Coubertin. — Lausanne: Bureau international de Pedagogie sportive, 1919. — P. 128.

44. Coubertin P. The Olympic Idea: discourses and Essays / Pierre de Coubertin. — Lausanne, Stuttgart, Sport-verlag, 1966. — 147 p.

45. Filaretos N. The International Olympic Academie / N. Filaretos // International Olympic Academie 31th Session. — Olympia, 1992. — P. 45—51.

46. Jackson Roger. Sport administration manual / Roger Jackson : Hurford Enterprises Ltd. The University of Calgary. Canada. — 2005. — 339 p.

47. Lauerbach Ernst. The Propagation of Olympic Principles in Schools / Ernst Lauerbach // Report of the 12 th Session of the IOA. — Athens, 1972. — P. 98—107.

48. Mzali M. Olympism and education / Mohamed Mzali // Report of the 18th session of the IOA. — Athens, 1979. — P. 62—72.

49. Mzali M. Olympism's Contribution to International Understanding and Peace / M. Mzali // Report of the 25th Session of the IOA. — Lausanne, 1986. — P. 35—44.

РОЗДІЛ 2.

ФОРМУВАННЯ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИХ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗАСАД ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ У СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ

Мета, завдання і функції олімпійської освіти

ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА

Олімпійська освіта – багаторівневий спеціально організований педагогічний процес формування гармонійно розвиненої особистості через набуття знань, умінь і навичок, розвиток здібностей, інтересів, потреб та ціннісних орієнтацій, що базуються на гуманістичних ідеалах і цінностях олімпізму і є складовою частиною загальної освіти [16].

Аналіз науково-методичної літератури переконує, що існує безліч визначень мети та завдань олімпійської освіти або олімпійського виховання. Так, у матеріалах ІХ Всеросійської науково-практичної конференції «Олимпийское движение и социальные процессы», що проходила у 1999 р., тільки росіянами було надано більше сотні визначень цієї педагогічної діяльності.

За концепцією Кубертена олімпійське виховання полягає передусім у подоланні розриву між фізичним і духовним розвитком людини і потребує поєднання фізичного виховання з інтелектуальним і моральним.

Своє бачення призначення олімпійського виховання він озвучив на конференції з питань науки, мистецтва і спорту, що відбулась у Парижі 23 травня 1906 р.: «Ми повинні заново об'єднати уза-

ми законного шлюбу давно розведену пару – Тіло і Розум. Їхнє взаєморозуміння тривало довго і було плідним. Але несприятливі обставини розлучили їх. Наше завдання – знову поєднати їх... мистецтво повинне бути пов'язане з практикою спорту, щоб від цього була взаємна вигода» [104].

У привітанні учасників 39 сесії Міжнародної олімпійської академії Хуан Антоніо Самаранч відмічав: «Усі люди володіють культурною спадщиною, цінності якої близькі до таких понять як рівність, солідарність, братерство. Олімпійська освіта закладає основу цих цінностей і визначає місце спорту в гармонійному розвитку людини через зміцнення миру та збереження людської гідності».

Російські вчені В. Родиченко та В. Столяров підкреслюють, що головне завдання (якщо поняття «олімпійська освіта» розглядати у широкому розумінні, в якому воно здебільшого вживається у педагогіці) полягає, мабуть, у тому, щоб усі учасники олімпійського руху не тільки знали і правильно розуміли ідеали і цінності олімпізму, а й прагнули у своїй реальній поведінці орієнтуватись на них, спрямовуючи свої зусилля на втілення їх у життя [74].

Їхню думку поділяє В. Сергєєв, який відмічає, що кінцевою метою і результатом реалізації олімпійської освіти виступає людина, яка мислить і діє відповідно до принципів Олімпійської хартії і гуманістичних норм взаємовідносин між людьми, що культивуються олімпізмом [79, 81].

На думку О. Групе, олімпійська освіта як «особлива спортивна освіта» орієнтована на вивчення можливостей людини, навчання чеснотам, солідарності та дружелюбства [108].

N. Müller результатом олімпійської освіти у ході формування олімпійських цінностей вбачає досягнення трьох цілей: «релігії атлетів», «ідеї миру» та «принципу ритмічної пластичності», розуміючи термін «пластичність» як гармонійне навчання «тіла і духу» [110].

М. Булатова вважає метою олімпійського виховання створення умов для формування у дітей і підлітків комплексу якостей, поглядів, переконань, що забезпечують всебічний гармонійний розвиток особистості у рамках виховної системи «Олімпійська педагогіка» [63].

Л. Кулікова вбачає мету олімпійської освіти у формуванні в учнів принципів шляхетної поведінки, прагнення до гармонійного розвитку фізичних і духовних здібностей [48].

В. Столяров визначає метою педагогічної діяльності в рамках олімпійської освіти гуманістичний вплив на особистість специфічними засобами, обумовленими природою цього руху, його зв'язком зі спортом [85].

Білоруський науковець Є. Кулінкович вважає метою олімпійської освіти сприяння всебічному гармонійному розвитку особистості через засвоєння та закріплення у спортивній діяльності принципів та ідеалів олімпізму [49].

Головна мета олімпійської освіти, на думку молдавських учених В. Манолакі та А. Будевича, полягає в гармонійному розвитку особистості та вихованні молоді в дусі соціальної відповідальності і розумінні міжкультурних цінностей [55].

Литовський науковець Е. Пуйшиєне стверджує, що олімпійська освіта покликана виховувати гармонійну людину, сприяти створенню мирної громадськості, яка піклується, забезпечує та охороняє достоїнства особистості [68, 69].

На думку О. Ісаєва, головна мета олімпійського виховання полягає у створенні умов для формування у дітей і підлітків цілісного комплексу соціально-ціннісних якостей, поглядів, переконань, що забезпечують їхній всебічний гармонійний розвиток [38].

Здійснивши аналіз літератури, можемо відмітити, що більшість науковців [21, 42, 52] мають, по суті, однакову точку зору з визначення мети олімпійської освіти. Ми схильні підтримати цю точку зору, в якій вони сходяться на тому, що *кінцевою метою і результатом реалізації олімпійської освіти є формування особистості, яка у своїх діях і думках у рамках фізкультурно-спортивної діяльності й у повсякденному житті керується загальнолюдськими гуманістичними нормами поведінки, що культивуються олімпізмом та принципами Олімпійської Хартії.*

Явища, події, предмети і процеси для людини значущі у тому випадку, коли вони мають сенс і оцінюються як суттєве, необхідне для творчої діяльності [23]. Власне, і олімпійська освіта як один із

видів педагогічної діяльності являє собою сукупність знань, цінностей і норм, якими володіють взаємодіючі особи, і сукупністю носіїв, що об'єктивують, соціалізують та розкривають ці значення. Тому вони виступають як «ідеї і спонукання, які виступають в якості мети, стратегії розвитку особистості, тобто являють собою явища духовного, абстрактного порядку, що дозволяють корегувати поведінку особистості, слугувати їй саморозкриттю, актуалізації вроджених і набутих здібностей і якостей» [23]. Такий підхід до розуміння цінностей змушує особистість знаходитись у ситуації постійного вибору, співвідносячи особисті та суспільні інтереси. Зважаючи на це, одним із завдань олімпійської освіти, як і освіти взагалі, «стає формування і розвиток особистості, яка вмє здійснювати вибір, дотримуватись принципів та ідеалів, що виводять особистість у площину духовної досконалості» [23].

Визначаючи завдання олімпійської освіти, російські науковці В. Родиченко та В. Столяров акцентують увагу на тому, що ця соціально-педагогічна діяльність покликана формувати і вдосконалювати у молоді певну, пов'язану зі спортом, гуманістичну систему знань, здібностей, інтересів, потреб тощо. За достатньо тривалої і ефективної дії олімпійської освіти дана система може посісти належне місце в загальній системі особистісних якостей людини, що може перетворитись у філософію життя, яка орієнтує її у всіх справах і вчинках, у взаємовідносинах з іншими людьми незалежно від їхньої раси, національності, ідейно-політичних поглядів на пріоритет свободи і достоїнства людської особистості, на кооперацію, співробітництво та інші духовно-моральні цінності [86].

Президент Олімпійської академії України М. Булатова визначає такі основні завдання у процесі педагогічної діяльності в рамках олімпійської освіти: формування світогляду, основу якого становлять патріотизм, моральність, законслухняність, здоровий спосіб життя; формування позитивних мотивацій до навчання і праці, творчого ставлення до своїх обов'язків; гармонійний розвиток з урахуванням індивідуальних можливостей і вимог школи; підвищення ролі олімпійського виховання в повсякденному житті [63].

Серед основних завдань олімпійської освіти В. Столяров виділяє певну систему, яка передбачає формування і вдосконалення у дітей і молоді: 1) знань, 2) мотивацій (інтересів, потреб, ціннісних орієнтацій, установок тощо); 3) здібностей, умінь і навичок, які проявляються у певній діяльності (поведінці). Причому головним завданням він вважає формування реальної поведінки, способу (стилю) життя, що відповідає цим ідеалам і цінностям [85, 87].

На думку Л. Лубишевої, основними завданнями педагогічної діяльності в рамках олімпійської освіти виступає формування і розвиток олімпійської культури особистості через:

- формування знань у галузі олімпізму, Олімпійських ігор;
- виховання в душі олімпізму та принципів Фейр Плей;
- залучення дітей до активних занять спортом [53].

Г. Алексеєнко та В. Морозов [3] разом із завданням сприяти фізичному розвитку у процесі олімпійської освіти визначають і сприяння моральному й естетичному вихованню школярів через олімпійські ідеали орієнтовані на всебічний гармонійний розвиток особистості [1]. Завдання олімпійської освіти, на думку Г. Петльованого, полягають у формуванні у школярів правильної, глибокої і повної системи знань про олімпізм [66].

Освіта – процес розвитку та саморозвитку особистості, пов'язаний з оволодінням соціально значущим досвідом людства, що втілений у знання, вміння, творчу діяльність та емоційно-ціннісне ставлення до світу; необхідна умова діяльності особистості та суспільства щодо збереження й розвитку матеріальної і духовної культури [12].

Зважаючи на те що олімпійська освіта – перш за все педагогічний процес, та враховуючи результати аналізу літературних джерел, маємо підставу стверджувати, що вона виконує освітні, виховні та оздоровчі завдання (рис. 2.1.).

Як освіті взагалі, так і олімпійській освіті зокрема притаманні певні функції, котрі вона здійснює в суспільстві.

Функція (від лат. *functio* – виконання, звершення) – обов'язок, коло діяльності; призначення; зовнішній прояв властивості будь-якого об'єкта в даній системі відносин [90].

Рис. 2.1.
Завдання олімпійської освіти

Конкретними функціями освіти виступають пізнавальна, що забезпечує трансляцію знань і утворення нових знань; соціальна, культуротворча, що забезпечує передачу і розвиток культурної спадщини; гуманістична, що культивує та розвиває інтелектуальні й творчі здібності особистості [98].

Група науковців [38, 56, 63] вважає, що олімпійська освіта виконує більш широке коло функцій, а саме: статусну, формуючу, інформаційну, профілактичну та мотиваційну (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Функції олімпійської освіти

Інформаційна функція забезпечує підвищення культурного рівня, творчу самореалізацію вчителя в його діяльності, пов'язаній з моральною, естетичною, громадсько-правовою оцінкою подій, прийняттям нестандартних рішень, вибором систем і методик

навчання й виховання, а також позитивно впливає на розвиток соціально значущих зв'язків у колективах навчальних закладів [38, 63].

Формуюча функція забезпечує створення умов для впливу ідей олімпізму на розвиток педагогів, адаптацію та самореалізацію творчості кожного учня на основі гуманістичних та демократичних принципів [18, 40].

Для формування гуманістичного ідеалу гармонійно розвинутої особистості П'єр де Кубертен вважав за необхідне «поєднання спортивної діяльності з іншими сферами життя людини... Спортивні вправи, причому не тільки у процесі навчання, а й у звичайному житті, бажано споеднувати з розумовими, з постійною роботою думки» [105].

Статусна функція забезпечує розуміння і прийняття керівниками освіти та спорту, педагогами та спортсменами важливої ролі олімпійського руху як ефективного засобу виховання підрастаючого покоління [18]. Зважаючи на це, управлінська діяльність у навчальному закладі повинна базуватись на засадах системності, комплексності, координації дій, взаємоінформованості, особистої відповідальності кожного учасника навчально-виховного процесу за доручену справу [18].

Мотиваційна функція полягає у створенні соціально-психологічних і педагогічних умов, що спонукають суб'єктів процесу олімпійського виховання до ефективного виконання обов'язків і соціально-ціннісних функцій у колективах освітніх установ [18], і спрямована на створення умов для формування в учнів відповідних мотиваційних та поведінкових характеристик активної соціальної орієнтації на засадах здорового способу життя [18].

Профілактична функція дозволяє прогнозувати, запобігати та ліквідувати антисоціальні прояви поведінки, негативні якості і риси характеру школярів в інтересах формування й розвитку соціально ціннісних утворень у навчально-виховному процесі [36, 84, 140]. У поєднанні з відповідними заходами виховного характеру у процесі оволодіння знаннями та їх застосуванням на практиці вони формують не тільки його мислення, а особистість у цілому.

Звертання до різних сторін людського життя збуджує допитливість, породжує інтереси, спонукає до побудови різноманітних планів, формує погляди і переконання, у результаті чого складаються певні напрями поведінки... визначаються принципи «прийняття рішення [116], якнайкраще характеризує функції олімпійської освіти як спеціально організованої системи, що діє на особистість дитини, залучаючи її до різноманітних видів діяльності олімпійської тематики через створення певних педагогічних ситуацій для вирішення конкретних освітньо-виховних завдань.

Для успішного впровадження у навчально-виховний процес нових методик та інноваційних технологій, у тому числі й олімпійської освіти, важливого значення набуває готовність педагогічного колективу: здатність його до ділового об'єднання, організаційна єдність, моральна спрямованість, інтелектуальний рівень, бажання постійно оволодівати новими знаннями і передавати їх своїм вихованцям.

Олімпійська освіта може виконувати свої функції лише у відповідному виховуючому середовищі, яке повинне відповідати певним психолого-педагогічним вимогам:

- визначальними умовами формування цілісної особистості дитини повинні стати спілкування, виховання та розвиток;
- особистісний підхід повинен спрямовуватись на визнання кожної дитини вищою соціальною цінністю з урахуванням її здібностей;
- навчання і виховання повинні проводитись у відповідному середовищі, де створюється атмосфера емоційного піднесення, ідейної активності, естетичної досконалості та дотримання етичних норм;
- суб'єкт-суб'єктивні відносини всіх учасників навчально-виховного процесу (учнів, учителів, батьків) повинні мати гуманістичний характер для створення комфортного психолого-педагогічного клімату [18].

Таким чином, функції олімпійської освіти відповідають функціям освіти взагалі та «тенденціям сучасного суспільного розвитку, у тому числі у сфері політики та ідеології, інтересам і потребам сучасної цивілізації, а також завданням і проблемам» [73], на вирішення яких спрямовані зусилля сучасного світу. Ці функції не залежать

від системи державного устрою, тому що олімпійська освіта має єдину мету, визначену Міжнародним олімпійським комітетом.

Організація впровадження олімпійської освіти у зарубіжних країнах

Поштовхом до активного пошуку шляхів впровадження олімпійської освіти, основи якої було закладено ще П'єром де Кубертенем у роботі «Спортивна педагогіка», слугувала розпочата 1961 р. робота Міжнародної олімпійської академії. Крім того, активізації цієї педагогічної діяльності сприяли неабияка зацікавленість Міжурядового комітету з фізичного виховання і спорту при ЮНЕСКО (1983 р.) та Міжнародного олімпійського комітету, за ініціативи якого було створено Керівний комітет проекту всесвітньої кампанії «Національні олімпійські комітети в дії: поширення олімпійських ідеалів через освіту».

Олімпійська освіта як важлива частина фізичного виховання наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. набуває глобального характеру – у ряді країн програми з олімпійської освіти впроваджуються у діяльність навчальних закладів [19].

Кінець 80-х–початок 90-х років минулого століття відзначився активізацією діяльності фахівців багатьох країн, у тому числі і пострадянських, з формування національних систем олімпійської освіти та забезпечення її науково-методичними матеріалами.

Програми олімпійської освіти спрямовувалися на залучення учнівської молоді до активного способу життя та поширення гуманістичних ідеалів олімпізму, пропаганду олімпійського руху.

Питаннями впровадження олімпійської освіти в **Англії** опікується спеціальний комітет, що діє під патронатом НОК Англії. До його компетенції належить проведення щорічних конференцій з актуальних питань олімпійської освіти, семінарів для різних за фахом учителів, створення навчально-методичної літератури, проведення конкурсів малюнків, поетичних творів, фотографій, кращі роботи яких експонуються в музеях та галереях країни. Однією з форм роботи в Англії є діяльність «Клубів юних олімпійців», які допомагають школярам поглибити свої знання з олімпійської тематики. Значну

допомогу в реалізації освітніх програм надає Британська асоціація олімпійців, до якої входять усі учасники Олімпійських ігор, які мешкають у країні [114, 115].

В **Аргентині** олімпійською освітою опікується Аргентинська олімпійська академія, основною формою діяльності якої є проведення роз'яснювальної роботи (лекцій, семінарів) із студентами університетів, учнями шкіл, членами клубів. Підготовка лекторів здійснюється на щорічних сесіях Академії [109].

Особливість канадської моделі полягає у тому, що роль органу олімпійської освіти виконує Канадська олімпійська асоціація (НОК). Близько 20 % її річного бюджету спрямовується на розвиток олімпійської освіти, що користується підтримкою всіх офіційних організацій країни [109, 114].

Однією з форм роботи із поширення знань з олімпійської тематики в **Болгарії** є проект «Вільна школа». Він забезпечує додаткову альтернативну освіту, що виходить за рамки державної шкільної програми і забезпечує можливість поглибити свої знання і розширити соціальний досвід. Учням викладають цикл знань із таких предметів: олімпізм і культура, спорт, біологія, хімія, екологія, рекреація, мистецтво. Навчальні заняття поєднують із проведенням змагань, зустрічей, вечорів, спектаклів, виставок із запрошенням батьків та вчителів [8, 47].

Сполучені Штати Америки мають спеціальні державні програми олімпійської освіти для атлетів та учнів шкіл. Особлива увага освітньої роботи спрямована на популяризацію правил Фейр Плей. Ефективною формою роботи є демонстрація фільмів, відеокліпів та кінороликів з олімпійської тематики. Партнерами у пропаганді олімпійського руху та його ідеалів виступає американська поліція [109].

Модель олімпійської освіти у **Німеччині** базується на діяльності Національної олімпійської академії, пріоритетним напрямом якої є поширення олімпійських ідеалів і цінностей на основі моніторингу мотивацій дітей та молоді [114, 115].

У **Домініканській Республіці** перші відомості про олімпійський рух діти отримують у 2-му класі. Поширеною формою роботи у

країні є проведення різноманітних конкурсів з олімпійської тематики, випуск атрибутики з олімпійською символікою. Активну участь у популяризації олімпійського руху беруть Спеціальна Олімпіада країни та федерації з видів спорту [109].

Особливість моделі олімпійської освіти **Польщі** полягає у популяризації принципів Фейр Плей як складової частини олімпійської філософії. Експериментальна програма з олімпійської освіти, що була впроваджена у навчальний процес, довела, що «методи, які називають найбільш ефективними у процесі морального розвитку, базуються на досвіді вирішення індивідуальних і групових проблем у контексті фізичного виховання» [13, 20, 106, 107].

У поширенні олімпійських ідеалів і цінностей польські фахівці значну роль відводять Музею історії туризму, спорту та олімпізму Польщі.

Необхідно відмітити, що у цих країнах діє громадська модель організації олімпійської освіти, оскільки нею опікуються такі громадські організації як національні олімпійські комітети, їхні комісії з олімпійської освіти або національні олімпійські академії.

Впровадження олімпійської освіти у пострадянських країнах

Утворення на території колишнього СРСР 15 незалежних держав, призвело до повної реорганізації усіх сторін життя, включаючи систему освіти і виховання. Зі створенням у пострадянських країнах національних олімпійських комітетів та національних олімпійських академій олімпійська освіта отримала новий поштовх до свого розвитку та впровадження.

Для організації системи олімпійської освіти в школах **Молдови** було розроблено ряд методичних рекомендацій для підготовки вчителів фізичної культури, а також студентів старших курсів НІФВС.

До шкільної програми з фізичного виховання з 8-го класу передбачено лекційний курс за темами: «Історія виникнення Олімпійських ігор», «Сучасний олімпійський рух», «П'єр де Кубертен – творець сучасних Олімпійських ігор», «Міжнародний і національні

олімпійські комітети в управлінні олімпійським рухом», «Символи і ритуали Олімпійських ігор», «Участь молдавських спортсменів в Олімпійських іграх», «Соціальна значущість Олімпійських ігор».

Традиційно у республіці щорічно проходять олімпіади з фізичного виховання школярів, що містить три етапи: шкільний, районий та республіканський. До програми олімпіади включено спортивні змагання, вікторини, виставки малюнків на олімпійську тематику. Церемонії відкриття та закриття заходів супроводжуються олімпійськими ритуалами [75].

У **Грузії** важливою ланкою олімпійської освіти, починаючи з 1998/1999 навчального року, стало введення до навчальних програм з фізичного виховання більшості загальноосвітніх навчальних закладів м. Тбілісі теоретичного курсу «олімпізм». Для забезпечення предмета було підготовлено і видано рідною мовою чотири підручники і навчальних посібники: «Сучасний олімпійський рух», «Олімпізм у Грузії», «Олімпізм» (авт. А.Цибадзе) та «Олімпійська енциклопедія» (автор І. Гугушвілі). Одним із напрямів роботи з поширення олімпійських ідеалів у багатьох закладах освіти (переважно спортивних школах м. Тбілісі) є організація лекцій для батьків дітей, які відвідують ДЮСШ. З метою популяризації принципів Фейр Плей проводяться спортивні фестивалі «Дні олімпізму» для школярів [7].

У **Вірменії** питаннями олімпійської освіти опікується Національна олімпійська академія, яка використовує доволі широкий спектр різноманітних форм і методів роботи з дітьми шкільного віку. Вдалим доробком освітян країни стало включення питань олімпійської тематики до змісту Комплексної програми з фізичного виховання школярів, починаючи з другого класу. Для поширення олімпійських ідеалів традиційним стало проведення щорічних олімпіад з фізичного виховання; конкурсів знавців олімпізму та конкурсів малюнків із олімпійської тематики [57].

Питаннями впровадження олімпійської освіти у **Литві** опікуються Міністерство освіти Литви, Національний олімпійський комітет Литви і Департамент спорту і фізичної культури при Уряді Литовської Республіки. Загальна програма олімпійської освіти для школярів Литви відзначається динамічністю, інтегральністю, гуманізмом та перспек-

тивністю. Вона складається з чотирьох циклів, що збігаються з Олімпійськими іграми. Це дає можливість школярам і молоді брати участь у класних, шкільних, міських, повітових та загальнореспубліканських Олімпійських іграх. Програма передбачає не тільки спортивні, а й заходи з інших шкільних предметів. Незалежно від етапу, до програми ігор входять культурні заходи. Традиційним у школах Литви стало проведення олімпійського дня з використанням олімпійської атрибутики. Для підготовки педагогічних кадрів до здійснення олімпійської освіти проводяться семінари для вчителів та студентів педагогічних навчальних закладів. Ефективною і цікавою формою роботи у Литві є проведення виїзних семінарів, що відбуваються на базі Міжнародної олімпійської академії в Олімпії [68, 69].

Крім того, розроблено інтегровану програму олімпійського виховання для учнів 13-15 років, яка дає можливість залучити до проєкту вчителів різних навчальних предметів. У програмі передбачено максимальний орієнтир на внутрішній зв'язок між предметами і ті загальні позиції в них, які можуть зацікавити учнів і в той самий час приносити користь. Основою інтеграції у програмі є спорт і фізкультура. У навчальному плані в аспекті олімпізму інтегруються такі предмети, як мистецтво, праця, природа і людина, географія, музика та позакласне виховання [82].

За останні роки в **Республіці Білорусь** значного розвитку набула олімпійська освіта дітей та учнівської молоді. На початку XXI ст. можливість багатоаспектної позитивної виховної дії на підростаюче покоління поставила вимогу включити вивчення олімпізму у розділ знань експериментальної програми з фізичного виховання для загальноосвітньої школи [46].

Постанова НОК Білорусі (протокол № 14 від 06.06.06) «Про підсумки виступу білоруських спортсменів на XX зимових Олімпійських іграх 2006 року в м. Турині (Італія) та завдання з підготовки до XXI зимових Олімпійських ігор 2010 року в м. Ванкувері (Канада)» за підписом Голови НОК та Президента Білорусі О. Лукашенка забов'язала Міносвіту спільно з Білоруською олімпійською академією організувати роботу із впровадження в навчальні програми шкіл, середніх спеціальних та вищих навчальних закладів

курсу теорії олімпійської освіти з метою поліпшення виховного процесу серед підростаючого покоління й молоді на принципах патріотизму, гуманізму та любові до Вітчизни. Відповідно до цього було визначено вікові групи, на які розраховувались заходи олімпійської освіти, а саме: діти дошкільних навчальних закладів, учні початкової школи, школярі базової школи, підлітки середньої школи та професійно-технічних навчальних закладів, студентська молодь [46].

Відповідно до віку було визначено завдання та заходи для їх реалізації (табл. 2.1).

Таблиця 2.1. **Форми роботи з олімпійської освіти в навчальних закладах Республіки Білорусь залежно від рівня навчальних закладів**

Рівень навчального закладу	Мета	Форми роботи
1	2	3
Дошкільні навчальні заклади	Створення початкових уявлень про Олімпійські ігри, введення елементів олімпійської освіти в ігрову діяльність	Проведення ігор, бесід, конкурсів, свят, створення олімпійських куточків, спортивних гуртків, діяльність дитячо-батьківських клубів
Початкова школа	Знайомство з основами знань про олімпійський рух через навчальні предмети	Введення питань олімпійської тематики до теоретичного розділу предмета «Фізична культура» та окремих елементів олімпійських знань до деяких навчальних предметів, позаурочна робота: організація олімпійських гуртків, секцій, проведення конкурсів та вікторин

1	2	3
Базова школа	Формування системи знань з історії олімпізму; виховання стійкого інтересу до олімпійської освіти; вдосконалення виховної роботи на основі гуманістичного і патріотичного потенціалу олімпізму	Вивчення питань олімпійської тематики у процесі викладання загальних шкільних предметів; впровадження факультативних курсів; організація роботи курсів; діяльність олімпійських клубів; проведення олімпійських фестивалів
Середня школа та ПТНЗ	Реалізація змісту олімпійської освіти через максимальну кількість навчальних предметів; організація позакласної роботи і змагальної діяльності з метою розвитку фізичної культури особистості	Вивчення питань олімпійської тематики у процесі викладання загальних шкільних предметів; впровадження факультативних курсів та профільних курсів; проведення лекторіїв та семінарів

Значну увагу приділено навчально-методичному забезпеченню впровадження олімпійської освіти в практику роботи навчальних закладів. Так для дошкільнят підготовлено і випущено «Олімпішкино лото», «Олімпішкино домино», «Олімпішкины пазлы», «Олімпійская абетка», книжки «Математика в гостях у Олімпіады», «Фізкультура, которая лечит», «Дневник здоровья дошкольника». Для школярів і вчителів видано «Беларуський олімпійський учебник» (автори М. Кубринский, Л. Тригубович), «Внедрение олімпійского образования в систему воспитательной работы училищ олімпійского резерва», «Интегративная технология в олімпійском образовании» (автор И. Гуслистова), «Советы юным олімпійцам», «Олімпійское образование для вас», «Золотые страницы олімпійского движения Беларуси», «Программа 8-11 кл. средних школ «Основы олімпійских знаний» [22, 40, 50].

Питаннями олімпійської освіти в **Азербайджані** опікується національна олімпійська академія. Для поширення олімпійських ідеалів і цінностей нею було розроблено відповідну програму створення систем олімпійської освіти в країні. Одним із напрямів цієї програми є надання школярам і учнівській молоді знань з історії Олімпійських ігор та олімпійського руху, використовуючи навчальні дисципліни і міжпредметні зв'язки; засоби масової інформації: радіо, телебачення та періодичні видання. У школах та інших навчальних закладах організовуються клуби юних олімпійців, гуртки олімпізму, де проводяться різноманітні дискусії, конкурси з олімпійської тематики. Зважаючи на особливе значення олімпійської освіти для спортсменів, для них проводяться спеціальні заняття, темами яких є ідеали і цінності олімпізму, етапи становлення олімпійського руху тощо. Значна увага в країні приділяється підготовці спеціалістів з олімпійської освіти. Національна олімпійська академія спільно з Азербайджанською академією фізичної культури і спорту проводять курси удосконалення для вчителів фізичної культури, тренерів, керівників клубів і товариств [70].

Впровадження олімпійської освіти у країнах, що були організаторами Олімпійських ігор

Активізація впровадження програм олімпійської освіти відбувається передовсім саме у тих країнах, які вибороли право проведення Олімпійських ігор [44, 155]. Так, перша програма була розроблена 1976 р. в Канаді у рік проведення Ігор XXI Олімпіади. 1980 р. – рік проведення Ігор XXII Олімпіади у Москві – став відправною точкою формування системи олімпійської освіти в Росії. У 1984 р., коли відбулися Ігри XXIII Олімпіади у Лос-Анджелесі, з'явилася програма олімпійської освіти у США. 2000 р. (Ігри XXVII Олімпіади у Сіднеї) став поштовхом для створення національної програми олімпійської освіти Австралії «Тур мрії». Ігри XXVIII Олімпіади в Афінах (2004 р.) спонукали Грецію до створення комплексної програми розвитку олімпійської освіти в країні «Афіни-2004». У Китаї – країні, що приймала Ігри XXIX Олімпіади

(2008 р.) – було розроблено та успішно втілено «Програму олімпійської освіти «Пекін – 2008».

Впровадження олімпійської освіти в Росії. Однією із перших країн пострадянського простору, яка звернулася до впровадження олімпійської освіти в практику роботи закладів освіти, стала Росія. Тому, на нашу думку, її досвід заслуговує на особливу увагу.

У колишньому СРСР завжди було багато вчених, які цікавились олімпійським рухом, його проблемами і перспективами. Але пройшло кілька десятиліть після появи в багатьох країнах світу національних олімпійських академій, і тільки 18 лютого 1987 р. було створено Олімпійську академію СРСР, що діяла переважно на базі Державного центрального інституту фізичної культури (нині РГАФК). Зважаючи на те що Олімпійського комітету Росії ще не існувало (він був створений 1 грудня 1989 р.), та беручи до уваги масштаби Росії, наказом Держкомспорту від 8 червня 1989 р. «Про організацію регіональних олімпійських академій» ректорам російських фізкультурних вищих навчальних закладів було доручено створити перші в Росії олімпійські громадські об'єднання [64].

За відсутності єдиної національної академії важливо було організувати координацію діяльності академій регіональних. Ось чому при Олімпійському комітеті Росії створено Раду президентів олімпійських академій. Це окрема значна ділянка роботи Управління олімпійської освіти Олімпійського комітету Росії [64]. Керівником цього напрямку став віце-президент Олімпійського комітету Росії, доктор педагогічних наук, професор В. С. Родіченко [43].

Розробки науково-методичних основ олімпійської освіти в Російській Федерації було розпочато ще на початку 1980-х років групою науковців під керівництвом В. Столярова. Перші програми олімпійської освіти для вихованців ДЮСШ, школярів та студентів знайшли своє відображення у дисертаційних роботах його учнів: А. Гутіна, О. Самусенкова, Ю. Сегала, І. Барінової та ін. [10, 24, 77, 78].

Перші кроки до впровадження олімпійської освіти Російська Федерація, будучи у складі Радянського Союзу, здійснила ще під час підготовки до проведення Ігор XXII Олімпіади 1980 р. у Москві. Вже тоді було підготовлено і видано перше методичне видання для

педагогічних працівників – «Затейник», де було вміщено інформаційні та методичні матеріали з олімпійської тематики [36].

Важливим поштовхом до створення системи олімпійської освіти було прийняття постанови колегії Держкомспорту РФСР від 31 липня 1989 р. № 73 «Про заходи щодо посилення виховної роботи зі спортсменами та використання з цією метою ідеалів і цінностей олімпізму», що було підготовленої професорами В. Родиченком і В. Столяровим [3].

Етап формування олімпійської освіти збігся з початком діяльності Олімпійського комітету Росії в напрямі формування російської системи олімпійської освіти школярів.

Група російських науковців, яку очолили доктор філософських наук, професор В. Столяров і доктор педагогічних наук, професор В. Родиченко, розпочала роботу над створенням концепції олімпійської освіти в Росії .

Концепція формувалася в організаціо-розпорядчих документах за 10 напрямками:

1. Визначення терміну Olympic education.
2. Створення у робочому апараті Олімпійського комітету Росії підрозділу з формування системи олімпійської освіти.
3. Вибір стратегії, адекватної державі зі стабільною системою шкільної освіти.
4. Залучення провідних учених до створення програмно-методичного забезпечення.
5. Введення тематики олімпійської освіти до навчальних програм шкільного теоретичного курсу фізичної культури.
6. Стимулювання наукових досліджень проблем, що належать до олімпійської освіти.
7. Створення регіональних олімпійських академій.
8. Взаємодія створеної Ради президентів олімпійських академій з управлінням олімпійською освітою Олімпійського комітету Росії.
9. Формування в Російській Федерації руху Фейр Плей.
10. Включення російського руху Фейр Плей до аналогічних всесвітнього та європейського [72].

У процесі формування російської системи олімпійської освіти школярів розглядалися дві моделі.

Перша модель являла собою громадську систему олімпійської освіти під егідою Національного олімпійського комітету і/або Національної олімпійської академії. Вона була недержавною, тобто не обов'язковою для державних органів щодо використання у навчальному процесі. Зважаючи на це модель не могла забезпечити залучення широкого загалу школярів до засвоєння олімпійських знань [44].

Друга модель – це громадсько-державна система олімпійської освіти, що базувалася б на взаємодії федерального органу виконавчої влади в галузі освіти та Олімпійського комітету Росії, органів управління фізичною культурою і спортом, органів управління освіти суб'єктів Російської Федерації та регіональних олімпійських академії [44].

У ході організації російської системи олімпійської освіти було обрано громадсько-державну модель, в основу якої було покладено підхід «безпосереднього навчання – організація викладання олімпійських знань у теоретичному розділі програми предмета «Фізична культура» [43].

5 березня 1994 р. було видано спільний наказ Міністерства освіти Російської Федерації та Олімпійського комітету Росії за № 51/84а «Про організацію вивчення питань олімпійського руху та Олімпійських ігор». У ньому було передбачено широкий комплекс заходів методичного, кадрового та інформаційного забезпечення робіт з олімпійської освіти учнівської молоді. А саме:

— створення тимчасових творчих колективів для розробки навчально-методичного забезпечення олімпійської освіти в закладах освіти;

— введення до програм із фізичної культури та видів спорту закладів позашкільної додаткової освіти питань олімпійської тематики;

— передбачення у програмах підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури питань олімпійської тематики;

— запровадження у вищих навчальних закладах спортивного

профілю та факультетах фізичного виховання вищих педагогічних навчальних закладів викладання окремого предмета «Олімпізм, олімпійський рух, Олімпійські ігри»;

— включення до плану видавництва «Просвещение» видання «Олімпійської хрестоматії» [115].

На виконання зазначеного наказу у 1996 р. було підібрано навчальний матеріал «Основи олімпійських знань», що увійшов до Програми фізичного виховання учнів 8-х класів загальноосвітніх шкіл. Того самого року питання олімпійської тематики увійшли до екзаменаційних білетів для проведення усної підсумкової атестації випускників 9-х та 11-х класів [74].

Для реалізації зазначеного вище наказу було сформовано навчально-методичний комплекс, що включав навчальну та програмно-методичну літературу. До нього увійшли:

— навчальний посібник «Твой олимпийский учебник» (сумарний тираж, починаючи з 1996 р., вісімнадцяти видань становить 491 тис. примірників [92, 93, 94, 95];

— навчальний плакат «Світ олімпійських кілець» (тираж чотирьох видань –15,5 тис. примірників);

— «Олимпийский учебник студента» (тираж чотирьох видань –16 тис. примірників);

— серія «Олимпийская школа» (автор В. С. Родиченко), що складається з чотирьох брошур;

— брошура «... И генерал Бутовский для России» (автор В. У. Агеев);

— посібник «Приглашение в олимпийский мир» (автори А. Б. Ратнер, В. В. Столбов, В. С. Родиченко);

— мультимедійна програма «Олимпийская энциклопедия».

Крім того розділи олімпійської тематики знайшли своє відображення у підручниках з фізичної культури для 2-го класу (автори В. В. Кузин, А. П. Матвеев, Ю. К. Гавердовский, А. П. Жариков), для 4-го класу (автор В. И. Лях), 9–11-х класів (автори И. М. Бутин, И. А. Бутина, Т. Н. Леонтьева, М. Масленников) [73].

Аналіз літературних джерел із питань організації олімпійської освіти у загальноосвітніх навчальних закладах Росії свідчить про

те, що включення олімпійської тематики до обов'язкового мінімуму освіти та примірних програм із фізичної культури спонукало педагогічні колективи шкіл до пошуку найбільш ефективних форм і методів передачі олімпійських знань учням. У багатьох школах Росії розроблено та впроваджено експериментальні програми олімпійських знань.

Так, у загальноосвітній школі фізкультурно-естетичного профілю № 39 м. Смоленська сформовано і на даний час реалізується особистісно орієнтована модель олімпійської освіти, що враховує індивідуальні і психологічні особливості учнів, їхні природні здібності й таланти. Вона включає три блоки: 1) олімпійські знання; 2) фізкультурно-оздоровчий; 3) художньо-естетичний. Поряд з уроками основ олімпійських знань, уроками фізичної культури у 8-х класах, у процесі яких значне місце відводиться набуттю учнями олімпійських знань, у школі організовано проведення додаткових 10 занять для учнів 5-6-х класів, темами яких обрано рядки «Оди спорту» Кубертена. Значну увагу приділено контекстному навчанню у процесі викладання етики, естетики, музики, хореографії, географії, літератури, до яких увійшли питання олімпійської тематики. Урочна робота тісно переплітається з позакласною: діяльністю наукового товариства учнів із предметів естетичного циклу, Олімпійського клубу «СпАрт-Еллада», проведенням Спартіанських ігор, малих Олімпійських ігор тощо [67].

Враховуючи наявність ряду спільних завдань, що стоять перед предметами естетичного циклу та олімпійською освітою, як відмічає директор школи Г. Петльований, «...у рамках, організованого певним чином навчального процесу, у системі викладання предметів естетичного циклу олімпійська освіта не буде чужорідним елементом, а природно впишеться у цей процес і буде сприяти ефективному вирішенню його основних завдань: оздоровленню учнів, підвищенню рівня їхньої олімпійської освіченості, рівня знань, загальної культури, їхньому всебічному і гармонійному розвитку» [65].

У загальноосвітній школі № 119 м. Уфи здійснюється комплексний підхід до формування культури здорового способу життя школярів через інтеграцію форм і методів олімпійської освіти з

формами і методами спартіанського руху. У школі розроблено й апробовано програму з історії фізичної культури, олімпійського та спартіанського руху, для учнів 5-11 класів, в обсязі 1 год. на тиждень або 1 год. факультативних занять. Інтергрований курс сформовано на основі обов'язкового мінімуму курсу історії та історії фізичного виховання з давніх часів до сьогодні, включаючи історію Башкирії (регіональний компонент). Розроблений школою варіант комплексної програми виховання культури здорового способу життя використовує навчальний курс історії фізичної культури, олімпійського і спартіанського руху для формування відповідних цінностей, відносин та моделей поведінки і враховує особливості культури здорового способу життя регіону [2].

Сибірською олімпійською академією до програми «Основи олімпійських знань» розроблено доповнення для школярів Сибірського регіону «Олімпійський рух у Сибіру». Зміст цього курсу учні 1-4-х класів засвоюють через ігрові форми, пізнавальні завдання і бесіди, інтелектуальні конкурси, вікторини й екскурсії. Учні 5-7-х класів поглиблюють свої знання через ігрові засоби: інтелектуальні та рухливі ігри. Для школярів 8-11-х класів пропонуються навчальні заняття або позакласні заходи у формі лекцій, дискусій та семінарів. Закріплення знань відбувається у процесі інтелектуальних і сюжетних ігор. Старшокласники беруть участь в організації та проведенні Сибіриад як спортивні режисери, журналісти, інструктори. Організатори впровадження олімпійської освіти у Сибірському регіоні вважають гру важливою формою набуття високих моральних якостей, формування громадянської свідомості, в основі яких лежать принципи та ідеали олімпізму [51].

Російський учений Ю. М. Чернецький запропонував свій підхід до розробки уроків олімпійської тематики, в основу якого покладено твір П'єра де Кубертена «Ода спорту». Дев'ять уроків проходять під епіграфами перших рядків куплетів твору. Кожна з тем розкриває феномен Олімпійських ігор, цінності олімпізму, питання соціалізації особистості, фізичні і психічні можливості людини, зв'язок спорту з мистецтвом, можливості спорту у зміцненні миру, а 10-й урок присвячено вивченню олімпійської символіки та атрибутики [103].

У загальноосвітній школі № 108 м. Санкт-Петербург з 1996 р. викладається спецкурс «Історія і теорія олімпізму» в 10-11-х класах спортивного профілю обсягом 102 год., що є логічним продовженням курсу «Основи олімпійських знань», котрий вивчається у 8-му класі. Програма дозволяє учням ознайомитися зі світовою і вітчизняною історією олімпізму, набути стійких цінісних орієнтацій до фізичної культури і спорту, ідеалів олімпізму, отримати перші педагогічні навички [3, 5].

Також на базі цієї та Сабської школи Волосовського р-ну Ленінградської обл. було апробовано програму олімпійської освіти, що поєднувала теоретичні заняття з ігровими формами, а саме «олімпійським п'ятиборством». Програма сприяла «підвищенню рівня знань школярів з олімпійської тематики, а також формуванню поведінки дітей у дусі принципів Чесної гри [6].

Впровадження олімпійської освіти через ігрову діяльність пропонує і російський учений О. С. Макарова. Її проект «Олімпійський діалог», спрямований на олімпійську освіту молодших школярів, складається зі спортивно-ігрових програм «Олімпійська солідарність», «Олімпійська освіта», Олімпійські змагання» та «Олімпійська гармонія». Даний проект, в основі якого лежать підходи особистісно орієнтованого виховання, передбачає «педагогічні технології переходу від занять фізичними вправами до різноманітної спортивної творчості, сприяє особистісному зростанню дитини [54].

У Росії значне місце займає використання контекстної моделі, що передбачає викладання олімпійських знань у процесі вивчення інших навчальних предметів, використовуючи міжпредметні зв'язки.

Так, Н. А. Карпушко для учнів 5-6-х класів пропонує інтегровані уроки, представлені міжпредметними зв'язками таких шкільних предметів як «Фізична культура», «Музика», «Образотворче мистецтво», «Історія Стародавнього світу». Мета цих уроків – «перенесення школярів у конкретно-історичну епоху розвитку суспільства та розкриття ролі, місця і значення фізичної культури, спорту, олімпізму у справі гармонійного розвитку особистості» [80].

Аспекти і можливості контекстної освіти детально обгрунтовані К. Н. Єфременковим [32], який розробив і впровадив у на-

вчальний план, що дозволив, не порушуючи програмного матеріалу навчальних предметів, ввести в їх викладання питання олімпійської тематики. Навчальний план розраховано на викладання предметів гуманітарного, природничо-математичного та культурно-естетичного циклів у 5-11-х класах (табл. 2.2).

У школі № 56 м. Волгограда впроваджено модель олімпійської освіти, розроблену В.Н. Сергеевим. Особливість її полягає у поєднанні основних і додаткових форм: розділи у змісті навчальних предметів фізична культура, світова художня культура, образотворче мистецтво, факультативні заняття «Олімпійські знання»; спортивно-масові заходи «Олімпійські старты здоров'я, конкурси знавців олімпізму. Значна увага у школі приділяється наочній агітації. Особливості програми полягають у тому, що використовуючи можливості фізичного виховання, широко застосовуються різноманітні форми позакласної роботи та міжпредметні зв'язки [80].

Таблиця 2.2. Навчальний план предметів гуманітарного, природничо-математичного та культурно-естетичного циклів
(За Єфременковим К. Н., 1998) [27]

Клас	Навчальні предмети, до викладання яких введено питання олімпійської тематики	Питання олімпійської тематики
1	2	3
5	Історія, література, образотворче мистецтво, музика, математика	Стародавні Олімпійські ігри, історія їх виникнення, розквіту та заборони
6	Фізична культура, музика, образотворче мистецтво, історія, література	Програма Олімпійських ігор сучасності. Відображення спорту у мистецтві – музиці, живописі, літературі, скульптурі, театрі, архітектурі

1	2	3
7	Географія, біологія, історія, образотворче мистецтво, музика, математика	Сучасний олімпійський рух, його керівні органи. Біографії президентів МОК. Олімпійська символіка
8	Історія, музика, образотворче мистецтво, література, фізична культура	Історичні передумови появи Росії на світовій олімпійській арені
9	Історія, географія	Історія Олімпійських зимових ігор (1924–1998 рр.). Ігри Олімпіад (1920–1996 р.р.)
10	Історія, література, геометрія, географія. Спецкурси: «Людина і суспільство», «Основи безпеки життєдіяльності», «Світова художня культура», «Основи правознавства»	Спорт і економіка. Спорт і довкілля. Спорт і наука
11	Спецкурси: «Географія людської діяльності», «Історія Смоленщини», «Елементарний курс з історії філософії», «Основи правознавства», «Людина і суспільство», «Глобальна географія»	Проблеми олімпійського спорту. Принципи Фейр Плей. Олімпійський проєкт «СпАрт»

Для системи олімпійської освіти, яка постійно розвивається, форми дистанційного навчання відкривають нові можливості збільшення контингенту та залучення до освітнього процесу не тільки дітей і молоді, а й людей старшого віку. Крім цього така форма навчання надає можливість навчальним закладам використовувати різні варіанти організації олімпійської освіти: предмет може знаходитись в інваріантній частині навчального плану, може викладатись факультативним курсом або може бути поєднанням обох форм.

Особливого значення дистанційна форма навчання набуває при організації олімпійської освіти у спеціалізованих спортивних класах, учні яких часто задіяні на змаганнях та тренувальних зборах. Система дистанційного навчання успішно впроваджена у практику організації олімпійської освіти у 10-11-х спеціалізованих спортивних класах загальноосвітньої школи № 108 м. Санкт-Петербург. Стартовий рівень освіти учнів, як один із основних принципів дистанційного навчання, визначає їхній віковий ценз для початку впровадження даного виду навчання: учні 10-го класу уже мають досвід роботи з комп'ютером, а основи олімпійських знань, отримані учнями у 8-му класі, дозволяють продовжити навчальний процес на більш високому якісному рівні [4].

Серед інших знайшла своє місце така форма впровадження олімпійської освіти як клубна робота. Так, у школі № 42 м. Красноярськ впроваджується розроблена В.І. Усаковим програма «Створення і функціонування здоров'язберігаючого середовища в освітньому процесі школи». Одне із центральних місць у системі роботи школи за даною програмою займає олімпійська освіта, що впроваджується через клубну роботу. Клуб «Олімп» поєднує роботу спортивних секцій та студій художньо-естетичного напрямку. Під час занять у студіях учні пізнають спорт через історію, поезію, образотворче мистецтво, кінематографію, фотографію. Програми секцій та студій передбачають як теоретичні, так і практичні заняття. Підсумки роботи підводяться через конкурси, виставки, відеофільми, літературні збірники; показові виступи і змагання – підсумок роботи спортивних секцій [97].

Педагогічний колектив школи № 1225 м. Москви з метою залучення дітей до гуманістичних ідеалів і цінностей олімпізму розробив систему освіти і виховання школярів через фізкультурно-спортивний рух «Олімпійський факел перемоги». Для реалізації цього проекту в школі створено дитячо-юнацький центр олімпізму, до складу якого входять педагоги, батьки, представники спортивних рад класів.

Ефективному впровадженню знань з олімпійської тематики сприяє ведення учнями «Зошита юного спортсмена», в якому є розділ «Все про Олімпійські ігри», що допомагає учням підготува-

тись до екзаменів у 9-му та 11-му класах. Значну допомогу також надає бібліотека спортивного залу. Для гармонійного розвитку та задоволення потреб учнів у школі створено систему клубної роботи, яка включає ряд клубів: «Олімпія», фізкультурно-оздоровчий клуб «5», фізкультурно-спортивний клуб «5x5», «Рельєф», прихильників олімпізму, «Олімпік», «Баскетур», «Атака-Г», «Атака-1Г», «Атака-НГ», «Шаховий всеобуч», чемпіонів, «Інвестор». Кожний клуб має свій девіз, прапор та емблему. Щорічно у школі проводиться фестиваль спорту «Світ олімпізму і ми», який організують діючі клуби. Поряд зі спортивними заходами до програми фестивалю входять виставки, конкурси малюнків та віршів. На честь переможців і призерів проводиться бал чемпіонів [26].

Організована таким чином робота із прищеплення учням гуманістичних ідеалів і цінностей олімпізму стимулює їх до вдосконалення спортивної, художньо-естетичної та організаторської діяльності.

Одною з моделей олімпійської освіти, що отримала значне поширення в Росії, починаючи з 1991 р., стала розроблена професором В. І. Столяровим модель «Спартіанські ігри», що заснована на ідеях проекту «СпАрт». Його назва походить від англійських слів «Spirituality» – духовність; «Sport» – спорт; «Art» – мистецтво. Як зазначає автор проекту «...основні особливості цих Ігор: гармонійне поєднання у змагальній програмі спорту з мистецтвом та іншими видами духовно-творчої діяльності; нова, гуманістично орієнтована система оцінки та заохочень учасників змагань; поєднання змагань із незмагальними іграми; рівноправна участь інвалідів разом з іншими особами». Заснована на ідеях проекту «СпАрт», «спартіанська» програма олімпійської освіти передбачає створення клубів «СпАрт» для організації спілкування тих, хто орієнтується на принципи Фейр Плей та кубертенівський ідеал спортсмена-олімпійця; впровадження спеціального освітнього курсу з олімпійської тематики для розширення світогляду школярів та отримання ними нових знань; введення спеціальної системи нагород, що підвищує мотивацію до шляхетної лицарської поведінки [83, 84, 89].

Спартіанська соціально-педагогічна технологія, забезпечуючи синтез фізкультурно-оздоровчої, інтелектуальної, естетичної, творчої діяльності, сприяє фізичному і духовному оздоровленню, позитивно впливає на процеси самопізнання та саморозвитку особистості дітей та підлітків. Водночас, успішне впровадження спартіанської технології в навчальних закладах різних типів є «підставою для доцільності їх використання під час організації освітнього процесу, що інтегрує базову навчальну діяльність і додаткову освіту школярів» [9, 11].

Росія – одна з небагатьох країн світу, в якій створено і реалізується постійно діюча громадсько-державна система олімпійської освіти в загальноосвітніх навчальних закладах, що забезпечена навчально-методичним комплексом. Окрім того, Росія – єдина країна, Національний олімпійський комітет якої має у своїй структурі Управління олімпійської освіти.

Впровадження олімпійської освіти в Австралії. Під час підготовки до Ігор XXVII Олімпіади (2000 р.) в Австралії було розроблено проект олімпійських програм, серед яких важливе місце займала освітня програма «Шкільна стратегія Олімпіади–2000». Вона включала заходи з таких напрямів:

- «З'язки дружби»;
- «Збір олімпійських ресурсів»;
- «Нагороди П'єра де Кубертена»;
- «Візьміть шефство над спортсменом»;
- «Тиждень олімпійських знань»;
- «Переїмися духом!»;
- змагання «Австралійське жабеня».

Великою популярністю у країні користувались конкурси на кращий мистецький твір та малюнок «Дух олімпізму», що проводилися для дітей різних вікових груп: для дошкільнят, учнів молодших та 10–11-х класів.

Крім того, у рамках освітньої програми до Ігор XXVII Олімпіади в Сідней НОК Австралії вийшов з пропозицією підключитися до міжнародної програми співробітництва «Мережа дружби», основним завданням якої було залучення учнів усіх континентів

до оволодіння гуманістичними духовно-моральними цінностями олімпізму; поліпшення взаєморозуміння між людьми світу; пізнання олімпійського руху та Олімпійських ігор, їх значення в житті сучасного суспільства [14].

Впровадження олімпійської освіти у Греції. У період підготовки до Ігор XXVIII Олімпіади (2004 р.) у Греції було розроблено комплексну програму олімпійської освіти «Афіни–2004», спрямовану на ознайомлення дітей та молоді з історією Олімпійських ігор, сучасними аспектами олімпійського руху, проведенням Олімпійських ігор у 2004 р. в Афінах. У рамках цієї програми було запроваджено щотижневі одногодинні заняття з учнями початкових і середніх шкіл, на яких діти дізнавались про історію, основні завдання та спрямування сучасного олімпійського руху, історію виникнення, відродження та становлення Олімпійських ігор. Одним із напрямів комплексної програми було створення спеціальної літератури та відеоматеріалів з олімпійської тематики, в яких у доступній образній формі на прикладі малюнків, репродукцій картин, ігор, стислих цікавих історичних фактів і легенд показано роль, місце і значення олімпійського руху в житті суспільства.

На особливу увагу заслуговує серія підручників: «Olympic Games 2004. Activity Book» для дітей 6–9, 10–12 та 13–16 років. Кожний підручник супроводжувався спеціальним зошитом для практичних робіт.

Підручник для дітей 6–9 років включає основні поняття з історії виникнення Олімпійських ігор, відмінності між літніми і зимовими Олімпійськими іграми. Олімпійська освіта для цієї вікової категорії інтегрується в малювання [111].

До підручника для учнів 10–12 років входить більш глибокий матеріал про стародавні Олімпійські ігри, відомості про відродження сучасних Олімпійських ігор, їхню символіку, інформаційний матеріал про олімпійські види спорту, ігрові завдання [112].

Підручник для підлітків 13–16 років являє собою міні-енциклопедію, в якій викладено фундаментальні принципи, історію розвитку олімпійського руху, правила змагань з олімпійських видів спорту, інформацію про Паралімпійські ігри [113].

Впровадження олімпійської освіти у Китайській Народній Республіці. Небаченим досі став освітній проект Китайської Народної Республіки під загальною назвою «Програма олімпійської освіти «Пекін–2008», присвячений Іграм XXIX Олімпіади.

Олімпійська освіта у КНР пройшла два етапи у своєму розвитку, серед яких: перший – етап зародження, другий – етап активного розвитку, що розпочався після обрання Пекіна містом проведення Ігор XXIX Олімпіади.

Відправною точкою зародження олімпійської освіти у Китаї стало рішення номінувати Пекін містом проведення Ігор XXVII Олімпіади 2000 р. Тому заходи, спрямовані на розвиток олімпійської освіти, були розпочаті ще на початку 90-х років минулого століття. Вже тоді до програм фізичного виховання навчальних закладів усіх рівнів були введені питання з олімпійської тематики. Тоді ж побачили світ перші китайські підручники «Олімпійська історія» для учнів початкових класів (1993 р.) та «Олімпійські знання» для учнів середніх шкіл. На допомогу вчителям було видано навчальний посібник «Олімпійський рух» (1993 р.) та розпочато публікацію методичних матеріалів, що стосувалися впровадження олімпійської освіти, у журналі «Фізичне виховання у Китаї» [96].

Обрання Пекіна містом проведення Ігор XXIX Олімпіади стало суттєвим імпульсом для розвитку і впровадження проекту створення системи олімпійської освіти в Китаї. Авторами цього проекту стали Зенліанг Хе, член МОК, Голова Комісії МОК з культури і олімпійської освіти, доктор Хай Рен, директор Центру олімпійських досліджень, професор Пекінського університету фізичного виховання, доктор Донгуанг Пеі, професор Пекінського муніципального інституту фізичного виховання.

У 2000 р. Організаційним комітетом із проведення Ігор XXIX Олімпіади було оприлюднено План дій з підготовки до Олімпійських ігор у Пекіні, в якому знайшла своє відображення і програма олімпійської освіти.

Впровадження олімпійської освіти у практику роботи початкових і середніх шкіл стало одним з пріоритетних напрямів системи олімпійської освіти Китаю. Піонером шкільної олімпійської освіти

стала у 2001 р. Пекінська початкова школа Янг Фанг Дайан. Поряд із традиційними формами олімпійської освіти, змагань з античного пентатлону та проведення відповідних олімпійських церемоній у школі було організовано інноваційні форми: «Хор олімпійських янголів», «Коридор олімпійських знань», «Шкільна організація об'єднаних націй», «Олімпійська алея».

Черговою віхою у розбудові системи олімпійської освіти у країні став 2005 р. 8 грудня цього року було затверджено спільний план Міністерства освіти Китайської Народної Республіки та Пекінського організаційного комітету Ігор XXIX Олімпіади (BOCOG) із поширення олімпійської освіти в початкових і середніх школах, котрий було доведено до відома керівників усіх освітніх установ. Як результат – система олімпійської освіти охопила близько 400 млн. школярів.

Основною ланкою програми олімпійської освіти в Китаї стала мережа модельних шкіл з олімпійської освіти, що об'єднувала 356 навчальних закладів із різних куточків країни (200 з них знаходились у Пекіні) [103].

Для забезпечення школярів спеціальною літературою у 2006 р. було перевидано підручники 2003 р. із внесенням новітньої інформації, пов'язаної з Іграми XXIX Олімпіади у Пекіні, опубліковано спеціальне видання «Олімпійська освіта у Пекіні», видано і розіслано у 500 тис. шкіл Китаю серію плакатів з олімпійської тематики, започатковано спеціальний портал з олімпійської освіти на офіційному сайті BOCOG.

Програма олімпійської освіти «Пекін – 2008» включала ряд окремих проектів, які мали відповідну тематику.

Проект партнерства «Від серця до серця» передбачав встановлення дружніх контактів між школярами Китаю та країн-учасниць Ігор XXIX Олімпіади, побудованих на олімпійських цінностях.

Проект підготовки вчителів з олімпійської освіти, яким опікувався Пекінський муніципальний інститут фізичного виховання, де повний курс тренінгів складався із 12 програм, був завершений у грудні 2007 р. Мета його – забезпечити кожний навчальний заклад Пекіна кваліфікованим фахівцем з олімпійської освіти, а освітні

установи інших регіонів – програмними та навчально-методичними матеріалами для підготовки вчителів.

Проект «Один клас – одна країна» вперше був реалізований модельною школою Хуо Джі Ді. В ній було розроблено трирічний навчальний план з метою виховання школярів із світоглядом, близьким до ідей П'єра де Кубертена.

Проект «Китайський тур символіки Олімпійських ігор у Пекіні – 2008» полягав у поширенні створених початковою школою Хо Іа Лу гральних карт з олімпійською символікою по всій території Китаю, дизайн яких базувався на олімпійських знаннях та елементах китайської культури.

Проект «Мультикультурні вистави» розроблено модельною школою Баі Хуа Жуанг. Він полягав в організації «Пекінського культурного шоу» силами школярів. Здійсненню цього проекту передувало проходження школярами навчальних курсів «Олімпійський спів», «Олімпійський дух», «Олімпійська творчість».

Проект «Олімпійський волонтер-перекладач» розроблено модельною школою Фанг Као Ді. Він був спрямований на підготовку офіційних волонтерів-перекладачів Ігор XXIX Олімпіади, які вільно володіють багатьма мовами та глибоким знанням культури відповідних народів.

Проект «Зміни себе через пізнання олімпійського духу» успішно реалізувався школою Джин Сонг. Заходи, що проводились під гаслами «Олімпійський дух робить мене здоровим», «Олімпійський дух робить мене впевненим у собі», «Олімпійський дух робить мене щасливим», «Олімпійський дух робить мене активним», були спрямовані на формування у дітей фізичного, духовного, морального та соціального здоров'я.

Проект «Разом із суспільством зроби корисне для Олімпійських ігор у Пекіні – 2008» був запроваджений початковою школою Донг Фанг Ді Каі, в якій було введено до навчального плану такі курси, як «Як отримати задоволення від спортивних змагань?», «Олімпійська англійська мова», «Виконання олімпійських пісень» тощо. Його мета – розвиток комунікативних здібностей через спорт і мистецтво.

Проект «Знайди прекрасне в олімпізмі» націлював школярів на створення власних олімпійських журналів, літературних творів, у яких висвітлювалось би те прекрасне, що бачать учні у цьому слові, котре охоплює ряд надзвичайних явищ, людей та подій [94].

Важливою подією у розвитку олімпійської освіти в Китаї стало проведення Пекінського міжнародного форуму з олімпійської освіти «Олімпіада: освіта та гармонійний розвиток людини» [103].

Ознайомившись із доступними матеріалами, можна стверджувати, що система олімпійської освіти школярів у Китайській Народній Республіці стала однією з наймасштабніших у світі.

Класифікація моделей і програм олімпійської освіти

Вивчення стану організації олімпійської освіти в країнах світу дає підстави стверджувати, що на сучасному етапі вона реалізується за двома моделями: громадською та громадсько-державною (рис. 2.3).

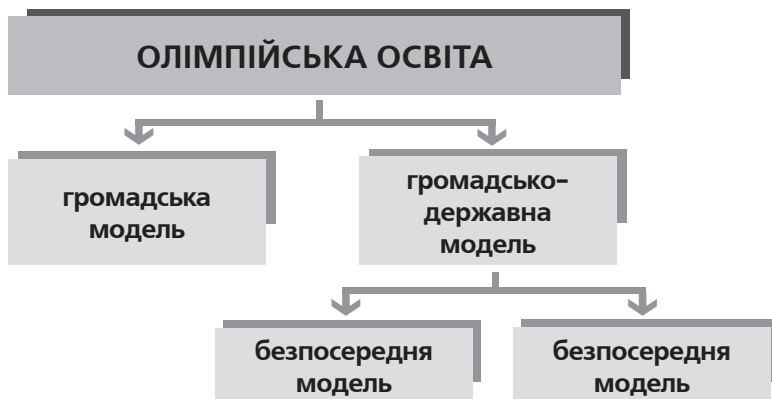

Рис. 2.3. Моделі реалізації олімпійської освіти

Громадська модель характеризується тим, що реалізацією олімпійської освіти опікуються громадські організації під егідою на-

ціонального олімпійського комітету і/або національної олімпійської академії. В рамках цієї моделі програми олімпійської освіти не є державними, тобто обов'язковими або рекомендованими державним органом для використання в навчальному процесі, і тому не забезпечують широкомасштабного залучення дітей до засвоєння олімпійських знань [44].

Громадсько-державна модель заснована на взаємодії державних органів освіти, органів управління фізичною культурою і спортом, національного олімпійського комітету та/або національної олімпійської академії. В рамках цієї моделі реалізуються два її види: контекстна та безпосередня.

— Безпосередня громадсько-державна модель передбачає реалізацію олімпійської освіти в рамках теоретичного розділу шкільної програми з навчального предмета «Фізична культура».

— Контекстна громадсько-державна модель пропонує передачу олімпійських знань у процесі викладання різних навчальних предметів, тобто через інтеграцію питань олімпійської тематики в навчальні програми з інших предметів, не порушуючи їхньої природної структури.

Необхідно відмітити, що у більшості країн реалізація олімпійської освіти відбувається за громадською моделлю.

Сучасні програми олімпійської освіти можна класифікувати за двома критеріями: 1) залежно від мети і завдань, для вирішення яких вони розроблені; 2) залежно від навчальних закладів, в яких вони реалізуються [71].

Класифікацію сучасних програм олімпійської освіти можна представити певною схемою (рис. 2.4).

Водночас необхідно зазначити, що деякі програми є універсальними і їх можна віднести як до першої так і до другої групи.

Ознайомившись із різноманітними системами, моделями, програмами олімпійської освіти, формами і методами її впровадження в різних країнах світу, доходимо висновку, що національні моделі олімпійської освіти є частиною глобального простору олімпійського руху та освіти. У той самий час їхня структура, порядок функціонування повинні будуватись з акцентом на ментально-

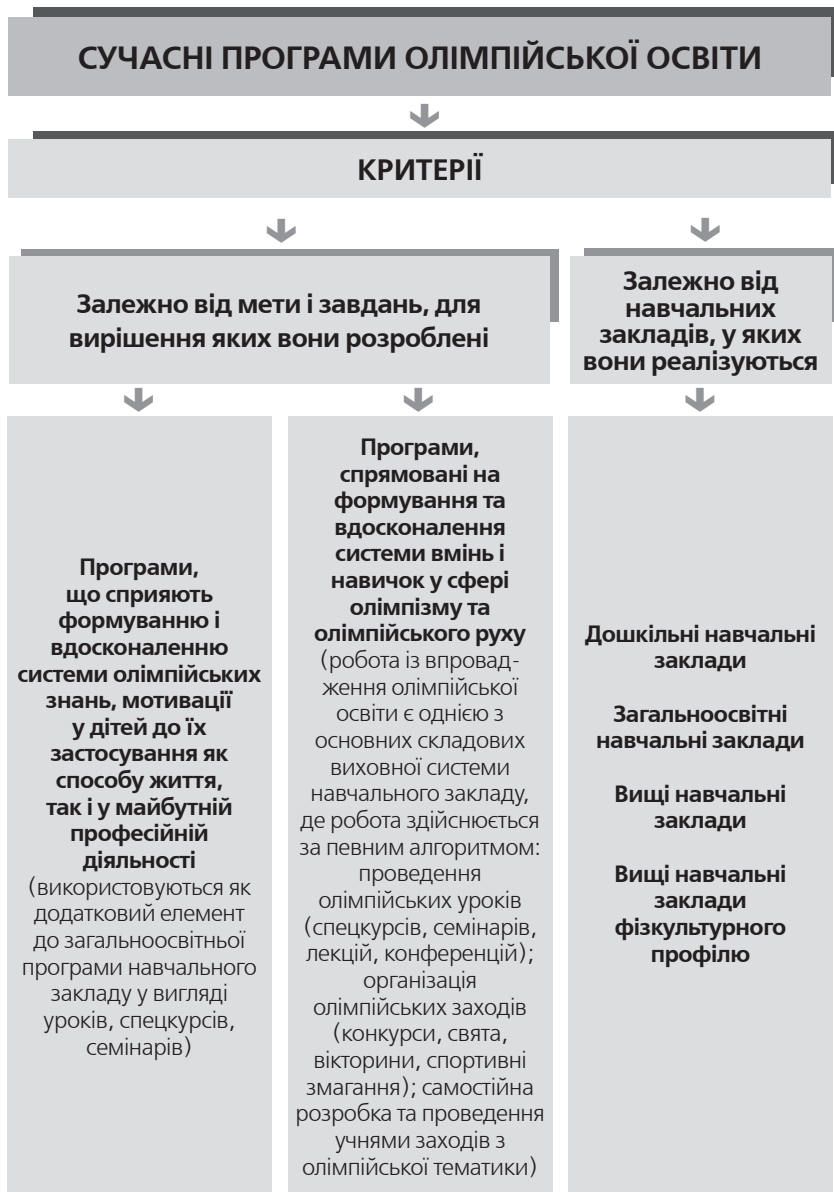

Рис. 2.4. Класифікація сучасних програм з олімпійської освіти
(за Рогозіною Г. А.) [71]

культурну своєрідність нації, виходячи з етносоціального, у тому числі педагогічного досвіду [71].

Пріоритетні напрями розвитку національної освіти

Освіта є могутнім чинником розвитку духовної культури українського народу, відтворення інтелектуальних і продуктивних сил суспільства, запорукою громадянського миру і майбутніх успіхів у зміцненні й утвердженні авторитету України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави – повноправного члена європейської і світової спільноти.

Необхідність своєчасного й адекватного реагування на виклик епохи потребує нової парадигми освіти. На відміну від традиційної освітньої моделі, що базувалась на пріоритеті простого засвоєння і відтворення інформації, головною метою навчання у XXI ст. стає всебічний розвиток особистості як рівновеликої цінності. Демократичне спрямування навчання дає змогу людині можливість підготуватися до життя у швидкоплинних змінах соціокультурних умов і професійної діяльності.

Стаття 29 Конвенції про права дитини, рийнята та відкрита для підписання, ратифікації та приєднання резолюцією 44/25 Генеральною Асамблеєю ООН від 20 листопада 1989 р., зазначає: «Держави-сторони погоджуються, що освіта дитини має бути спрямована на:

а) розвиток особи, талантів, розумових здібностей дитини в найповнішому обсязі;

б) виховання поваги до прав дитини та основних свобод, а також принципів, проголошених у статуті Організації Об'єднаних Націй;

в) виховання поваги до батьків дитини, її культурної самобутності, мови та національних цінностей країни, в якій дитина проживає, до країни її походження та цивілізацій, відмінних від її власної;

г) підготовку дитини до свідомого життя у вільному суспільстві

в душі розуміння миру, терпимості, рівноправності чоловіків і жінок та дружби між усіма народами, етнічними, національними і релігійними групами, а також особами з корінного населення;

д) виховання поваги до навколишньої природи» [41].

Конвенція про права дитини набрала чинності для України з 27 вересня 1991 р. Її положення знайшли своє відображення в офіційних документах України, що стосуються освіти.

Стратегічні орієнтири реформування загальної середньої освіти в Україні окреслені в законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» [25].

Цими законами визначено основну мету освіти – «всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу» [35].

Тенденції глобалізації, необхідність утвердження демократичних завоювань, збереження національно-культурної ідентичності та досягнення соціальної стабільності спонукають європейські країни до пошуку генеральних напрямів розвитку освіти. Україна не є винятком. Свідчення тому – Національна доктрина – стратегічний документ відтворення і нарощування інтелектуального, духовного потенціалу народу, виховання патріота і громадянина [33]. Вона визначила гуманістичний характер української освіти та окреслила пріоритетні напрями її розвитку, серед яких:

- особистісна орієнтація освіти;
- постійне підвищення якості освіти, оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу;
- пропаганда здорового способу життя;
- запровадження інноваційних технологій;
- інтеграція вітчизняної освіти до європейського та світового освітніх просторів [62].

Сучасна шкільна освіта в Україні спрямована на створення умов для розвитку й самореалізації кожної особистості як грома-

дянина України, формування поколінь, здатних навчатися протягом усього життя, створювати й розвивати цінності суспільства [76].

Динамізм, притаманний стану розвитку сучасного суспільства, зростання соціальної активності і мобільності особистості потребують нових підходів до розробки і впровадження методології освіти, інноваційних технологій виховання і навчання, формування освітнього середовища, яке сприятиме розвитку особистості. У зв'язку з цим виникає питання: які зміни внести у систему освіти з тим, щоб задовольнити усі потреби і запити суспільства, зберігаючи водночас здорове гармонійно ровинене покоління; які педагогічні технології впроваджувати для забезпечення формування і розвитку у підростаючої особистості насамперед духовних якостей як домінуючих і вирішальних для розвитку ціннісної системи людини?

Обов'язковою умовою удосконалення українського суспільства є створення високодуховного середовища, формування в молодих людей високої моральної культури. Особливої актуальності це набуває сьогодні, коли складнощі соціально-економічного й політичного розвитку країни, потік інформації сприяли розвитку духовно-моральної кризи молодого покоління.

Ще у XIX ст., виношуючи ідею відродження Олімпійських ігор, П'єр де Кубертен пропонував в якості домінуючого принципу системи освіти *калокагатію* – давньогрецький ідеал, що відтворює ідею всебічного розвитку особистості, гармонію фізичних і духовних здібностей, його зовнішніх і внутрішніх якостей.

Не секрет, що заняття спортом – ефективний засіб розвитку системи ціннісних орієнтацій людини, їх моральності та реального способу життя.

Спорт формує якості, необхідні у роботі, побуті, проведенні вільного часу [27].

Особистісно орієнтоване виховання в умовах фізкультурно-спортивної діяльності передбачає формування і розвиток особистісних цінностей людини, які дозволять їй вирішувати безліч питань життєвої творчості та досягати поставлених індивідуальних та суспільних цілей [18].

Вивчення історії та розвитку олімпійського руху, його ідеалів і принципів, місця в системі явищ сучасного суспільного життя має велике виховне й освітнє значення [18, 56].

Орієнтуючись на ідеали олімпізму, олімпійська освіта є дієвим інструментом виховання молоді з орієнтацією на самореалізацію і соціалізацію, партнерство у виховних інтеракціях, поглиблену моральну рефлексію і потребу у власній досконалості, причому не тільки у спорті [34].

Саме тому в умовах сьогодення особливого значення набуває олімпійська педагогіка – олімпійська освіта.

Напрями розвитку олімпійської освіти в Україні

Наприкінці 80-х років ХХ ст. зростання суспільно-політичної кризи у колишньому СРСР посилювало прагнення союзних республік до самостійності внаслідок піднесення патріотичних настроїв і національної самосвідомості. Це стосувалося і створення незалежних від Москви різних державних і громадських організацій та інтегрування їх у міжнародні. В Україні такі тенденції проявилися якнайповніше і на хвилі вільнолюбних та самостійницьких настроїв 22 грудня 1990 р. було створено Національний олімпійський комітет України, визнання якого Міжнародним олімпійським комітетом відбулося у березні 1992 р. [45].

Політичні зміни і потрясіння, що відбулися в Україні на початку 1990-х років, призвели до нестабільності в економіці, різкій політизації суспільства; чітко проявились тенденції до руйнування колишніх ідеологічних стереотипів та етичних основ суспільного життя. Найбільшої ерозії зазнали процеси виховання й освіти дітей, підлітків і молоді [17]. Ці умови вимагали вагомих змін в організації і змісті освіти, головними з яких були звільнення від ідеологічної та адміністративної опіки, пошук інноваційних нетрадиційних джерел освіти, які сприяли б гуманізації освіти й виховання та проповідували загальнолюдські моральні й духовні цінності.

Створення сучасної системи освіти і виховання підростаючого покоління неможливе без вирішення соціальних, економічних,

валеологічних, екологічних, політичних, правових, патріотичних та інших завдань. Одним із варіантів вирішення цієї складної проблеми може бути організація навчально-виховного процесу на основі ідеології олімпізму через впровадження системи олімпійської освіти [17].

Відповідно до рекомендацій МОК, 20 вересня 1991 р. в Україні було створено Олімпійську академію України, метою діяльності якої є розвиток і зміцнення олімпійського руху в державі, духовне збагачення людей, обмін цінностями національної культури, пропаганда ідей і принципів олімпізму. Саме Олімпійська академія України спільно з Комісією НОК України «Олімпійська освіта і культура» реалізує освітні програми олімпійського спрямування.

Розвиток і поширення знань про олімпійський рух і олімпійський спорт в Україні здійснюються у двох відносно самостійних напрямках – загальноосвітньому та спеціально-освітньому [15, 16].

Спеціально-освітній напрям – це складова частина створеної в Україні системи підготовки спеціалістів для різноманітних ланок сфери фізичної культури і спорту: вчителів (викладачів) фізичного виховання, тренерів з видів спорту, спеціалістів зі спортивного менеджменту, рекреації тощо. Цим напрямом олімпійської освіти передбачається поглиблена базова підготовка майбутніх спеціалістів, які навчаються у спеціалізованих фізкультурно-спортивних вищих навчальних закладах або відповідних факультетах вищих навчальних закладів, за всіма аспектами широкої багатогранної системи знань у сфері олімпійського руху та олімпійського спорту як фундаментальної основи для подальшого засвоєння студентами спеціальних знань відповідно до профілю обраної спеціальності [16].

У рамках спеціально-освітнього напрямку розроблено навчальні програми для спеціалізованих і неспеціалізованих вищих навчальних закладів для викладання навчальної дисципліни «Олімпійський спорт» в обсязі 135 год. З 1992 р. за спеціальністю «Олімпійський спорт» ведеться підготовка спеціалістів вищої кваліфікації (магістр, кандидат і доктор наук). Враховуючи, що

олімпійський спорт розглядається як окрема галузь науки і практичної діяльності, в країні проводиться широка науково-дослідницька робота [17].

Загальноосвітній напрям передбачав поширення знань про олімпійський спорт, його цінності, багату історію, кращих представників світової та української спортивної пляєди, передусім, серед дітей та учнівської молоді, і розвивався за громадською моделлю. Він включав гуманістичні, соціальні, етичні, моральні, патріотичні та інші аспекти впливу на формування особистості дитини.

На сучасному етапі олімпійська освіта загальноосвітнього напрямку перейшла на новий етап розвитку: від теоретичних досліджень зроблено певні кроки до практичної їх реалізації. Підписання Договору про співробітництво між Національним олімпійським комітетом України та Міністерством освіти і науки України (2006 р.) дозволило перейти від громадської моделі реалізації олімпійської освіти до громадсько-державної.

Постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2000 р. № 1717 було визначено перехід української освіти на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання. Затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, зміни, внесені рішенням Колегії Міністерства освіти і науки України від 20 жовтня 2005 р. «Про підсумки переходу початкової школи на новий зміст та структуру навчання» до Державного стандарту початкової загальної освіти призвели до розроблення нових навчальних планів та програм.

У 2005–2006 рр. у ході розробки нових навчальних програм питання олімпійської тематики було включено до розділу «Теоретико-методичні знання» базових навчальних програм із предмета «Фізична культура» для учнів 1–4-х та 5–11-х (табл. 2.3) класів загальноосвітніх навчальних закладів.

Питання олімпійської тематики відображено також в експериментальній програмі «Фізична культура» для учнів 1 – 4-х класів (табл. 2.4).

Таблиця 2.3. Олімпійська тематика у програмі «Фізична культура» для загальноосвітніх навчальних закладів, 1–11-ті класи

Клас	Тема
3	Легкоатлетичні змагання у програмі Олімпійських ігор.
5	Передумови виникнення фізичних вправ. Здоровий спосіб життя
6	Фізичне виховання у Стародавній Греції. Значення фізичної культури і спорту для підтримання розумової працездатності. Естетичне виховання у процесі фізичного виховання
7	Олімпійські ігри Стародавньої Греції. Засади здорового способу життя
8	Відродження Олімпійських ігор сучасності. Оздоровчі системи та їх роль у зміцненні здоров'я. Згубний вплив шкідливих звичок
9	Гуманістичні ідеали олімпізму. Оздоровчі системи як засіб задоволення особистісних інтересів та мотивацій
10	Історія розвитку спорту в Україні. Досягнення українських спортсменів на міжнародній арені. Фактори, що визначають ефективність змагальної діяльності
11	Розвиток фізичної культури і спорту в Україні. Українські спортсмени в олімпійському русі. Олімпійський спорт на сучасному етапі

Таблиця 2.4. Олімпійська тематика у програмі «Фізична культура» загальноосвітніх навчальних закладів, 1–4-х класи

Клас	Тема
1	Передумови виникнення фізичних вправ. Здоровий спосіб життя
2	Фізичне виховання в Стародавній Греції. Значення фізичної культури і спорту для підтримання розумової працездатності. Естетичне виховання в процесі фізичного виховання

Клас	Тема
3	Олімпійські ігри Стародавньої Греції. Засади здорового способу життя.
4	Відродження Олімпійських ігор сучасності. Оздоровчі системи та їх роль у зміцненні здоров'я. Згубний вплив шкідливих звичок

Висвітлення питань олімпійської тематики, визначених у навчальній програмі, знайшло місце на сторінках підручників “Фізична культура” для учнів 5–9-х класів загальноосвітньої школи [28-31].

У підручниках «Основи здоров'я і фізична культура» для 2–4-х класів загальноосвітньої школи присутній інформаційний матеріал, що знайомить учнів із видатними українськими спортсменами та олімпійськими чемпіонами [39].

Із метою формування у дітей молодшого шкільного віку позитивної мотивації до занять фізичною культурою і спортом та підвищення рівня знань з олімпійської тематики 2003 р. у Дніпропетровській області розроблено регіональну програму «Основи здоров'я і фізична культура» для загальноосвітніх навчальних закладів, в якій олімпійська тематика представлена, починаючи з 1-го класу.

Зважаючи на те що цілеспрямоване формування знань повинне здійснюватись через розвиток у школярів творчої активності, використовуючи інтегровану діяльність, яка включає пізнання, спілкування, гру, посилену роботу [56], група дніпропетровських науковців, очолювана професором Москаленко Н. В., розробила зошити з фізичної культури для учнів 1-го класу «Спортивна абетка» [58], для учнів 2-го класу «Разом з Фізкультуркінім» [59], для 3-го класу «Фізкультуркін у спортивній країні» [60], для 4-го класу «Спортивний клуб Фізкультуркіна» [61]. Зазначена форма впровадження олімпійської освіти в рамках теоретичного розділу навчальної програми з фізичної культури сприяє розвитку творчої активності дітей, яка є показником розвитку особистості дитини і передбачає внутрішнє прагнення до активної участі в навчальному процесі, пошуку самостійного вирішення різноманітних проблем.

Враховуючи те, що формування моральності розпочинається з раннього дитинства та зважаючи на важливість залучення дітей та учнівської молоді до загальнолюдських ідеалів і цінностей на основі гармонійного поєднання спорту, культури та освіти, Національний олімпійський комітет України та Міністерство освіти і науки України уклали Договір про співробітництво № 75 від 12.09.06, котрий передбачає, поряд з іншими, і заходи з олімпійської освіти в навчальних закладах.

Виконуючи свою просвітницьку місію, Олімпійська академія України за підтримки НОК України для дітей молодшого і середнього шкільного віку підготувала і видала посібник «Твій перший олімпійський путівник». У ньому в доступній ігровій формі подано основні відомості про олімпійський рух – його історію та сьогодення. Посібник можна використовувати як під час вивчення програмового матеріалу з предмета «Фізична культура», так і в ході позакласної виховної роботи. Він має також англomовну версію [91].

Для забезпечення наочності Академією підготовлено і видано серію із десяти плакатів: «Стародавні ігри», «Відродження», «Символіка», «Ігри, що підкорили світ», Олімпійська Україна, «Багатогранність», «Проблеми», «Тенденції», «Олімпійські чемпіони незалежної України», «Зимові Олімпійські ігри» [17].

Щорічно Олімпійська академія здійснює підготовку та випуск олімпійського щоденника.

За ініціативи Академії став традиційним випуск навчальних посібників про Олімпійські ігри: «Ігри XXIX Олімпіади. Пекін, 2008», «XXI зимові Олімпійські ігри. Ванкувер, 2010», «Юнацькі Олімпійські ігри. Сінгапур 2010», «I зимові Юнацькі Олімпійські ігри. Інсбрук 2012». [37].

Інтегральною формою впровадження олімпійської освіти є розроблена Академією настільна гра «Олімпійські перегони» для дітей середнього і старшого віку, яку можна використовувати під час проведення олімпіад, конкурсів тощо [18].

Традиційним стало проведення Всеукраїнських конкурсів дитячих малюнків та літературних творів під гаслом «Діти України – олімпійцям», започаткованих ще у 1992 р. Церемонія нагородження

переможців конкурсів завжди проходить в урочистій обстановці. Дітей нагороджують пам'ятними подарунками та дипломами Олімпійської академії України і НОК України.

Олімпійською академією з 2007/2008 навчального року започатковано проведення Всеукраїнської вікторини «Знавець олімпійського спорту».

За ініціатииви НОК України з 2005 р. (відповідно до Концепції) щорічно у переддень Дня фізичної культури і спорту в навчальних закладах проходять олімпійські уроки. До їхнього змісту входить інформування учнів (тематика залежно від віку) про Олімпійські ігри Стародавньої Греції, відродження сучасних Олімпійських ігор, олімпійський спорт на сучасному етапі, значення спорту для зміцнення миру і дружби між народами, проблеми допінгу у спорті, екологічні аспекти олімпійського руху тощо; проведення малих олімпійських ігор з дотриманням олімпійських ритуалів, зустрічі з учасниками і медалістами Олімпійських ігор, видатними тренерами, ветеранами спорту, представниками засобів масової інформації, творчою інтелігенцією, яка за своєю діяльністю пов'язана зі спортивною тематикою. З 2006 р. Всеукраїнський олімпійський урок вийшов за межі школи і став проходити на центральних майданах обласних центрів та Майдані Незалежності у столиці України Києві. Велика роль у проведенні зазначених заходів належить Олімпійській академії України.

КОНЦЕПЦІЯ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО УРОКУ ТА ОЛІМПІЙСЬКОГО ТИЖНЯ

ВСТУП

Поширення олімпійських ідеалів і цінностей олімпізму серед молоді – один з головних напрямів діяльності Міжнародного олімпійського комітету, закріпленою статтею 31 Олімпійської хартії, яка зазначає, що національні олімпійські комітети повинні пропагувати на національному рівні ... основоположні принципи олімпізму і спри-

яти ... поширенню олімпізму у навчальних програмах з фізичного виховання і спорту в школах та вищих навчальних закладах.

Національний олімпійський комітет України з перших днів свого існування активно підключився до проекту всесвітньої кампанії "Національні олімпійські комітети в дії: поширення олімпійських ідеалів через систему освіти".

Для реалізації цього проекту було розроблено багаторічну програму науково-дослідної, освітньої та видавничої діяльності, яка 1992–1993 рр. була всебічно обговорена з президентом МОК Хуаном Антоніо Самаранчем, провідними фахівцями МОК, і отримала всебічну організаційну і матеріальну підтримку з боку цієї міжнародної організації.

Першим серйозним кроком у реалізації програми були підготовка і видання першого у світі офіційного підручника «Олімпійський спорт» (у двох книгах) для вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту. Перша книга побачила світ у створеному відповідно до цієї самої програми видавництві «Олімпійська література».

На Олімпійському конгресі століття, проведеному в Парижі в серпні 1994 р., що був найбільш представницьким за всю історію сучасного олімпійського руху, президент Хуан Антоніо Самаранч організував презентацію книги і вніс пропозицію про видання цього підручника англійською мовою та використання його у системі олімпійської освіти і підготовки фахівців у різних країнах світу. Друга книга підручника, а також його англійська версія побачили світ у 1997 р.

У спеціалізованих вищих навчальних закладах України було введено спеціальну навчальну дисципліну "Олімпійський спорт", яка стала обов'язковою для студентів усіх форм навчання, аспірантів, слухачів підвищення кваліфікації. На неї у навчальному плані відведено 135 годин. Курс включає теми, присвячені Олімпійським іграм Стародавньої Греції, відродженню Олімпійських ігор, сучасним Олімпійським іграм, олімпійським ідеалам і цінностям, олімпійському руху в Україні, структурі міжнародного олімпійського руху, правовим основам олімпійського руху, економічним програмам олімпійського руху, олімпійському спорту і політиці, історії і тенденціям

розвитку програм Олімпійських ігор, олімпійської освіти, актуальним питанням сучасного олімпійського руху. Дисципліна «Олімпійський спорт» увійшла до навчальних планів п'яти спеціалізованих вищих навчальних закладів та тридцяти одного вищого навчального закладу, у структурі яких функціонують факультети, що готують фахівців галузі фізичного виховання та спорту.

Із 1992 р. проводиться підготовка спеціалістів вищої кваліфікації (магістр, кандидат і доктор наук) зі спеціальності «Олімпійський спорт». Структура і зміст олімпійської освіти у вищих навчальних закладах – результат плідної співпраці провідних спеціалістів світу.

Значну роль у реалізації освітніх програм відіграє видавництво «Олімпійська література», яке випустило у світ понад 100 книжок, присвячених актуальним питанням історії та становлення олімпійського руху, серед яких енциклопедії, монографії, підручники, навчально-методичні посібники з олімпійських видів спорту. З 1995 р. регулярно виходить часопис «Наука в олимпийском спорте».

Для забезпечення підготовки педагогічних працівників до впровадження олімпійської освіти було створено навчально-методичний комплект, до якого входять: комплект із 10 плакатів з олімпійської тематики («Стародавні Ігри», «Відродження», «Символіка», «Ігри, що підкорили світ», «Тенденції», «Проблеми», «Багатогранність», «Жінки в олімпійському спорті», «Зимові Олімпійські ігри», «Олімпійські чемпіони незалежної України»), Енциклопедія олімпійського спорту у запитаннях і відповідях, навчальний посібник «Твій перший олімпійський путівник» (4 видання), навчально-методичні посібники, присвячені певним Іграм Олімпіад, зимовим Олімпійським іграм та Юнацьким Олімпійським іграм, методичні посібники для вчителів, настільні ігри з олімпійської тематики. Також, щороку виходить олімпійський щоденник для учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Важливе місце у системі поширення олімпійських ідеалів в Україні займають олімпійські музеї, в яких зібрано унікальні експонати з історії розвитку фізичної культури і спорту в Україні. Значне місце в музеях відведено олімпійській тематиці. На базі музеїв, відповідно до програм із різних навчальних дисциплін, проводяться

планові заняття зі студентами НУФВСУ. Крім того вони проводять екскурсії для учнів та студентів навчальних закладів, зарубіжних делегацій.

Одним із основних напрямів олімпійської освіти, що перебуває у полі зору Національного олімпійського комітету України та Олімпійської академії України, є поширення знань серед дітей та учнівської молоді про олімпійський спорт, його цінності, багату історію, кращих представників світової та української спортивної еліти. Саме тому Національний олімпійський комітет України 2005 р. ініціював проведення олімпійських уроків у навчальних закладах різних типів і форм підпорядкування.

Всеукраїнський олімпійський урок – спортивно-виховний захід, що проводиться у загальноосвітніх, професійно-технічних, позашкільних та вищих навчальних закладах, на центральних майданах міст і селищ на всій території України.

ОЛІМПІЙСЬКИЙ УРОК

1. Провідна філософія

Сучасна концепція олімпізму містить поряд з іншими філософсько-педагогічну складову, суть якої у тому, що, спираючись на переваги спортивно-ігрового методу виховання, можна забезпечити всебічний розумовий, моральний і фізичний розвиток особистості, поєднати заняття фізичною культурою і спортом із діяльністю в інших сферах суспільного життя. Це ефективний засіб розвитку системи ціннісних орієнтацій дитини, її моральності та реального способу життя, що дає змогу виховати людину психічно, духовно і фізично здоровим патріотом, працездатним, толерантним, законослухняним, який у повсякденному житті дотримується правил чесної гри.

2. Мета

Основна мета Всеукраїнського олімпійського уроку – навчання та виховання учнів на гуманістичних цінностях олімпійського руху, формування у них навичок і культури здорового способу життя, залучення їх до активних занять фізичною культурою та спортом.

3. Завдання

Зважаючи на те що олімпійський урок – перш за все педагогічний процес, він повинен вирішувати освітні, виховні та оздоровчі завдання.

■ *Освітні завдання:*

— збагатити знання учнів про олімпійські види спорту, історію Олімпійських ігор, видатних спортсменів;

— сформуванню уявлення учнів про становлення і розвиток олімпійського руху у світі та в Україні.

■ *Оздоровчі завдання:*

— сприяти формуванню свідомого ставлення школярів до необхідності регулярних занять фізичною культурою і спортом, ведення здорового способу життя;

— сприяти збереженню та зміцненню здоров'я дітей та учнівської молоді;

— спонукати дітей та учнівську молодь до вдосконалення улюблених видів рухової діяльності та розвитку фізичних якостей і природних здібностей;

— сприяти збільшенню рухової активності дітей та учнівської молоді.

■ *Виховні завдання:*

— сприяти формуванню позитивного ставлення та стійкого інтересу до фізичної культури, спорту, олімпійського руху та здорового способу життя;

— розвивати пізнавальний інтерес до фізичної культури, спорту та олімпійського руху;

— сприяти вихованню почуття патріотизму, гордості за успіхи українських спортсменів, які гідно представляють нашу державу на міжнародних змаганнях найвищих рівнів;

— сприяти поширенню ідей гуманізму.

4. Організатори

— Національний олімпійський комітет України;

— Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України;

— Олімпійська академія України.

5. Нормативно-правова база заходів з поширення олімпійських ідеалів і цінностей

- Договір про співпрацю між Національним олімпійським комітетом України та Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України;
- Договір про співпрацю між Національним олімпійським комітетом України та Олімпійською академією України;
- Положення про Всеукраїнський олімпійський урок;
- Постанова виконавчого комітету НОК України.

6. Місце проведення

Всеукраїнський олімпійський урок проводиться у дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих навчальних, поза-шкільних навчальних закладах різних типів, форм власності та підпорядкування, а також на центральних майданах міст і селищ на всій території України.

7. Терміни проведення

Всеукраїнський олімпійський урок проводиться щороку напередодні Дня фізичної культури і спорту (вересень).

8. Учасники уроку:

учасники – співпрацюють із членами своєї команди, вчителями, тренерами, суддями, офіційними особами; ставляться з повагою до всіх учасників заходу, поважаючи правила змагань та загальнолюдської і спортивної етики;

викладачі – допомагають своїм вихованцям досягти найвищих результатів, при цьому дотримуючись правил чесної гри та поведінки гідного громадянина України; заохочують і підтримують своїх вихованців незалежно від рівня їхньої майстерності; стежать за дотриманням правил безпечної поведінки та безпечного стану місця проведення заходу;

тренери – уособлюють кращі риси гідного громадянина України, являють своєю поведінкою приклад для вихованців; надають своїм учням знання і вміння з обраного виду спорту; дотримують-

ся правил чесної гри самі та вчать цьому своїх учнів; із повагою ставляться до своїх учнів та їхніх суперників, незважаючи на рівень майстерності;

батьки – спонукають своїх дітей до систематичних занять фізичною культурою і спортом; залучають їх до здорового способу життя; підтримують і пропагандують справедливу спортивну боротьбу; вболівають за успіхи своєї дитини; надають допомогу тренеру (учителю) у проведенні заходу; разом зі своєю дитиною беруть участь в олімпійському уроці;

офіційні особи – вітають учасників олімпійського уроку; беруть участь у спортивних стартах разом з учасниками; нагороджують переможців і призерів різних видів змагань;

глядачі – заохочують благородну поведінку, чесність і майстерність учасників; уболівають за улюблених учасників змагань; дотримуються правил поведінки на глядацьких місцях;

волонтери – добровільно виявляють бажання допомоги у проведенні заходу; виконують певну роботу (допомога з установки обладнання, у суддівстві, під час нагородження та реєстрації учасників; забезпечення учасників транспортом тощо);

спонсори – надають фінансову допомогу, послуги тощо.

Важливо не залишити поза увагою молодь з особливими потребами. Для них необхідно передбачити спеціальні спортивні майданчики, траси, зони відпочинку тощо.

У місцях проведення олімпійських уроків необхідно передбачити:

- чергування медичного персоналу;
- чергування служби пожежної безпеки;
- пункти забезпечення учасників питною водою.

9. Партнери

- Національні федерації з видів спорту;
- органи державної влади та місцевого самоврядування;
- громадські організації фізкультурно-спортивної спрямованості;
- комісія атлетів НОК України;
- рада ветеранів спорту України;

- училища фізичної культури;
- спеціалізовані дитячо-юнацькі школи олімпійського резерву;
- дитячо-юнацькі спортивні школи.

10. Логотип

10.1. Всеукраїнський олімпійський урок може мати офіційний логотип, який використовують при анонсуванні та офіційній рекламі заходу.

10.2. Офіційний логотип Всеукраїнського олімпійського уроку затверджується НОК України та Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України;

11. Зміст уроку

Зміст уроку відповідає тематиці, затвердженій НОК України на поточний рік, дидактичним принципам: науковості, доступності, послідовності, наочності та віковим особливостям учасників заходу.

12. Види олімпійських уроків

12.1. *Олімпійський урок у навчальному закладі* проводиться педагогічними колективами навчальних закладів за підтримки місцевих осередків НОК України, Олімпійської академії України та структурних підрозділів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України з питань фізичної культури та спорту за участю чемпіонів і призерів Олімпійських ігор, відомих спортсменів, тренерів, випускників навчального закладу, які мають спортивні досягнення. Реалізуючи освітні, оздоровчі та виховні завдання, вчитель самостійно обирає форми та методичні прийоми роботи на уроці.

12.2. *Олімпійський урок у регіоні* проводиться місцевими осередками НОК України, Олімпійської академії України, структурними підрозділами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України на центральних площах міст, селищ, сіл за погодження з органами місцевого самоврядування із залученням учнів загальноосвітніх шкіл, вихованців ДЮСШ, спортсменів, представників спортивної громадськості, органів державної влади та місцевого самоврядування.

Під час заходу уповноваженим представником зачитується звернення Президента НОК України, міністерств та відомств, причетних до проведення заходу.

12.3. **Всеукраїнський олімпійський урок** проводиться НОК України, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Олімпійською академією України, за погодження з Київської міської державної адміністрації на Майдані Незалежності та вулиці Хрещатик у м. Києві. У Всеукраїнському олімпійському уроці беруть участь учні загальноосвітніх шкіл, вихованці дитячо-юнацьких спортивних шкіл, студенти вищих навчальних закладів, представники органів державної влади та місцевого самоврядування, федерації з олімпійських видів спорту, громадські організації фізкультурно-спортивної спрямованості, спортивні клуби, чемпіони і призери Олімпійських ігор, діючі спортсмени, ветерани спорту, тренери, спортивні фахівці, інші суб'єкти сфери фізичної культури і спорту, усі бажаючі незалежно від раси, національності та громадянства.

13. Форми проведення

Форми і методи роботи на уроці повинні відповідати віковим особливостям, потребам та інтересам учасників. Важливо залучати молодь до активної участі, використовуючи їхні знання, природні здібності і таланти.

Форма проведення олімпійського уроку залежить від творчості організаторів. Олімпійські уроки можуть бути теоретичними, практичними або комплексними.

13.1. **Теоретична форма** проведення Всеукраїнського олімпійського уроку містить: вікторини, диспути, конференції, усні журнали, спілкування у форматі «запитання–відповіді», зустрічі з олімпійськими медалістами, видатними спортсменами, тренерами та діячами фізичної культури і спорту.

13.2. **Практична форма** проведення Всеукраїнського олімпійського уроку передбачає: міні-турніри, естафети, навчально-розвиваючі ігри, показові виступи вихованців спортивних шкіл та секцій, майстер-класи з олімпійських видів спорту.

13.3. **Комплексна форма** проведення Всеукраїнського олімпійського уроку поєднує в собі елементи практичної та теоретичної форм.

Важливо, щоб під час проведення олімпійського уроку використовувались олімпійські символи, а у ході його проведення у вигляді змагань – олімпійські церемонії та ритуали: урочиста церемонія відкриття, естафета олімпійського вогню, запалення олімпійського вогню, підняття олімпійського прапора, складання присяги учасниками і суддями, церемонія нагородження та урочиста церемонія закриття.

У ході уроку використовуються дидактичні матеріали, застосовуються технічні засоби навчання.

14. Умови і порядок підготовки та проведення Всеукраїнського олімпійського уроку

14.1. НОК України щороку:

- визначає тематику Всеукраїнського олімпійського уроку;
- не пізніше ніж за місяць до проведення Всеукраїнського олімпійського уроку затверджує план заходів його підготовки та проведення;
- спільно з Київським міським відділенням НОК України, Головним управлінням освіти і науки, Головним управлінням з фізичної культури та спорту Київської міської державної адміністрації розробляє сценарій проведення Всеукраїнського олімпійського уроку на Майдані Незалежності та вулиці Хрещатик у м.Києві;
- надсилає до МОН України та у своїй місцеві осередки методичні рекомендації проведення Всеукраїнського олімпійського уроку в загальноосвітніх навчальних закладах;
- спільно з фізкультурно-спортивними товариствами та відомствами, федераціями з видів спорту, училищами фізичної культури (УФК), спеціалізованими дитячо-юнацькими школами олімпійського резерву (СДЮШОР), дитячо-юнацькими спортивними школами (ДЮСШ) бере безпосередню участь в організації та проведенні Всеукраїнського олімпійського уроку на Майдані Незалежності та вулиці Хрещатик у м.Києві.

— у межах Всеукраїнського олімпійського уроку може оголосити конкурс на краще проведення олімпійського уроку серед загальноосвітніх навчальних закладів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл (СДЮШОР, ДЮСШ, УФК).

14.1. Олімпійська академія України відповідно до тематики розробляє методичні рекомендації проведення Всеукраїнського олімпійського уроку в загальноосвітніх навчальних закладах та надсилає до своїх місцевих осередків.

14.2 Місцеві осередки НОК України, Олімпійської академії України, місцеві органи управління освітою:

— щороку не пізніше ніж за місяць до проведення Всеукраїнського олімпійського уроку затверджують Плани заходів його підготовки та проведення в регіоні;

— розробляють сценарії проведення Всеукраїнського олімпійського уроку на центральних площах міст, селищ, сіл у регіоні;

— спільно з місцевими структурними підрозділами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, регіональними підрозділами фізкультурно-спортивних товариств та відомств, обласними (міськими) федераціями з видів спорту, училищами фізичної культури, спеціалізованими дитячо-юнацькими школами олімпійського резерву, дитячо-юнацькими спортивними школами беруть безпосередню участь в організації та проведенні Всеукраїнського олімпійського уроку на центральних площах міст, селищ, сіл у регіоні;

— залучають до участі у Всеукраїнському олімпійському уроці в загальноосвітніх навчальних закладах та на центральних площах міст, селищ, сіл у регіоні олімпійських чемпіонів і призерів Олімпійських ігор, провідних спортсменів, тренерів, фахівців сфери фізичної культури, спорту та олімпійського руху.

15. Методичне забезпечення

— Методичні рекомендації проведення в загальноосвітніх навчальних закладах України олімпійського уроку (друкуються в інформаційних і фахових виданнях Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України).

- Енциклопедія олімпійського спорту у запитаннях і відповідях.
- Плакати з олімпійської тематики.
- Навчальний посібник «Твій перший олімпійський путівник».
- Олімпійські щоденники.
- Методичний посібник «Олімпійська освіта в школі», що містить сценарії проведення олімпійських уроків.
- Навчально-методичні посібники, присвячені Олімпійським іграм («Ігри XXIX Олімпіади. Пекін, 2008», «XXI зимові Олімпійські ігри. Ванкувер, 2010», «Юнацькі Олімпійські ігри. Сінгапур, 2010»).
- Настільна гра «Олімпійські перегони».
- Олімпійське лото.

16. Засоби масової інформації

- До висвітлення Всеукраїнського олімпійського уроку запрошуються представників ЗМІ.
- НОК України, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Олімпійська академія України в офіційних прес-релізах поширює інформацію про Всеукраїнський олімпійський урок, його історію та дані про організацію цього заходу.

17. Фінансування Всеукраїнського олімпійського уроку

Всеукраїнський олімпійський урок фінансується за рахунок коштів НОК України, державного та місцевих бюджетів, коштів підприємств, установ, організацій усіх форм власності, фізичних осіб, інших джерел, незаборонених законодавством України.

Із 2009 р. олімпійський урок в Україні розширив свої кордони й отримав продовження в олімпійських тижнях, проведення яких було прийнято рішенням Виконавчого комітету МОК України.

ОЛІМПІЙСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ

1. Мета

Поширення ідей олімпізму, розвиток олімпійського руху в Україні, залучення молоді до систематичних занять фізичною культурою і спортом.

2. Завдання

- Активізація фізкультурно-масової роботи в регіонах України.
- Залучення широких верств населення до занять спортом.
- Формування у дітей та молоді мотивацій до здорового способу життя.
- Виховання дітей та підлітків на гуманістичних ідеалах олімпізму.

3. Організатори

Організатором олімпійського тижня виступає Національний олімпійський комітет України за сприяння Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Олімпійської академії України.

4. Нормативно-правова база

Правове регулювання проведення олімпійського тижня здійснюється відповідно до законодавства України, Статуту НОК України та Положення про Олімпійський тиждень.

5. Місце і терміни проведення

- Олімпійський тиждень проводиться за рішенням виконкому НОК України щорічно, як правило у вересні, починаючи з Дня фізичної культури і спорту.
- Місцями проведення заходів протягом тижня можуть бути: місця відпочинку та оздоровлення громадян, бази відпочинку, табори (пришкільні, оздоровчі, спортивні), школи, позашкільні заклади, вищі навчальні заклади тощо.

6. Учасники

В олімпійському тижні беруть участь представники органів державної влади, громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості, спортивних клубів, працівники підприємств, установ та організації незалежно від форми власності, спортсмени, ветерани спорту, тренери, спортивні фахівці, учні загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів, студенти, магістранти вищих навчальних закладів, вихованці ДЮСШ та училищ фізичної

культури, усі бажаючі, незалежно від раси, національності та громадянства.

7. Програма

7.1. Для організації та проведення олімпійського тижня регіональні відділення НОК України не пізніше ніж за місяць до його проведення затверджують план заходів олімпійського тижня в регіоні та надсилають його до НОК України.

7.2. До програми олімпійського тижня входять спортивно-видовищні заходи, обов'язковими елементами яких є проведення змагань з олімпійських видів спорту, семінарів, конференцій, форумів, конкурсів, пов'язаних із розвитком та пропагандою олімпійського руху.

Проведення олімпійського тижня може супроводжуватись концертами, виступами художньої самодіяльності, іншими заходами, спрямованими на популяризацію здорового способу життя, поширення ідей олімпізму.

8. Партнери

Партнером заходу в Україні може виступати будь-яка організація, установа, фонд, комерційна структура, що взяла фінансову, матеріальну та організаційну участь у заході у розмірах та порядку, визначеному НОК України.

9. Умови і порядок підготовки та проведення Всеукраїнського олімпійського тижня

9.1. Безпосереднє проведення олімпійського тижня здійснюється регіональними відділеннями НОК України у тісній співпраці з місцевими структурними підрозділами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України з питань фізичної культури та спорту, регіональними відділеннями Олімпійської академії України, федераціями з олімпійських видів спорту, ФСТ та відомствами, регіональними центрами фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» та «Інваспорт».

9.2. Для організації та проведення олімпійського тижня регіональні відділення НОК України не пізніше ніж за місяць до його про-

ведення затверджують План заходів Олімпійського тижня у регіоні та надсилають його до НОК України.

9.3. На всіх заходах олімпійського тижня повинні бути присутні представники НОК України або його місцевого осередку.

9.4. Проведення у межах олімпійського тижня спортивних змагань здійснюється за умови дотримання відповідних правил, вимог чинного законодавства України з питань охорони праці та техніки безпеки із забезпеченням відповідного медичного обслуговування.

9.5. Під час відкриття заходу уповноваженим представником НОК України зачитується звернення Президента НОК України до учасників заходу, осіб, які підтримують олімпійський рух та олімпійський спорт в Україні.

9.6. Під час проведення заходів олімпійського тижня рекомендовано використовувати олімпійські церемонії та ритуали: урочисту церемонію відкриття, естафету олімпійського вогню, запалення олімпійського вогню, підняття олімпійського прапора, складання присяги учасниками і суддями, церемонію нагородження та урочисту церемонію закриття.

10. Засоби масової інформації

10.1. Олімпійський тиждень широко анонсується та висвітлюється у ЗМІ.

10.2. НОК України забезпечує вільний доступ усім представникам ЗМІ на захід.

10.3. В офіційних прес-релізах НОК України поширює інформацію про початок Олімпійського тижня, його розвиток, історію та цифри і дані про організацію цього заходу на території України.

10.4. За результатами олімпійського тижня готуються окремі теле- та радіопередачі, розміщуються відповідні статті у журналах та газетах.

11. Фінансування олімпійського тижня

Заходи Олімпійського тижня фінансується за рахунок коштів НОК України, місцевих осередків, державного та місцевих бюджетів, коштів підприємств, установ, організацій усіх форм власнос-

ті, фізичних осіб, інших джерел, незаборонених законодавством України.

Значний внесок у поширення і популяризацію гуманістичних ідеалів олімпізму серед дітей та учнівської молоді робить Міжнародний дитячий центр «Артек» (МДЦ «Артек»). Цей напрям роботи педагогічного колективу МДЦ «Артек» визначився ще у 1956 р., коли увага всіх людей планети була прикута до далекого австралійського Мельбурна – міста проведення Ігор ХУІ Олімпіади.

Саме увечері 22 листопада, у той момент, коли чемпіон Австралії з бігу на одну милю Рон Кларк запалив олімпійський вогонь у чаші на Мельбурнському стадіоні, запалав вогонь і на маленькому стадіоні «Артеку». Тоді щодня діти збирались на «Трибуні уболівальників» і гаряче обговорювали хід Олімпійських ігор. З того часу у дитячому таборі розпочав свою роботу спортивний клуб «Олімпія» [102].

Для визначення нахилів і можливостей дітей на початку кожної зміни проводиться гра «Юний олімпієць».

Рада клубу «Олімпія» є складовою частиною ради табору. Під час планування спортивно-масової і фізкультурно-оздоровчої роботи табору враховуються побажання дітей, чиї пропозиції через голову ради клубу «Олімпія» надходять до ради табору. Традиційним у таборах МДЦ «Артек» стало проведення малих Олімпійських ігор. Крім цього проводяться тематичні заходи: «Швидше. Вище. Сильніше», «О спорт, ти – мир!», «Сторінками Олімпіад», загальноартеківська «Спортландія – свято спорту, миру, дружби, взаєморозуміння».

Тісний діловий зв'язок ради табору з радою клубу «Олімпія» став запорукою успішної фізкультурно-оздоровчої діяльності «Артеку», що будується на цінностях та ідеалах олімпізму [102].

Таким чином, в Україні за роки незалежності сформувалась фундаментальна система олімпійської освіти за **громадсько-державною моделлю** у результаті спільної діяльності державних і громадських організацій, а саме: Національного олімпійського комітету України, Олімпійської академії України, Міністерства освіти і

науки, молоді та спорту України, Українського Центру олімпійських досліджень і освіти.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ДО РОЗДІЛУ 2

1. Алексеенко Г. Некоторые воспитательно-образовательные аспекты олимпизма и пути гуманизации современного спорта / Г. Алексеенко, В. Морозов // V Междунар. науч. конгр. «Олимпийский спорт и спорт для всех». — Минск, 2001. — С. 62.
2. Аллакаева Л. М. Роль и место интегрированной программы по истории физической культуры, олимпийского и спартианского движения в системе школьного образования / Л. М. Аллакаева // Материалы VII Междунар. науч. конгр. «Современный олимпийский спорт и спорт для всех». — Т. 1. — М.: РГУФК, 2003. — 368 с.
3. Антипова Е. Культурологические проблемы олимпийского образования / Е. Антипова, М. Антипова // Всемир. юношеские игры под патронажем Междунар. олимп. комитета : материалы Междунар. форума «Молодежь—Наука—Олимпизм» (Москва, 14—18 июля 1998 г.). — М.: Сов. спорт, 1998. — С. 38—39.
4. Антипова М. Концептуальные основы дистанционного олимпийского образования школьников 10—11-х классов / М. Антипова // Практика олимп. образования : материалы II Междунар. форума «Молодежь—Наука—Олимпизм» (Москва, 15—18 июня 2002 г.). — М.: Сов. Спорт, 2002. — С. 13—16.
5. Антипова М. В. Олимпийское образование как компонент государственного стандарта в профильной средней школе / М. В. Антипова // VII Междунар. конгр. «Современный олимпийский спорт и спорт для всех». — Т. 1. — М., 2003. — С. 61—62.
6. Антипова М. В. Игровые методы в олимпийском образовании школьников / М. В. Антипова, М. В. Овсянко // XII Междунар. науч. конгр. «Современный олимпийский и паралимпийский спорт и спорт для всех». — Т. 1. — М.: Физ. культура, 2008. — С. 96—97.
7. Апциаури Л. Олимпийская академия Грузии и некоторые проблемы системы олимпийского образования / Л. Апциаури // Практика олимп. образования : материалы II Междунар. форума «Молодежь—Наука—Олимпизм» (Москва, 15—18 июня 2002 г.). — С. 18—19.
8. Аристотель. Сочинения : в 4-х т. / Аристотель. — М.: Мысль, 1975. — Т. 1. — 550 [1] с.

9. Атанасов Ж. Олимпийское движение и воспитание нравственно-эстетического отношения к спорту / Ж. Атанасов // Проблемы олимп. движения. — София, 1977. — С. 125—138.
10. Афанасьева Н. А. Железногорск — центр развития спартианского движения в Красноярском крае / Н. А. Афанасьева, В. И. Столяров // XII Междунар. науч. конгр. «Современный олимпийский и паралимпийский спорт и спорт для всех». — Т. 1. — М. : Физ. культура, 2008. — С. 108—109.
11. Баринаова И. В. Состояние и пути совершенствования олимпийского образования и воспитания учащейся молодежи : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук / И. В. Баринаова. — М.: 1994. — 26 с.
12. Барибан М. М. Опыт развития спартианского движения в Краснодарском крае / М. М. Барибан, В. И. Столяров // Материалы XII Междунар. науч. конгр. «Современный олимпийский и паралимпийский спорт и спорт для всех». — Т. 1. — М. : Физ. культура, 2008. — С. 109.
13. Большой энциклопедический словарь. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : Большая Российская энциклопедия; СПб.: Норинт, 1999. — 1456 с.
14. Борисова О. Олимпийское образование в структуре магистерской подготовки / Ольга Борисова, Сергей Матвеев // Наука в олимп. спорте. — 2007. — № 2. — С. 74—81.
15. Брониковский М. Реализация олимпийского образования в школах Польши / Михаил Брониковский // Наука в олимп. спорте. — 2007. — № 2. — С. 82—86.
16. Броунли Х. Программы и деятельность по олимпийскому образованию в школе / Х. Броунли // Материалы Междунар. форума «Молодежь—Наука—Олимпизм» (Москва, 14—18 июля 1998 г.). — М. : Сов. спорт, 1998. — С. 290.
17. Булатова М. Система олімпійської освіти в Україні та нові форми її впровадження / Марія Булатова // IX Міжнар. наук. конгр. «Сучасний олімпійський спорт і спорт для всіх». — К. : Олімп. л-ра, 2005. — С. 7.
18. Булатова М. Система олимпийского образования в Украине (1991—2006) : методология и практические результаты / Мария Булатова // X Междунар. науч. конгр. «Современный олимпийский спорт и спорт для всех» (Гданьск, 10—14 сентября 2006 г.). — Гданьск, 2006. — С. 38—40.
19. Булатова М. М. Олимпийская академия Украины : приоритетные направления деятельности / М. М. Булатова // Наука в олимп. спорте. — 2007. — № 2. — С. 5—12.

20. Булатова М. М. Олімпійська освіта у системі навчально-виховної роботи загальноосвітніх навчальних закладів України / М. М. Булатова, В. М. Єрмолова. — К. : Олімп. л-ра. — 2007. — 44 с.
21. Вацеба О. Актуальные вопросы олимпийского образования в учебно-воспитательном процессе учеников общеобразовательных школ (на примере г. Львов) / Оксана Вацеба, Вера Юхимук // Наука в олимп. спорте. — 2007. — № 2. — С. 87—92.
22. Высоцкий Ц. А. Ценности олимпизма как фактора гуманизации образования в вузе физкультурного профиля: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры» / Ц. А. Высоцкий. — Минск, 2006. — 20 с.
23. Георгиадис К. Теоретические основы олимпийского образования / Костас Георгиадис // Наука в олимп. спорте. — 2007. — № 2. — С. 3—16.
24. Григоревич В. Олимпийское образование в Республике Беларусь : история, современное состояние и перспективы развития / Виктор Григоревич, Валентина Григоревич // Наука в олимп. спорте. — 2007. — № 2. — С. 26—29.
25. Гуслистова И. И. Аксиологическое измерение олимпийского образования / И. И. Гуслистова // XI Междунар. науч. конгр. «Современный олимпийский спорт и спорт для всех». — Минск, 2007. — С. 20—22.
26. Гутин А. Т. Идеалы и ценности олимпизма в воспитании юных спортсменов: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук. / А.Т. Гутин, — Омск, 1988. —18 с.
27. Даниленко Л. І. Теорія і практика управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах / Л. І. Даниленко // Практика управління закладом освіти. — К. : Видавничий Дім МЦФЕР-Україна, 2006. — № 1. — С. 13—17.
28. Демидов В. М. Физкультурно-спортивное движение «Олимпийский факел победы» как форма олимпийского образования и воспитания / В. М. Демидов // Олимп. вестн. — 1999. — № 46. — С. 8—9.
29. Єрмолова В. М. Fair Play — чесна гра / В. М. Єрмолова // Фіз. виховання в школі. — 2009. — № 3. — С. 36—39.
30. Єрмолова В. М. Фізична культура : підручник для 6 класу загальноосвітньої школи / В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова, С. І. Операйло. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2006. — 152 с.
31. Єрмолова В. М. Фізична культура : підручник для 7 кл. загаль-

ноосвітньої школи / В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2007. — 208 с.

32. Єрмолова В. М. Фізична культура : підручник для 8 кл. загальноосвітньої школи / В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2008. — 208 с.

33. Єрмолова В. М. Фізична культура : підручник для 9 кл. загальноосвітньої школи / В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2009. — 184 с.

34. Ефременков К. Н. Межпредметные связи в структуре школьного олимпийского образования : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук / К. Н. Ефременков. — М., 1998. — 24 с.

35. Жебровський Б. М. Столична освіта у вимірі новітніх перспектив / Б. М. Жебровський // Директор школи, ліцею, гімназії. — 2002. — № 1-2. — С. 4—11.

36. Заключительный доклад «Роль физического воспитания и спорта в подготовке молодежи» // Первая Междунар. конф. министров и руководящих работников, ответственных за физ. воспитание и спорт, Штаб-квартира ЮНЕСКО (Париж, 5—10 апреля 1976 г.). — Париж : ЮНЕСКО, 1976.

37. Закон України «Про освіту» // Освіта України : нормативно-правові документи. — К. : Міленіум, 2001. — С. 7—38.

38. Затейник : Двадцять третій випуск / [авт.-сост. И. М. Коротков].— М. : Молодая гвардия, 1979. — 63 с.

39. Ігри ХХІХ Олімпіади: Пекін, 2008 / [за заг. ред. М. М. Булатової].— К. : Олімп. л-ра., 2008. — 60 с.

40. Исаев А. А. Олимпийская педагогика — система, процесс и метод воспитания (модельные характеристики) : к концепции системообразующего этапа Всемир. студен. игр под патронажем МОК / А. А. Исаев // Спорт для всех. — 1998. — № 3—4. — С. 27—30, 35—38, 61—63.

41. Качеров О. Б. Основи здоров'я і фізична культура : підручник для 3 кл. загальноосвітніх навч. закладів / О. Б. Качеров, В. Г. Арефьев. — К. : Просвіта, 2003. — 160 с.

42. Кобринский М. Е. Актуальные задачи современного олимпийского образования / М. Е. Кобринский, И. И. Гуслистова // Материалы XII Междунар. науч. конгр. «Современный олимпийский и паралимпийский спорт и спорт для всех». — Т. 1. — М. : Физ. культура, 2008. — С. 100—101.

43. Конвенція про права дитини : Права дитини. — К. : Представництво ЮНІСЕФ в Україні, 2001. — С. 15.

44. Контанистов А. Т. О формировании организационно-педагогических основ олимпийского образования в России / А. Т. Контанистов // Теория и практика физ. культуры. — 2003. — № 3. — С. 41—47.
45. Контанистов А. Т. Российская система олимпийского образования: генезис и перспективы / А. Т. Контанистов // VIII Междунар. науч. конгр. «Современный олимпийский спорт и спорт для всех». — Т. I. — Алматы : Казахская академия спорта и туризма, 2004. — 358 с.
46. Контанистов А. Олимпийское образование в системе физического воспитания российских школьников / Александр Контанистов // Наука в олимп. спорте. — 2007. — № 2. — С. 41—45.
47. Кремень В. Г. Система освіти в Україні : сучасні тенденції і перспективи / В. Г. Кремень // Професійна освіта: педагогіка і психологія. — К. : Ченстохова, 2000. — С. 11—31.
48. Кряж В. Гуманизация физического воспитания и олимпизм / В. Кряж, Е. Куликович // V Междунар. науч. конгр. «Олимпийский спорт и спорт для всех». — Минск, 2001. — С. 80.
49. Кудрявцева Н. Новые формы работы по олимпийскому образованию детей и молодежи / Н. Кудрявцева // Междунар. форум «Молодежь —Наука—Олимпизм» (Москва, 14-18 июля 1998 г.). — С. 131.
50. Куликова Л. М. Олимпийское образование школьников в период педагогической практики / Л. М. Куликова // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. — 2003. — № 4. — С. 15—16.
51. Куликович Е. Организация и содержание олимпийского образования в Республике Беларусь / Е. Куликович // V Междунар. науч. конгр. «Олимпийский спорт и спорт для всех». — Минск, 2001. — С. 87.
52. Куликович Е. Концептуальные подходы к олимпийскому образованию в Республике Беларусь / Е. Куликович // Междунар. форума «Молодежь—Наука—Олимпизм». — М., 2002. — С. 58—61.
53. Кульмаметьева Э. С. Игра как средство освоения олимпийских знаний / Э. С. Кульмаметьева // VII Междунар. науч. конгр. «Современный олимпийский спорт и спорт для всех». — Т. 1. — М. : РГУФК, 2003. — 368 с.
54. Лубышева Л. И. Спортивная культура как учебный предмет общеобразовательной школы / Л.И. Лубышева // Физ. культура: воспитание, образование, тренировка. — 2004. — № 4. — С. 2—7.
55. Лубышева Л. И. Интеграция спортивного и олимпийского воспитания в образовательном пространстве школы / Людмила Лубышева // Наука в олимп. спорте. — 2007. — № 2. — С. 36—40.
56. Макарова О. С. Олимпийское образование, президентские тесты, спорт, диалог в спартианском движении : на пути к новой гума-

нистической традиции / О. С. Макарова, А. А. Чунаев // Физич. культура: воспитание, образование, тренировка. — 1998. — № 1. — С. 46—49.

57. Манолаки В. Олимпийское движение в контексте воспитательных ценностей / Вячеслав Манолаки, Анатолий Будевич // Наука в олимп. спорте. — 2007. — № 2. — С. 22—25.

58. Матвеев С. Олимпийское образование от Древней Греции до современности / Сергей Матвеев, Лидия Радченко, Яков Щербашин // Наука в олимп. спорте. — 2007. — № 2. — С. 46—52.

59. Марру А. И. История воспитания в античности (Греция) / А. И. Марру. — М. : Греко-латинский кабинет, 1998. — 425 с.

60. Меликсетян Р. Олимпийское образование в общеобразовательных школах Республики Армения / Р. Меликсетян // II Междунар. форум «Молодежь—Наука—Олимпизм» — М. : Сов. спорт. — 2002. — С. 78.

61. Москаленко Н. В. Спортивна абетка : навч. посіб. / Н. В. Москаленко, Н. М. Ломако. — Дніпропетровськ, 2005. — 44 с.

62. Москаленко Н. В. Разом з Фізкультуркіним : навч. посіб. / Н. В. Москаленко, Н. М. Ломако. — Дніпропетровськ, 2005. — 44 с.

63. Москаленко Н. В. Фізкультуркін у Спортивній країні : навч. посіб. / Н. В. Москаленко, Н. М. Ломако. — Дніпропетровськ, 2005. — 48 с.

64. Москаленко Н. В. Спортивний клуб Фізкультуркіна : навч. посіб. / Н. В. Москаленко, Н. М. Ломако. — Дніпропетровськ, 2005. — 36 с.

65. Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті (Указ Президента України від 17.04.02 №347/2002) // Дошкільне виховання. — 2002. — № 7. — С. 4—9.

66. Олімпійська освіта : метод. рекомендації. / [за ред. М. М. Булатової]. — К. : Знання, 2002. — 38 с.

67. Олимпийские академии России : материалы IV семинара президентов олимп. академий в рамках IX Всерос. научно-практ. конф. «Олимпийское движение и социальные процессы». — М., 1999. — 110 с.

68. Петлеваний Г.Ф. Концепция личностно-ориентированного физкультурно-эстетического образования в многопрофильной школе-комплексе / Г. Ф. Петлеваний // Феномен олимпизма в современной культуре. — Смоленск, 1994. — С. 47—50.

69. Петлеваний Г. Необходимость олимпийского образования школьников, его различных форм, средств и методов / Г. Петлеваний // II Междунар. форум «Молодежь—Наука—Олимпизм». — М. : Сов. спорт, 2002. — С. 163.

70. Пуйшиене Э. Принципы интегрирующей программы олимпийского образования детей и молодежи Литвы / Э. Пуйшиене //

Wychowanie fizyczne i sport. — 2002. — Т. XLVI. — Supl. Nr I. — Cz. 21—22.

71. Пуйшиене Э. Структурные особенности общей программы олимпийского образования детей и молодежи Литвы / Э. Пуйшиене // Междунар. форум «Молодежь—Наука—Олимпизм». — М., 2002. — С. 113—115.

72. Рахманов Д. О формах и методах организации системы олимпийского образования населения в Азербайджанской Республике / Д. Рахманов // Междунар. форум «Молодежь—Наука—Олимпизм». — М.: Сов. спорт, 2002. — С. 116—120.

73. Рогозина Г. А. Сравнительный анализ современных программ олимпийского образования / Г. А. Рогозина // VII Междунар. науч. конгр. «Современный олимпийский спорт и спорт для всех». — Т. 1. — М.: РГУФК, 2003. — 368 с.

74. Родиченко В. С. Олимпийское движение в канун III тысячелетия: гармонизация интересов / В. С. Родиченко // Спорт, духовность, культура. — Вып. 2. — М., 1997. — С. 95—100.

75. Родиченко В. С. Олимпийское образование в России: концепция, состояние, проблемы / В. С. Родиченко // XII Междунар. науч. конгр. «Современный олимпийский и паралимпийский спорт и спорт для всех». — Т. 1. — М.: Физ. культура, 2008. — С. 103—104.

76. Родиченко В. С. Идеология и олимпийское образование / В. С. Родиченко, В. И. Столяров // Теория и практика физ. культуры. — 1996. — № 6. — С. 2—7.

77. Рышняк Б. Организация системы олимпийского образования в школах Республики Молдова / Б. Рышняк // Междунар. форум «Молодежь—Наука—Олимпизм» (Москва, 14—18 июля 1998 г.). — М.: Сов. Спорт, 1998. — С. 207.

78. Сазоненко Г. С. Молодому учителю : практ.-орієнтов. посіб. / Г. С. Сазоненко. — К.: Міленіум, 2006. — 168 с.

79. Самусенков О.И. Спортивно-гуманистическое воспитание учащихся спортшкол (на примере футбола) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук / О. И. Самусенков. — Малаховка, 1989. — 23 с.

80. Сегал Ю. П. Идеалы и ценности олимпизма как средство повышения работы по коммунистическому воспитанию школьников старших классов : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук / Ю. П. Сегал. — М., 1990. — 24 с.

81. Сергеев В. Н. Олимпийское образование : конкретные цели и задачи // В. Н. Сергеев // Междунар. форум «Молодежь—Наука—Олимпизм». — М.: Сов. спорт, 1998. — С. 217—218.

82. Сергеев В. Н. Гуманистическая направленность реализации олимпийского образования : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук / В. Н. Сергеев. — Волгоград, 2000. — 24 с.
83. Сергеев В. Н. Олимпийское образование: определение сущности и перспективы направления научных исследований / В. Н. Сергеев // Теория и практика физ. культуры. — 2001. — № 7. — С. 48—49.
84. Смалинскайте И. Применение интегрированной программы олимпийского воспитания для учащихся 7-8 классов в контексте общего образования Литвы / И. Смалинскайте // Междунар. форум «Молодежь—Наука—Олимпизм». — М.: Сов. спорт, 2002. — С. 131—135.
85. Столяров В. И. Проект «СпАрт» и новая комплексная система физкультурно-спортивной работы с целью духовного и физического оздоровления населения России (основные идеи и первые итоги реализации) / В. И. Столяров // Теория и практика физ. культуры. — 1993. — № 4. — С. 10—14.
86. Столяров В. И. Новое массовое культурно-спортивное движение «СпАрт» (Духовность. Спорт. Искусство) : метод. разработки для работников сферы физ. культуры и спорта и организаторов досуга / В. И. Столяров. — М., 1994.
87. Столяров В. И. Актуальные проблемы теории и практики олимпийского образования детей и молодежи / В. И. Столяров // Физ. культура: воспитание, образование, тренировка. — 1998. — № 4. — С. 13—19.
88. Столяров В. И. Социология физической культуры и спорта (введение в проблематику и новая концепция) : научно-метод. пособие для ин-тов и акад. физ. культуры / В. И. Столяров. — М. : Гуманитар. центр «СпАрт» РГАФК, 2002. — 346 с.
89. Столяров В. И. Концепция олимпийского образования (многолетний опыт разработки и внедрения в практику) / Владислав Столяров // Наука в олимп. спорте. — 2007. — № 2. — С. 30—35.
90. Столяров В. И. Актуальные проблемы практической реализации спартианской системы рекреации и целостного развития личности / В. И. Столяров // XII Междунар. науч. конгр. «Современный олимпийский и паралимпийский спорт и спорт для всех». — Т. 1. — М. : Физ. культура, 2008. — С. 117—118.
91. Столяров В. И. Спартианская система воспитания, образования и организации досуга / В. И. Столяров // Проекты, программы, технологии : отечественный и зарубежный опыт (Духовность. Спорт. Культура). — Вып. 5, Ч. 1. — М. : РАО, Гуманитар. Центр «СпАрт» РГАФК, СОА, 1997. — С. 9—127.

92. Сучасний словник іншомовних слів / [уклад. О. І. Скопенко, Т.В. Цимбалюк]. — К. : Довіра, 2006. — 786 с.
93. Твій перший олімпійський путівник / [В. М. Єрмолова, Д. В. Белокуров, О. А. Шинкарук та ін.]. — К. : Олімп. літ., 2010. — 106 с.
94. Твой олимпийский учебник : учеб. пособие для учреждений образования России / [В. С. Родиченко и др.] — М. : Сов. спорт; Физкультура и спорт, 1996. — 136 с.
95. Твой олимпийский учебник : учеб. пособие для учреждений образования России / [В. С. Родиченко и др.]. — 2-е изд. — М. : Сов. спорт, 1998. — 144 с.
96. Твой олимпийский учебник : учеб. пособ. для учреждений образования России / [В. С. Родиченко и др.]. — 3-е изд., перераб. и доп. — М. : Сов. спорт, 1999. — 166 с.
97. Твой олимпийский учебник : учеб. пособие для учреждений образования России / [В. С. Родиченко и др.]. — 4-е изд., перераб. и доп. — М.: Сов. спорт, 2000. — 168 с.
98. Томенко О. Особливості олімпійської освіти в КНР напередодні Ігор ХХІХ Олімпіади у Пекіні / О. Томенко // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. — 2008. — № 3. — С. 36-40.
99. Усаков В. И. Формирование олимпийского мировоззрения у современной молодежи / В. И. Усаков // VII Междунар. науч. конгр. «Современный олимпийский спорт и спорт для всех». — Т. 1. — М., 2003. — С. 101—102.
100. Утишева Е. В. Физкультурное образование : социально-педагогические и социологические проблемы : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Е.В. Утишева. — СПб, 1999. — 350 с.
101. Фізична культура : підруч. для 5 кл. загальноосвітніх навч. закладів / [Єрмолова В. М., Іванова Л. І., Операйло С. І. та ін.]. — К. : Просвіта, 2005. — 200 с.
102. Фізична культура : підручник для 6 кл. загальноосвітніх навч. закладів / [Арефьев В. Г. та ін.].— К.: Просвіта, 2006. — 208 с.
103. Чернецкий Ю. М. Ода спорту или 10 уроков олимпизма : (книга для учащихся) / Ю. М. Чернецкий. — Челябинск, 1993. — 74 с.
104. Яворський А. О. Артеківський Олімп : програма фізкульт.-оздоров. та спорт. роботи в МДЦ «Артек» : інформ.-метод. зб. / А. О. Яворський, К. В. Колтунова. — АР Крим : МДЦ «Артек», 2008. — 51, [1] с.
105. Beijing 2008 : Olympic Education Program. — Mode access: http://www.olympic.org/uk/games/Beijing/index_uk.a.

106. Coubertin P. *Pedagogie sportive. Nouvelle Edition* / Pierre de Coubertin. — Lausanne: Bureau international de Pedagogie sportive, 1919. — P. 128.
107. Coubertin P. *Message aux participants aux Jeux de la IX Olympiade a Amsterdam* / Pierre de Coubertin // *OC Bulletin*. — 1928. — № 1. — P. 5.
108. *Edukacja olimpijska w reformujacej sie szkole*. — Warszawa, 2000. — 185 s.
109. *Fair play / sport Ed. i opracow. Zofia Zukowska*. — Warszawa, 1996. — 252 p.
110. Grupe O. *Olympismus und olympische Erziehung : Abschied von einer groben idee?* / O. Grupe (ed) // *Oympischer Sport — Rückblick und Perspektiven*, 1997. Schorndorf. Hofmann. — P. 223—243.
111. *International Olympic Academies. 9-th International session for directors of National Olympic Academies. 1-8 june 2007. Proceedings*. — Olympia.
112. Müller N. *Die Olympische Idee Pierre de Coubertin und Carl Diem in ihrer Auswirkung auf die IOA* / N. Müller // Graz, 1975. — Doctoral Diss. — S. 30— 36.
113. *Olympic Games 2004 : activity book : for 6—11 year olds*. — Athens, 2004. — 46 p.
114. *Olympic Games 2004 : activity book : for 10—12 year olds*. — Athens, 2004. — 64 p.
115. Rodichenko V. *Olympic Education : Diversity of National Models, but Global Imperative* / Vladimir Rodichenko // *A Paper Presented to the 3rd International Congress on Olympic Sport, (Warsaw, September, 1999)*. — Warsaw, 1999. — P. 5.
116. Rodichenko V. *Olympic Education : Searching for a National model* / Vladimir Rodichenko, Alexander Kontanistov // *Olympic International Congress on Sport Science, Sport Medicine and Physical Education: Books of Abstracts*. — Brisbane, Australia, 7-12 September, 2000. — P. 429.
117. Samaranch J.A. *Preface* / J. A. Samaranch // *Olympic Message. The Olympic Museum*. — 1993. — № 37, Sept. — P. 2—3.

РОЗДІЛ 3.

АНАЛІЗ ОБІЗНАНОСТІ УЧАСНИКІВ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ З ПИТАНЬ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ

Мета, завдання і функції олімпійської освіти

Феномен олімпізму і його активна реалізація в олімпійській і спортивній культурі робить значний вплив на процес формування свідомості особистості.

Розглядаючи навчально-виховний процес школяра як простір для інтеграції олімпійської освіти, ми ставили завдання визначити науково обгрунтовані форми і методи цієї інтеграції в середовище загальноосвітніх навчальних закладів України, створення моделі навчально-виховного процесу, в основі якого лежать ідеали і цінності олімпізму та принципи загальнолюдської моралі.

Результати багатьох зарубіжних і вітчизняних досліджень [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7] свідчать про недостатній рівень знань школярів з питань історії та становлення олімпійського руху, ідеалів і цінностей олімпізму.

Із метою вивчення стану обізнаності у питаннях олімпійської освіти не тільки школярів, а й інших учасників навчально-виховного процесу, було проведено дослідження, в ході якого здійснено анкетування методистів фізичного виховання обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, директорів, учителів та учнів загальноосвітніх навчальних закладів із 15 регіонів України.

Аналіз обізнаності учнів у питаннях олімпійської освіти

В анкетуванні взяли участь 1020 учнів (535 дівчат і 485 хлопців) 4, 8, 10-х класів загальноосвітніх навчальних закладів Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Кіровоградської, Київської, Львівської, Луганської, Сумської, Харківської, Чернівецької областей та м. Києва.

Аналіз анкетування показав, що деякі відомості про олімпійський рух мають 59,31 % учнів, серед яких 55,70 % дівчат і 63,30 % хлопців (рис. 3.1). Причому, найбільшу обізнаність виявлено у дівчат (59,56 %) і хлопців (66,79 %) молодшого шкільного віку.

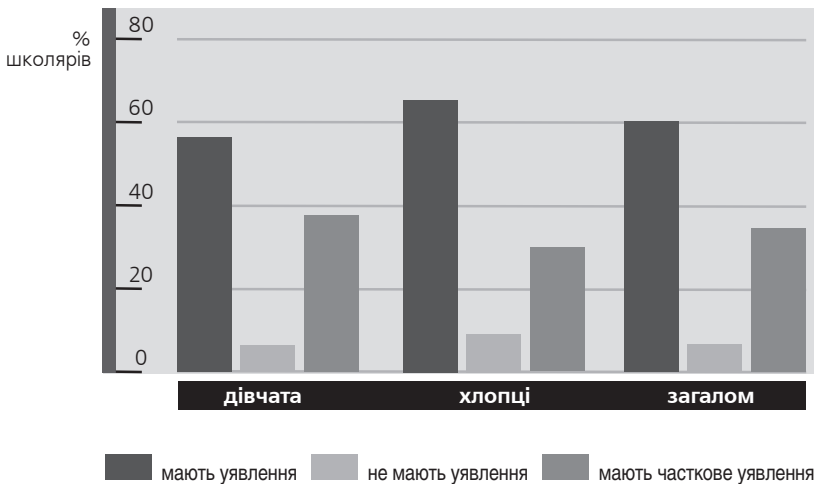

Рис. 3.1. Інформованість школярів про олімпійський рух

Про походження Олімпійських ігор знають 58,53 % респондентів, або 54,77 % опитаних дівчат і 62,68 % хлопців (рис. 3.2.). Найбільшу обізнаність – 63,37 % – виявляють хлопці середнього шкільного

віку. Найнижчий показник – 51,47% – відмічається серед дівчат молодшого шкільного віку

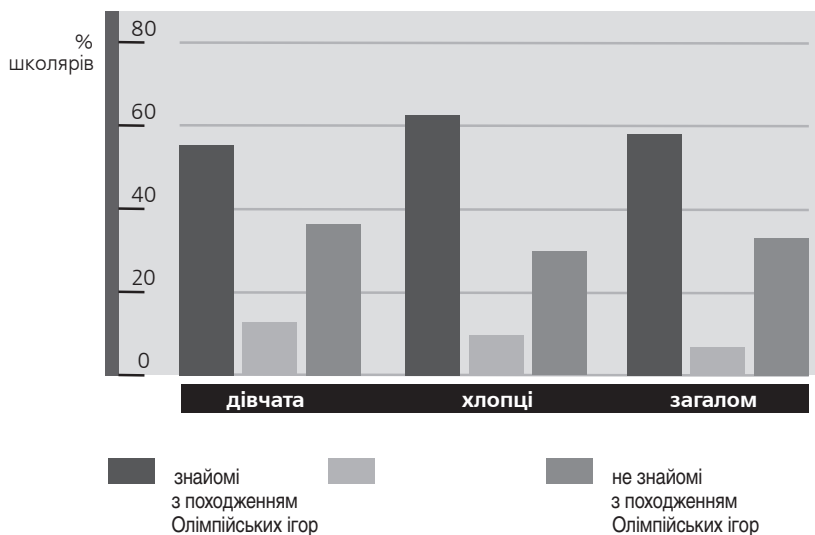

Рис. 3.2. Обізнанність школярів про походження Олімпійських ігор

Цікаво, що олімпійський рух викликає у школярів різні асоціації. Оскільки учням пропонувалося визначити кілька проблем, загальний показник не зводиться до 100 %. Так, 54,71 % учнів ототожнюють олімпійський рух із прагненням перемоги, серед них 52,71 % дівчат і 56,91 % хлопців від кількості школярів, які брали участь в анкетуванні. З поняттями національної честі і гідності олімпійський рух пов'язують 50,98 % школярів, серед них 50,28 % дівчат і 51,75 % хлопців.

На жаль, із кар'єрним ростом та підвищенням особистого фінансового становища олімпійський рух асоціюється у 10,39 % респондентів, до яких входить 14,43 % хлопців та 6,73 % дівчат. Не підтримують цю думку дівчата молодшого і середнього шкільного віку, хлопці молодшого шкільного зі східного, південного та цен-

трального регіонів, хлопці старшого шкільного віку східного і центрального регіонів, а також вихованки спортивних інтернатів.

З антиморальними проявами – вживанням заборонених препаратів та хабарництвом – олімпійський рух пов'язують 3,24 % опитаних школярів. Так вважають 2,24 % дівчат (середнього шкільного віку з південного регіону, м. Києва; старшого шкільного віку із західного, південного, північного, центрального регіонів та м. Києва) і 4,33 % хлопців (молодшого віку із західного, північного регіонів та м. Києва; середнього віку із західного, південного, північного регіонів та м. Києва; старшого віку із західного, північного, південного і центрального регіонів) (рис. 3.3).

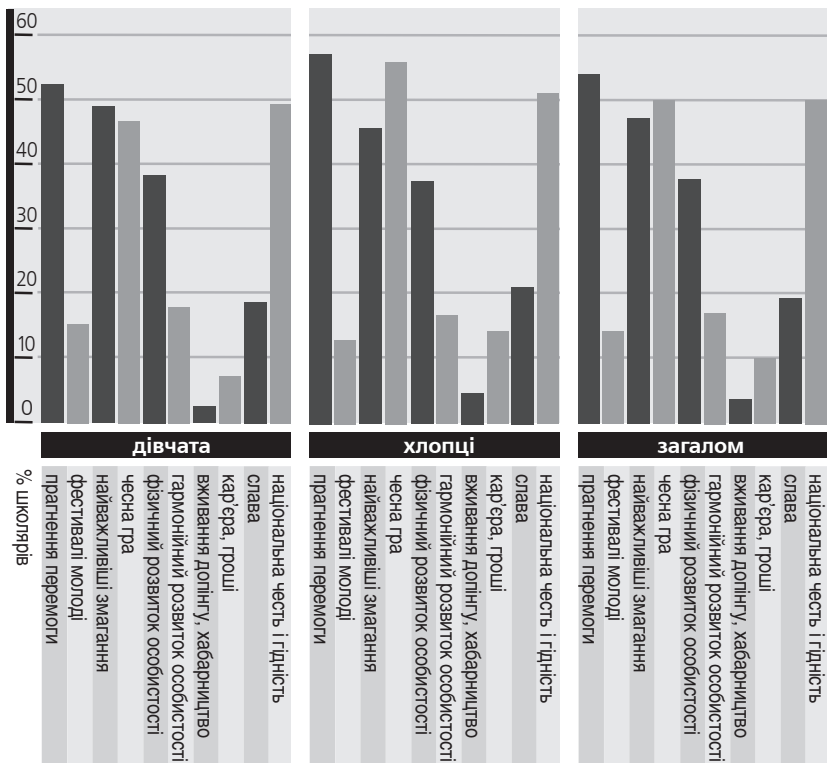

Рис. 3.3. Асоціації, що викликає поняття “олімпійський рух” у школярів

Сьогодні Fair Play визнається в усьому світі, у тому числі і спортивному, вищим проявом шляхетності. Анкетування дало змогу визначити, що тільки 41,37 % опитаних знайомі з цим поняттям, 30,78 % школярів з цим поняттям не знайомі. Найменш обізнані у цьому питанні дівчата молодшого шкільного віку – 39,09 % (рис. 3.4).

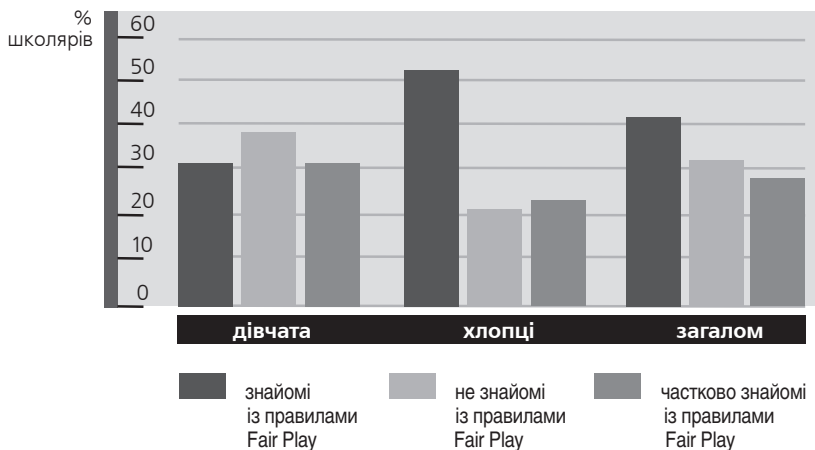

Рис. 3.4. Обізнанність школярів із поняттям Fair Play

Необхідно відмітити що 60,98 % школярів вбачають у Fair Play норму поведінки у спорті, 51,27 % – досвід ведення чесної гри у житті і тільки 7,35 % вважають, що чесна гра – це можливість порушення правил, якщо це допомагає перемозі.

Аналіз учнівських анкет дає змогу відмітити, що 94,31 % (94,39 % дівчат і 94,23 % хлопців) школярів правильно сприймають і підтримують один із фундаментальних принципів олімпізму – гармонійне ціле якостей тіла, волі й розуму, причому найвищий показник спостерігається серед дівчат старшого шкільного віку (97,10 %) і хлопців молодшого шкільного віку (96,06 %). Серед опитаних тільки 2,94 % (2,99 % дівчат і 2,89 % хлопців) не підтримують цього твердження, а 2,75 % респондентів ставляться до цього питання з байдужістю (рис. 3.5).

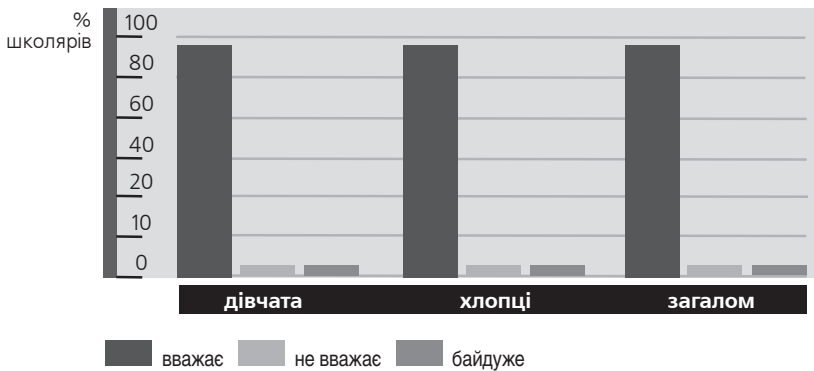

Рис. 3.5. Ставлення школярів до необхідності гармонійного розвитку людини

Разом із тим, 84,02 % учнів (88,22 % дівчат і 84,02 % хлопців) висловили бажання добре вчитись, досягати високих спортивних результатів та бути обізнаними з будь-яким видом мистецтва. Причому таких дітей більше серед дівчат (94,85 %) і хлопців (86,18 %) молодшого шкільного віку та дівчат старшого шкільного віку (88,89 %). Зниження бажання гармонійно розвиватися спостерігається в учнів старшого шкільного віку (77,33 % дівчат і 75,16 % хлопців) (рис. 3.6).

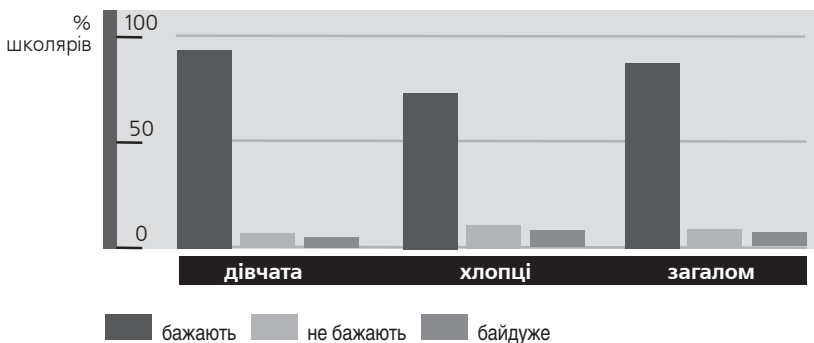

Рис. 3.6. Прагнення школярів бути гармонійно розвинутою особистістю

Сьогодні проблема загрози здоров'ю розглядається світовою спільнотою як одна із першочергових проблем планетарного масштабу. Вагомість і актуальність її викликала необхідність пропаганди здорового способу життя. Одним із дієвих засобів збереження здоров'я, продовження періоду активного довголіття і тривалості життя людей вважаються систематичні заняття фізичною культурою і спортом. Анкетування дало змогу визначити, що 84,90 % школярів (82,80 % дівчат і 87,22 % хлопців) вважають заняття фізичною культурою і спортом невід'ємною складовою здорового способу життя. Причому таких дітей більше серед хлопців старшого шкільного віку (93,17 %) та дівчат молодшого шкільного віку (90,44 %) (рис. 3.7).

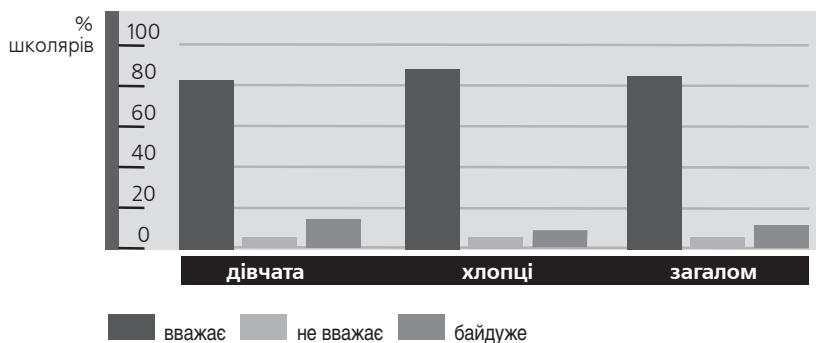

Рис. 3.7. Ставлення школярів до занять фізичною культурою і спортом як до складової здорового способу життя

Проте аналіз відповідей респондентів свідчить про те, що тільки 77,25 % опитаних займаються фізичною культурою і спортом, причому серед хлопців цей показник (86,39 %) значно вищий, ніж серед дівчат (62,97 %). Варто зазначити, що зі збільшенням віку дівчата втрачають інтерес до занять (від 73,53 % до 66,68 %), а у хлопців він, навпаки, зростає (від 86,18 % до 90,68 %) (рис. 3.8.).

Знання того, інформація з яких джерел виявляється найбільш впливовою, яким віковим особливостям підпорядкований цей

вплив, має велике значення для розробки заходів і програм, спрямованих на оволодіння учнями знаннями з олімпійської тематики. Враховуючи це, у ході анкетування було запропоновано запитання, спрямовані на визначення того, з яких джерел учні черпали інформацію з олімпійської тематики.

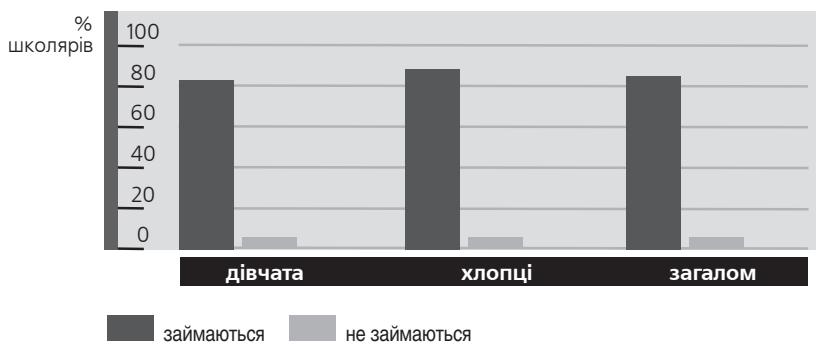

Рис. 3.8. Показники залучення школярів до занять фізичною культурою і спортом

Необхідно відмітити, що особливе місце в інформуванні дітей посідає родина, яка є впливовим середовищем, особливо для дітей молодшого шкільного віку. Як показали результати анкетування, саме для цих школярів (дівчата – 42.65 %, хлопці – 38.82 %) основним джерелом інформації є батьки.

Із збільшенням віку дитини змінюються і пріоритети джерел інформації. Проте необхідно відмітити, що значна кількість школярів указала на потужні джерела, звідки отримували інформацію – це особистість учителя фізичної культури і перегляд телепередач.

Цікавим є той факт, що не зважаючи на поширення доступу до мережі Інтернет, для здобуття інформації з олімпійської тематики до його послуг не звертаються дівчата молодшого шкільного віку східного, південного та центрального регіонів; дівчата середнього віку східного та центрального регіонів; вихованки спортивних інтернатів; хлопці молодшого шкільного віку східного і південного

регіонів; хлопці середнього шкільного віку східного і центрального регіонів; хлопці старшого шкільного віку східного регіону (табл. 3.1).

Таблиця 3.1. Джерела інформації, з яких учні отримували знання з олімпійської тематики, %

Джерело інформації	Респонденти, роки					
	Дівчата			Хлопці		
	9-10	13-14	15-16	9-10	13-14	15-16
Учитель фізичної культури	55.15	60.42	44.44	60.53	46.51	52.17
Учителі інших предметів	55.15	17.71	14.98	26.32	14.53	13.66
Батьки	42.65	21.35	22.22	38.82	25.58	23.60
Тренер	33.82	22.92	25.60	36.84	29.07	24.84
Книжки	31.62	22.39	23.67	33.55	20.35	20.50
Газети	16.91	21.88	32.85	19.74	23.84	31.06
Перегляд телепередач	32.35	56.25	36.71	45.39	58.14	74.53
Мережа Інтернет	12.50	17.71	17.39	15.79	25.00	24.22

Оскільки учням пропонували визначити кілька проблем, загальний показник не зводиться до 100 %.

У процесі дослідження нам цікаво було дізнатись, чи збігаються джерела отримання інформації про олімпійську освіту, які доступні дітям, з тими, котрими вони хотіли б користуватись. Аналіз результатів відповідей респондентів свідчить про деякі відмінності між бажаними джерелами інформування та тими, котрими учні користуються (табл. 3.2).

Аналізуючи бажання школярів використовувати джерела отримання інформації з олімпійської тематики, можна зробити висновок, що найбільш зручними для них є навчально-виховний процес у загальноосвітніх та позашкільних (спортивного профілю) навчальних закладах, спеціальні телепередачі та літературні джерела (підручники, посібники та інша література з олімпійської тематики).

Таблиця 3.2. Джерела інформації, з яких учні хотіли б отримувати знання з олімпійської тематики, %

Джерело інформації	Респонденти, роки					
	Дівчата			Хлопці		
	9-10	13-14	15-16	9-10	13-14	15-16
Шкільні уроки	44.85	36.46	32.37	51.32	30.23	37.27
Заняття у спортивних секціях	47.79	33.85	28.02	48.03	47.67	32.30
Позакласні виховні заходи	17.65	13.54	10.63	25.66	12.79	12.42
Газети	12.50	23.96	10.63	21.05	16.28	25.47
Батьки	27.94	22.92	20.77	33.55	19.77	18.63
Літературні джерела (підручники, посібники, тематична література)	40.44	32.30	37.68	46.06	29.65	37.89
Спеціальні телепередачі	28.68	47.92	48.79	32.24	41.86	47.83
Мережа Інтернет	11.03	19.27	20.77	12.50	21.51	25.47

Таблиця 3.3. Бажання учнів отримати інформацію про олімпійський рух та Олімпійські ігри, %

Стать	Вік, років	Регіон						Усього по Україні
		Західний	Східний	Південний	Північний	Центральний	місто Київ	
Дівчата	9-10	96,43	95,45	100,00	88,37	100,00	92,59	93,38
	13-14	85,00	82,35	71,43	88,89	83,33	50,00	77,60
	15-16	80,00	94,44	88,89	75,68	83,33	62,96	80,68
Хлопці	9-10	97,62	90,00	76,92	86,11	100,00	97,14	92,11
	13-14	87,14	100,00	26,67	96,55	85,71	63,16	79,07
	15-16	80,26	100,00	100,00	78,05	87,50	73,91	80,75
У середньому:		88,30	93,32	73,34	85,14	88,46	72,11	83,98

На запитання «Чи маєш ти бажання отримати більше інформації про олімпійський рух та Олімпійські ігри?» 83,24 % респондентів дали позитивну відповідь, що значно розширює можливості формування гуманістичних рис у школярів; однак, певна частина учнів (6,89 % дали негативну відповідь, а 9,90% – до цього питання ставляться байдуже) не розуміє ролі олімпійських знань, що свідчить про недостатність пропаганди олімпійського руху та ідеалів олімпізму серед школярів. Причому найбільше бажання поповнити свої знання з даної тематики виявляють учні молодшого шкільного віку (табл. 3.3).

Результати досліджень свідчать про наступне:

1. Школярі мають недостатній обсяг знань про олімпійський рух та Олімпійські ігри.

2. 84,02 % учнів мають бажання гармонійно розвиватись: добре вчитись, досягати високих спортивних результатів та бути обізнаними з певним видом мистецтва, що значно розширює можливості формування гуманістичних рис у школярів.

3. Впровадження олімпійської освіти в систему роботи загальноосвітніх навчальних закладів доцільне як в початковій, так і в основній і старшій школі.

4. Найбільш прийнятним для школярів є отримання знань з олімпійської тематики під час навчально-виховного процесу в загальноосвітніх та позашкільних (спортивного профілю) навчальних закладах.

5. Зважаючи на те що найбільш прийнятним для школярів є отримання знань з олімпійської тематики під час навчально-виховного процесу, виникає необхідність відповідної підготовки вчителів загальноосвітніх та тренерів позашкільних (спортивного профілю) навчальних закладів.

6. Для підвищення ефективності навчально-виховного процесу з олімпійської освіти та вільного доступу його учасників до відповідних джерел інформації необхідна підготовка і видання навчально-методичної та довідкової літератури з олімпійської тематики, а також створення тематичних телевізійних передач.

Аналіз обізнаності вчителів у питаннях олімпійської освіти

Однією з особливих рис, притаманних педагогічній діяльності, є наявність позицій і відносин «учитель–учень», які забезпечують передачу знань, умінь і навичок учню від учителя та прояв учнем відповідальності за виконання завдання, даного йому вчителем. Саме тому, у ході констатуючого експерименту було проведено анкетування 222 учителів-предметників загальноосвітніх навчальних закладів західного, східного, південного, північного, центрального регіонів та м. Києва з метою виявлення їхнього бачення ролі олімпійської освіти у системі навчально-виховного процесу. За результатами анкетування 41,00 % респондентів вважають, що ідеали олімпійського руху можуть стати основою навчально-виховного процесу школи; 53,15 % вважають, що можуть частково і тільки 5,85 % на це питання дали негативну відповідь (рис. 3.9).

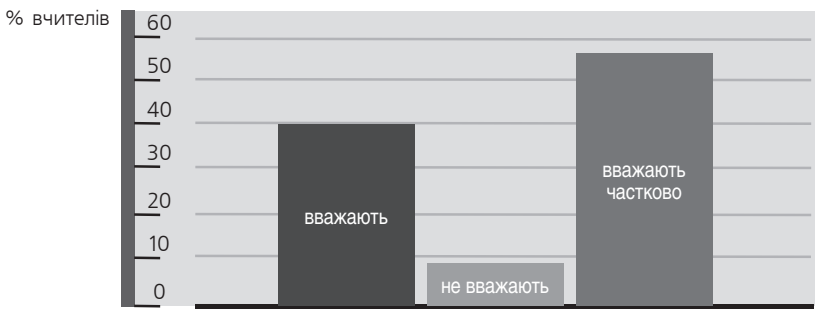

Рис. 3.9. Ставлення вчителів до олімпійської освіти як до ідеологічної основи навчально-виховного процесу школярів

Водночас 50,90 % учителів вважають, що впровадження олімпійської освіти в практику роботи школи сприятиме удосконаленню системи фізичного виховання та навчально-виховного

процесу, на думку 44,59 % респондентів цей процес може частково сприяти і тільки 4,50 % не вбачають в цьому сенсу (рис. 3.10).

Результати досліджень свідчать про те, що більшість учителів позитивно ставляться до впровадження олімпійської освіти у систему роботи школи.

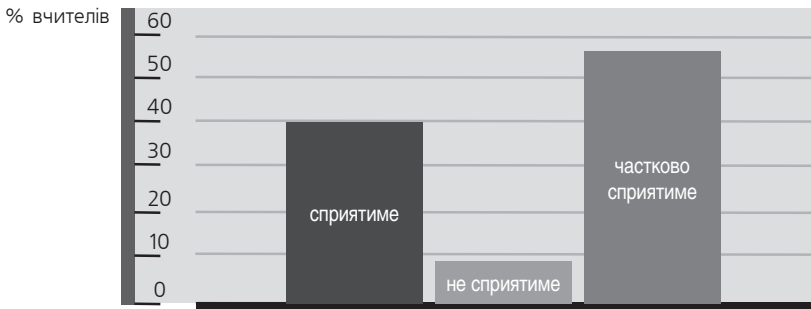

Рис. 3.10. Ставлення вчителів до впливу олімпійської освіти на удосконалення навчально-виховного процесу школярів

Анкетування показало, що вчителі по різному сприймають поняття «олімпійська освіта». На запитання «Що, на вашу думку, являє собою олімпійська освіта?» ми отримали відповіді, представлені в таблиці 3.4.

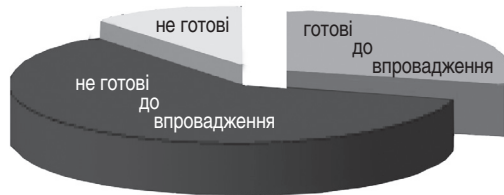
Таблиця 3.4. Розуміння вчителями терміну “олімпійська освіта”

Можливі відповіді	% вчителів
Знання про Олімпійські ігри	51,35
Залучення шкільної молоді до занять спортом, підтримання здорового способу життя	80,63
Знання про олімпійський рух в Україні	54,50
Навчально-виховний процес, що базується на ідеалах олімпійського руху, загальнолюдських цінностях	66,22

Оскільки респондентам пропонували визначити кілька проблем, загальний показник не зводиться до 100 %.

Аналіз анкетування дозволив визначити, що 22,52 % учителів висловили бажання впроваджувати олімпійську освіту в систему роботи свого навчального закладу, 63,06 % мають бажання за умови належного методичного забезпечення, і тільки 14,42 % не мають такого бажання. Проте, до впровадження олімпійської освіти виявились цілком готовими лише 29,28 % учителів, 59,91 % – частково готовими (такими, яким потрібна додаткова науково-методична допомога) і 10,81 % – не готовими до цього процесу (рис. 3.11).

Рис. 3.11.
Готовність учителів до впровадження олімпійської освіти

У зв'язку з цим нас цікавило питання, чи вважають учителі за необхідне підвищити свій рівень кваліфікації з питань олімпійської освіти. Відповіді були такими: 45,05 % учителів мають бажання підвищити свій науково-методичний рівень, 44,59 % – частково бажають, а 9,91 % – такого бажання не мають (рис. 3.12).

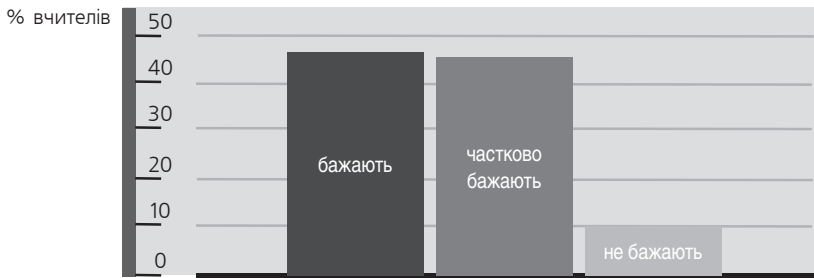

Рис. 3.12. **Бажання вчителів підвищити свої знання з олімпійської освіти**

Найбільш прийнятною формою поповнення знань з олімпійської тематики вчителі вважають семінари (48,20 %), курси підвищення кваліфікації (35,14 %) та тренінги (27,48 %) (рис. 3.13).

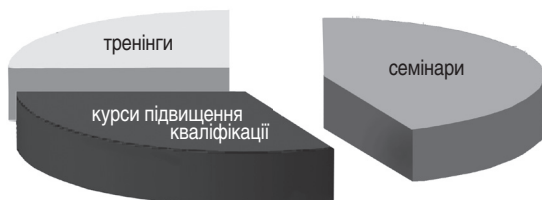

Рис. 3.13.
Форми поповнення знань з олімпійської тематики, прийнятні для вчителів

Анкетування дозволило визначити питання з олімпійської тематики, що найбільше цікавлять учителів (табл. 3.5). Оскільки їм пропонували визначити кілька проблем, загальний показник не зводиться до 100%.

Таблиця 3.5. **Олімпійська тематика, що викликає зацікавленість учителів**

Тема	% вчителів
Вплив фізичних вправ на зміцнення здоров'я людини	50,00
Етичні принципи у фізкультурно-спортивній діяльності і їх вплив на культуру особистості	46,40
Мета, завдання, структура, основні ідеали та цінності олімпійського руху	50,00
Історія виникнення та відродження Олімпійських ігор	50,90
Особливості методики проведення урочних та позаурочних форм роботи з олімпійської освіти	37,84

Результати анкетування дали змогу отримати оцінку вчителями рівня знань учнів з олімпійської тематики. Так 11,26 % учителів

вважають його високим; 40,99 % – середнім; 40,99 % – задовільним, 6,76 % – незадовільним (рис. 3.14).

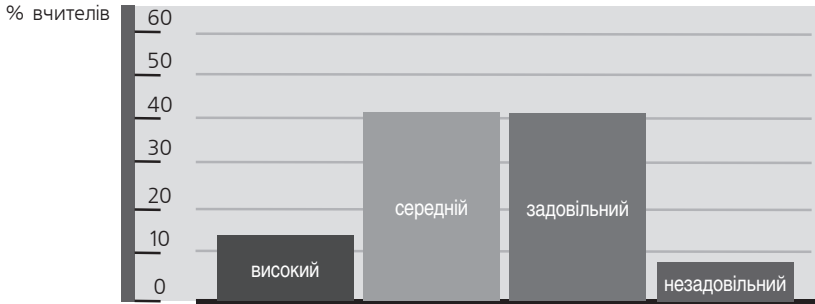

Рис. 3.10. Рівень знань з олімпійської тематики (за визначенням учителів)

Рівень обізнаності учнів з олімпійської тематики залежить від багатьох факторів, які можна розподілити на дві групи (рис. 3.15):

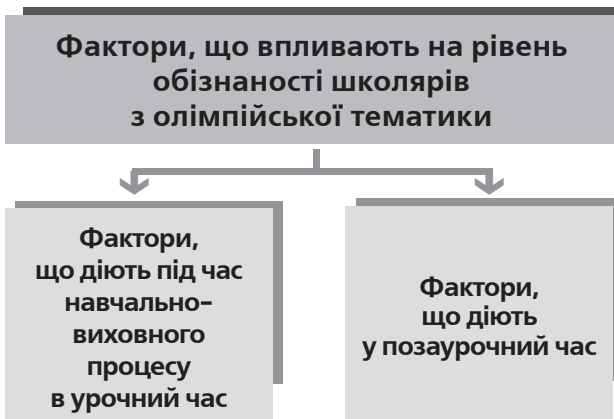

Рис. 3.15. Фактори, що впливають на рівень обізнаності школярів з олімпійської тематики

Загальний показник не зводиться до 100%, тому що для відповідей запропоновано кілька варіанів.

Аналізуючи відповіді вчителів, фактори, що впливають на обізнаність учнів з олімпійською тематикою під час навчально-виховного процесу в урочний час можна розподілити за рівнем значущості таким чином:

1) наявність відповідної навчальної програми	– 62,16 %;
2) доступність навчально-методичної літератури	– 51,80 %;
3) наявність відеоматеріалів	– 51,35 %;
4) доступність матеріалів мережі Інтернет	– 45,49 %;

За значущістю фактори, що діють у позаурочний час, на думку вчителів, можна розподілити таким чином:

1) телепередачі спортивної спрямованості	– 59,91 %;
2) участь у фізкультурно-спортивних заходах	– 51,35 % ;
3) зустрічі зі спортсменами	– 41,89 % ;
4) преса відповідної тематики	– 40,54 %;
5) сімейні традиції	– 33,33 %;
6) світогляд друзів	– 26,13 %.

Основним механізмом реалізації педагогічної діяльності є створення педагогічних ситуацій, під час яких з'являється можливість взаємодії учня і вчителя, яка дозволяє викликати рефлексивне ставлення учня до засобів впливу вчителя. Педагогічна ситуація слугує основою для педагогічних комунікацій, що забезпечують передачу та засвоєння знань. Для досягнення мети навчання і виховання сучасному вчителю важливо визначати і застосовувати найбільш ефективні форми і методи.

Відповіді респондентів дали можливість визначити найбільш доречні, на їхню думку, форми впровадження олімпійської освіти (оскільки респондентам пропонували визначити кілька проблем, загальний показник не зводиться до 100%):

I. Під час навчально-виховного процесу в урочний час:	
1) викладання матеріалу під час уроків з фізичної культури	– 71,17%;
2) введення факультативу «олімпійська освіта»	– 57,21%;
3) використання міжпредметних зв'язків	– 45,49%;

- 4) використання олімпійської тематики вчителями загальноосвітніх предметів – 41,44%.
- II. У позаурочний час:
- 1) поширення правил чесної гри та гуманістичних ідей у навчально-виховному процесі – 64,86%;
 - 2) проведення спортивно-масових заходів («Олімпійський день», «Олімпійський фестиваль», «Олімпійський КВК», вікторин «Знавець олімпійського спорту» тощо) – 48,20%;
 - 3) створення при навчальних закладах „Олімпійських музеїв”, кабінетів «Олімпійська освіта» – 44,59%;
 - 4) зустрічі з олімпійськими чемпіонами, тренерами, видатними спортивними діячами, діячами культури та мистецтв – 31,98%;
 - 5) проведення конкурсів малюнків, фотографій з олімпійської тематики – 26,13%;
 - 6) оформлення стендів з олімпійської тематики – 19,37%;
 - 7) оформлення дошки пошани школярів, які успішно поєднують спорт і навчання – 13,51%;
 - 8) організація гурткової роботи з олімпійської тематики – 3,60%.

Аналізуючи результати дослідження анкет учителів, які викладають загальноосвітні навчальні предмети, ми дійшли до таких висновків.

1. Більшість учителів вважають, що впровадження олімпійської освіти сприятиме удосконаленню системи фізичного виховання та навчально-виховного процесу, а також ідеали олімпізму та цінності олімпійського руху можуть стати важливою складовою концепції навчально-виховної роботи сучасної школи.

2. Більшість учителів мають бажання впроваджувати олімпійську освіту в навчальному закладі, проте потребують науково-методичної допомоги.

3. Учителями визначено найбільш прийнятні, на їхню думку, форми впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес в урочний і позаурочний час.

Аналіз обізнаності директорів шкіл з питань олімпійської освіти

Зважаючи на те що ефективність організації навчально-виховного процесу значною мірою залежить від діяльності директора школи, ми провели анкетування 26 директорів Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Кіровоградської, Київської, Львівської, Луганської, Сумської, Харківської, Чернівецької областей та міста Києва.

У сучасних умовах зниження духовного потенціалу та здоров'я школярів стає відчутною реальністю. Це підтверджується і відповідями директорів шкіл, стурбованих станом здоров'я школярів, а саме його складовими: фізичним, психічним і соціальним (рис. 3.16).

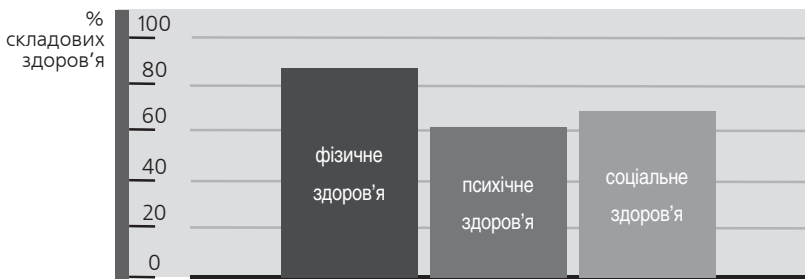

Рис. 3.16. Рівень стурбованості директорів шкіл станом здоров'я школярів

Беручи до уваги стурбованість директорів станом здоров'я школярів, нас зацікавило запитання «Що спонукало прийняти рішення про впровадження олімпійської освіти в систему роботи школи?». 57,69 % директорів прийняли рішення тому, що вважали олімпійську освіту як інноваційну технологію проведення навчально-виховної роботи школи; 53,85 % вважають, що це підвищить мотивацію учнів до особистого самовдосконалення;

30,77 % вважають, що це буде стимулювати педагогічний колектив до творчої роботи (рис. 3.17).

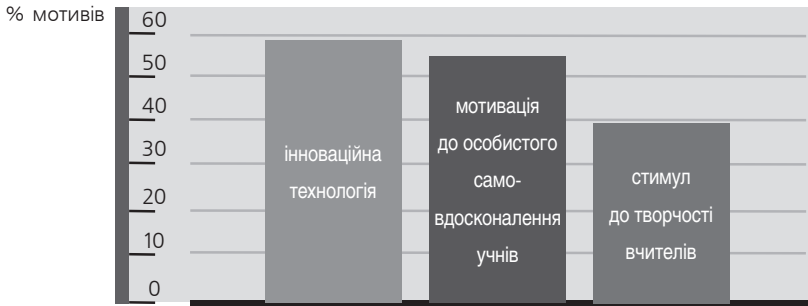

Рис. 3.17. Мотивація директорів шкіл до впровадження олімпійської освіти у практику роботи шкіл

За результатами анкетування 88,46 % директорів вважають, що олімпійська освіта може стати ідеологічною основою навчально-виховної роботи школи, 11,54 % – однією з її складових. Таким чином, результати дослідження підтверджують важливість інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес і її роль у формуванні гармонійно розвиненої особистості (рис. 3.18).

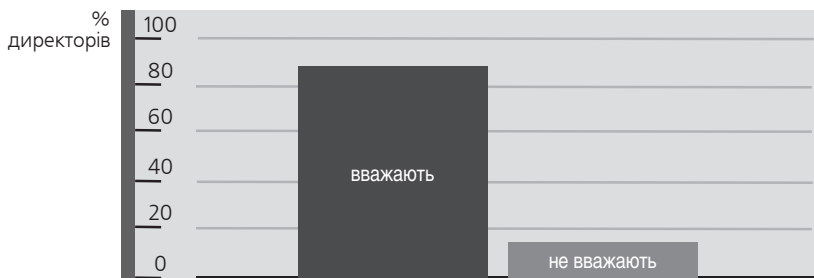

Рис. 3.18. Ставлення директорів шкіл до олімпійських ідеалів як до ідеологічної основи навчально-виховного процесу

Більшість директорів (69,20 %) вважають, що розпочинати формування в учнів знань з олімпійської тематики доцільно з молодшого шкільного віку, 19,20 % – з 10-11 років, 7,69 % – з 12-13 років, 3,80 % – з 14-15 років. Погляди керівників шкіл з цього питання збігаються з поглядами вчителів-предметників.

Будь-які інновації потребують певних умов для їх впровадження. Результати анкетування директорів шкіл дають підставу стверджувати, що для інтеграції олімпійської освіти в систему роботи школи необхідні відповідні умови (оскільки директорам пропонувалося визначити кілька проблем, загальний показник не зводиться до 100 %) (табл. 3.6).

Крім того, важливою умовою успішної інтеграції олімпійської освіти в систему роботи школи є ставлення педагогічних працівників до цього процесу. Більшість директорів (96,15 %) вважають, що впровадження олімпійської освіти – це справа всього педагогічного колективу школи, і тільки 3,85 % – справа вчителя фізичної культури.

Таблиця 3.6. **Умови, за яких можлива інтеграція олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів**

Умова інтеграції	% відповідей
Методичні рекомендації до викладання питань олімпійської тематики для вчителів-предметників	73,08
Посібники для учнів різних вікових груп	46,15
Проведення науково-практичних семінарів з обміну досвідом роботи	46,15
Методичні рекомендації до проведення позакласної роботи	38,46
Проведення семінарів для окремих категорій педагогічних працівників шкіл	34,61
Висвітлення питань олімпійської освіти на курсах підвищення кваліфікації	34,61

Результати анкетування керівників шкіл дозволили визначити найбільш ефективні форми впровадження олімпійської освіти залежно від вікових особливостей учнів (оскільки респондентам пропонували визначити кілька проблем, загальний показник не зводиться до 100 %) (табл. 3.7).

Таблиця 3.7. **Форми впровадження олімпійської освіти залежно від вікових особливостей школярів**

Форма впровадження	Вікові категорії школярів, роки		
	6–9	10–14	15–16
Інтеграція питань олімпійської тематики у програми загальноосвітніх предметів	42,30	53,84	42,30
Факультативні заняття	3,80	15,38	19,29
Конкурси малюнків	57,69	23,08	11,54
Конкурси літературних творів	15,38	26,92	23,08
Вікторини	15,38	42,31	26,92
Олімпійські фестивалі	26,92	26,92	46,15
Шкільні Олімпійські ігри	38,46	65,38	50,00
Олімпійські уроки	23,10	38,46	38,46
Години спілкування	19,23	19,23	26,92
Діяльність музею спортивної слави (кабінету олімпійської освіти)	34,61	30,77	38,46

Таким чином, найбільш ефективними формами інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів молодшого віку більшість директорів вважають конкурси малюнків (57,69 %), інтеграцію питань олімпійської тематики до програми загальноосвітніх предметів (42,30 %), діяльність музею спортивної слави або кабінету олімпійської освіти (34,61 %), шкільні Олімпійські ігри (38,46 %).

Для учнів середнього шкільного віку найбільш доцільними, на думку керівників шкіл, можуть стати шкільні Олімпійські ігри (65,38 %), інтеграція питань олімпійської тематики до програми загальноосвітніх предметів (53,84%), вікторини (42,31 %), олімпійські уроки (38,46 %), діяльність музею спортивної слави або кабінету олімпійської освіти (30,77 %), конкурси літературних творів і олімпійські фестивалі (по 26,92 %).

Найбільш ефективними формами для учнів старшого шкільного віку, як вважають директори шкіл, стануть спортивні змагання з використанням олімпійської символіки й атрибутики: шкільні Олімпійські ігри (50,00 %) та олімпійські фестивалі (46,15 %), інтеграція питань олімпійської тематики до програми загальноосвітніх предметів (42,30 %), олімпійські уроки та діяльність музею спортивної слави або кабінету олімпійської освіти (по 38,46 %), години спілкування і вікторини з олімпійської тематики (по 26,92 %), конкурси літературних творів (23,08%). У середніх і старших класах можливе запровадження факультативів з олімпійської освіти (відповідно 15,38 % і 19,29 %).

Виявивши бажання впроваджувати олімпійську освіту в систему роботи навчального закладу, директори очікували певних наслідків таких інновацій (оскільки їм пропонували визначити кілька проблем, загальний показник не зводиться до 100%). Аналіз анкетування свідчить, що директори сподіваються на залучення більшої кількості учнів до здорового способу життя (80,76 %), підвищення їхньої загальної культури (73,07 %), зміцнення здоров'я школярів (69,23 %), залучення більшої кількості учнів до систематичних занять фізичною культурою і спортом (61,53 %), активізації творчого потенціалу вчителів (53,85 %), посилення мотивації учнів до навчання (34,61 %), зменшення антисоціальних проявів серед школярів (30,77 %), підвищення соціальної активності учнів (30,77 %), отримання більших можливостей для їхньої самореалізації (26,92 %), підвищення якості знань учнів (15,38 %) (рис. 3.19).

Узагальнюючи аналіз анкетування, ми дійшли висновку, що:

1) директори загальноосвітніх навчальних закладів стурбовані станом фізичного, психічного і соціального здоров'я школярів;

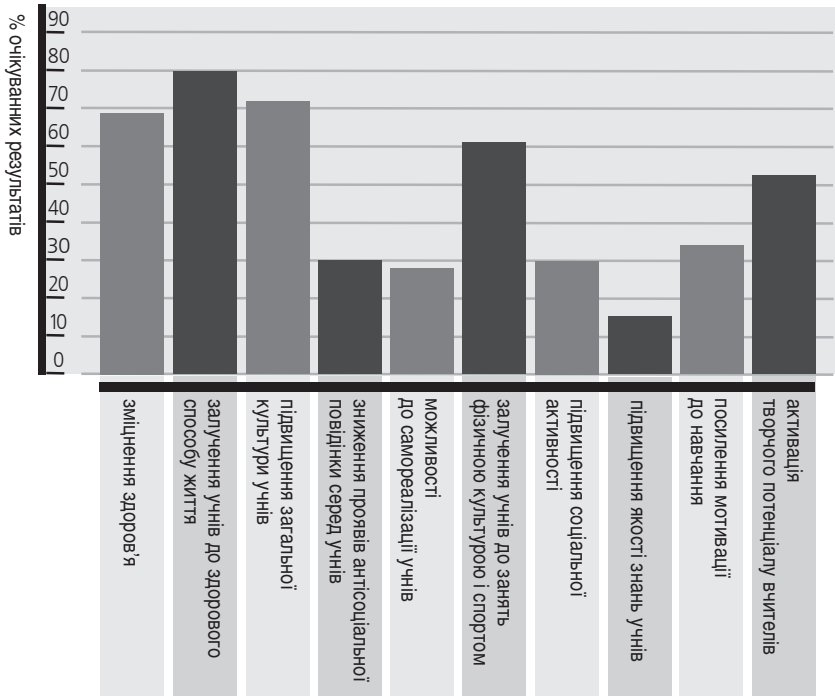

Рис. 3.19. Асоціації, що викликає поняття “олімпійський рух” у школярів

2) більшість керівників шкіл вважають, що ідеали і цінності олімпізму можуть стати ідеологічною основою навчально-виховного процесу сучасної школи і позитивно вплинути на формування гармонійно розвиненої особистості;

3) для інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес необхідне програмне і науково-методичне забезпечення вчителів та учнів;

4) більшість директорів вважають, що розпочинати формування в учнів знань з олімпійської тематики доцільно з молодшого шкільного віку;

5) визначено найбільш ефективні форми олімпійської освіти відповідно до вікових особливостей учнів;

б) від інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес очікують зміцнення фізичного, психічного і соціального здоров'я учнів, підвищення їхньої загальної культури, мотивацію до навчання, активізацію творчого потенціалу педагогічних працівників школи.

Аналіз обізнаності методистів фізичного виховання інститутів післядипломної педагогічної освіти з питань олімпійської освіти

На сучасному етапі розвитку національної освіти, характерними ознаками якої є впровадження ефективних інноваційних технологій навчання і виховання, нових принципів і підходів у змісті теоретичної та методичної підготовки вчителя, питання підвищення професійної компетентності педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів – одне з головних умов демократизації та гуманізації національної школи.

Саме тому у ході дослідження виник інтерес до ставлення методистів фізичного виховання регіональних інститутів післядипломної педагогічної освіти (ІППО) до інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школи. В анкетуванні взяли участь 16 методистів фізичного виховання ІППО Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Закарпатської, Запорізької, Кіровоградської, Київської, Львівської, Миколаївської, Сумської, Харківської, Чернівецької, Черкаської, Рівненської, Хмельницької областей, м. Києва.

Результати анкетування методистів ІППО свідчать про те, що більшість із них (81,25 %) вважають виховання школярів на ідеалах і цінностях олімпізму фактором, який сприятиме формуванню гармонійно розвиненої, фізично, психічно і соціально здорової особистості, 18,75 % респондентів вважають, що таке виховання тільки частково забезпечує позитивний вплив (рис. 3.20).

За результатами анкетування встановлено, що 31, 25 % методистів розглядають олімпійську освіту як формування в учнів знань з олімпійської тематики, 37,50 % – проведення фізкультурно-

масових заходів; але 100 % респондентів впевнені у тому, що олімпійська освіта – це комплексний підхід до виховання учнів на принципах загальнолюдської моралі та ідеалах олімпізму у процесі фізкультурно-спортивної діяльності з метою дотримання цих цінностей у повсякденному житті (рис. 3.21).

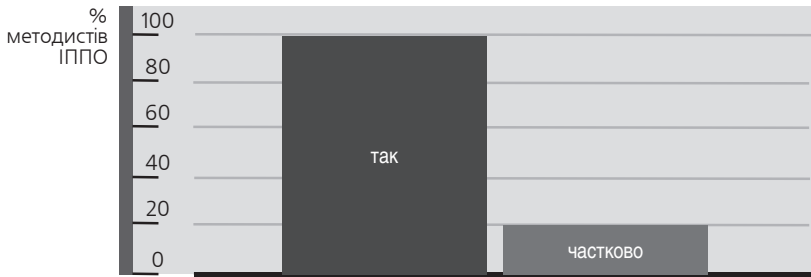

Рис. 3.20. Ставлення методистів ІППО до виховання школярів на ідеалах олімпізму

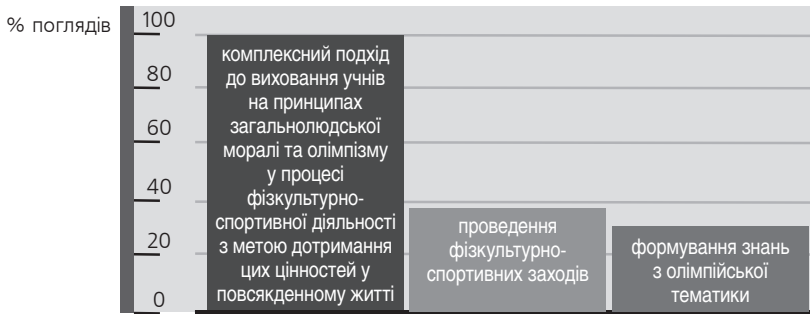

Рис. 3.21. Розуміння методистами суті олімпійської освіти

Таким чином, результати анкетування методистів ІППО підтверджують позитивний вплив олімпійської освіти на процеси навчання і виховання здорового гармонійно розвиненого підростаючого покоління.

Більшість методистів фізичного виховання (62,50 %) вважають, що розпочинати формування в учнів знань з олімпійської тематики доцільно з молодшого шкільного віку, 18,75 % – з 10-11 років, 6,25 % – з 12-13 років, 6,25 % – з 14-15 років, 6,25 % – з 16-17 років. Дослідженням встановлено, що погляди методистів фізичного виховання ІППО збігаються з поглядами керівників шкіл та вчителів-предметників відносно того, що процес формування знань з олімпійської тематики буде мати більш ефективний вплив, якщо його розпочинати з дітьми молодшого шкільного віку.

Результати анкетування дозволили визначити найбільш ефективні форми впровадження олімпійської освіти, що відповідають певним віковим категоріям учнів (методистам пропонували визначити кілька проблем, тому загальний показник не зводиться до 100%) (табл. 3.8).

Таблиця 3.8. **Форми впровадження олімпійської освіти із урахуванням вікових особливостей школярів**

Форма впровадження	Вікові категорії школярів, роки		
	6-9	10-14	15-16
Інтеграція питань олімпійської тематики у програми загальноосвітніх предметів	56,25	62,50	43,75
Факультативні заняття	6,25	56,25	50,00
Конкурси малюнків	68,75	37,50	12,50
Конкурси літературних творів	18,75	43,75	43,75
Вікторини	57,50	56,25	43,75
Олімпійські фестивалі	12,50	56,25	62,50
Шкільні Олімпійські ігри	18,75	68,75	56,25
Олімпійські уроки	75,00	62,50	62,50
Години спілкування	31,25	50,00	56,25
Діяльність музею спортивної слави (кабінету олімпійської освіти)	50,00	62,50	56,25

Таким чином, найбільш ефективними формами інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес для учнів початкової школи (1–4 класи) більшість методистів фізичного виховання ІППО вважають олімпійські уроки (75,00 %), конкурси малюнків (68,75 %), вікторини (57,50 %), інтеграцію питань олімпійської тематики до програми загальноосвітніх предметів (56,25 %), діяльність музею спортивної слави або кабінету олімпійської освіти (50,00 %).

Учням середнього шкільного віку, на думку методистів фізичного виховання ІППО, позитивний результат принесуть усі із наведених форм роботи. Для учнів старшого шкільного віку менш цікавими стають конкурси малюнків (12,50 %), хоча і вони мають право на проведення. На їхню думку набувають ваги такі форми роботи, як олімпійські фестивалі (62,50 %), олімпійські уроки (62,50 %), години спілкування (56,25 %).

У середніх і старших класах доцільна організація факультативів з олімпійської освіти (відповідно 56,25 % і 50,00 %).

У ході дослідження нас цікавило висвітлення питань олімпійської тематики під час проведення курсової підготовки вчителів фізичної культури. Аналізуючи відповіді респондентів, можна зробити висновок, що у дев'яти областях питання олімпійської тематики присутні у змісті курсової підготовки вчителів фізичної культури, в п'яти – частково, у двох областях ці питання не висвітлюються. Водночас 87,50 % методистів фізичного виховання ІППО вважають за доцільне присутність питань олімпійської тематики у змісті курсової підготовки вчителів, які викладають загальноосвітні предмети.

Результати анкетування показали, що 31,25 % методистів фізичного виховання ІППО володіють у достатньому обсязі інформацією для висвітлення питань олімпійської тематики під час курсової підготовки вчителів фізичної культури; 50 % – володіють частково, а 18,78 % респондентів такими знаннями не володіють (рис. 3.22).

За результатами дослідження можна зробити висновок про необхідність проведення з методистами фізичного виховання ІППО заходів, покликаних сприяти набуттю ними необхідних знань з олімпійської тематики і методики впровадження різноманітних форм роботи з олімпійської освіти у практику роботи школи. Для підвищення

готовності до висвітлення питань впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес закладів освіти на курсах підвищення кваліфікації методисти фізичного виховання ІППО бачать свою участь у роботі науково-практичних і науково-методичних семінарах (100%) та забезпеченні їх методичною літературою (93,75 %).

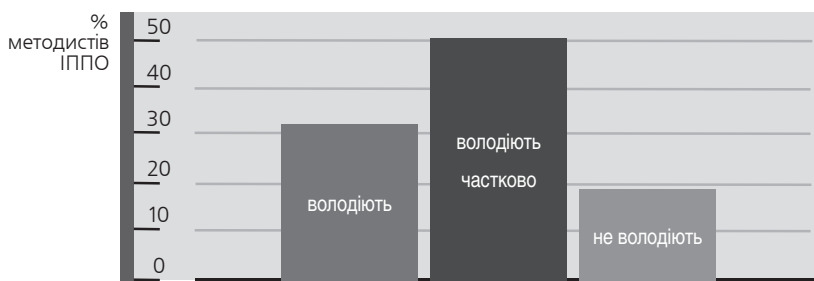

Рис. 3.20. **Готовність методистів ІППО до висвітлення питань олімпійської тематики на курсах підвищення кваліфікації**

Результати анкетування методистів фізичного виховання ІППО дали нам можливість дійти до наступних висновків.

1. Усі методисти фізичного виховання ІППО, які брали участь в анкетуванні, відмічають позитивний вплив олімпійської освіти на процеси навчання і виховання здорового гармонійно розвиненого підростаючого покоління.

2. Більшість методистів фізичного виховання ІППО вважають, що розпочинати формування в учнів знань з олімпійської тематики доцільно з молодшого шкільного віку.

3. Методисти фізичного виховання ІППО потребують підвищення власної теоретико-методичної підготовки для висвітлення питань олімпійської освіти під час курсової підготовки педагогічних працівників.

4. Тематичні плани курсової підготовки вчителів фізичної культури не всіх областей України включають питання олімпійської тематики.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ДО РОЗДІЛУ 3

1. Брониковский М. Реализация олимпийского образования в школах Польши / Михаил Брониковский // Наука в олимп. спорте. — 2007. — № 2. — С. 82—86.
2. Вацеба О. Формы олимпийского образования учеников общеобразовательных школ Украины / Оксана Вацеба, Вера Юхымук // XI Междунар. науч. конгр. «Современный олимпийский спорт и спорт для всех». — Минск, 2007. — С. 114—117.
3. Петлеваний Г. Ф. Система олимпийского образования в многопрофильной школе-комплексе физкультурно-эстетического направления: дис. ... на соискание учен. степени канд. пед. наук / Г. Ф. Петлеваний. — М., 1997. — 186 с.
4. Рыхтецки Антонин, Науль Роланд. Восприятие олимпийских идеалов занимающимися и не занимающимися спортом 12- и 15-летними детьми / Антонин Рыхтецки, Роланд Науль // Междунар. форум «Молодежь — Наука — Олимпизм» (Москва, 14—18 июля 1998 г.). — М.: Сов. спорт, 1998. — С. 204—207.
5. Савченко В. Олимпийское образование детей младшего школьного возраста / Виктор Савченко, Наталья Москаленко // Наука в олимп. спорте. — № 2. — 2007.— С. 96—99.
6. Сегал Ю. П. Идеалы и ценности олимпизма как средство повышения работы по коммунистическому воспитанию школьников старших классов : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук / Ю. П. Сегал. — М., 1990. — 24 с.
7. Naul R. Olympic Education / R. Naul. — Oxford : Meyer & Meyer (UK) Ltd, 2008. — 194 p.

РОЗДІЛ 4.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕГРАЦІЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС ШКОЛЯРІВ УКРАЇНИ

Організаційно-педагогічні умови інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів

Становлення української державності, побудова громадянського суспільства, інтеграція України у світове та європейське співтовариство передбачають орієнтацію на Людину, її духовну культуру і визначають основні напрями модернізації навчально-виховного процесу. Форми і методи спираються на кращі надбання національної та світової педагогіки [16].

Сьогодні процес *інтеграції* – доцільного об'єднання та координації дій різних частин цілісної системи [7] – широко охоплює сучасну українську і світову педагогіку. Розглядаючи олімпійську освіту як один із дієвих засобів гуманістичної педагогіки, ми вважаємо, що, інтегруючись у систему навчально-виховного процесу школярів, вона сприятиме вихованню гармонійно розвиненої особистості.

Як вважає А.Я. Данилюк, важлива інтеграція не змісту, як такого, а послідовна інтеграція знання і свідомості. Інтеграція, таким чином, це не стільки формальне введення різних знань у новий навчальний текст, скільки поєднання різних текстів у свідомості людини, що веде до формування ментальних, понятійних та змістоутворюючих структур [9], тобто це технологічний інструмент для отримання якісно нового знання. Інтегративний підхід дозволяє

уникнути дублювання, побачити дієвість теорії і на ділі реалізувати зв'язок її з практикою. Міжпредметні зв'язки є однією з важливих психолого-педагогічних умов підвищення науковості і доступності навчання, активізації підготовчої діяльності та удосконалення процесу формування знань, умінь і навичок особистості, її зв'язку з оточуючим середовищем [1].

Процес інтеграції олімпійської освіти є складовою цілісного навчально-виховного процесу, що виступає більш широкою системою з власною структурою.

Слід зазначити, що поняття “система” і “структура” близькі, взаємопов'язані, проте, мають певні відмінності. Під “*системою*” ми розуміємо внутрішній організаційний устрій, який характеризується функціональною єдністю, наявністю взаємозв'язків різних її елементів. В основу поняття “*структура*” покладено розуміння його як суб'єкта діяльності системи формування гармонійно розвиненої особистості в органічній єдності, цілісності, взаємозв'язку. Її суб'єктами у школі є учні, адміністрація, вчителі, батьки [5, 20, 23, 24].

Таким чином, можна зробити висновок, що формування гармонійно розвиненої особистості через інтеграцію олімпійської освіти в навчально-виховний процес являє собою самостійну систему, яка виступає одним із елементів загальної системи роботи навчального закладу, а також державних і громадських організацій, що опікуються вирішенням зазначеної проблеми. Для такої системи характерні зв'язки її елементів: по-перше: мети, завдань і принципів; по-друге: змісту, форм і методів; по-третє: функцій зазначеної вище діяльності; по-четверте: рівнів педагогічного впливу. Таке бачення системи для нашої дослідницької роботи виявилось прийнятним, оскільки з'являється можливість різнобічного розгляду діяльності загальноосвітнього навчального закладу, знаходячи нові шляхи для її удосконалення.

Важливою особливістю цілісного педагогічного процесу навчання і виховання є комплексний підхід до формування гармонійно розвиненої особистості учня відповідно до загальнолюдських моральних цінностей та ідеалів олімпізму. При цьому навчально-виховний процес доцільно будувати як цілеспрямовану взаємодію,

співпрацю всіх його учасників – учнів, учителів, батьків, представників громадськості, на основі *особистісно-діяльнісного підходу*, який вимагає культивування дієвої позиції особистості з метою власного становлення й розвитку, фізичного, морального і духовного самовдосконалення, та *системного підходу*, що передбачає цілісність у практичній діяльності, спрямованій на комплексну реалізацію поставлених завдань.

Розглядаючи олімпійську освіту як педагогічний процес, в якому відбувається послідовна зміна явищ, станів і дій для досягнення бажаних результатів, ми виділяємо в ньому структурні і функціональні компоненти.

Зважаючи на це, педагогічний процес можна розглядати як послідовну і закономірну взаємодію суб'єктів і об'єктів навчання і виховання, у даному випадку – формування фізично, психічно і соціально здорової гармонійно розвиненої особистості.

Для досягнення результатів у такому педагогічному процесі процесуальними компонентами виступають мета і завдання, зміст, структура, форми, методи і принципи взаємодії педагогів і вихованців.

Кінцевою метою і результатом реалізації олімпійської освіти ми вважаємо формування особистості, яка у своїх діях і думках керується загальнолюдськими гуманістичними нормами поведінки, передбаченими ідеями олімпізму та принципами Олімпійської Хартії.

Зважаючи на те що олімпійська освіта – педагогічний процес, до її завдань ми відносимо *освітні, виховні та оздоровчі* завдання.

Серед *функцій педагогічної діяльності* з олімпійської освіти виділяємо статусну, формуючу, мотиваційну, інформаційну, профілактичну, які реалізуються на двох рівнях педагогічного впливу: загальному та індивідуальному.

Олімпійська освіта як гуманістичний педагогічний процес керується базовими принципами виховання гармонійно-розвиненої особисті учнівської молоді, якими виступають (рис. 4.1.):

— *принцип науковості і доступності* виявляється в адаптації знань до вікових особливостей школярів, їх зв'язок з наукою;

Рис. 4.1. Базові принципи олімпійської освіти

— *принцип системності і наскрізності* передбачає логічний системний зв'язок усіх етапів педагогічного процесу, спрямованого на гармонійний і різнобічний розвиток особистості дитини;

— *принцип неперервності та практичної цілеспрямованості* передбачає наступність у реалізації етапів навчально-виховної роботи і здійснюється у різних соціальних інститутах, різних видах навчальної та позанавчальної діяльності;

— *принцип превентивності* означає, що виховні впливи на основі врахування інтересів особистості і суспільства всіх інститутів, котрі беруть участь у педагогічному процесі, спрямовуються на профілактику негативних проявів у поведінці школярів, на допомогу та їх захист, вироблення імунітету до негативних впливів соціального оточення;

— *принцип гуманізму* передбачає орієнтацію на школяра як вищу цінність і полягає у створенні сприятливої ситуації для готов-

ності сприймати й адекватно реагувати на виховний вплив з боку учнів, формування свідомого ставлення до своєї поведінки, життєвого вибору;

— *принцип інтегративності* передбачає синтез теоретичних і практичних знань цілісної картини гармонійного розвитку особистості [8, 16].

Під *змістом і структурою олімпійської освіти* ми розуміємо визначене коло знань, умінь, навичок. Вони відображені у навчальних програмах, системі позакласної та позашкільної роботи та спрямовані на процес систематичного, цілеспрямованого впливу на кожного школяра. Важливою умовою є узгодженість виховних заходів з урочними формами навчання, які являють собою їх органічним продовженням. До змісту олімпійської освіти входять знання про історію Олімпійських ігор Стародавньої Греції, відродження сучасних Олімпійських ігор, олімпійську символіку, міжнародну олімпійську систему, олімпійські види спорту, становлення і сьогодення олімпійського руху в Україні. Важливо, щоб набуття знань з олімпійської тематики поєднувались із фізкультурно-спортивною діяльністю.

Досягнення мети олімпійської освіти можливе за умови використання педагогічних технологій. *Технологія* – слово грецького походження, означає “знання про майстерність” [18, 19]. *Педагогічна технологія* – набір процедур, які поновлюють професійну діяльність учителя і гарантують запланований остаточний результат [22]. Складовими педагогічних технологій є форми і методи, як засоби впливу на школярів.

Форма – це зовнішній вираз будь-якого змісту [5]. Під *формами олімпійської освіти* ми розуміємо різновиди організації навчальної діяльності та процесу виховання, способи зовнішнього вираження змісту навчально-виховної роботи. Фоми олімпійської освіти можна поділити на урочні та позаурочні [10] (рис. 4.2).

До урочних форм належать ті, що здійснюються у процесі урочної навчальної діяльності (рис. 4.3.)

Позаурочні форми інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес представлені ширше (рис. 4.4.).

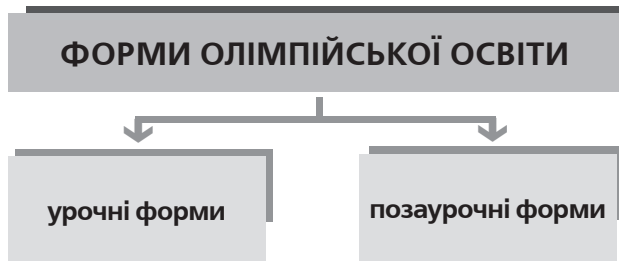

Рис. 4.2. **Форми інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів**

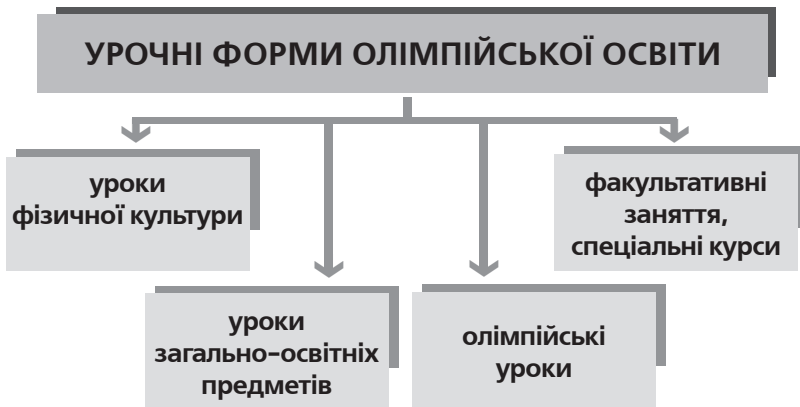

Рис. 4.3. **Урочні форми інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів**

Метод (від грец. *methodos* – шлях дослідництва, теорія, вчення) – спосіб досягнення будь-якої мети, вирішення конкретного завдання; сукупність прийомів або операцій практичного або теоретичного засвоєння (пізнання) дійсності [5, 19]. Під *методами впровадження олімпійської освіти* розуміють сукупність дій учителя і учнів, у процесі яких відбувається засвоєння учнями знань, що містять матеріали історії та становлення олімпійського руху, формування умінь

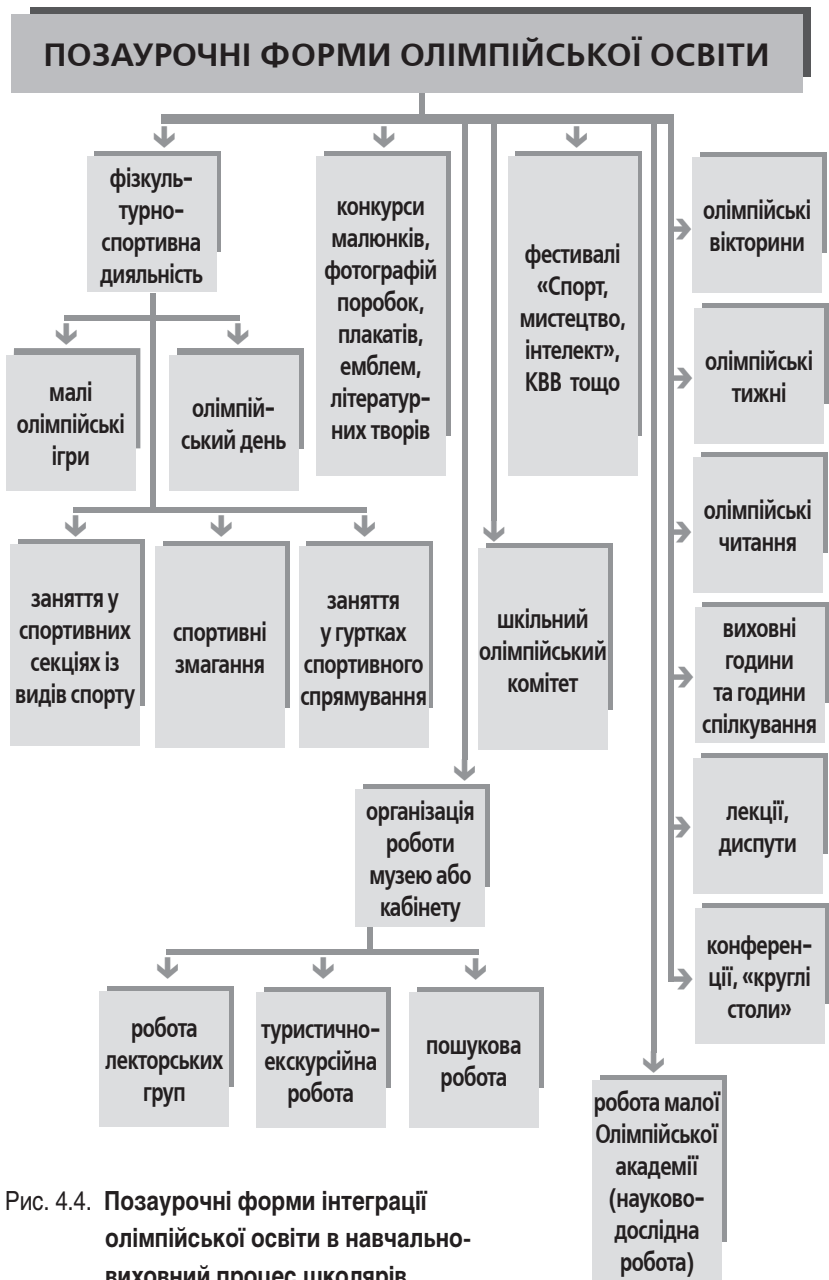

Рис. 4.4. Позаурочні форми інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів

і навичок організації та проведення рухової діяльності як основи олімпійської освіти, а також умінь і навичок, пов'язаних із мистецькою діяльністю, використання нових методик і технологій. У процесі олімпійської освіти рівною мірою використовуються словесні, наочні та практичні методи навчання, що виконують освітню, виховну, розвиваючу, спонукальну і контрольню-корегуючу функції.

Визначення структурно-функціональних компонентів інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес дало можливість визначити систему процесу в його єдності і закономірності. На рисунку 5.5. зображено структурно-функціональну модель інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів.

Структурно-функціональна модель – це схематичне зображення системи роботи загальноосвітнього навчального закладу, в основі якого лежить навчально-виховний процес, складовими якого є навчальна, позакласна та позашкільна робота з учнями.

Виконання соціального замовлення, а саме формування фізично, психічно, соціально здорової, гармонійно розвиненої особистості здійснюється загальноосвітнім навчальним закладом у процесі урочної та позаурочної роботи, в основу діяльності якого покладено ідеали і цінності загальнолюдської культури та олімпізму.

Виходячи з цього, процес формування фізично, психічно, соціально здорової, гармонійно розвиненої особистості через інтеграцію олімпійської освіти в навчально-виховний процес передбачає такі моменти (рис. 4.6.).

1. Формування ціннісних мотивів соціальної спрямованості спортивної, ігрової, навчальної, суспільно корисної діяльності.

2. Формування навичок організації спортивної, навчальної, ігрової, соціально-корисної діяльності, а також взаємодопомоги, організованості, відповідальності за власні вчинки.

3. Формування і розвиток навичок інтелектуального і фізичного самовдосконалення: розширення світогляду через самоосвіту, самостійні заняття фізичною культурою і спортом, навички самоорганізації, самореалізації, визначення особистої життєвої позиції.

4. Виховання позитивних моральних якостей і фізичних здібностей для розвитку гідного громадянина будь-яких ланок суспіль-

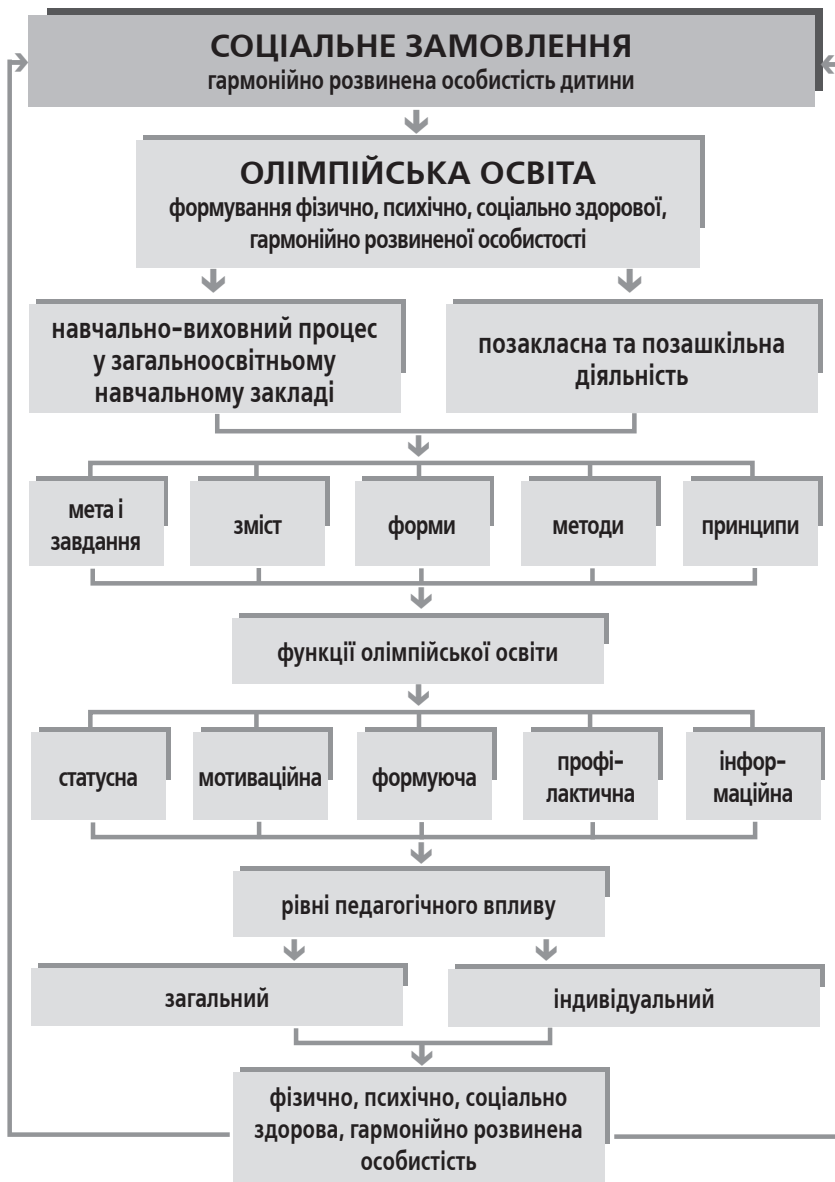

Рис. 4.5. Структурно-функціональна модель інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес школярів

ства, який прагне до фізичної, духовної досконалості, дотримання норм загальнолюдської культури, цінностей олімпізму, ведення здорового способу життя.

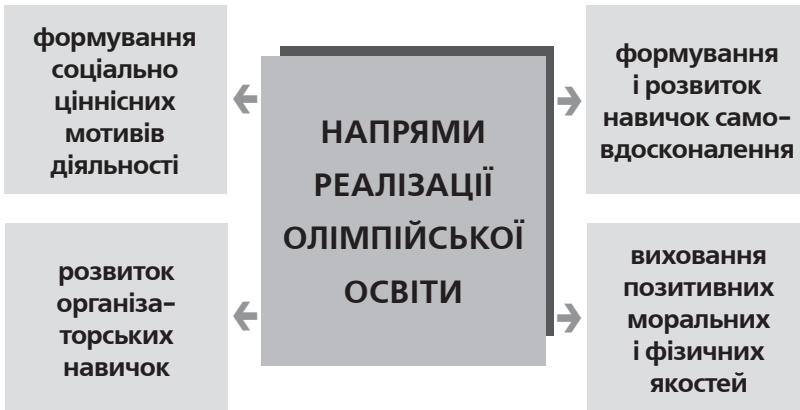

Рис. 4.6. Напрями реалізації олімпійської освіти

Олімпійська освіта охоплює значний діапазон заходів, що здійснюються і на рівні педагогічного впливу й у більш широких соціальних масштабах. Проте найбільш перспективними й ефективними впливами її дії є ті, що пов'язуються з педагогічними, моральними процесами.

Одним із пріоритетів інноваційного підходу є розвиток здібностей на основі освіти і самоосвіти, які дозволяють досягти вершин професіоналізму у будь-якій галузі діяльності. Тому важливим стає формування в учнів прагнення до саморозвитку, самовдосконалення, самоосвіти, самоконтролю. Проте, щоб ці фактори «запрацювали», необхідні потужні спонукальні причини, якими можуть стати мотиви (від лат. *moveo* – штовхаю, рухаю) досягнення поставленої мети. Таким чином, інноваційна освіта включає особистісний підхід, фундаментальність освіти, творчий початок, сутнісний підхід, професіоналізм, синтез двох культур (технічної і гуманітарної), використання новітніх інформаційних технологій

[21]. Зіставляючи характеристики інноваційної й олімпійської освіти, ми дійшли висновку, що олімпійську освіту можна розглядати як різновид інноваційної.

Шляхи інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів

Основною метою експерименту було визначення доцільності та ефективності розроблених моделей та педагогічних умов інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів. Дослідно-експериментальна робота проводилася за кількома напрямками: розвиток змісту, форм і методів інтеграції олімпійської освіти в практику роботи школи з урахуванням можливостей конкретного навчального закладу; вивчення динаміки основних показників навчально-виховної діяльності; пошук форм підвищення готовності педагогічних кадрів до впровадження олімпійської освіти.

Для організації результативного процесу інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів було використано комплексний підхід, який включає підготовчий, організаційно-діяльнісний і аналітико-результативний аспекти пошуків.

Ще до початку експерименту ми проаналізували зміст, форми і методи навчально-виховної роботи загальноосвітніх навчальних закладів м. Луганська, Житомира, Києва, Харкова та Хмельницької області. На основі цього аналізу було визначено основні завдання формуючого етапу експерименту, якими стали:

— поліпшення якості освіти та виховання дітей, спираючись на гуманістичні засади олімпізму, з урахуванням їхніх індивідуальних здібностей і потреб;

— створення належних організаційно-педагогічних умов для інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів;

— організація теоретичної, науково-методичної підготовки педагогічних кадрів до здійснення процесу впровадження олімпійської освіти в практику роботи навчального закладу.

Для визначення найбільш ефективних форм і методів роботи спільно з педагогічними колективами експериментальних навчаль-

них закладів було розроблено варіанти моделей діяльності школи до інтеграції олімпійської освіти із урахуванням специфіки роботи закладу, його традицій і можливостей.

По закінченні експерименту навчальні заклади подали звіт про зрушення, що відбулися в навчально-виховному процесі школярів завдяки інтеграції олімпійської освіти, а саме: у мотивації школярів до навчання (% школярів, які мають достатній і високий рівень знань), до занять фізичною культурою і спортом (% школярів, які займаються у спортивних секціях і гуртках спортивної спрямованості), до занять художньо-естетичного циклу (% школярів, які займаються музикою і співами, малюванням, танцями тощо), у випадках анти-соціальної поведінки серед школярів (% школярів, які стояли на шкільному обліку як неблагополучні), у рівні захворюваності школярів (% випадків застудних та інфекційних захворювань і випадків травматизму).

Харківське обласне вище училище фізичної культури і спорту (ХОВУФКС) має давні олімпійські традиції. Враховуючи специфіку і можливості училища (присутність видатних тренерів і вихованців-олімпійців, наявність музею спортивної слави, відмінну спортивно-матеріальну базу), педагогічному колективу було запропоновано концептуальну модель інтеграції олімпійської освіти, що базується на поєднанні урочної та позаурочної діяльності (рис. 4.7).

Важливою умовою успішного впровадження олімпійської освіти стала активна робота трьох методичних педагогічних об'єднань.

Пропонована нами клубна робота, пропагандистська діяльність музею спортивної слави, викладання спецкурсу «Основи олімпійських знань» [63], активна творча участь вихованців училища у здійсненні процесу самоврядування дозволили навчальному закладу стати центром пропаганди олімпійських ідеалів і цінностей серед дітей та юнацтва не тільки м. Харкова, а й усієї області.

Впровадження цієї моделі протягом певного часу дало позитивні результати, про що свідчать дані, наведені у таблиці 4.1.

Підсумки досліджень, проведених на базі ХОВУФК, підтверджують, що активна фізкультурно-спортивна діяльність «дозволяє використати навчальний процес не тільки у вигляді впровадження

до нього елементів олімпізму, а й у вигляді побудови цілісного процесу фізкультурної освіти на основі ідей олімпізму» [2].

Рис. 4.7. **Модель інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес ХОВУФК**

Таблиця 4.1. Результати впливу інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес ХОВУФК

Критерії ефективності інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів	Відсоток учнів		+/- (%)
	До експерименту	Після експерименту	
Мотивація учнів до навчання (учні, які мають достатній і високий рівень знань)	27,98	33,94	+ 5,96
Випадки асоціальної поведінки	Не спостерігалось	Не спостерігалось	0
Мотивація до занять фізичною культурою і спортом	94,04	100,0	+5,96
Рівень захворюваності: - застудні - інфекційні - випадки травматизму	4,13	1,83	-2,29
Мотивація до занять художньо-естетичного циклу (музика, малювання, співи, танці, художнє слово тощо)	84,86	95,87	+11.01

Основними формами роботи було обрано: діяльність клубу «Олімпієць» та музею спортивної слави, проведення вікторин, конкурсів літературних творів і малюнків на олімпійську тематику, олімпійські уроки, виховні години. Найбільший інтерес в учнів викликали такі форми роботи:

- 8–9-ті класи – олімпійські уроки, вікторини, малі Олімпійські ігри, змагання «Олімпійська миля»;
- 10–11-ті класи – робота зі створення олімпійського музею; спецкурс «Основи олімпійських знань»; діяльність клубів, конкурси, зустрічі з видатними спортсменами і тренерами, виховні години на олімпійську тематику.

Суттєвим є й те, що метою виховного процесу у цьому загально-освітньому навчальному закладі визначено формування гармонійно розвиненої патріотично спрямованої особистості, яке здійснюється через органи учнівського самоврядування, заняття у гуртках, клубах, творчих об'єднаннях за інтересами, колективну творчу діяльність, зміцнюючи фізичне, духовне та соціальне здоров'я школярів.

Організуючи експериментальне дослідження у **ліцеї № 2 м. Житомира**, головну увагу звертали на відпрацювання методик, характерною особливістю яких було створення освітнього середовища для розвитку гармонійно розвиненої здорової дитини, виховання учнів як свідомих учасників суспільного життя, формування мотивацій до фізкультурно-спортивної діяльності на ідеалах і цінностях олімпізму.

Важливим у цій роботі була зміна світогляду вчителя, ставлення його до самого себе, до учнів, розуміння важливості фізкультурно-спортивної діяльності у житті дитини та ролі олімпійських цінностей у її вихованні. В навчальному закладі нами було визначено фактори, що повинні були сприяти вирішенню поставлених завдань зі здійснення навчально-виховного процесу (рис. 4.8).

Перед педагогічним колективом ставилося завдання створити умови для збільшення рухової активності школярів, що було успішно виконано. У навчальному закладі було впроваджено щоденні (5 разів на тиждень) уроки фізичної культури, причому з урахуванням диференціації: з 1-го по 11-й клас уроки фізичної культури проводились окремо для дівчат і хлопців. У процесі проведення уроків нами було пропонувано використання підручників «Основи здоров'я і фізична культура» для учнів 2, 3-х класів [13, 14], 4-го класу [17] та «Фізична культура» для учнів 5-х класів [25], 6-х класів [26], в яких висвітлено питання олімпійської тематики. В ліцеї було запроваджено викладання спеціального курсу «Основи олімпійських знань» [12].

Також було використано контекстний вид впровадження олімпійської освіти через уроки літератури, історії, географії, валеології, до змісту яких інтегрувалися питання з олімпійської тематики; олімпійські уроки (1-ші–11-ті класи); виховні години (2-гі–11-ті класи), вікторини (1-ші–4-ті класи), конкурси малюнків та літературних

Рис. 4.8. Модель формування гармонійно розвиненої особистості в ліцеї № 2 м. Житомира

творів з олімпійської тематики (5-ті–8-мі класи); малі Олімпійські ігри «Олімпійці серед нас» (5-ті–8-мі класи); олімпійські фестивалі (1-ші–11-ті класи). В рамках експерименту як форма для здійснення учнівського самоврядування було запропоновано діяльність клубу

«Олімпія», що опікувався організацією фізкультурно-спортивної діяльності школярів. Для молодших школярів було запропоновано створення дитячої організації «Країна «Олімпія». Наступною пропозицією було проведення роз'яснювальної роботи серед батьків через лекторій.

Будучи з 2006 р. інформаційним центром Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю, ліцей провів активну роботу з інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес. Здоров'язберігаючі технології та олімпійська ідеологія, покладені в основу діяльності ліцею № 2, дали позитивні результати, про що свідчать дані, подані у таблиці 4.2.

Таблиця 4.2. **Результати впливу інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес ліцею № 2 м. Житомира**

Критерії ефективності інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів	Відсоток учнів		+/- (%)
	До експерименту	Після експерименту	
Мотивація учнів до навчання (учні, які мають достатній і високий рівень знань)	32,10	42,96	+10,86
Випадки асоціальної поведінки	1,32	0,99	-0,25
Мотивація до занять фізичною культурою і спортом	37,04	44,94	+7,90
Рівень захворюваності: - застудні - інфекційні - випадки травматизму	15,06 не було 0,7	14,07 не було 0,4	-0,99 0 -0,3
Мотивація до занять художньо-естетичного циклу (музика, малювання, співи, танці, художнє слово тощо)	91,00	100,00	+9,00

Організація навчально-виховного процесу ліцею № 2 дозволила підвищити мотивацію учнів до навчання на 10,86 %, мотивацію до фізкультурно-спортивної діяльності – на 7,90 %. Свідченням позитивного впливу олімпійської освіти є зниження проявів асоціальної поведінки (на 0,25 %) та захворюваності школярів (на 0,99 %).

Здійснюючи експериментальну роботу на базі **Луганського навчально-виховного комплексу спеціалізованої школи I ступеня—гімназії № 60 ім. 200-річчя м. Луганська**, увагу зосереджували на розробці моделі впровадження олімпійської освіти, підходячи до вирішення даної проблеми різноаспектно: враховували вид навчального закладу, умови роботи педагогічного колективу, рівень підготовленості кадрів до інноваційного процесу; наявність спеціалізованих спортивних класів. Модель інноваційного навчального закладу будувалася на основі створення умов для морального, інтелектуального, фізичного, художньо-естетичного розвитку учнів, виховання громадянина демократичного суспільства, який визнає освіченість, вихованість, культуру найвищими цінностями, незмінними чинниками соціального прогресу.

Із метою популяризації ідеалів та цінностей олімпізму, створення дієвої системи фізкультурної просвіти в гімназії № 60 було розроблено відповідну модель організації навчально-виховної роботи з олімпійської освіти (рис. 4.9)

Для задоволення інтересів та розвитку вроджених здібностей учнів у закладі функціонують чотири спортивні класи за спеціалізацією «Ручний м'яч», а також профільний клас із поглибленим вивченням «Основ захисту Вітчизни» та посиленою фізичною підготовкою. Це – планомірна робота, що передуює впровадженню спортивного профілю навчання для старших школярів.

Олімпійська освіта викликала зацікавленість і підтримку учасників навчально-виховного процесу. Знання з олімпійської тематики подаються безпосередньо на уроках фізичної культури та через використання контекстної моделі, інтегруючись у зміст предметів художньо-естетичного циклу, географії, історії. Крім того, у спортивних класах запроваджено спеціальний курс «Основи олімпійських знань» [12]. Викликала зацікавленість школярів пропонуванa фор-

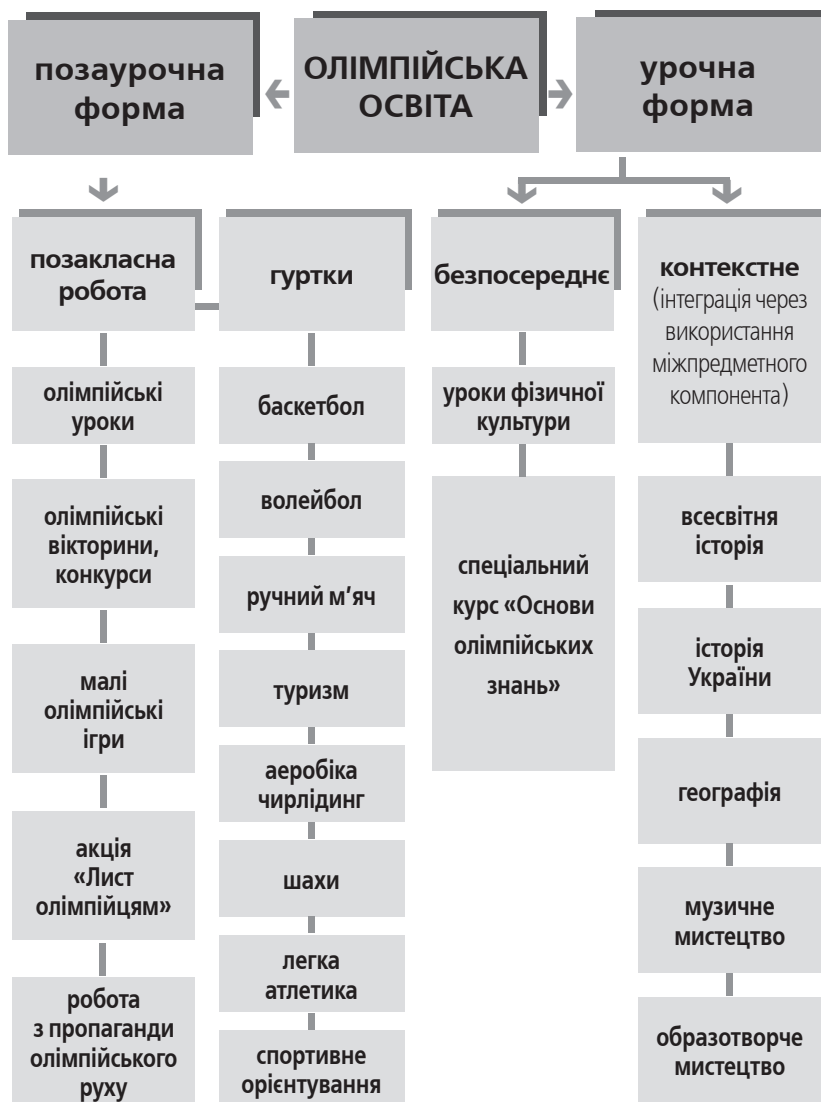

Рис. 4.9. Модель організації навчально-виховної роботи з олімпійської освіти в гімназії № 60 м. Луганська

ма роботи «Лист олімпійцям». Фізкультурно-спортивна діяльність учнів постійно знаходиться у полі зору адміністрації, педагогічного та батьківського колективів даного закладу. Вихованню школярів у дусі чесної гри значну увагу приділяють тренери під час секційної роботи з восьми видів спорту.

У ході експерименту було виявлено найбільш цікаві для школярів форми позакласної роботи з олімпійської освіти:

- 1-ші–4-ті класи – олімпійські уроки, конкурс малюнків, конкурс «Лист олімпійцям», змагання «Олімпійські перегони»;
- 5-ті–9-ті класи – олімпійські уроки, конкурс стінних газет «Олімпійці серед нас», малі Олімпійські ігри, конкурс «Лист олімпійцям», спецкурс «Основи олімпійських знань»;
- 10-ті–11-ті класи – конференція «Розвиток олімпійського руху в Україні», конкурс плакатів, конкурс «Лист олімпійцям», олімпійські уроки.

Одним із напрямів роботи в рамках експерименту в НВК була просвітницька робота з батьками, представлена лекторієм, що сприяє їхній олімпійській освіті, усвідомленню ними впливу олімпійських цінностей на формування особистості учнів, ролі фізкультурно-спортивної діяльності у розвитку й вихованні дитини.

Підсумкові дані дослідження (табл. 4.3) демонструють позитивний вплив олімпійської освіти на залучення школярів до активних занять фізичною культурою і спортом, розумовий розвиток учнів та їхню мотиваційну сферу.

Інтеграція олімпійської освіти у навчальний процес сприяла підвищенню рівня професійної компетентності вчителів. Ними було розроблено серії уроків, позакласних та позашкільних заходів за даною тематикою, представлених на виставці „Сучасна освіта в Україні – 2008”, дипломантом якої став педагогічний колектив гімназії.

Здійснюючи експериментальну роботу в гімназії «Потенціал» м. Кисва, увагу зосереджували на ролі учнівського самоврядування в інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес та контекстну форму викладання питань олімпійської тематики.

Гімназія працює за моделлю інноваційного навчального закладу, що базується на основі створення насиченого здоров'я

зберігаючого та здоров'яформуючого середовища у школі, сім'ї, мікрорайоні; формування в учнів загальнолюдських норм моралі, свідомого ставлення до здійснення ролі активного учасника суспільного життя на основі етичних, культурних та виховних цінностей олімпізму. Учасниками проекту є державні установи та громадські організації (рис. 4.10).

Таблиця 4.3. **Результати впливу інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес НВК № 60 м. Луганська**

Вплив інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес школярів	Відсоток учнів		+/- (%)
	До експерименту	Після експерименту	
Мотивація учнів до навчання (учні, які мають достатній і високий рівень знань)	65,04	68,02	+2,98
Випадки асоціальної поведінки	0,33	0,08	-0,25
Мотивація до занять фізичною культурою і спортом	18,72	20,96	+2,24
Мотивація до занять художньо-естетичного циклу (музика, малювання, співи, танці, художнє слово тощо)	38,03	38,90	+0,87

Із метою успішної реалізації зв'язків гімназії з організаціями й установами, що беруть участь у роботі навчального закладу, розроблено і впроваджено нову структуру управлінської діяльності, розроблено структуру керівництва навчально-виховним процесом гімназії, основними напрямками якої стали:

а) *науковий*, що передбачає розробку методологічних основ оновленої моделі школи;

б) *практичний*, спрямований на визначення найбільш ефективних форм інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний про-

Рис. 4.10. Співпраця гімназії «Потенціал» з державними і громадськими організаціями

цес гімназистів, роботи з педагогічним і батьківським колективами, корекція та профілактика проявів асоціальної поведінки учнів;

в) *освітній*, що забезпечує надання учням знань з олімпійської тематики та просвітницької роботи серед педагогів та батьків.

На початку експерименту спільно з адміністрацією школи було визначено шляхи впровадження олімпійської освіти (рис. 4.11).

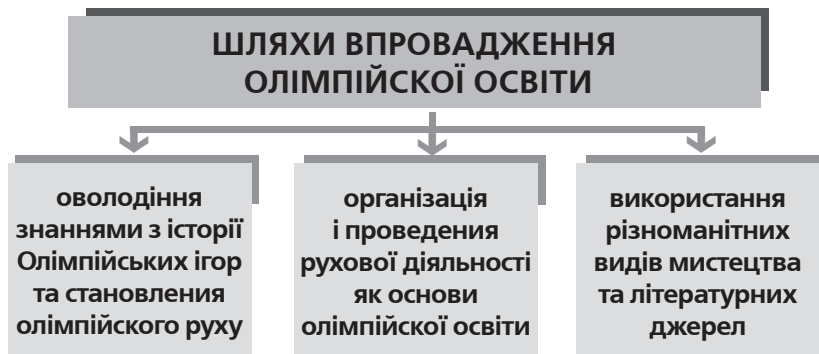

Рис. 4.11. Шляхи впровадження олімпійської освіти у навчально-виховний процес гімназії «Потенціал» м. Києва

Для здійснення поставленої мети передбачалося внести відповідні зміни у зміст освіти; режим функціонування навчального закладу (викладання спецкурсу «Основи олімпійських знань» [12], проведення індивідуальних та факультативних занять, виконання оздоровчо-гігієнічного режиму тощо); методи роботи вчителя, вихователя, зміст і форми організації навчально-виховної роботи (інтегровані та олімпійські уроки, запровадження «Олімпійського колейдоскопу» у процесі уроків фізичної культури, тематичні ранки, вечори, КВВ, збір матеріалів про олімпійський рух в Україні, використання олімпійської тематики у діяльності відвідувачів студії образотворчого мистецтва, вікторини і конкурси з олімпійської тематики); учнівське самоврядування через діяльність шкільного олімпійського комітету, перепідготовку та комплектування кадрів для роботи в умовах інноваційного процесу (навчання в системі семінарських занять, звернення до досвіду навчальних закладів мережі олімпійської освіти); корекція ставлення батьків до фізкультурно-спортивної діяльності школярів, виховання на принципах загальнолюдської моралі та ідеалах олімпізму (батьківський лекторій, індивідуальні консультації педагогів, лікарів, психологів).

Специфікою олімпійської освіти у гімназії «Потенціал» є широке залучення до реалізації програми органів учнівського самоврядування.

За запропонованою нами схемою в гімназії створено шкільний олімпійський комітет, який опікується фізкультурно-спортивною роботою гімназії (рис. 4.12): здійснює суддівство спортивних заходів (шкільних олімпійських ігор, першості школи з різних видів спорту), стежить за дотриманням правил чесної гри, готує інформаційні матеріали та випускає газету «Олімпійський вісник», з участю вчителів розробляє сценарії заходів з олімпійської тематики тощо.

У рамках роботи комісії з культури створено лекторську групу старшокласників під керівництвом учителя фізичної культури. Мета її діяльності – знайомство учнів з історією Олімпійських ігор Стародавньої Греції, відродження сучасних Олімпійських ігор, олімпійською символікою за розробленими нами методичними рекомендаціями. Силами учнів проводиться пошукова робота, створюються тематичні презентації («Історія Стародавніх Олімпійських ігор», «Олімпійські ігри в літературі та образотворчому мистецтві», «О.Д. Бутовський – педагог, громадський діяч, один із засновників сучасного олімпійського руху», «Fair Play – чесна гра» тощо). Свої роботи учні презентують на виховних годинах, олімпійських уроках та у процесі урочної діяльності.

Процедура діагностики організації діяльності колективу гімназії із наслідків інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес гімназистів дає можливість відзначити позитивні результати (табл. 4.4).

Було виявлено що, підвищилась мотивація учнів до навчання (на 4,03%), до занять фізичною культурою і спортом (на 9,98 %), до занять художньо-естетичного циклу (на 7,01 %). Водночас знизився рівень захворюваності гімназистів. Таким чином, заходи експерименту сприяли зміцненню здоров'я гімназистів, підвищенню рівня їхніх знань із навчальних предметів, розширенню світогляду через набуті знання з олімпійської тематики, підвищенню духовності через залучення до різних видів мистецтва.

Рис. 4.12. Схе­ма діяль­но­сті олімпій­сько­го коміте­ту гімна­зії «Потен­ціал» м. Киє­ва

Таблиця 4.4. **Результати впливу інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес гімназії «Потенціал» м. Києва**

Критерії ефективності інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів	Відсоток учнів		+/- (%)
	До експерименту	Після експерименту	
Мотивація учнів до навчання (учні, які мають достатній і високий рівень знань)	32,05	36,08	+4,03
Випадки асоціальної поведінки	0,9	0,00	-0,90
Мотивація до занять фізичною культурою і спортом	15,06,0	25,04	+9,98
Рівень захворюваності: - застудні - інфекційні - випадки травматизму	18,04 не було 0,7	15,06 не було 0,4	-2,98 0 -0,3
Мотивація до занять художньо-естетичного циклу (музика, малювання, співи, танці, художнє слово тощо)	16,99	23,99	+7,01

Гаслом роботи педагогічного колективу **загальноосвітньої школи I–III ступенів с. Пеньки Старокостянтинівського р-ну Хмельницької області** стали слова Ж. Ж. Руссо: «Щоб зростити дитину розсудливою й розумною, зробіть її міцною й здоровою, нехай вона працює, діє, бігає, перебуває у постійному русі». Саме на виховання здорової, соціально активної толерантної особистості спрямовано модель організації виховного процесу школи (рис. 4.13).

Олімпійська освіта посідає провідне місце у системі виховної роботи школи. Удосконалення основ формування гармонійно розвиненої особистості потребує максимальної уваги до мотиваційної сфери школярів у їх прагненні бути здоровими, освіченими,

толерантними, чесними, здатними досягати висот спортивних і життєвих. Як відомо, мотивація — це сукупність мотивів поведінки і діяльності [15]. Під мотивами у науці розуміють почуття і думки, які спонукають до певної діяльності або до конкретних дій. За позитивної мотиваційної спрямованості у людини спостерігаються й адекватні способи поведінки [3, 4].

Рис. 4.13. Модель впровадження олімпійської освіти у загальноосвітній школі с. Пеньки Старокостянтинівського р-ну Хмельницької обл.

У ході розробки моделі інтеграції олімпійської освіти для школи с. Пеньки було запропоновано формування мотивацій учнів до гармонійного розвитку через волонтерський рух у контексті олімпійської освіти. Дослідженням установлено, що саме він став вагомим мотивом у формуванні мотивації учнів до навчання, духовного розвитку, фізичної досконалості школярів даної школи. Використання школярами-волонтерами розроблених методичних рекомендацій дозволило стати школі центром поширення знань про олімпізм, виховання дітей і юнацтва на засадах ідеалів і цінностей олімпізму.

Розроблена спільно з педагогічним колективом школи модель також передбачала, поряд з іншими, запровадження таких форм роботи, як олімпійські перерви та олімпійські лінійки.

Інтеграція олімпійської освіти дозволила підвищити мотивацію учнів до навчання: на 6,38 % підвищився рівень знань із навчальних предметів, у 20,21 % учнів з'явилась потреба у духовному розвитку. Олімпійська освіта зробила свій внесок у формування позитивного ставлення учнів до свого здоров'я: знизився рівень захворюваності, усі учні школи приділяють достатню увагу фізкультурно-спортивній діяльності (табл. 4.5).

Діяльнісний, системний та духовно-змістовий підходи, що використовувалися педагогічним колективом у практичній діяльності із впровадження олімпійської освіти, дозволили силами дітей, їхніх батьків і вчителів створити хорошу спортивну базу, підготувати волонтерів, які допомагали вчителям у проведенні фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів, поширювати знання з олімпійської тематики серед односельців.

Організуючи експериментальне дослідження **у загально-освітньому навчальному закладі № 78 м. Києва**, головну увагу приділяли на використання інноваційних педагогічних технологій, спрямованих на створення освітнього середовища, що забезпечує умови для формування і виховання гармонійно розвиненої особистості, свідомого громадянина суспільства, враховуючи його природні здібності й обдарування. В основі концепції навчально-виховної роботи школи лежить поєднання розумового, фізичного та естетичного виховання, що базується на ідеалах і цінностях олімпізму (рис. 4.14).

Таблиця 4.5. **Результати впливу інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес загальноосвітнього навчального закладу с. Пеньки Старокостянтинівського р-ну Хмельницької обл.**

Критерії ефективності інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів	Відсоток учнів		+/- (%)
	До експерименту	Після експерименту	
Мотивація учнів до навчання (учні, які мають достатній і високий рівень знань)	25,53	31,91	+6,38
Випадки асоціальної поведінки	7,45	4,26	-3,19
Мотивація до занять фізичною культурою і спортом	91,00	100,00	+4,00
Рівень захворюваності: - застудні - інфекційні - випадки травматизму	14,89 не було не було	6,38 не було не було	-8,51 0 -0,3
Мотивація до занять художньо-естетичного циклу (музика, малювання, співи, танці, художнє слово тощо)	29,79	50,00	+20,21

Розробляючи моделі інтеграції олімпійської освіти спільно з адміністрацією школи, виходили з того, що формування гармонійно розвиненої особистості можна ефективно здійснювати за певної сукупності соціально-педагогічних умов, а саме: удосконалення навчально-виховного процесу; наявність навчально-матеріальної бази та методичного забезпечення; позитивне ставлення вчителів до впровадження олімпійської освіти; співпраця з батьками та представниками громадських організацій.

Враховуючи те, що колектив учителів школи використовує педагогічні технології, які дозволяють впроваджувати педагогіку

співробітництва, здійснювати навчально-пізнавальну та виховну діяльність на кращих традиціях світової і вітчизняної історії та культури, пропагуючи ідеї людяності, добра, миру, справедливості, честі, сприяти досягненню кожним учнем найвищого рівня знань, набуття ним умінь і навичок, опанування різними видами творчої діяльності, ми пропонували впровадження олімпійської освіти через проведення олімпійських тижнів, діяльність агітбригади та шкільного пресцентру.

Рис. 4.14. Модель впровадження олімпійської освіти в загальноосвітньому навчальному закладі № 78 м. Кієва

Для цього було розроблено відповідні плани проведення тематичних олімпійських тижнів із урахуванням вікових особливостей школярів та запропоновано такі заходи: конкурс на кращого спортивного журналіста школи, конкурс на кращий спортивний репортаж, на кращу статтю у шкільній газеті з олімпійської тематики. До участі у роботі було запрошено представників громадськості – спортивних журналістів.

Крім пропонуванних форм інтеграції олімпійської освіти в школі мали місце й інші форми роботи (рис. 4.15.).

Результати експерименту свідчать про те, що олімпійська освіта дозволила підвищити мотивацію школярів до навчання (на 7,07 %), до занять фізичною культурою і спортом (на 6,0 %), до предметів художньо-естетичного циклу (на 5,98 %). Водночас у школі відмічається значне зменшення захворюваності (на 4,02 %) та зниження випадків асоціальної поведінки (на 0,24 %), про що свідчать дані таблиці 4.6.

Аналізуючи результати включення у практику педагогічної діяльності системи надання учням знань з олімпійської тематики, приходимо до висновку, що воно може здійснюватися кількома шляхами:

а) у процесі урочної роботи (викладання навчальних предметів, теоретичного матеріалу предмета «Фізична культура», спеціального курсу «Основи олімпійських знань»; інтегрованих уроків).

б) у процесі позаурочної та позашкільної роботи.

При цьому принципи, за якими здійснювалось структурування змісту освіти з олімпійської тематики, забезпечували реалізацію взаємопов'язаних освітніх, виховних та розвиваючих завдань, притаманних системі національної освіти, що ґрунтується на світоглядно-методологічних засадах сучасної науки та відповідних принципах: науковості і доступності; системності і наскрізності; неперервності та практичної цілеспрямованості; гуманістичної орієнтації; інтегративності; динамічності і відкритості. Саме ці принципи зумовлюють зміст і структуру превентивної освіти як інтегративної системи одержання знань з олімпійської тематики, формування практичних умінь і навичок, позитивної мотивації на систематичні

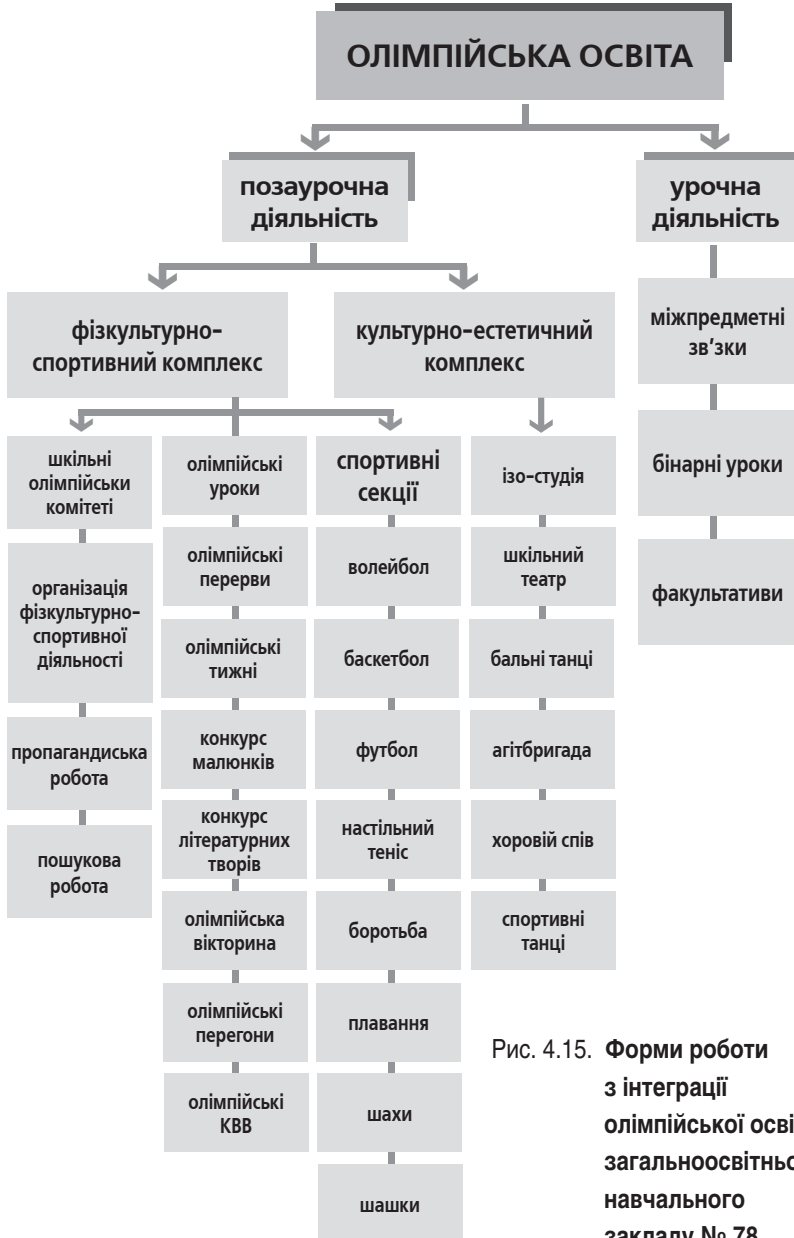

Рис. 4.15. **Форми роботи з інтеграції олімпійської освіти загальноосвітнього навчального закладу № 78 м. Києва**

заняття фізичною культурою і спортом, ведення здорового способу життя, досягнення найвищих особистих результатів у різних галузях діяльності (навчання, спорті, роботі тощо), загальну культуру як життєві пріоритети людини.

Таблиця 4.6. **Результати впливу інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес загальноосвітнього навчального закладу № 78 м. Києва**

Критерії ефективності інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів	Відсоток учнів		+/- (%)
	До експерименту	Після експерименту	
Мотивація учнів до навчання (учні, які мають достатній і високий рівень знань)	51,95	59,02	+7,07
Випадки асоціальної поведінки	0,98	0,73	-0,24
Мотивація до занять фізичною культурою і спортом	30,00	35,98	+5,98
Рівень захворюваності:			
- застудні	23,05	19,02	-4,02
- інфекційні	1,70	0,50	-1,20
- випадки травматизму	10,40	не було	-0,30
Мотивація до занять художньо-естетичного циклу (музика, малювання, співи, танці, художнє слово тощо)	39,02	45,00	+5,98

Аналіз роботи експериментальних навчальних закладів свідчить про те, що для реалізації інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес школярів різними навчальними закладами обирались різні форми роботи. Виходячи із результатів дослідження, визначили найбільш ефективні форми інтеграції для школярів різних вікових груп (табл. 4.7)

Таблиця 4.7. **Форми впровадження олімпійської освіти, що відповідають віковим особливостям школярів**

№ з/п	Захід	Вік, років		
		6-9	10-14	15-16
1	Олімпійські уроки, виховні години, години спілкування	X	X	X
2	«Олімпійський калейдоскоп» (на уроках фізичної культури)	X	X	X
3	Інтегровані уроки		X	X
4	Спецкурс «Основи олімпійських знань», факультатив		X	X
5	Вікторини	X	X	X
6	Конкурси малюнків, плакатів	X	X	X
8	Конкурси літературних творів		X	X
9	Акція «Лист олімпійцю»	X	X	X
10	Тематичні ранки	X		
11	Олімпійські фестивалі, малі Олімпійські ігри	X	X	X
12	Олімпійські перерви	X	X	
13	Пошукова робота, робота зі створення олімпійського музею (кабінету)		X	X
14	Зустрічі із видатними спортсменами і тренерами	X	X	X
15	Діяльність шкільного олімпійського комітету		X	X
16	Волонтерський рух		X	X
17	Конференції, круглі столи			X
18	Тематичні КВБ		X	X
19	Робота спортивних секцій та гуртків	X	X	X

Незважаючи на використання експериментальними навчальними закладами різних шляхів, моделей надання знань з олімпійської тематики і форм її впровадження, у ході експерименту було забезпечено реалізацію взаємопов'язаних освітніх, виховних та

розвиваючих завдань, притаманних системі національної освіти, про що свідчать позитивні зрушення у комплексі основних показників навчально-виховного процесу: рівня навчальних досягнень школярів; охоплення учнів заняттями фізичною культурою і спортом та предметами художньо-естетичного циклу; громадянська свідомість та рівень захворюваності (табл. 4.8)

Таблиця 4.8. **Ефективність структурно-функціональної моделі інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес школярів, %**

Крітерій	Середній показник	Навчальний заклад					
		Ліцей № 2 м. Житомир	НВК № 60 м. Луганськ	ХВУФЖС	ЗОШ с. Пеньки Хмельницька обл.	Гімназія "Потенціал" м. Київ	ЗОШ № 78 м. Київ
Мотивація до навчання	+5,49*	+10,86*	+2,98	+5,96	+6,38	+4,03	+7,07*
Мотивація до занять фізичною культурою і спортом	+5,61*	+7,90*	+2,24	+5,96*	+4,00*	+9,98*	+5,98*
Мотивація до занять художньо-естетичного циклу	+5,40*	+9,00*	+0,87	+11,01*	+20,21*	+7,01*	+5,98*
Випадки проявів асоціальної поведінки	-0,42*	-0,25	-0,25	0,00	-3,19	-0,90*	-0,24
Рівень захворюваності на застудні хвороби	-3,19*	-0,99	-2,39	-2,29	-8,51*	-2,98	-4,02*

Примітка: * різниця між показниками до і після проведення експерименту статистично значуща на рівні $p < 0,05$

Організація педагогічного керівництва процесом інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес школярів

У процесі дослідної роботи ми дійшли висновку, що однією із соціально-педагогічних умов підвищення ефективності процесу інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес школярів є цілеспрямоване науково-методичне забезпечення та удосконалення теоретичної і методичної підготовки педагогічних кадрів.

Основною формою підвищення кваліфікації вчителів є післядипломна освіта, яку вони отримують під час проходження курсової підготовки. Саме тому у процесі дослідження було зосереджено увагу на підготовці методистів обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти (ІППО) до здійснення завдань із впровадження олімпійської освіти у практику роботи школи у процесі підвищення кваліфікації адміністративного складу та вчителів.

Важлива роль у реалізації олімпійської освіти в школах належить адміністративному апарату. Тому важливим було надати, передусім, організаційно-методичну допомогу саме цій категорії педагогічних працівників.

Із цією метою було організовано і проведено науково-теоретичні та науково-практичні семінари. У процесі семінарів «Олімпійська освіта в системі національної освіти» та «Олімпійська освіта: проблеми і перспективи» слухачі знайомились із науково-теоретичними основами олімпійської освіти, організаційно-методичними умовами інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес школярів.

Науково-практичні семінари «Роль олімпійської освіти у формуванні моральних і фізичних якостей особистості дитини» та «Реалізація олімпійської освіти в школах України» дали можливість учасникам ознайомитись із досвідом роботи з реалізації завдань олімпійської освіти загальноосвітнього навчального закладу № 78 та гімназії «Потенціал» м. Києва.

Аналіз результатів роботи засвідчив, що удосконалити форми навчання, змістовно організовувати різні види діяльності слухачів курсів і семінарів можна за умови відповідного навчально-ме-

тодичного забезпечення. Тому учасники семінарів були забезпечені комплектом навчально-методичних матеріалів, до якого входили навчальні програми, навчально-методичні посібники для учнів та вчителів.

Зважаючи на важливість ігрового методу у процесах навчання та виховання, враховуючи роль музичного мистецтва у процесі гри, на що наголошував ще О. Д. Бутовський, зазначаючи «...хорові та оркестрові твори можуть бути поєднані із змаганнями в іграх, що надає цьому змагання бажану урочистість та святковість оточення» [6], було розроблено ряд навчально-розвиваючих ігор «Експедиція олімпійськими просторами», «Олімпійська висота», «Все про Олімпійські ігри», «Олімпійський хокей», «Спорт і екологія», «Біатлон», «Будуємо олімпійські об'єкти», «Історична гра», «Демократичний вибір», «Один світ – одна мрія» тощо [11].

Однією з ефективних форм методичної допомоги вчителям фізичної культури стала рубрика «Олімпійська освіта в школі», започаткована у фаховому журналі «Фізичне виховання в школі».

Беручи до уваги те, що олімпійська освіта розглядається як інтегративна система знань, які виокремлюються з таких галузей як історія, географія, предмети естетичного циклу, фізична культура тощо, з метою підвищення зацікавленості учнів до процесу набуття знань з олімпійської тематики було розроблено кросворди, використовуючи які вчителі отримали можливість перевіряти набуті учнями знання у нестандартній формі.

Проте, після комплексу заходів з підготовки педагогічних кадрів на рівні країни проблема залишається повністю не вирішеною. Продовженням отримання знань із впровадження олімпійської освіти повинна стати змістовна організація методичної роботи з учителями на обласному, районному та шкільному рівнях, де вони можуть підвищити свій теоретичний та методичний рівень у процесі відвідування фахових курсів і семінарів, засідань методичних об'єднань і оперативних нарад, педагогічних читань і конференцій з обміну досвідом, майстер-класів і тренінгів.

Реалізація якісної підготовки різних категорій педагогічних працівників до діяльності з інтеграції олімпійської освіти в

Рис. 4.16. Система організації підготовки педагогічних працівників на різних рівнях до впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів

навчально-виховний процес школярів можлива за умови її безперервності відповідно до розробленої у процесі дослідницької роботи схеми (рис. 4.16).

СПІСОК ЛІТЕРАТУРИ ДО РОЗДІЛУ 4

1. Абрамова В.В. Формирование профессиональной компетентности будущих учителей физической культуры: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08/В.В. Абрамова. — Тирасполь, 2006 : Приднестровский гос. ун-т имени Т.Г.Шевченко. — 202 с.
2. Барабашов С. Методологические основы использования олимпийских знаний в практике физкультурного образования школьников / С. Барабашов // Междунар. форум «Молодежь—Наука—Олимпизм» (Москва, 14-18 июля 1998 г.). — М. : Сов. спорт, 1998.— С. 41—43.
3. Бех І. Д. Виховання особистості : сходження до духовності / І. Д. Бех. — К. : Либідь, 2006. — 272 с.
4. Бойко А. М. Оновлена парадигма виховання: шляхи реалізації (підготовка вчителя до формування виховуючих відносин з учнями) : навч.-метод. посіб. / А. М. Бойко. — К. : ІЗМН, 1996. — 232 с.
5. Большой энциклопедический словарь. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Большая Российская энциклопедия; СПб.: Норинт, 1999. —1456 с.
6. Бутовский А. Д. Собрание сочинений : в 4 т. / А.Д. Бутовский. — К. : Олимп. лит., 2009. — Т. 1. — 336 [1] с., Т. 2. — 424 [2] с., Т. 3. — 360 [3] с., Т. 4. — 448 [4] с.
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. та гол. ред. В. Т. Бусел]. — К. : Ірпінь; ВТФ «Перун», 2001. — 1440 с.
8. Галузинський В. М. Педагогіка: теорія та історія : навч. посіб. / В. М. Галузинський, М. Б. Євтух. — К. : Вища шк., 1995. — 237 с.
9. Данилюк А.Я. Теоретико-методологические основы проектирования интегральных гуманитарных образовательных пространств : дис. ... доктора пед. наук. — Ростов н /Д, 2001. — 84 с.

10. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта в загальноосвітніх навчальних закладах України / В. М. Єрмолова // Фіз. виховання в школі. — 2008. — № 2. — С. 46—49.
11. Єрмолова В. М. Інтеграція олімпійської освіти у навчально-виховний процес загальноосвітньої школи / В. М. Єрмолова. — К. : Казарі, 2008. — 75 с.
12. Єрмолова В. М. Основи олімпійських знань: навч. програма спеціального курсу для 5-12 класів загальноосвітньої школи / В. М. Єрмолова. — К.: Казарі, 2009. — 20 с.
13. Качеров О. Б. Основи здоров'я і фізична культура : підручник для 2 кл. загальноосвітніх навч. закладів / О. Б. Качеров, В. Г. Ареф'єв. — К. : Просвіта, 2003. — 160 с.
14. Качеров О. Б. Основи здоров'я і фізична культура : підручник для 3 кл. загальноосвітніх навч. закладів / О. Б. Качеров, В. Г. Ареф'єв. — К. : Просвіта, 2003. — 160 с.
15. Мудрик А. В. Время поисков и решений, или старшекласникам о них самих / А. В. Мудрик. — М. : Просвещение, 1990. — 191 с.
16. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Світ виховання. — 2004. — № 4 (5). — С. 7—30.
17. Основи здоров'я і фізична культура : підручник для 4 кл. загальноосвітніх навч. закладів / [В. Г. Ареф'єв, В. М. Єрмолова, О. Б. Качеров та ін.]. — К. : Просвіта, 2004. — 176 с.
18. Словник іншомовних слів / [за ред. О. С. Мельничука]. — К. : Гол. ред. УРЕ АН УРСР, 1975. — 774 с.
19. Словник іншомовних слів / [уклад. Л. О. Пустовіт, О. І. Скопенко, Г. М. Сюта, Т. В. Цимбалюк]. — К.: Довіра, 2000. — 1018 с.
20. Советский энциклопедический словарь / [гл. ред. А. М. Прохоров]. — М.: Сов. энциклопедия, 1986. — 1600 с.
21. Столяренко Л. Д. Психология и педагогика в вопросах и ответах / Л. Д. Столяренко, С. И. Самыгин. — Ростов н /Д : Феникс, 1999 — С. 375, 497—498, 560, 563, 490—491, 376, 377, 378, 379, 404, 411—412, 413—414.
22. Сисоєва С. О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня / С. О. Сисоєва. — К.: Поліграфкнига, 1996. — 406 с.
23. Терминология спорта : толковый словарь спортивных

терминов / [сост. Ф. П. Суслов, Д. А. Тышлер]. — М. : СпортАкадемПресс, 2001. — 476 с.

24. Український радянський енциклопедичний словник : у 3 т. / [редкол.: А. В. Кудрицький (відп. ред.) та ін.]. — 2-ге вид. — Т. 2. — К. : Гол. ред. УРЕ, 1987. — С. 590.

25. Фізична культура : підруч. для 5 кл. загальноосвітніх навч. закладів / [Єрмолова В. М., Іванова Л. І., Операйло С. І. та ін.]. — К. : Просвіта, 2005. — 200 с.

26. Фізична культура : підручник для 6 кл. загальноосвітніх навч. закладів / [Арефьев В. Г. та ін.].— К.: Просвіта, 2006. — 208 с.

Загальні висновки

Аналіз літературних джерел та практичного досвіду організації олімпійської освіти дозволив встановити, що багатьма ученими з різних країн поставлено і вирішено цілий ряд актуальних питань, що стосуються різних аспектів розвитку і впровадження олімпійської освіти в практику роботи загальноосвітніх навчальних закладів, ставлення до цього процесу державних і громадських організацій, окремих учасників навчально-виховного процесу школярів. Проте, невирішеними залишаються такі проблеми, як відсутність цілісної системи впровадження олімпійської освіти в практику роботи школи – хто повинен опікуватись цим питанням, у процесі яких видів діяльності школярів її впроваджувати; не отримали ґрунтового розкриття і обґрунтування процесуальні компоненти: зміст, форми і методи її впровадження у практику роботи шкіл України.

Дана робота покликана сприяти розвитку наукового напрямку, що передбачає розкриття широких можливостей теорії та технології інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів. Визначено, що історичні передумови формування олімпійської освіти започатковано у Стародавній Греції. Сучасна олімпійська освіта – результат діяльності П'єра де Кубертена та його соратників у створенні концепції «спортивної педагогіки», «олімпізму» й «олімпійської педагогіки». Історичний процес становлення і розвитку системи олімпійської освіти у світі спонукав до створення Міжнародної олімпійської академії, національних олімпійських академії, Олімпійського музею в Лозанні та Міжнародних і національних центрів олімпійських досліджень. В умовах сьогодення питання її реалізації стоять перед державними і громадськими установами й організаціями світової спільноти, що причетні до освіти, фізичної культури та спорту.

Вивчення організаційних систем впровадження олімпійської освіти різних країн дозволило визначити їх єдність і взаємозв'язок між метою, завданнями, змістом, методами, принципами, функціями, які являють собою теоретичні засади і сприяють посиленню

загальної гуманістичної спрямованості процесу навчання і виховання, всебічного розвитку особистості. Водночас, виявлено відмінності, що обумовлені роллю державних і громадських організацій у її впровадженні у навчально-виховний процес закладів освіти. Реалізація олімпійської освіти може здійснюватися через два види моделей: громадську (у більшості країн) та громадсько-державну. У рамках громадської моделі розрізняють два її різновиди: контекстну та безпосередню.

У період з 1991—2006 рр. в Україні система олімпійської освіти дітей та учнівської молоді розвивалась за громадською моделлю, а з 2006 р. було сформовано громадсько-державну модель олімпійської освіти. Впровадження і поширення знань про олімпійський рух та олімпійський спорт в Україні здійснюються у двох відносно самостійних напрямках – загальноосвітньому та спеціально-освітньому. Олімпійська освіта як педагогічний процес реалізує освітні, виховні та оздоровчі завдання. Основними її функціями є статусна, формуюча, інформаційна, профілактична та мотиваційна.

Дослідження обізнаності та ставлення учасників навчально-виховного процесу загальноосвітніх навчальних закладів до олімпійської освіти дозволили визначити, що:

— окремі відомості про Олімпійські ігри мають 59,31 % учнів, 83,98 % школярів мають бажання отримати більше інформації з цієї тематики;

— 84,90 % школярів вважають заняття фізичною культурою і спортом невід'ємною складовою здорового способу життя, але тільки 77,25 % опитаних займаються фізичною культурою і спортом;

— 94,31 % учнів позитивно ставляться до гармонійного розвитку особистості, розуміючи під цим поєднання міцності тіла, духу і розуму;

— учні (83,00 %), керівники (88,46 %) і вчителі (95,50 %) загальноосвітніх навчальних закладів, методисти інститутів післядипломної педагогічної освіти (81,25 %) позитивно ставляться до впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес.

Проведені дослідження дозволили розробити структурно-функціональну модель інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів, яка характеризується конкретною метою, завданнями, змістом, оптимальними формами, методами і засобами її організації, розкрити організаційно-педагогічні умови ефективного здійснення цього процесу і підтвердили, що інтеграція олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів є цілісною дією педагогічною системою, що реалізується за певних організаційно-педагогічних умов.

Результати впровадження варіативної структурно-функціональної моделі показали, що ефективність процесу інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів як однієї з інноваційних педагогічних технологій у сучасній освіті дає високу результативність за таких організаційно-педагогічних умов:

- застосування інноваційних підходів у системі управління навчально-виховним процесом навчального закладу;
- позитивного ставлення вчителів до діяльності учнів у процесі навчання й виховання, і передовсім, до фізкультурно-спортивної, побудованої на прагненні дотримуватись ідеалів і цінностей олімпізму;
- використання міжпредметних зв'язків;
- створення здоров'язберігаючого та здоров'язміцнюючого середовища, збільшення рухового режиму школярів;
- формування позитивних мотивацій в учнів до занять фізичною культурою і спортом;
- залучення батьків та громадськості до вирішення проблеми гармонійного розвитку дитини засобами фізкультурно-спортивної діяльності;
- розвитку учнівського самоврядування та волонтерського руху;
- науково-методичного забезпечення процесу інтеграції олімпійської освіти;
- забезпечення теоретико-методичної підготовки педагогічних кадрів у процесі безперервної освіти.

Теоретико-методична підготовки педагогічних кадрів та навчально-методичне забезпечення – визначальні умови підвищення

ефективності процесу інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів. Розроблена методика дозволяє організувати систему безперервної підготовки різних категорій педагогічних працівників у процесі післядипломної педагогічної освіти з питань впровадження олімпійської освіти на різних рівнях. Позитивні результати дослідно-експериментальної роботи дають підстави рекомендувати для практичного використання комплект навчально-методичних матеріалів, що містить навчальні програми, підручники, навчально-методичні посібники для учнів і вчителів загальноосвітніх навчальних закладів.

Впровадження структурно-функціональної моделі інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів довело її позитивний вплив на комплекс основних показників навчально-виховного процесу: рівень навчальних досягнень, охоплення заняттями фізичною культурою і спортом; охоплення заняттями художньо-естетичного циклу, прояви антисоціальної поведінки, рівень захворюваності, які значною мірою характеризують соціальне замовлення держави на формування і розвиток фізично, психічно, духовно і соціально здорової дитини. Це підтверджується підвищенням в учнів експериментальних навчальних закладах мотивації до навчання на 5,49 % ($p < 0,001$), до занять фізичною культурою і спортом на 5,61 % ($p < 0,001$), до занять художньо-естетичного циклу на 5,40 % ($p < 0,001$). У той самий час було відмічено зниження рівня проявів антисоціальної поведінки на 0,42 % ($p < 0,05$) та рівня захворюваності на 3,19 % ($p < 0,005$).

Інтеграція олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів дозволяє залучити більш широкий загальний школярів до гуманістичних ідеалів і цінностей олімпізму, фізкультурно-спортивної діяльності і здорового способу життя, як наслідок, – сприяє вихованню гармонійно розвиненої дитини, вирішуючи завдання, що стоять сьогодні перед українською освітою.

2. ПРАКТИКА

РОЗДІЛ 5.

ІНТЕГРАЦІЯ ОЛІМПІЙСЬКИХ ЗНАТЬ У СИСТЕМУ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ

**Програма спеціального курсу
для загальноосвітніх навчальних
закладів 5-ті–11-ті класи**

ОСНОВИ ОЛІМПІЙСЬКИХ ЗНАТЬ

(Рекомендовано Міністерством освіти і науки
України, лист від 20.10.2010 № 1/11 - 9716)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму спеціального курсу «Основи олімпійських знань» для 5-х–11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів розроблено відповідно до Державного стандарту базової і повної середньої освіти.

Мета програми – виховання у школярів традицій і культури здорового способу життя на засадах гуманістичних ідеалів і цінностей олімпізму, залучення їх до активних занять фізичною культурою і спортом, формування мотивацій до використання набутих знань, умінь і навичок у повсякденному житті.

Завдання курсу:

- формування світогляду учнів, основу якого становлять моральність, патріотизм, здоровий спосіб життя;
- формування громадянської життєвої позиції на основі гу-

маністичних ідеалів і цінностей олімпізму;

— формування позитивних мотивацій до збереження та зміцнення здоров'я, фізичного і духовного розвитку;

— набуття знань про олімпізм, історію олімпійського руху як одну зі сторін культурної спадщини людства і виховання на цій основі почуття національної гордості;

— створення умов для розвитку природних здібностей, нахилів і талантів дитини;

— формування почуття інтернаціоналізму, взаєморозуміння, духу дружби, солідарності та чесної гри через набуття знань про міжнародний олімпійський рух.

Основними компонентами змісту курсу «Основи олімпійських знань» є:

— **інформаційний**, що поєднує комплекс знань про олімпізм, олімпійський рух, олімпійські цінності, здоровий спосіб життя, відображає спрямованість предмета на пріоритетний розвиток фізичного, психічного, духовного і соціального здоров'я та основні способи й умови його збереження;

— **операційний**, що поєднує підходи до засвоєння учнями цінностей олімпізму, визначає орієнтацію практичних методик на розвиток пізнавальної і творчої активності школярів;

— **мотиваційний**, що спрямований на формування в учнів мотивацій на задоволення соціально-значущих і особистісно орієнтованих потреб на основі олімпійської ідеології, індивідуальних ціннісних орієнтацій на заняття фізичною культурою і спортом.

Особистісна орієнтованість під час вивчення курсу здійснюється через зміст навчального матеріалу та особистісну спрямованість навчального процесу.

Освітня педагогічна діяльність у ході вивчення предмета спрямована на озброєння учнів знаннями:

— з історії Олімпійських ігор Стародавньої Греції, Олімпійських ігор сучасності; сучасного олімпійського руху, його завдань; цінностей та ідеалів олімпізму;

— про спорт та його різновиди; засоби і методи спортивної підготовки;

- по соціально-культурний та гуманістичний потенціал спорту та його роль у формуванні здорового способу життя людини;
- про концептуальні засади та основні ідеї і цінності гуманізму у міжособистісних стосунках.

Програма передбачає реалізацію змісту обсягом однієї години на тиждень.

Кожна тема включає теоретичний і практичний матеріал.

Теоретичний матеріал спрямований на набуття учнями певних знань.

Практичні роботи сприяють особистісному зростанню школярів, залученню їх до олімпійського руху, здорового способу життя, розвитку природних здібностей і талантів, використанню набутих знань і умінь у повсякденному житті.

Успішна реалізація програми «Основи олімпійських знань» можлива за умови організації навчально-виховного процесу на засадах педагогіки співробітництва, що передбачає взаємну довіру, взаємоповагу та взаєморозуміння.

Організаційно-методична система викладання навчального матеріалу повинна бути спрямована на розвиток самостійності, творчості, критичності, толерантності, забезпечувати умови для самореалізації та морального й фізичного самовдосконалення, нейтралізувати зовнішні асоціальні впливи середовища.

Із метою реалізації завдань навчальної програми курсу «Основи олімпійських знань» та її доповнення в частині посилення практичної спрямованості навчально-виховного процесу доцільно організовувати відвідування спортивних змагань, музеїв спортивної слави, зустрічі зі спортсменами, тренерами та учасниками Олімпійських ігор. У процесі вивчення предмета доцільно використовувати міжпредметні зв'язки з історією, географією, фізичною культурою, проводити спільні заходи з учителями фізичної культури.

5 клас — 17 годин

Тема	К-сть годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	2	3	4
Тема 1. Стародавня Греція	2	Давньогрецька цивілізація та спорт. Змагальний принцип (агоністика) у способі життя стародавніх греків. Калокагатія – життєве кредо греків. Витоки спорту Стародавньої Греції	Учень: має уявлення: - про Стародавню Грецію; - про калокагатію; розповідає: - про витоки спорту Стародавньої Греції; пояснює: - поняття «агоністика»; розповідає: - про витоки спорту Стародавньої Греції; - міфи і легенди про спорт Стародавньої Греції; висловлює:
Практична робота № 1	2	Ессе на тему: «Агоністики в житті стародавніх греків»	розповідає: - своє розуміння ролі агоністики в житті стародавніх греків
Тема 2. Міфи і легенди Стародавньої Греції.	3	Міфи і легенди про спорт Стародавньої Греції	розповідає: - міфи і легенди про спорт Стародавньої Греції;
Практична робота № 2	2	Малювання на теми легенд та міфів про спорт Стародавньої Греції	створує: - малюнки за легендами та міфами про спорт у Стародавній Греції
Тема 3. Особливості виховання дітей і підлітків у Стародавній Греції.	2	Виховання дітей і підлітків у Стародавній Греції. Виховання дітей і підлітків у	розповідає: - про виховання дітей у Стародавній Греції; порівнює: - системи виховання

1	2	3	4
давній Греції.		Стародавньому Римі	дітей в Афінах і Спарті;
Практична робота № 3	2	Змагання «Агони юних» (біг 30 м, конкурс малюнків та ессе)	бере участь: - у змаганнях «Агони юних»;
Практична робота № 4	4	Підготовка та участь в олімпійському тижні школи	- в олімпійському тижні школи

6 клас — 17 годин

Тема	К-сть годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	2	3	4
Тема 1. Олімпійські ігри Стародавньої Греції	2	Зародження Олімпійських ігор Стародавньої Греції (легенди та міфи). Інші загальногрецькі ігри (Немейські, Піфійські, Істмійські, Ігри Гери)	Учень: називає: - місце проведення давньогрецьких Олімпійських ігор; розповідає: - легенди і міфи про виникнення давньогрецьких Олімпійських ігор; - про Немеїські, Піфійські, Істмійські ігри та Ігри Гери;
Практична робота № 1	2	Ліплення та малювання на теми міфів та легенд про виникнення давньогрецьких Олімпійських ігор	СТВОЮЄ: - малюнки та ліплені вироби за легендами та міфами про виникнення давньогрецьких Олімпійських ігор
Тема 2. Олімпійські	4	Олімпія – колыска давньогрецьких	називає: - місце проведення

1	2	3	4
ігри, їх програма та учасники		Олімпійських ігор. Програма Олімпійських ігор Стародавньої Греції. Учасники Олімпійських ігор Стародавньої Греції. Стародавні Олімпійські ігри – свята миру, спорту і мистецтв. Вшанування переможців Олімпійських ігор Стародавньої Греції	давньогрецьких Олімпійських ігор; - програму стародавніх Олімпійських ігор; розповідає: - про учасників Олімпійських ігор Стародавньої Греції та їх вшанування; пояснює: - роль Олімпійських ігор Стародавньої Греції як свят миру, спорту і мистецтв; висловлює: - свої думки на тему «Стародавні Олімпійські ігри – свята миру, спорту і мистецтв»
Практична робота № 2	1	Ессе на тему: «Стародавні Олімпійські ігри – свята миру, спорту і мистецтв»	
Тема 3. Припинення Олімпійських ігор Стародавньої Греції	2	Занепад та припинення давньогрецьких Олімпійських ігор. Значення Олімпійських ігор Стародавньої Греції для сучасності	Учень: розповідає: - про занепад та припинення стародавніх Олімпійських ігор; пояснює: - значення Олімпійських ігор Стародавньої Греції для сучасності; бере участь: - у створенні та роботі музею спортивної слави або кабінету олімпійської освіти
Практична робота № 3	2	Завдання зі створення та роботи музею спортивної слави або кабінету олімпійської освіти	
Практична робота № 4	4	Підготовка та участь в олімпійському тижні школи	- в олімпійському тижні школи

7 клас — 17 годин

Тема	К-сть годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	2	3	4
Тема 1. Відродження Олімпійських ігор Практична робота № 1	1	Передумови та спроби відродження Олімпійських ігор	Учень: розповідає: - про передумови та спроби відродження Олімпійських ігор;
	2	Завдання зі створення та роботи музею спортивної слави або кабінету олімпійської освіти	бере участь: - створенні та роботі музею спортивної слави або кабінету олімпійської освіти
Тема 2. П'єр де Кубертен – ініціатор відродження сучасних Олімпійських ігор Практична робота № 2	2	П'єр де Кубертен – засновник сучасних Олімпійських ігор. Перший олімпійський конгрес (1894 р.) та його роль в олімпійському русі.	називає: - ім'я засновника сучасних Олімпійських ігор;
	2	Створення Міжнародного олімпійського комітету та його перший склад.	- ім'я О. Д. Бутовського – члена першого Міжнародного олімпійського комітету;
	3		пояснює: - значення Першого олімпійського конгресу для олімпійського руху;
	1	Круглий стіл «О. Д. Бутовський – просвітитель, педагог, видатний громадський діяч»	розповідає: - про створення Міжнародного олімпійського комітету;
			бере участь: - у круглому столі «О. Д. Бутовський – просвітитель, педагог, видатний громадський діяч»
Тема 3. П'єр де	1	Вплив відродження Олімпійських ігор	Учень: розповідає:

1	2	3	4
Кубертен «Ода спорту» <i>Практична робота № 3</i>	2	сучасності на розвиток фізичної культури і спорту. "Ода спорту" – дороговказ олімпійського руху	- про зміст "Оди спорту"; декламує: - одну зі строф "Оди спорту"; пояснює: - вплив відродження Олімпійських ігор сучас- ності на розвиток фізич- ної культури і спорту; бере участь: - у пошуку олімпійців рідного краю
Тема 4. Олімпійська символіка. <i>Практична робота № 4</i>	2	Олімпійська символіка. Церемонії Олімпійських ігор	називає: - олімпійську символіку; характеризує: - церемонії Олімпійських ігор; бере участь: - у розробці та виготовленні олімпійської символіки та атрибутики класу
<i>Практична робота № 5</i>	4	Підготовка та участь в олімпійському тижні школи.	- в олімпійському тижні школи

8 клас — 17 годин

Тема	К-сть го- дин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	2	3	4
Тема 1. Ігри Олімпіад	3	Періодизація Ігор Олімпіад. Загальна характерис- тика першого періо- ду Ігор Олімпіад	Учень: називає: - види спорту в Іграх Олімпіад; - види спорту в зимових

1	2	3	4
Практична робота № 1	1	(1896 – 1912 рр.). Загальна характеристика другого періоду Ігор Олімпіад (1920 – 1948 рр.). Загальна характеристика третього періоду Ігор Олімпіад (1952 – 1988 рр.). Початок четвертого періоду олімпійського руху сучасності (1988 р. – до сьогодні). Позначення на контурній карті країн і міст проведення Олімпійських ігор	Олімпійських іграх; розповідає: - про країни і міста, де проводились Ігри Олімпіад; характеризує: - основні періоди Ігор Олімпіад; позначає на карті: - країни, де проводились Ігри Олімпіад; - міста-господарі Ігор Олімпіад
Тема 2. Зимові Олімпійські ігри Практична робота № 2	2 1	Зимові види спорту у програмах Ігор Олімпіад. Рішення МОК про проведення перших зимових Олімпійських ігор. Хронологія зимових Олімпійських ігор Позначення на контурній карті країн і міст проведення зимових Олімпійських ігор	називає: - зимові олімпійські види спорту; розповідає: - про рішення МОК щодо проведення перших зимових Олімпійських ігор; - про країни і міста, де проводились зимові Олімпійські ігри; - про організаційні заходи з проведення змагань; характеризує: - основні періоди зимових Олімпійських ігор; позначає на карті: - країни, де проводились зимові Олімпійські ігри; - міста-господарі зимових Олімпійських ігор
Тема 3.	1	Організація змагань	Учень:

1	2	3	4
Практична робота № 3	5	Діяльність «Клубу юного судді»: правила змагань з олімпійських видів спорту, що культивуються в школі	застосовує: - набуті знання і вміння у суддівстві шкільних змагань молодших школярів
Практична робота № 4	4	Підготовка та участь в олімпійському тижні школи	бере участь: - в олімпійському тижні школи

9 клас — 17 годин

Тема	К-сть годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	2	3	4
Тема 1. Міжнародна олімпійська система	2	Основна мета і принципи сучасного олімпійського руху. Олімпійська Хартія – основний документ олімпійського руху. Структура міжнародного олімпійського руху: МОК, МСФ, НОК; взаємовідносини між ними. Міжнародний олімпійський комітет. Міжнародна олімпійська академія: історія створення та її функції. Олімпійський музей	Учень: називає: - основну мету сучасного олімпійського руху; розповідає: - про основний документ олімпійського руху; - про діяльність МОК; визначає: - принципи сучасного олімпійського руху; - структуру шкільного олімпійського комітету, його завдання; характеризує: - структуру міжнародного олімпійського руху: МОК, МСФ, НОК; - діяльність Міжнародної олімпійської академії, Олімпійського музею;
Практична робота № 1	1	Ділова гра «Шкільний олімпійський комітет»	

1	2	3	4
			бере участь: - у діловій грі «Шкільний олімпійський комітет»
Тема 2. Організація та проведення Олімпійських ігор сучасності	1	Вибір міста-організатора Ігор. Роль організаційного комітету у проведенні Ігор	розповідає: - про роль організаційного комітету у проведенні Ігор; визначає: - умови, за яких місто може стати організатором Ігор;
Практична робота № 2	3	Підготовка ескізів запрошень та дипломів на Олімпійський день школи; «візитних карток» країн-учасниць Ігор	бере участь: - у створенні атрибутики на Олімпійський день школи; - «візитних карток» країн-учасниць Ігор
Тема 3. Президенти МОК	2	Деметріус Вікелас, П'єр де Кубертен, Анрі де Байє-Латур, Юханнесс Зігфрід Едстрем, Ейвері Брендедж, Майкл Моріс Кілланнін, Хуан Антоніо Самаранч, Жак Рогге.	Учень: характеризує: - діяльність кожного із президентів МОК;
Практична робота № 3	1	Круглий стіл «Президенти МОК та їхній внесок у розвиток олімпійського руху сучасності»	бере участь: - у роботі круглого стола;
Тема 4. Юнацькі Олімпійські ігри	2	Всесвітні юнацькі Олімпійські ігри. Європейські юнацькі олімпійські фестивалі. I Юнацькі спортивні ігри 2010 р. в Сінгапурі	розповідає: - про Всесвітні юнацькі спортивні ігри; - Європейські юнацькі олімпійські фестивалі; визначає: - особливості I Юнацьких

1	2	3	4
<i>Практична робота № 4</i>	2	Ділова гра «Кращий проект організації Юнацьких Олімпійських ігор»	Олімпійських ігор 2010 р. в Сінгапурі; бере участь: - у діловій грі «Кращий проект організації Юнацьких Олімпійських ігор»;
<i>Практична робота № 5</i>	3	Підготовка та участь в олімпійському тижні школи	- в олімпійському тижні школи

10 клас — 17 годин

Тема	К-сть годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	2	3	4
Тема 1. Витоки українського спорту	2	Фізична культура у часи Київської Русі. Фізична культура у часи українського козацтва. Роль фізичної культури і спорту, здорового способу життя для збереження творчого активного довголіття	Учень: називає: - етапи становлення фізичної культури в Україні; розповідає: - про фізичну культуру у часи Київської Русі; - про фізичну культуру часів українського козацтва; визначає: - роль фізичної культури і спорту, здорового способу життя для збереження творчого активного довголіття;
<i>Практична робота № 1</i>	1	Організація і проведення акції «На хибні звички у нас не вистачає часу»	бере участь: - в акції «На хибні звички у нас не вистачає часу»;
Тема 2. Становлення		Періоди становлення олімпійського руху в	розповідає: - про ушлявлених укра-

1	2	3	4
олімпійського руху в Україні Практична робота № 2	2	Україні: - 1917–1951 рр.; - 1952–1991 рр.; - 1992 р. до сьогодні. Видатні атлети України: олімпійські чемпіони і медалісти	їнських спортсменів-олімпійських чемпіонів і призерів Олімпійських ігор; характеризує: - особливості періодів розвитку олімпійського руху в Україні; бере участь: - у пошуку олімпійців та ветеранів спорту свого краю;
Тема 3. Управління олімпійським рухом в Україні Практична робота № 3	1 2	Діяльність Національного олімпійського комітету України. Національні федерації з видів спорту (НСФ), їх роль у розбудові олімпійського руху. Олімпійська академія України. Завдання зі створення та роботи музею спортивної слави або кабінету олімпійської освіти	характеризує: - діяльність НОК України, Олімпійської академії України; визначає: - роль НСФ у розбудові олімпійського руху; - роль Олімпійської академії України у поширенні олімпійських ідеалів та цінностей серед молоді; бере участь: - у створенні та роботі музею спортивної слави або кабінету олімпійської освіти
Тема 4. Олімпійський спорт і особистість Практична робота № 4	2 2	Олімпізм, як універсальна концепція виховання й освіти молоді. Олімпійський спорт і особистість Завдання зі створення та роботи музею спортивної слави або кабінету олімпійської освіти	визначає: - олімпізм, як універсальну концепцію виховання й освіти молоді; характеризує: - олімпізм як сукупність ідеалів і цінностей; бере участь: - у створенні та роботі музею спортивної слави або кабінету олімпійської освіти

1	2	3	4
Практична робота № 5	2	Підготовка та участь в олімпійському тижні школи	- в олімпійському тижні школи

11 клас — 17 годин

Тема	К-сть годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	2	3	4
Тема 1. Проблеми сучасного олімпійського руху	3	Демократизація сучасного олімпійського руху. Олімпійський спорт та охорона навколишнього середовища. Олімпійський спорт і засоби масової інформації. Комерціалізація та олімпійський спорт. Професіоналізація олімпійського спорту. Олімпійський спорт і політика. Допінг і спорт. Допінг і здоров'я	Учень: розповідає : - про процес демократизації сучасного олімпійського руху; - про комерціалізацію олімпійського спорту; - про професіоналізацію олімпійського спорту; визначає: - проблеми сучасного олімпійського руху й олімпійського спорту; - згубний вплив вживання допінгових препаратів на здоров'я; характеризує: - ставлення МОК до вживання допінгових препаратів у спорті; - соціально-політичні аспекти олімпійського спорту; визначає: - вплив політичних поглядів на відносини суб'єктів олімпійського спорту;
Практична робота № 1	2	Учнівська наукова конференція: «Допінг і спорт. Допінг і здоров'я»	
Практична робота № 2	1	Олімпійські читання «Соціально-політичні аспекти олімпійського спорту»	

1	2	3	4
			<p>бере участь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - в учнівській конференції; - в олімпійських читаннях
<p>Тема 3. Спорт вищих досягнень для осіб з обмеженими можливостями</p> <p>Практична робота № 3</p>	2	<p>Паралімпійський спорт. Дефлімпійський спорт. Спеціальна Олімпіада. Досягнення українських паролімпійців.</p>	<p>Учень: розповідає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - про видатних українських паролімпійців; <p>характеризує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - паролімпійський спорт; - дефлімпійський спорт; - Спеціальну Олімпіаду; <p>висловлює:</p> <ul style="list-style-type: none"> - свої враження і почуття від незабутньої спортивної миті;
<p>Тема 4. Жінки в олімпійському спорті. Практична робота № 4</p>	1	Жінки в олімпійському спорті	<p>визначає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - роль жінок в олімпійському русі; <p>бере участь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у створенні та роботі музею спортивної слави або кабінету олімпійської освіти;
	2	Завдання зі створення та роботи музею спортивної слави або кабінету олімпійської освіти	
<p>Тема 5. Наукова діяльність в олімпійському русі</p> <p>Практична робота № 5</p>	1	Діяльність Центрив олімпійських досліджень у світі й в Україні	<p>характеризує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - діяльність Центрив олімпійських досліджень у світі й в Україні; - визначає напрями наукової діяльності в олімпійському спорті; <p>бере участь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у науково-практичній конференції;
	1	Науково-практична конференція «Олімпійський рух на сучасному етапі»	

1	2	3	4
Практична робота № 6	2	Підготовка та участь в олімпійському тижні школи. Діяльність «Клубу юного судді»	- в олімпійському тижні школи; - семінари з питань суддівства змагань школярів середніх класів

Контексна модель викладання олімпійських знань

Метою олімпійської освіти є широке ставлення спорту на служіння гармонійному розвитку людини для сприяння створення мирного суспільства, яке б піклувалося про збереження людської гідності.

Виникають питання, в рамках яких навчальних предметів повинна здійснюватись олімпійська освіта школярів? Учителі якого фаху відповідають за викладання олімпійських знань?

Аналіз практики викладання олімпійських знань у країнах ближнього та дальнього зарубіжжя свідчить про те, що цей процес реалізується двома моделями: безпосередньою, що здійснюється у рамках теоретичного розділу шкільної програми з предмета «Фізична культура», та контекстною – у процесі викладання різних навчальних предметів.

Пропонуємо варіант інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес через використання міжпредметного контексту, який не змінює природної структури шкільних навчальних програм.

5-11 класи

Історія України. Всесвітня історія

5 клас

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
Тема 1. Знайомство з історією	Атлетичні ігри в античний період на землях Північного Причорномор'я
Тема 3. Козацька Україна	Фізичне виховання у братських школах
Тема 5. Сучасна Україна	Створення Національного олімпійського комітету України (22 грудня 1990 р.). Олімпійські чемпіони незалежної України (XXVI-XXIX Олімпійські ігри 1996-2008 рр.)

9 клас

Тема 7. Духовне життя України у другій половині XIX ст.	Генерал О.Д.Бутовський – громадський діяч, педагог, один із засновників сучасних Олімпійських ігор
--	--

11 клас

Тема 1. Україна в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства (1953–1964 рр.)	Участь українських спортсменів у XI–XVIII Олімпійських іграх (1952–1964 рр.)
Тема 2. Україна у період загострення кризи радянської системи (середина 1960-х – початок 1980-х рр.)	Участь українських спортсменів у XIX–XXII Олімпійських іграх (1968–1980 р.р.)
Тема 3. Розпад Радянсько-	Участь українських спортсменів

1	2
го Союзу й проголошення незалежності України (1985–1991 рр.)	у XXIII–XXIV Олімпійських іграх (1984, 1988 рр.)
Тема 5. Етносоціальні та культурні процеси в Україні наприкінці XX – на початку XXI ст.	Участь українських спортсменів у XXV Олімпійських іграх (1992) у складі об'єднаної команди співдружності незалежних держав. Визнання Міжнародним олімпійським комітетом Національного олімпійського комітету України (24.09.1993). Здобутки українських спортсменів у XXVI – XXIX Олімпійських іграх (1996–2008 рр.)
Тема 6. Україна у сучасному світі	Роль і місце України у сучасному спортивному та олімпійському русі
Тема 7. Наш край у другій половині XX – на початку XXI ст.	Внесок спортсменів краю у розвиток спортивного і олімпійського руху

Історія України. Всесвітня історія

інтегрований курс

6 клас

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
Тема 1. Життя людей за первісних часів	Передумови виникнення фізичних вправ
Тема 5. Греція у II–першій половині I тис. до н.е.	Міфи і легенди про виникнення Олімпійських ігор
Тема 6. Греція в V–IV ст. до н.е.	Афінська та спартанська системи фізичного виховання.

1	2
	Стародавні Олімпійські ігри (їх учасники, види змагань, нагородження та вшанування олімпіоніків). Екехерія
Тема 11. Давні слав'яни та їхні сусіди	Проведення атлетичних ігор у античний період на землях Північного Причорномор'я

7 клас

Тема 1. Зародження середньовічного світу, особливості його розвитку	Фізична культура і спорт у середньовіччя
--	--

8 клас

Тема 5. Культура західної Європи XVI-першої половини XII ст.	Тема гармонійного розвитку людини у творах мистецтва в епоху Відродження
---	--

9 клас

Тема 6. Культура народів світу наприкінці XVIII– у XIX ст.	Відродження сучасних олімпійських ігор. П'єр де Кубертен – ініціатор відродження сучасних Олімпійських ігор. Створення Міжнародного олімпійського комітету. Перші кроки сучасного олімпійського руху
---	--

11 клас

Тема 3. Друга світова війна	Участь спортсменів у Другій світовій війні. Причини, за яких не відбулись Ігри XII (1940) та XIII (1944) Олімпіад
Тема 6. Розвиток культури	Сучасний олімпійський рух та його роль у

1	2
(1945 р. – початок XXI ст.). Глобальні проблеми людства	побудові мирного суспільства та добросусідських відносин між народами

Музичне мистецтво

5 клас

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
Тема 1. Музика і мистецтво слова	Давньогрецький міф про участь Орфея у поході за золотим руном

7 клас

Тема 1. Образний зміст музики	Виявлення різноманітної палітри музичних образів (ліричних, драматичних, героїчних, пасторальних тощо) як проявів життя, інтонаційної та життєвої природи музики. Гімн олімпійців України (сл. Юрія Рибчинського, муз. Геннадія Татарченка)
---	--

Художній образ

5 клас

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
РОЗДІЛ 1. Мова образотворчого мистецтва	Композиція «Олімпійські ігри» (декоративна, сюжетна,

1	2
<p>Тема 2. Асоціативно-образна форма</p> <p>.....</p> <p>РОЗДІЛ 2. Природні форми та образи в образотворчому мистецтві</p> <p>Тема 2. Художні образи і композиції в різних видах образотворчого мистецтва</p>	<p>абстрактна за настроєм)</p> <p>.....</p> <p>Створення книжки-іграшки «Мій талісман Олімпійських ігор» або «Олімпійський смолоскип» (колективна робота)</p>

6 клас

<p>РОЗДІЛ 1. Форма в образотворчому мистецтві</p> <p>Тема 1. Форма</p> <p>.....</p> <p>РОЗДІЛ 2. Взаємозв'язок форми й змісту в образотворчому мистецтві</p> <p>Тема 2. Людина та предметний світ</p>	<p>Створення емблем</p> <p>.....</p> <p>Створення народних орнаментів, притаманних країні, де проводяться Олімпійські ігри</p>
---	--

7 клас

<p>РОЗДІЛ 1. Простір і об'ємно-просторова форма</p> <p>Тема 1. Художні засоби зображення простору</p> <p>.....</p> <p>РОЗДІЛ 2. Культурно-просторове середовище людини</p> <p>Тема 2. Предметне середовище</p>	<p>Зображення форми у просторі (давньогрецькі скульптури в інтер'єрі). Зображення макету стародавньої Олімпії (макет, ескіз). Створення ескізів декорацій та костюмів для проведення олімпійського тижня школи</p> <p>.....</p> <p>Створення сувенірів та іграшок для нагородження переможців змагань. Розробка та виготовлення афіш, рекламних плакатів, запрошень, нагородних дипломів для проведення олімпійського тижня школи</p>
--	---

Мистецтво

Види і жанри мистецтва

6 клас

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
Тема 1. Мистецтво східних цивілізацій	Малювання пейзажів олімпійського селища в Пекіні
Тема 2. Античне мистецтво	Знайомство з міфами та легендами про започаткування давньогрецьких Олімпійських ігор. Зображення учасників давньогрецьких Олімпійських ігор (характерні риси, пропорції фігури)

Мистецтво в культурі сучасності

8 клас

Тема 1. Художні напрями ХХ ст. Візуальне мистецтво	Створення ескізів афіш, рекламних плакатів з олімпійської тематики. Виготовлення моделей іграшок з паперопластика (спортивна тематика). Використання фотоколажу у створенні композицій з олімпійської тематики
--	--

Художня культура

9 клас

РОЗДІЛ 1. Мистецтво у просторі культури Тема 4. Театр як синтез мистецтв	Створення ескізу театральної афіші, костюмів (колективна робота) для представлення делегації класу на шкільному олімпійському фестивалі
---	---

1	2
РОЗДІЛ 2. Основи художньої культури Тема 4. Художня культура і середовище	Визначення місцезнаходження на карті та ролі олімпійських музеїв (Лозанна – Швейцарія, Олімпія – Греція) як всесвітньої культурної спадщини

Українська художня культура

10 клас

РОЗДІЛ 4. Українська художня культура ХХ ст. Тема 2. Музична культура	Вивчення історії створення Гімну олімпійців України (сл. Юрія Рибчинського, муз. Геннадія Татарченка)
Тема 3. Театральна культура	Підготовка міні-фотовиставки костюмів «Художня гімнастика, фігурне катання, синхронне плавання – театралізоване спортивне видовище»

Українська художня культура

10 клас

РОЗДІЛ 4. Українська художня культура ХХ ст. Тема 2. Музична культура	Вивчення історії створення Гімну олімпійців України (сл. Юрія Рибчинського, муз. Геннадія Татарченка)
Тема 3. Театральна культура	Підготовка міні-фотовиставки костюмів «Художня гімнастика, фігурне катання, синхронне плавання – театралізоване спортивне видовище»

Зарубіжна художня культура

11 клас

РОЗДІЛ 1. Візуальні мистецтва	Підготовка і проведення диспуту «Єдність тіла, душі та розуму»
--------------------------------------	--

1	2
Тема 3. Скульптура – гімн людині	в античних скульптурах»

Географія

Загальна географія

6 клас

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
<p>РОЗДІЛ II. Земля на плані та карті</p> <p>Тема 2. Градусна сітка Землі. Географічні координати точок. Градусна сітка на глобусі й географічній карті.</p> <p><i>Практична робота № 5</i></p>	<p>Визначення географічних координат та відстаней за географічною картою</p> <p>Афіни – місто, де відбулись І Олімпійські ігри сучасності</p>
<p>РОЗДІЛ III. Географічна оболонка та її складові</p> <p>Рух земної кори. Землетруси. Вулканізм і вулкани. Джерела, гейзери</p>	<p>Природні катаклізми, що спричинили руйнування стародавньої Олімпію.</p> <p>Археологічні розкопки англійським археологом лордом Станкофом стародавньої Олімпії (1824 р.)</p>
<p>РОЗДІЛ IV. Земля – планета людей</p> <p>Тема 2. Народи і держави.</p> <p><i>Практична робота № 14</i></p>	<p>Позначення на карті міст–держав, в яких проводились Олімпійські ігри сучасності (літні – «сонечком», зимові – «сніжинкою»)</p>

Географія материків і океанів

7 клас

<p>РОЗДІЛ II. Материки</p> <p>Тема 6. Австралія</p>	<p>Позначення на контурній карті міст, де проводились XVI Олімпійські ігри</p>
---	--

1	2
	(Мельбурн, 1956) та XXVII Олімпійські ігри (Сідней, 2000)
<p>Практична робота № 8. Україна і Австралія</p>	<p>Українські чемпіони і призери XVI Олімпійських ігор (Мельбурн, 1956) та XXVII Олімпійських ігор (Сідней, 2000)</p>
<p>Тема 9. Північна Америка Практична робота № 8 (продовження)</p>	<p>Позначення на контурній карті міст, де проводились Ігри III (Сент-Луїс – США, 1904), X та XXIII (Лос-Анджелес – США, 1932, 1984), XIX (Мехіко – Мексика, 1968), XXI (Монреаль – Канада, 1976), XXVI (Атланта – США, 1996) Олімпіад; III та XIII (Лейк-Плесід, 1932, 1980), IX (Скво-Веллі, 1960), XV (Калгарі-Канада, 1988), XIX (Солт-Лейк-Сіті, 2002) зимові Олімпійські ігри</p>
<p>Зв'язки України з країнами Північної Америки</p>	<p>Українські чемпіони і призери Ігор III (Сент-Луїс, 1904), X та XXIII (Лос-Анджелес – США, 1932, 1984), XIX (Мехіко – Мексика, 1968), XXI (Монреаль – Канада, 1976), XXVI (Атланта – США, 1996) Олімпіад; III та XIII (Лейк-Плесід, 1932, 1980), IX (Скво-Веллі, 1960), XV (Калгарі-Канада, 1988), XIX (Солт-Лейк-Сіті, 2002) зимових Олімпійських ігор</p>
<p>Тема 10. Євразія Практична робота № 8 (продовження)</p>	<p>Позначення на контурній карті міст, де проводились I та XXVIII Олімпійські ігри (Афіни – Греція, 1896, 2004), II та VIII Олімпійські ігри (Париж – Франція, 1900, 1924), IV та XIV Олімпійські ігри (Лондон – Англія, 1908, 1948), V Олімпійські ігри (Стокгольм – Швеція, 1912), VII Олімпійські ігри (Антверпен – Бельгія, 1920), IX Олімпійські ігри (Амстердам – Голландія, 1928), XI та XX Олімпійські ігри (Берлін, 1936,</p>

1	2
	<p>Мюнхен, 1972 – Німеччина, XV Олімпійські ігри (Гельсінкі – Фінляндія, 1952), XVII Олімпійські ігри (Рим – Італія, 1960), XVIII Олімпійські ігри (Токіо – Японія, 1964), XXII Олімпійські ігри (Москва – Росія, 1980), XXIV Олімпійські ігри (Сеул – Корея, 1988), XXV Олімпійські ігри (Барселона – Іспанія, 1992), XXIX Олімпійські ігри (Пекін – Китай, 2008), I, X та XVI зимові Олімпійські ігри (Шамоні, 1924, Гренобль, 1968, Альбервіль, 1992 – Франція) II, V зимові Олімпійські ігри (Санкт-Моріц, 1928, 1948 – Швейцарія), IV зимові Олімпійські ігри (Гарміш-Партенкірхен – Німеччина, 1936), VI та XVII зимові Олімпійські ігри (Осло, 1952, Ліллекхаммер, 1994 – Норвегія), VII зимові Олімпійські ігри (Кортина-Д'апеццо – Італія, 1956), IX та XII зимові Олімпійські ігри (Інсбрук, 1964, 1976 – Австрія), XI зимові Олімпійські ігри (Саппоро – Японія, 1972), XIV зимові Олімпійські ігри (Сараєво – Югославія, 1984)</p>
<p>Сучасна політична карта Євразії. Найбільші країни. Україна серед держав Євразії</p>	<p>Чемпіони і призери незалежної України Ігор XXVI-XXIX Олімпіад та XVII-XX зимових Олімпійських ігор</p>
<p>РОЗДІЛ IV. Земля – наш спільний дім Тема 12. Взаємодія природи і людини. Порушення рівноваги в природі. Міжнародні організації з охорони природи</p>	<p>Міжнародний олімпійський комітет у боротьбі за охорону довкілля в античних скульптурах»</p>

Фізична географія України**8 клас**

1	2
<p>РОЗДІЛ І. Україна та її географічне дослідження</p> <p>Тема 4. Географічні дослідження на території України</p>	<p>Дослідження на землях Північного Причорномор'я проведення атлетичних ігор у античний період</p>
<p>РОЗДІЛ ІV. Використання природних умов і природних ресурсів та їх охорона</p> <p>Тема 22. Використання і охорона природних умов і природних ресурсів</p>	<p>Національний олімпійський комітет у боротьбі за охорону довкілля. Сприятливі екологічні умови та заняття фізичною культурою і спортом – важливі чинники здоров'я людини</p>

Економічна і соціальна географія**9 клас**

<p>РОЗДІЛ ІІ. Населення України</p> <p>Тема 2. Національний та етнічний склад населення</p>	<p>Олімпійська освіта в Україні, її мета і завдання</p>
<p>РОЗДІЛ ІІІ. Господарство</p> <p>Тема 16. Україна і світове господарство</p>	<p>Представництво України в міжнародних спортивних організаціях. Інтеграція України в сучасний олімпійський рух</p>

10 клас

<p>РОЗДІЛ І. Загальна економіко-географічна характеристика світу</p> <p>Тема 1. Політична карта світу</p>	<p>Міжнародний олімпійський комітет, мета його діяльності, функції</p>
---	--

Інтеграція питань олімпійської тематики у навчально-виховний процес початкової загальноосвітньої школи

Із досвіду роботи педагогічного колективу
ЗОШ № 7 першого ступеня м. Краматорська Донецької обл.

МАТЕМАТИКА інтегрований курс

1-2 класи

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
В усіх темах	Розв'язання задач, розгадування ребусів на олімпійську тематику

3-4 класи

Тема 1. Множення двоцифрового числа на одноцифрове	Розв'язання кругових прикладів на Олімпійських кільцях
Тема 2. Периметр прямокутника	Знаходження периметра прямокутної форми Стародавнього олімпійського стадіону
Тема 3. Задачі на знаходження суми двох добуток	Розв'язання задач, пов'язаних з іменами спортсменів та кількістю завойованих ними медалей
Тема 4. Ділення двоцифрового числа на одноцифрове	Розв'язання прикладів та задач, пов'язаних з розподілом гравців у командних видах спорту
Тема 5. Вік. Століття	Математичний диктант, пов'язаний з історією Олімпійських ігор

1	2
Тема 6. Усна і письмова нумерація багатозначних чисел	Математичний диктант, пов'язаний з періодичністю проведення Олімпійських ігор

НАВЧАННЯ ГРАМОТИ інтегрований курс**1 клас**

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
Тема 1. Післябукварний період	Переписування текстів олімпійської тематики
.....	Читання текстів про Ігри XXX Олімпіади

УКРАЇНСЬКА МОВА інтегрований курс**2 клас**

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
Тема 1. Текст. Речення	Переписування текстів з олімпійської тематики
.....
Тема 2. Звуки і букви	Диктанти (словесний і малюнковий) з олімпійської тематики
.....
Тема 3. Речення	Складання речень за малюнками на олімпійську тематику
.....
Тема 4. Розвиток мовлення	Написання твору-міркування на олімпійську тему
.....	Складання діалогів на спортивну тему

3 клас

1	2
Тема 1. Контроль орфографічних і графічних навичок	Списування текстів на олімпійську тематику
Тема 2. Урок розвитку зв'язного мовлення	Складання усної розповіді на олімпійську тематику (за початком) Складання тексту–міркування „Шлях до перемоги – це бажання чи наполеглива праця”? Складання оповідання на основі перегляду фільму: „Переможці Олімпійських та Паралімпійських ігор”
Тема 3. Іменник. Правопис власних імен	Написання диктантів з олімпійської тематики
Тема 4. Текст	Складання розповіді із застосуванням слів з олімпійської тематики Складання текстів–інструкцій до проведення рухливих ігор Складання письмових привітань переможцям шкільних малих Олімпійських ігор Складання текстів–листів до олімпійських чемпіонів України
Тема 5. Речення. Види речень за метою висловлювання	Робота над неповним реченням, текстом з олімпійської тематики
Тема 6. Мова і мовлення	Складання оголошень про шкільні малі Олімпійські ігри
Тема 7. Слово. Значення слова	Підбір синонімів та антонімів для характеристики спортсменів – учасників Олімпійських ігор

4 клас

1	2
Тема 1. Дієслово	Написання диктантів на олімпійську тематику Перебудова тексту на олімпійську тематику. Розповідь від третьої особи
Тема 2. Іменник	Написання творів про улюблений олімпійський вид спорту Складання діалогу–інтерв'ю з олімпійським чемпіоном України
Тема 3. Речення	Урок розвитку зв'язного мовлення. Письмовий переказ тексту на олімпійську тематику
Тема 4. Текст	Складання замітки до класної стінгазети на тему: «Мій клас у шкільних малих Олімпійських іграх»

ЧИТАННЯ інтегрований курс

2 клас

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
На всіх темах	Ознайомлення і читання текстів, пов'язаних з Олімпійськими іграми
Тема 1. Різнокольорові вірші	Складання віршів з олімпійської тематики
Тема 2. Урок позакласного читання	Тема: „Що дає людині можливість перемагати?“

3 клас

1	2
Тема 1. Урок позакласного читання	Вивчення гімну українських олімпійців Читання текстів про літні та зимові Олімпійські ігри
Тема 2. Мова – дивний скарб	Ознайомлення з олімпійською клятвою спортсменів
Тема 3. Хвала книгам	Урок–презентація книги „Твій перший олімпійський путівник”
Тема 4. Цікава книга природи	Читання оповідань про рослини, що стали оберегами стародавніх Олімпійських ігор
Тема 5. Усна народна творчість	Читання міфів та легенд про історію Олімпійських ігор та спорту Складання скоромовок, загадок, девізів на олімпійську тематику
Тема 6. Вірші про світ природи і дитинства	Читання віршів на тему здоров'я та спорту
Тема 7. Оповідання про справи твоїх ровесників	Складання та читання власних текстів про перемоги твоїх однокласників Читання текстів про учасників Юнацьких Олімпійських ігор
Тема 8. Візьму перо і спробую	Складання віршів на олімпійську тематику за поданими словами

4 клас

Тема 1. Міфи народів світу	Міфи Стародавньої Греції
Тема 2. Поетична світлиця	„Ода спорту” (П'єр де Кубертен)

1	2
Тема 3. Байки	Висловлювання стародавніх грецьких поетів і філософів
Тема 4. Пригоди і захоплення твоїх ровесників	Читання віршів і творів про спорт та спортсменів
Бібліотечні уроки	Зустрічі з працівниками бібліотеки: знайомство з книжками зі спортивної тематики

ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я інтегрований курс

1 клас

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
Тема 1. Людина та її здоров'я	Щоденне піклування про своє здоров'я Комплекси ранкової гімнастики
Тема 2. Фізична складова здоров'я	Комплекси вправ для розвитку основних фізичних якостей: сили, швидкості, витривалості, спритності
Тема 3. Психічна і духовна складова здоров'я	Значення доброго настрою для отримання перемоги під час змагань Несумісність шкідливих звичок із заняттями спортом

2 клас

Тема 1. Соціальна складова здоров'я	Фізична культура і спорт – наші друзі
--	---------------------------------------

1	2
Тема 2. Фізична складова здоров'я	Розминка та її вплив на здоров'я Комплекси вправ для формування правильної постави та запобігання плоскостопості
Тема 3. Психічна складова здоров'я	Емоції і здоров'я Спілкування в різних ситуаціях під час змагань та підготовки до них

3 клас

Тема 1. Людина та її здоров'я	Самоконтроль під час занять фізичними вправами Практична робота. Правила здорового способу життя
Тема 2. Фізична складова здоров'я	Вивчення маркування харчових продуктів корисних для спортсменів Практична робота. Заняття фізичною культурою і спортом як запорука здоров'я
Тема 3. Соціальна складова здоров'я	Моя сім'я та спорт. Урок–диспут „Культ спорту в моїй сім'ї – є чи ні”?

4 клас

Тема 1. Людина і її здоров'я	Ростемо і розвиваємось. Заохочення до серйозних занять спортом на прикладах олімпійських чемпіонів України Спортивні і народні ігри
Тема 2. Психічна і духовна складова здоров'я	Самовиховання, самовдосконалення. Воля спортсмена до перемоги

1	2
Тема 3. Фізична складова здоров'я	Практична робота. Вибір корисної та здорової їжі для спортсмена
Тема 4. Соціальна складова здоров'я	Стосунки між людьми. Поведінка спортсмена під час програшу на прикладах з життя спортсменів–олімпійців
	Практична робота. Моделювання ситуації «Поразка в спорті»

МАЛЮВАННЯ інтегрований курс**1 клас**

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
Тема 1. Що таке аплікація? Особливості силуету	Спортивне знаряддя
Тема 2. Парасольки Оле Луколе	Парасолька спортсмена

2 клас

Тема 1. Скульптура як вид ОТМ	Створення образу спортсмена
Тема 2. Особливості будови та зовнішнього виду тварин	Талісмани Олімпійських ігор
Тема 3. Способи передавання силуетів архітектурних споруд на площині	Олімпійський стадіон майбутнього

3 клас

1	2
Тема 1. Засоби виразності. Графіки. Графічний пейзаж	Спортивний майданчик майбутнього
Тема 2. Зимові розваги дітей	Зимові олімпійські види спорту
Тема 3. Спорт і рух	Мій улюблений вид спорту
Тема 4. Хто в лісі живе?	Талісмани зимових Олімпійських ігор
Тема 5. Скоро літо	Літні олімпійські види спорту

4 клас

Тема 1. Людина в русі. Начерки	Олімпійські види спорту
Тема 2. Пластична виразність об'ємної форми	Зимові Олімпійські ігри
Тема 3. У світі добра і краси. В гостях у казки	Казковий герой на Олімпійських іграх

ДИТЯЧА ФІЛОСОФІЯ інтегрований курс

1 клас

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
Тема 1. Відносини	Дружні стосунки в команді
Тема 2. Мій внутрішній світ	Які риси характеру потрібно виховувати в собі, щоб перемагати у спорті

1	2
Тема 3. Світ навколо мене	Великі і маленькі. Спортсмен з великою душею
Тема 4. Пізнання	Самостійно чи разом? Індивідуальні та командні олімпійські види спорту Земля – наш спільний дім. Єдність спортсменів усіх країн під час Олімпійських ігор

2 клас

Тема 1. Світ навколо мене	Вплив Олімпійських ігор на внутрішній світ людини
Тема 2. Самостійно чи разом	Командна гра

3 клас

Тема 1. Відносини	Я лідер. Міркування на тему: „Яким має бути лідер спортивної команди”?
Тема 2. Мій внутрішній світ	Проект „Шлях до успіху”
Тема 3. Пізнання	Пізнай себе. Складання текстів–міркувань „В якому виді спорту я міг би мати досягнення”
Тема 4. Мої бажання і можливості	Міркування на тему „Мої бажання і можливості у спорті”

4 клас

Тема 1. Мій внутрішній світ	Прагнення досконалості. Надзвичайні історії з життя спортсменів
------------------------------------	---

1	2
	Гордість і пихатість. Якості характеру, які допомагають у спорті
Тема 2. Закони світу	Можливо–дійсно. Віра у свої сили та сили своєї команди, не зважаючи на обставини
	Проект «В якому виді спорту я міг би себе проявити»
	Спортивний рух, як спосіб духовного розвитку дитини
	Проект «Подорож у часі». Використання вільного часу для формування себе як майбутнього олімпійця
	Закономірність–випадковість. Що впливає на спортивні досягнення?

МУЗИКА інтегрований курс**1 клас**

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
Тема 1. Музика розповідає	З яким видом спорту асоціюються прослухані музичні уривки
	Розучування віршованих ритмічних «кричалок» для участі у спортивних змаганнях
	Вивчення пісні «Прощавай букваріку» на мелодію «До свідання, Москва...» (Ігри XXII Олімпіади 1980 р. у Москві)
Тема 2. Світ почуттів у музиці	Прослуховування мелодії «До свідання, Москва...»

1	2
	(Ігри XXII Олімпіади 1980 р. у Москві) Вивчення пісень про зимові розваги

2 клас

Тема 1. Пісня. Танець. Марш	Слухання спортивних маршів, пісень
Тема 2. Музика виражає та зображує	Вивчення рухів фізкультхвилинок під музичний супровід
Тема 3. Барвиста мова музики	Прослуховування пісень про спорт Ознайомлення зі спортивними гімнами

3 клас

Тема 1. Пісенність, танцювальність, маршовість	Відтворення спортивних переживань за допомогою шумових, ударних інструментів
Тема 2. Країни, де панує ритм	Ритмічні малюнки до пісень про спорт
Тема 3. Інтоніяція	Вибір мелодій до спортивних змагань із «Музичного калейдоскопу»

4 клас

Тема 1. Музика мого народу	Вивчення гімну українських олімпійців Вивчення пісень на спортивну тематику
Тема 2. Мистецтво без меж і кордонів	Вивчення пластичних рухів художньої гімнастики для підтримки своїх спортсменів під час змагань

1	2
	Прослуховування гімнів країн, що приймали Олімпійські ігри Вплив народної музики на створення гімнів країн – господарів Олімпійських ігор

ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ інтегрований курс

1 клас

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
Тема 1. Людина і природа	Оформлення аплікації з паперу „Прапорці різних країн ”
Тема 2. Людина і знаки інформації	Виготовлення аплікації олімпійської символіки „Олімпійські кільця ”
Тема 3. Людина і техніка	Колективна композиція з пластиліну «На спортивному майданчику» Створення колективної композиції з конструктора «Зимові види спорту»
Тема 4. Людина і художнє довкілля	Колективне виготовлення макета «Олімпійські містечка» з використанням картонних упаковок

2 клас

Тема 1. Оригамі як вид творчої праці	Виготовлення олімпійського талісмана
Тема 2. Людина і знаки інформації	Виготовлення макета олімпійської медалі
Тема 3. Людина і техніка	Макетування спортивного майданчика

3 клас

1	2
Тема 1. Людина і природа	Виготовлення олімпійської символіки шляхом ліплення з глини Колективна робота. Виготовлення плакату „Символіка Олімпійських ігор” з використанням різноманітних круп та природного матеріалу
Тема 2. Елементи графічної грамоти	Виготовлення закладки з олімпійськими талісманами
Тема 3. Я сам та інші люди	Розробка дизайну літньої спортивної форми для олімпійської збірної України
Тема 4. Людина і художнє довкілля	Пошиття літньої спортивної форми для олімпійської збірної України за розробленим дизайном Карбування на фользі „Олімпійські види спорту”

4 клас

Тема 1. Людина і знаки інформації	Виготовлення плакату «Разом з олімпійськими чемпіонами за здоровий спосіб життя»
Тема 2. Людина і природа	Виготовлення з пластиліну талісману Олімпійських ігор Колективне виготовлення композиції «Олімпійська символіка» Виготовлення сувенірної тарілки з емблемами країн – учасниць Олімпійських ігор у техніці пап’є-маше

АНГЛІЙСЬКА МОВА інтегрований курс**2 клас**

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
Тема 1. Свята і традиції	Свято відкриття Олімпійських ігор
Тема 2. Я, моя сім'я і друзі	Місце проживання. Країни – учасниці Олімпійських ігор
Тема 3. Відпочинок і дозвілля	Спортивні розваги та ігри
Тема 4. Людина	Людина і здоровий спосіб життя

3 клас

Тема 1. Відпочинок і дозвілля	Звички та уподобання Олімпійські види спорту Міста проведення Олімпійських ігор
Тема 2. Людина	Спорт у житті людини
Тема 3. Природа. Зимові спортивні ігри	Кількість країн-учасниць Олімпійських ігор; кількість спортсменів, які беруть участь в Олімпійських іграх; кількість видів спорту в олімпійській програмі

4 клас

Тема 1. Відпочинок і дозвілля	Спорт та інші захоплення учнів
Тема 2. Свята і традиції	Майбутні літні чи зимові Олімпійські ігри

1	2
Тема 3. Подорож	Країни і міста проведення Олімпійських ігор
Тема 4. Школа	Малі Олімпійські ігри у школі

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА інтегрований курс

1 клас

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
Тема 1. Легка атлетика	<p>Перегляд фільму „Легка атлетика – королева спорту ”</p> <p>Перегляд фільму „Переможці XXIX Олімпійських ігор ”</p> <p>Українські легкоатлети – чемпіони і призери Олімпійських ігор</p> <p>Олімпійці нашої області (району, міста, села)</p>
Тема 2. Гімнастика	<p>Перегляд фільму „Види спортивної гімнастики ”</p> <p>Українські гімнасти – чемпіони і призери Олімпійських ігор</p>
Тема 3. Зимові рухливі ігри	<p>Перегляд фільму „Зоологічна олімпіада – зимові види спорту ”</p> <p>Українські спортсмени – чемпіони і призери зимових Олімпійських ігор</p>
Тема 4. Плавання	<p>Перегляд фільму „Спортивні види плавання ”</p> <p>Українські плавці – чемпіони і призери Олімпійських ігор</p>

1	2
Тема 5. Спортивні ігри	<p>Перегляд фільму „Футбол – олімпійський вид спорту ”</p> <p>Українські футболісти – чемпіони і призери Олімпійських ігор</p>

2 клас

Тема 1. Легка атлетика	Перегляд фільму „Легка атлетика – королева спорту ” (техніка стрибків)
	<p>Перегляд фільму „Зоологічна олімпіада – літні види спорту”</p> <p>Українські легкоатлети – чемпіони і призери Олімпійських ігор</p>
Тема 2. Гімнастика	Перегляд фільму „Види спортивної гімнастики ”
	Перегляд фільму „Види художньої гімнастики ”
	Українські спортсменки – чемпіони і призери Олімпійських ігор з художньої гімнастики
Тема 3. Зимові рухливі ігри	Перегляд фільму „Зимові олімпійські види спорту ”
	Види спорту, в яких використовують лижі
Тема 4. Плавання	Перегляд фільму „Спортивні види плавання – спина, вільний стиль”
	Українські плавці – чемпіони і призери Олімпійських ігор
Тема 5. Спортивні ігри	Перегляд фільму „Спортивні ігри”

1	2
	Українські баскетболісти – чемпіони і призери Олімпійських ігор

3-4 клас

Тема 1. Легка атлетика	<p>Перегляд фільму „Легка атлетика – королева спорту” (види метань, бігу)</p> <p>Сергій Бубка та його внесок у розвиток легкої атлетики та олімпійського руху</p>
Тема 2. Гімнастика	<p>Перегляд фільму „Види спортивної гімнастики”</p> <p>Перегляд фільму „Види художньої гімнастики”</p> <p>Українська школа спортивної гімнастики</p> <p>Українська школа художньої гімнастики</p>
Тема 3. Зимові рухливі ігри	<p>Перегляд фільму „Зимові олімпійські види спорту”</p> <p>Види спорту, в яких використовують сани</p> <p>Види спорту на льоду</p>
Тема 4. Плавання	<p>Перегляд фільму „Спортивні види плавання” (брас)</p> <p>Легендарні олімпійські чемпіони з плавання</p>
Тема 5. Спортивні ігри	<p>Перегляд фільму „Олімпійські спортивні ігри”</p> <p>Українські гандболісти – чемпіони і призери Олімпійських ігор</p>

Я І УКРАЇНА інтегрований курс**1 клас**

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
Тема 1. Родина, рідня, рід	Тато, мама і я – спортивна сім'я
Тема 2. Свято, коли весело	Олімпійські ігри – свято миру, спорту, дружби і взаєморозуміння
Тема 3. Людина серед людей	Як ставитись до інших, щоб тебе поважали (ознайомлення з Олімпійською Хартією)
Тема 4. Від гри до навчання	Від дитячої забави до олімпійської медалі
Тема 5. Твій рідний край	Олімпійські чемпіони рідного краю

2 клас

Тема 1. Про тебе самого	Ми – українці (ознайомлення з олімпійськими чемпіонами рідного міста, району, області) Щоб бути здоровим і все встигати робити (що допомагає спортсмену стати олімпійським чемпіоном)
Тема 2. Родина, рідня, рід	Династії давньогрецьких олімпіоніків
Тема 3. Людина серед людей	Традиційні погляди на поведінку дівчаток і хлопчиків (дитинство видатних спортсменів) Що таке культурна спадщина (зв'язок спорту з культурою)
Тема 4. Твій рідний край. Твоя країна – Україна	Де ти живеш (олімпійські чемпіони нашого краю)

1	2
<p>Тема 5. Громадяни України. Основні обов'язки громадян. Видатні українці</p>	Олімпійські чемпіони – Герої України (Сергій Бубка, Яна Клочкова)
<p>Тема 6. Столиця України в минулому і сучасному</p>	Київ – столиця олімпійського руху України

3 клас

<p>Тема 1. Людина</p>	Ти і Україна (досягнення незалежної України на Олімпійських іграх)
<p>Тема 2. Вчимося вчитися</p>	Риси характеру, які формують олімпійського чемпіона. Людське «Я». Характер людини
<p>Тема 3. Досягнення успіху. Умови успіху</p>	Життєвий шлях олімпійських чемпіонів
<p>Тема 4. Людина серед людей</p>	<p>Спортивні досягнення твої і твоєї сім'ї</p> <p>Школа, історія школи. Збереження традицій. Наша школа й олімпійський рух в ній</p> <p>Вимоги до товаришування (дискусія «Чи варто вести нечесну гру?»)</p> <p>Дотримую даного тобі слова (цікаві історії з життя спортсменів)</p>
<p>Тема 5. Громадянські права і обов'язки</p>	<p>Славетні українці (Проект «Гордість України – олімпійські чемпіони»)</p> <p>Що в країні най-най (спортивна слава України)</p>

4 клас

1	2
Тема 1. Україна – рідний край	Ти і Україна Досліджуємо свій край За що шанують українців (мої досягнення на шкільних малих Олімпійських іграх)
Тема 2. Людина	Радість життя (чи можна в спорті знайти радість життя?) Пізнай себе (чи можу я чесно змагатися?) Людські чесноти (чесна гра у спорті). Спорт і успіх
Тема 3. Людина серед людей	Передбачай наслідки своїх вчинків (підлість чи підтримка? Чим це може обернутись для тебе та інших?)
Тема 4. Правила життя в суспільстві	Гідність. Правдивість. Допінг у спорті – потрібен чи ні?
Тема 5. Громадянські права і обов'язки	Права і обов'язки громадянина та здоровий спосіб життя
Тема 6. Культура	Спорт – це культурна спадщина

ПРИРОДОЗНАВСТВО інтегрований курс

3 клас

Тема програми	Олімпійські знання, що можуть інтегруватись при викладанні програмної теми
1	2
Тема 1. Людина – живий організм	Як підтримувати свій організм здоровим?

4 клас

1	2
Тема 1. Україна – наша Батьківщина	Видатні українці – чемпіони Олімпійських ігор
Тема 2. Мій рідний край	Олімпійські чемпіони рідного краю

Тексти диктантів

М'яч має свою історію. Стародавні греки грали м'ячами, зробленими із шматочків шкіри і набитими пухом. Деякі народи Азії та Європи у старовину грали дерев'яними або вовняними м'ячами. Понад 2500 років тому американські аборигени виготовляли м'ячі з каучуку. Такі м'ячі в XVI столітті були привезені з відкритої Колумбом Америки разом із іншими багатствами, викраденими у Новому Світі у місцевого населення.

58 слів

У зеленій афінській Академії – так називався гай на честь міфічного героя Стародавньої Греції Академа – любив прогулюватись зі своїми учнями філософ Платон. Тут займались фізичними вправами і юнаки-атлети. Знаменита перша Академія і тим, що саме тут, у жертвовника Прометею, який за легендами подарував людям вогонь, починалися одні з найцікавіших змагань. Греки називали їх лампадодромія – біг зі смолоскипами. Пізно вночі бігуни із запаленими смолоскипами відправлялись до Афін, передаючи священний вогонь, ніби естафету, один одному. Перемагала команда, яка першою досягала помешкання пекаря, гончаря або коваля і розпалювала його піч.

У наші дні олімпійський вогонь здійснює довший шлях – від руїн храму Гери в Олімпії до міста – столиці Ігор.

103 слова

Викладач фізичного виховання коледжу в Спрингфілді (США) Джеймс Нейсміт шукав вид спорту, цікавіший за гімнастику, щоб його студентам було цікаво на тих заняттях, коли погода не дозволяла грати у футбол та бейсбол.

Одного разу сторож коледжу Стеббінс закріпив два кошики з-під персиків на балконах по обидві сторони невеликого гімнастичного залу. Нейсміт взяв звичайний футбольний м'яч і запропонував кожній команді спробувати закинути його у кошик. Стеббінс повинен був стояти на драбині і діставати з кошика м'ячі, що туди потрапляли. Того разу йому довелося витягнути з кошика лише один м'яч.

Щоб уникнути некоректної поведінки під час гри, Нейсміт встановив перші правила, згідно з якими гравцям заборонялось хапати один одного руками, застосовувати силові прийоми. Пізніше, щоб уболівальники, які сиділи на балконі, не втручались у гру і не заважали гравцям, кошики були відгорожені щитами, а їхнє дно було розрізане. Висота кільця 3,05 м збереглась до наших днів. Саме на такій висоті знаходились балкони у залі коледжу.

151 слово

Існує багато думок з приводу виникнення волейболу. Історики стверджують, що ще 4000 років тому стародавні єгиптяни забавлялись схожою на волейбол грою. Є й інші відомості: у Стародавній Греції проводились змагання, які нагадували турніри з волейболу. Як би там не було, винахідником того волейболу, який ми знаємо і любимо, є громадянин американського міста Холіока В. Морган. Саме йому у 1895 р. прийшла в голову ідея підняти звичайну тенісну сітку на висоту трохи більшу за 2 м й перекидати через неї баскетбольну камеру. Навряд чи Морган міг передбачити, що з часом ця гра завоює стадіони всіх континентів.

“Хрещений батько” волейболу – співвітчизник Моргана доктор Холстед із Спрингфілдського коледжу. Він не дуже довго замислювався над тим, як назвати нову гру. Оскільки її суть полягала у перекиданні м'яча через сітку, він назвав її “волейбол” (у перекладі з англійської мови – м'яч, що літає).

До початку ХХ століття ентузіасти нової гри створили кодекс волейбольних правил. Гра швидко стала поширюватись в Японії, Китаї, на Філіппінських островах. Перші європейські змагання відбулись у 1907 р. в Чехословаччині.

164 слова

У скандинавській літературі згадки про біг на ковзанах сягають аж другого століття, але, за археологічними свідченнями, ковзанярський спорт культивувався на десять століть раніше. Найдавніший англійський документ від 1180 року, що згадує про ковзани, сповіщає, що вони виготовлялись із кістки. У ХІV столітті з'явилися дерев'яні ковзани із залізними лезами, які кріпилися до взуття ремінцями. Металеві ковзани з'явилися наприкінці ХVІІ століття у Нідерландах і Англії. Найперший ковзанярський клуб "Едінбера Скейтинг клуб" створено у 1742 році.

Перші зафіксовані змагання проходили на трасі від Уїсбіч до Уайтлсі (Східна Англія) у 1763 році. Перший у світі штучний каток з'явився на Бейкер-стріт у Лондоні в 1842 році, правда його поверхня не була льодовою. А перший штучний льодовий каток відкрився у Лондоні у 1876 році.

117 слів

До наших днів дійшло оповідання про маленького спартанця, який приніс до школи сховане під одягом лисеня. Під час уроку лисеня стало легенько покусувати свого хазяїна. Той сидів непорушно. Згодом звірятко стало більш агресивним і врешті решт прогризло гострими зубами живіт хлопчика аж до нутроців. Хлопчик жодними діями не видавав нестерпного болю. Терпів, доки не впав мертвим.

Така трагічна історія – типова реалія спартанського виховання.

73 слова

У Стародавній Греції кожне місто-держава мало свою систему виховання, в тому числі і фізичного.

Важливим елементом культурного життя стародавніх греків

був змагальний принцип – агоністика, який панував у всіх сферах їхнього життя: роботі, мистецтві, спорті. Ця риса сприяла розвитку і популяризації спортивних змагань. Спортивний дух у Стародавній Греції мав таку саму основу, як і інші культурні цінності: віру в себе, у свої сили і можливості, найвищі цінності людського життя. Досконалість тіла, фізична і духовна сила були основними принципами для греків, які вони проявляли, насамперед, у різного роду агонах – різноманітних змаганнях.

91 слово

У 420 році до нашої ери історик Гіппій склав список переможців старогрецьких Олімпійських ігор. Через 100 років його роботу продовжив Аристотель – учитель Олександра Македонського. Тімей впровадив загальногрецьке літочислення за роками проведення Олімпійських ігор. Частина цих списків збереглася до нашого часу.

Видатні атлети та олімпіоніки (переможці Олімпійських ігор) жили у всіх містах Греції. Серед них були: видатний математик Піфагор – кулачний борець, знаменитий лікар Гіпократ, який проявив себе як борець і вершник, мислитель і філософ Платон, нагороджений вінком переможця.

77 слів

“Великий шолом” – приз, як відомо, символічний. Та сьогодні – це найпочесніша нагорода світового тенісу. Її лауреатом може стати кожний, але для цього необхідно вибороти підряд чотири супертурніри – відкриті чемпіонати Австралії, Великобританії (Уїмблдонський турнір), Франції та США. Перемога хоча б в одному з цих турнірів – заповітна мрія кожного тенісиста. А тут усі чотири, та ще й підряд.

Звідки ж пішов цей термін “Великий шолом”? Думок про походження багато, але більшість знавців тенісу стверджують, що автором є спортивний журналіст Аллісон Данціг, який помер у віці 89 років. Знавець різних ігор запозичив термін “Великий шолом” з картярської гри бридж, де він означає у вільному перекладі

“отримати одночасно найбільшу кількість взятків”. Що ж, у влучності порівняння Данцігу не відмовиш!

113 слів

У 1912 році під час проведення V Олімпіади у Стокгольмі золота медаль на конкурсі мистецтв у номінації «література» була присуджена «Оді спорту», авторами якої були зазначені Хохрод і Ешбах. Але коли настав час вручення нагород, з'ясувалось, що істинним автором «Оди спорту» є засновник сучасного олімпійського руху П'єр де Кубертен, який подав свою роботу під псевдонімом. У безсмертному творінні він виклав в образній формі свої погляди на сучасний спорт, його призначення та ідеали.

71 слово

Під час постановки ноги на планку відштовхування м'язи стрибун отримують значне навантаження – до 800 кг, а під час самого відштовхування до 300 кг. У зв'язку з цим згадую один випадок, який трапився на змаганнях. Після одного зі стрибків, виходячи з ями з піском, я відчув на поштовховій нозі якесь полегшення. Як же я здивувався, коли, обернувшись, побачив, як двоє суддів намагаються витягти з дерев'яної планки для відштовхування мою підшву, шипи якої намертво увійшли в дерево! Можете собі уявити, з якою силою я поставив ногу на відштовхування.

Заслужений майстер спорту Ігор Тер-Ованесян

90 слів

Принцип комплексного підходу до фізичного виховання особистості зустрічається у козаків Запорозької Січі. Їхній побут був насичений різноманітними фізичними вправами, рухливими іграми, елементами єдиноборств (боротьби, кулачних боїв тощо). Особлива увага приділялась вихованню морально-вольових якостей козаків. Важливим елементом честі і гідності козака вважалась участь у іграх та змаганнях на чесних і правдивих засадах. Ця теза в наші часи відома як “Фейр Плей” – кодекс спортивної честі.

Запорозькі козаки вміли ефективно використовувати природні засоби загартування та оздоровлення, що сприяло зміцненню здоров'я та вело до довголіття.

82 слова

Стародавні Олімпійські ігри розпочинались в Олімпії на третій місяць уповні після літнього сонцестояння (кінець серпня – початок вересня) і тривали у період свого розквіту до п'яти днів.

Урочистості розпочинались, коли на небі з'являвся повний місяць. Відбувалося жертвоприношення Зевсу пари величезних биків. Розпалювалось жертвне вогнище, біля якого учасники давали клятву чесної боротьби.

Разом з атлетами та глядачами до Олімпіїї прибували відомі співаки і музиканти, оратори і філософи, серед яких були Платон і Сократ, Діоген, Софокл та Евріпід. У своїх творах вони оспівували Олімпійські ігри та їхніх героїв. Це надавало іграм ще більшої яскравості.

92 слова

До наших днів дійшло ім'я переможця перших стародавніх Олімпійських ігор – це Коройб із Еллади. Серед видатних олімпіоніків того часу був учень Піфагора – Мілон з міста Кротона, який завоював сім олімпійських нагород і брав участь у змаганнях протягом двадцяти восьми років. Острів Родос подарував світові цілу династію олімпіоніків – родину Діагора, котра прославляла свій острів на двадцяти олімпіадах протягом 80 років, та легендарного Леонідаса, який перемагав в олімпійських змаганнях з бігу двадцять разів. До когорти олімпіоніків входять і відомі філософи Платон і Сократ, які виборювали першість у змаганнях з боротьби, знаменитий кулачний боєць математик Піфагор – відомий своєю теоремою, лікар Гіпократ, котрий виявив свої здібності у боротьбі та перегонах вершників.

Участь цих видатних людей в Олімпійських іграх ще раз підкреслює життєве кредо стародавніх греків – єдність розуму, тіла і духу.

127 слів

Словацький популяризатор давнини Войцех Замаровський у книзі “Рекорди і міфи стародавніх Олімпіад” зазначає, що до наших часів дійшло всього три спортивні абсолютні результати. Два належать відомому атлету, про якого на постаменті статуї в Дельфах написано “На п’ятдесят п’ять стоп у довжину стрибнув Фаїлл, і в диску йому ж не вистачило до сотні всього п’яти”. Про третій результат повідомляється в “Переліку Олімпійських переможців”, написаному Юлієм Африканом у III столітті до н.е. Він належить спартанському атлету Хіоніду, триразовому переможцю у “простому” та “подвійному” бігу на 29-х та 31-х Олімпійських іграх (664-656 р.р. до н.е.). На пам’ятному постаменті цього атлета було написано, що він міг стрибнути у довжину на 50 стоп. У перерахунку на нашу міру довжини виходить, що Фаїлл стрибав на 16.28 м, а Хіонід – на 15.39 м, диск Фаїлла метав на 28.2 м.

Стрибки Фаїлла і Хіоніда вдвічі вищі за сучасний світовий рекорд (8.9 м) і перевищують людські можливості. Тому, мабуть, мова йшла про потрійний стрибок або суму деяких спроб. На жаль достоменно не відомо про кількість спроб на античних іграх.

Результати метання Фаїлла, навпаки, порівняно з результатами сьогодення, дуже скромні. Але, зважаючи на те що греки пишалися своїм атлетом, можна припустити, що його диск був значно важчий за сучасний.

До нашого часу дійшли відомості про те, що п’ятиборець Флегій перекинув диск через річку Алфей, тобто на відстань близько 60 м. Навіть з масою сучасного диска володар таких результатів був би одним із найсильніших у світі.

236 слів

Зародившись на основі трудової діяльності багато тисячоліть тому, спорт пройшов тривалий шлях історичного розвитку. Різні цивілізації по-різному ставились до спорту. Але ідеал гармонійно розвиненої особистості існував в уявленні багатьох поколінь. Значного розвитку спорт досяг у Стародавній Греції. Після епохи середньовіччя, яка затримала розвиток фізичного виховання,

спорт почав розвиватись в англосаксонських країнах, поступово поширюючись і в інших державах.

Спорт сприяє досягненню фізичної та духовної досконалості людини, формуванню в неї патріотичних почуттів, зміцненню та розширенню міждержавних зв'язків. І не дивно, що кожне суспільство прагне мати здорову націю, здатну виконувати найрізноманітніші обов'язки протягом тривалого життя. Водночас, різнобічний розвиток необхідний кожній особистості: чим ширші інтереси, знання та вміння людини, тим швидше вона може досягти бажаної мети, тим цікавішим стає її життя.

118 слів

Перші кроки у світ спортивної гімнастики Віктор зробив ще у школі. У Київському технікумі фізичної культури став майстром спорту. Війна у 1941 році покликала його на фронт. Поранений він потрапив у полон, а потім – до фашистського табору на березі Північного моря. У 1945 році полонених заштовхали у трюм баржі і повезли топити. Та сталося диво – полонених врятував англійський сторожовий катер. Так Віктору вдалося вижити і повернутись у рідний Маріуполь.

Як і всі, він працював на відбудові заводу “Азовсталь”, а ввечері разом із товаришами йшов у незатишний холодний спортивний зал.

Титанічна праця, велике бажання, мета, яку хлопець поставив перед собою ще у дитинстві, привели до перемоги.

У 31 рік Віктор Чукарін виборов заповітну олімпійську медаль у Гельсінкі (1952). Два роки поспіль перемагав на чемпіонаті світу у Римі. Ще через два роки Ігри Олімпіади у Мельбурні подарували чергову перемогу.

Віктор Чукарін, людина-легенда, чий непростий життєвий та спортивний шлях – приклад мужності, героїзму та відданості улюбленому виду спорту.

152 слова

У книзі “Рекорди і міфи стародавніх Олімпіад” словацький популяризатор давнини Войцех Замаровський розповідає, що ар-

госький бігун Агій переміг у «довгому» бігу на 113-х Олімпійських іграх (328 р. до н.е.). Щоб поділитись своєю радістю із земляками і повідомити їм про те, що вперше за 200 років їхнє місто прославилось отриманням олімпійського вінка, спортсмен подолав дистанцію близько 110 км за 9 годин.

Афінський гонець Філліпід у 490 р. до н.е. був посланий із Афін до Спарти з проханням про допомогу у війні проти персів. Відстань між цими містами становила 230 км. Філліпід подолав її за 20 годин.

Не важко підрахувати, що Агій біг із швидкістю 12.2 км/год., Філліпід – зі швидкістю 11.5 км/год. Варто відмітити, що кращі сучасні марафонці пробігають за годину близько 20 км. Водночас, можна зауважити: сучасна марафонська дистанція значно коротша і позбавлена тих природних перешкод, які поставали перед античними бігунами.

140 слів

Правила античних змагань з бігу були найпростіші. Учасники мали починати забіг за сигналом і бігти від старту до фінішу по певній доріжці. Різниця у довжині доріжок не враховувалась. Час бігу не фіксувався. Головним було – прибігти першим. Якщо чисельність бігунів перевищувала кількість доріжок, проводилось декілька забігів. В останньому забігу змагались переможці попередніх забігів. Бігали завжди оголеними та босими. Доріжки ретельно готувались, посипались тонким шаром піску.

64 слова

Словацький популяризатор давнини Войцех Замаровський у книзі “Рекорди і міфи стародавніх Олімпіад” згадує старогрецького бігуна Полімнестора з Мілета – переможця з бігу на один стадій серед юнаків на 46-х Олімпійських іграх (596 р. до н.е.). Розповідають, буцім, коли він був пастухом, одного разу наздогнав зайця. Це побачив його хазяїн і на свої кошти відправив його в Олімпію. Швидкість бігу зайця становить близько 14 м/сек. Якщо припустити, що Полімнестор біг за зайцем хоча б 50 м, то він мав би витрати на біг приблизно 3.7 сек. Якщо ти підрахуєш, то побачиш,

що нашу 100-метровку він мав подолати за 7.5 сек., що набагато швидше сучасних спринтерів.

103 слова

У 1919 році одному з директорів і ініціаторів велосипедної гонки “Тур де Франс” Анрі Дегранджу прийшла думка, що непогано було б придумати для лідера в загальному заліку щось, що давало б йому можливість виділятися із загальної маси учасників. Сторінки газети “Авто”, яку видавав Деграндж, мали жовтий колір. “А чому б лідеру не їхати у жовтому?” – запитав себе журналіст і попросив відразу знайти жовту майку...

Першим спортсменом, який отримав право проїхати етап у жовтій майці, став француз Ежен Кристоф. Він не зміг зберегти за собою лідерство до фінішу багатоденки, але почесну нагороду зберігав усе життя. І багато-багато років по тому жителі міста Кламара могли бачити незвичайну картину: 80-літній чоловік відправлявся на щоденну велопрогулянку, на ньому завжди була майка жовтого кольору з написом “Тур де Франс - 1919”. Не дивлячись на те що Кристофу йшов дев'ятий десяток років, колишній гонщик кожного ранку долав 40 км. Він вважав, що не гоже втрачати спортивну форму, нехай вона і далека від тієї, яка була 18 липня 1919 року.

164 слова

СЦЕНАРІЇ ІНТЕГРОВАНИХ УРОКІВ

Интегрированный урок, посвященный олимпийским играм

Киселева Г. А. и Максименко З.Б.

Русский язык: «Употребление и произношение в речи различных частей речи».

Физическая культура: «Олимпийские виды спорта».

- Цели:**
1. Развивать грамматические, орфографические и речевые компетентности учащихся.
 2. Ознакомить с историей Олимпийских игр.
 3. Содействовать развитию физических качеств.
 4. Формировать интерес к физической культуре и русскому языку.

Построение (3 команды), приветствие, сообщение содержания урока (в спортивном зале)

Учитель физкультуры: Привет всем, кто любит спорт! В этот зимний день накануне открытия зимних Олимпийских игр мы проводим необычный урок: урок физической культуры и русского языка.

Учитель русского языка: За окном XXI век – век новых технологий, век компьютеров и умных машин. Современный человек должен соответствовать этому времени: быть не только развитым физически, но и духовно, интеллектуально: быть высокообразованным, грамотно писать и говорить. Сегодня на уроке мы выясним, насколько вы, ученики 6-го класса, соответствуете этому времени.

Историческая справка: (Выступление группы подготовленных учащихся)

Ученик 1. Более двух с половиной тысяч лет назад близ селения Олимпия на полуострове Пелопоннес сошлись на арену

первые атлеты. Сошлись не для битвы, а для того, чтобы показать свою силу, ловкость и честность.

Ученик 2. На родине в честь победителей возводились статуи, им пелись гимны, посвящались стихи. По всей территории Греции прекращались войны и раздоры, воцарялись мир и спокойствие.

Ученик 3. Игры проводились на протяжении более тысячи лет. Но в 394 году римский император Феодосий I запретил Олимпийские игры, и гордый огонь Олимпии погас более чем на полторы тысячи лет.

Ученик 4. В 1894 году по инициативе выдающегося французского общественного деятеля Пьера де Кубертена олимпийское движение возобновилось. С тех пор каждые четыре года проводятся зимние и летние Олимпийские игры.

Ученик 5. В 2014 году гостей со всего света будет встречать российский Сочи.

Приветствие команд:

Первая: Кто со спортом с детства дружен,
Тот здоров и весел каждый день.
Если спорт как воздух нужен,
Заниматься никогда не лень.

Вторая: Спорт отлично развивает,
Закаляет тело, крепит дух.
И учиться помогает,
Спорт – надёжный, верный друг!

Третья: Пусть нам спорта мгновенья
Дарят радость движенья,
И душе вдохновенье
Пусть всегда дарит спорт!

Станция «Спортивная». **Задание 1.** Класс выполняет общеобразовательные упражнения в музыкальном сопровождении.

Станция «Лингвистическая». **Задание:** списать слова, вставить пропущенные буквы.

Вырва..ся (в)перёд, с..ртивные сос..зания, побить р..корды, ср..внять сч..т, сохр..нить тр..фей, пор..зить в..рота, вз...йти на

высшую ступень поч..та, посв..щается ..лимпийскому дв..жению.

Станция «Спортивная». Задание 2. Эстафета с элементами баскетбола.

Станция «Синтаксический барьер». Задание: списать, расставить знаки препинания, графически объяснить их постановку.

- Пять переплетённых колец голубого красного чёрного жёлтого и зелёного цветов символизируют пять континентов объединённых в олимпийское движение.

Станция «Спортивная». Задание 3. Выполнение гимнастических упражнений: мостик, стойка на лопатках, кувырок вперёд.

Станция «Фразеологический барьер». Задание: Нашим девизом может стать предложение:

Если ты повесил нос, то заруби себе на носу: хоть кровь из носу, выше нос!

Это предложение состоит из фразеологизмов. Напишите, как вы их понимаете.

Станция «Спортивная». Задание 4. Серийное выполнение прыжка в длину с места.

Станция «Грамматический барьер». Задание: Запишите имена существительные, данные в скобках, в соответствующей форме падежа:

- За год спортсменов снашивает несколько пар (кеды, носки).
- В рацион спортсмена должно входить много (апельсины, помидоры, баклажаны, яблоки).
- Тренер(ы,а) заключили со спортсменами договор(а,ы).

Станция «Спортивная». Задание 5. Эстафета с передачей эстафетной палочки.

Станция «Орфографический барьер». Задание: Выберите нужную форму:

- У гребцов кровав(е,и)ли руки.
- Раны кровав(е,и)ли.
- Боксёр, обессил(е, и)вший в схватке, упал на ринге.
- Кожа шершавее(е, и)т от мороза почти у любой лыжницы.
- Холодный ветер шершав(е, и)т лицо.

Станция «Спортивная». Задание 6. Соревнования по броскам

баскетбольного мяча в корзину от плеча одной рукой (до десяти попаданий).

Станция «Речевой барьер». Задание: Найдите и исправьте речевые ошибки:

1. К соревнованиям нужно относиться более серьёзнее.
2. Наша цель – показать наиболее лучшие выступления фигуристов.
3. Лыжник Петров достиг финиша более раньше, чем другие.
4. Сейчас мы обсудим матч более подробнее.

Станция «Спортивная». Задание 7. Конкурс акробатических пирамид.

Станция «Контрольный барьер». Задание: Вставьте пропущенные буквы, расставьте недостающие знаки препинания.

Оценоч..ная к..миссия Международного о..мпийского к..митета пр..летит в Сочи 19 февраля 2014 года. Её прим..т новый междуна..народный аэр..вокзал в Адлере. Начальник строительства ра..казал К февралю буд..т готов терминал и пр..вокзальная площадь.

Журналистам показали посадоч..ную пол..су, которая будет удлине..а поч..ти до четырёх километров.

Построение, подведение итогов урока, вручение призов.

Інтегрований урок геометрії та зарубіжної літератури

Мета уроку: виховання в учнів розуміння того, що олімпізм – це життєва філософія, що звеличує та об'єднує в гармонійне ціле якості тіла, волі та розуму.

Учень 1. Обрати дату проведення перших Олімпійських ігор 776 р. до н.е. переконав усіх давньогрецький математик та філософ Гіпій, який жив у V ст. до н.е. Він прочитав на мармуровій дошці ім'я першого олімпійського чемпіона. Це був звичайний кухар Коройб – переможець змагань з бігу.

Учень 2. Сам Піфагор брав участь у кулачному бою на 58-й Олімпіаді, яка проходила в 548 році до н.е. Переказують, що через

малий зріст Піфагора судді не хотіли допускати його до змагань.

Учень 3. Можливо, – заперечив Піфагор, – мій вигляд і не викликає у вас довір'я, але я буду наносити удари з такою математичною точністю, що супернику стане жарко.

Учень 1. І він дотримав свого слова – став чемпіоном з цього виду спорту й утримував цей титул ще на кількох Олімпіадах.

Учитель: Однак через певні причини на довгі століття Олімпійські ігри були припинені і відродились тільки у 1896 р. Ініціатором відродження сучасних Олімпійських ігор є французький громадський діяч, педагог, історик П'єр де Кубертен. Гуманістичні ідеали Олімпізму він висловив у віршованій формі у поетичному творі «Ода спорту».

Учитель: Використовуючи основні положення «Оди спорту», пропонуємо провести міні-олімпійські ігри (основні предмети: геометрія, зарубіжна література).

Перший етап: «Ти – вірний, незмінний супутник життя. Нашому духу і тілу щедро даруєш радість буття».

Учитель: Дайте відповіді на запитання:

1. Чи є «лицар» і «рицар» однаковими поняттями ?
2. Як відбувається посвята у лицарі ?
3. Які головні положення кодексу лицарської честі ?

Другий етап: «Ти – безсмертний. Ти живеш і сьогодні, після краху загублених у віках Олімпіад».

Учитель: Теорема Піфагора має багату історію. За вісім століть до нашої ери вона була відома індійцям під назвою «правила вірьовки». Розкажіть суть правила та продемонструйте його.

*За першу правильну відповідь надається 2 бали,
за доповнення – 1 бал.*

Правильна відповідь: На мотузці відкладають дванадцять рівних відрізків. Два кінці закріплюють в одній точці. Після цього будують трикутник зі сторонами 3:4:5. Це прямокутний трикутник.

Третій етап: «Ти – урочистий провісник весни людства. Весни, коли зароджувалось захоплення від гармонії розуму й сили».

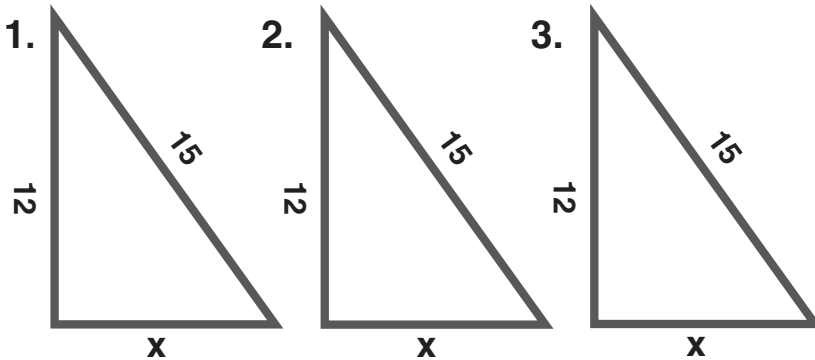
Учитель: Дайте відповіді на запитання:

1. Як здобувалась освіта в середньовічних університетах ?
2. Хто такі ваганти ?

Четвертий етап: «Ти як естафету передаєш нам цей спадок нащадків. Проходять віки. Життя торжествує».

Учитель: Знайдіть невідомий елемент у прямокутних трикутниках, зображених на малюнках.

*За першу правильну відповідь надається 2 бали,
за доповнення – 1 бал.*

Правильна відповідь: Єгипетські трикутники:

1. $c = 15$, $a = 12$, $x = 9$
2. $a = 33$, $b = 44$, $x = 55$
3. $c = 25$, $b = 15$, $x = 20$

П'ятий етап: «Ти допомагаєш знаходити пропорції найдосконалішого витвору природи – людини, яка торжествує в перемозі й засмучена в поразці».

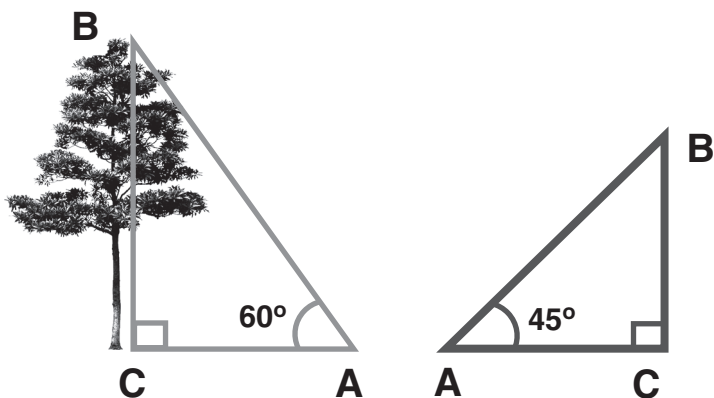
Учитель: Дайте відповіді на запитання:

1. Що таке «шекспірівські» питання ?
2. Гамлет – нерішучий месник чи борець за справедливість ?

Шостий етап: «Ти майстер гармонії...»

Учитель:

1. Знайдіть висоту сосни, якщо $AC = 8$ см

2. Знайдіть довжину похилого жолоба на будівельному майданчику, який утворює з горизонтом кут 45° , а відстань між основою жолоба й основою будівлі 10 м

Учитель: На завершення уроку запам'ятаємо вірші Піфагора, які мають багато спільного з «Одою спорту» Кубертена:

«Роби лиш те, що в майбутньому не засмутить тебе.

Не роби ніколи того, що не знаєш. Але вчись усьому, що потрібно знати, і тоді будеш вести спокійне життя.

Не нехтуй здоров'ям свого тіла. Давай йому вчасно їжу і пиття, і вправи, яких воно потребує.

Привчайся жити просто.

Не заплющуй очей, коли хочеш спати, не розглянувши усіх своїх вчинків у минулий день».

Учитель: А тепер визначимо переможців.

За за I місце нагороджується _____,

за II місце _____,

за III місце _____

Інтегрований урок української мови та олімпійської освіти «Історія естафети олімпійського вогню»

Мета уроку:

- Формування зацікавленості учнів у заняттях фізичними вправами та стійкого інтересу до олімпійського руху – провідника миру, духовності, єдності;
- Формування мовної культури;
- Повторення мовних понять на основі матеріалів про олімпійський рух.

Учитель 1: ОЛІМПІАДА! Коли вимовляєш це слово, серце наповнюється почуттям свята. Це і є свято. Тисячі спортсменів і мільярди вболювальників спостерігають за невеликою ділянкою землі, в якій фокусується енергетика, котра йде з усіх куточків планети. Спорт на цьому святі – головний персонаж.

Олімпійські чемпіони стають легендами ще за життя, їхні рекорди підкреслюють не тільки фізичні досягнення, а й високі душевні якості. Саме про високі прагнення особистості спортсмена нагадують нам основні символи олімпійського руху. Ось уже друге століття Олімпійські ігри вражають нашу уяву рекордами і, здавалося б, безмежними можливостями людини. Із місцевої традиції одного народу Ігри стали панконтинентальним святом спорту. І навіть символом сили волі і прагнення до перемоги. У той самий час існує своя олімпійська символіка, переповнена сакральних смислів і овіяна легендами.

Деякі із цих символів сягають своїм корінням в історію Стародавньої Греції, інші пов'язані уже з олімпійською традицією нового часу.

Згадаймо олімпійську символіку.

- *Слайд із зображенням олімпійських символів (олімпійські кільця, олімпійський прапор, олімпійська емблема, олімпійське гасло, олімпійський вогонь,*

*естафета олімпійського вогню, олімпійський гімн,
олімпійська клятва) •*

Учитель 2: Ідея олімпійського вогню на сучасних Іграх, як і багато інших ідей, належить П'єру де Кубертену. Факел, запалений від променів сонця в Олімпії за допомогою увігнутого дзеркала, день і ніч несуть факелоносці.

• *Слайд з портретом П'єра де Кубертена* •

Час естафети розраховують так, щоб останній ученик доставив факел на стадіон міста-господаря Олімпіади під час церемонії відкриття. Від олімпійського факела в спеціальній чаші запалюють олімпійський вогонь, який продовжує горіти аж до закриття Олімпіади.

Учитель 1: На минулому уроці ми познайомилися з «Одою спорту», яку створив ініціатор відродження сучасних Олімпійських ігор П'єр де Кубертен. Перевіримо домашнє завдання. Якими іменниками автор характеризує спорт?

О спорт – ти ...

Іменники:

Насолода, супутник життя, провісник весни, будівничий, майстер гармонії, зодчий, рух, справедливість, виклик, благородство, радість, тріумф, плідність, прогрес, мир, згода, джерело, змагання.

Учитель 1: Якими іменниками автор характеризує спорт?

Прикметники:

Безсмертний, безсторонній, бездоганний.

Учитель 1: Якими дієсловами автор користується для визначення тих дій, на які здатний спорт?

Дієслова:

Даруєш, живеш, передаєш, допомагаєш, робиш, довів, вказуєш, вимагаєш, визначаєш, нагороджуєш, проголошуєш, будуєш, влаштуєш, розпалюєш, надихаєш, лікуєш, радиш, змушуєш, розсовуєш, прояснюєш, виліковуєш, запитуєш, стверджуєш, переконуєш, наказуєш, закликаєш, сприяєш, пропонуєш, стримуєш, вчиш, переконуєш, зближуєш, збираєш.

Учні зачитують свої відповіді і звіряють із поданими на слайді

Учитель 2: Найпопулярнішим і, мабуть, найдревнішим олімпійським символом є олімпійський вогонь. Віддаючи шану Зевсу та іншим богам, стародавні греки запалювали на олтарях Олімпії священний вогонь, його світло символізувало одночасно і жертву, і божественну справедливість суддівства, і присутність на Іграх самих богів.

Світло цього священного полум'я, його сяйво надихало атлетів на подвиги, а художників і поетів – на створення шедеврів, це був і найсприятливіший знак для укладання вдалих угод і прийняття важливих рішень.

Походження олімпійського вогню пов'язують із легендами про античного героя Прометея. Може хтось нагадає нам цю легенду?

Учень: Згідно з легендою, Прометей викрав вогонь з Олімпу, приніс його, схованого в очеретині людям, і навчив їх користуватися ним.

Історія свідчить про те, що в деяких містах Еллади існував культ Прометея, на його честь проводились «прометеї» – змагання бігунів з палаючими смолоскипами.

Учитель 2: Так мужність легендарного героя і торжество справедливості втілилися в образі смолоскипа, який символізує прагнення до високої мети у боротьбі за справедливість, і породили у людей традицію освячувати Ігри вогнем.

У всіх видах факельних змагань були дві обов'язкові умови для перемоги: швидкість і бездоганна узгодженість у діях учасників команди. Саме ці якості стануть і для нас визначальними. Адже знання і вміння – це основа усіх змагань. Одже, розпочинаємо!

Учитель 1: Починаємо змагання «Мовні прометеї». Дайте відповіді на запитання:

- Що означає вислів “прометеїв вогонь”?
- (прагнення до високої мети, до боротьби зі злом, самопожертву заради інших)
- Що таке «стале словосполучення»?
- Як пишуться присвійні прикметники у фразеологізмах, утворених від власних назв?
- Який розділ мовознавства вивчає фразеологізми?

Учитель 2: Ритуальна передача вогню вважалася надзвичайно почесною для того, хто його ніс. Отримати смолоскип – символ знань – надзвичайно почесно у нашій сьгоднішній естафеті. Їх кількість визначатиме переможців в особистих досягненнях і у командному заліку.

- На слайді види олімпійських смолоскипів •

Учитель 1: Якщо головний герой естафети – бігун, то її головний атрибут – факел з олімпійським вогнем. Ви зараз можете побачити, що всі смолоскипи відрізняються один від іншого: факел Ігор 1960 р. нагадує короткий римський меч, що був виготовлений у вигляді пучка тростини, а факел мюнхенської Олімпіади схожий на шпагу. Але, мабуть, ближче за всіх нашій уяві смолоскип, яким користувалися давні греки – монреальський: чорна горілка на кінці довгої металевої трубки має вигляд жмутка просмоленого клоччя на тонькому деревку. Більш детально зупинимося на пекінському факелі, який висвітлює як китайські традиції і звичаї так і найновіші наукові винаходи.

Пекінський смолоскип виготовлено з легкого алюмінію. Важить він 985г, має форму вигнутого сувою, кінець якого нагадує завиток у вигляді хмарки, що отримав назву «щаслива хмаринка».

Чому хмаринка?

Учень: У китайському мистецтві хмара – дуже древня декоративна прикраса, яка символізує початок гармонійного існування для всіх.

Чому у вигляді сувою паперу?

Учень: Перший папір винайшли в Китаї у 2 ст. А книги, зберігалися у сувоях, які намотували на палиці.

Чому смолоскип червоного кольору?

Учень: Червоний лак винайшли у Китаї. Він захищав предмети від води, подряпин, зношування.

- На слайді смолоскип зимових Ігор у Ванкувері •

Учитель 2: Кожного разу під час підготовки факельних естафет розробка носія вогню виявлялась зовсім непростю справою, адже крім оригінальної форми, яка відповідає олімпійській символіці, перед факелом ставилися жорсткі технічні вимоги:

1. Час горіння достатній, щоб бігун міг здолати дистанцію не менше 1 км.
2. Полум'я повинне бути добре видимим і не гаснути навіть при сильній зливі чи сильному вітрі.
3. Безпека.
4. Простота у виготовленні й експлуатації.

Якщо пригадати факел Ігор XXII Олімпіади 1980 р. у Москві, то його особливість була у тому, що він був негазовим, а піротехнічним, тому і палав яскравим полум'ям, за яким стелився шлейф іскор, це було незабутнє видовище, але дуже небезпечно. Олімпійський чемпіон баскетболіст Сергій Белов згадував, як він під час бігу обпалював руки. Є в олімпійського факела і побратими по професії – зберігачі вогню. Перше місце серед них займають, так звані, лампи запасного вогню. Під час доставки олімпійського вогню із Греції в далекий Мельбурн використовували звичайні шахтарські лампи, на сьогодні сконструйовано особливі портативні лампи, котрі повинні забезпечити безпеку олімпійському вогню протягом всієї естафети.

Учитель 2: Можливо хтось із вас знає про особливості олімпійського смолоскипа, що використовувався в естафеті олімпійського вогню на XXI зимових Олімпійських іграх у Ванкувері?

Учень: На відміну від традиційної форми олімпійського смолоскипу, організатори зимових Олімпійських ігор 2010 року у місті Ванкувер (Канада) спільно з аерокосмічною корпорацією Bombardier створили принципово новий тип смолоскипа, який виштовхує полум'я у вигляді прапора, застосувавши при цьому багато нових рішень та технологій.

Учитель 1: Хореографічна постановка святкової церемонії запалення вогню відтворює обряд Стародавньої Греції, згідно з яким олімпійський вогонь приймає так звана Верховна жриця. Вона виходить із руїн храму Гери, розташованого серед археологічного комплексу давньої Олімпії, в оточенні 24 жриць і одного хлопчика.

Так само, як і тисячі років тому, вона у молитвах богам Апполону і Зевсу просить послати на Землю священний олімпійський вогонь. У цих молитвах є такі слова:

«Хай настане священна тиша,

Хай замовкнуть небо, земля, море, вітри,
Хай замовкнуть гори і крики птахів,
Бо нас буде супроводжувати Фівос – бог,
Який приносить вогонь».

Апполон – бог сонця і світла зішли нам своє проміння і запали священний факел для гостинного міста (_____), а ти, Зевсе, дай мир усім народам на Землі й увінчай переможців священного змагання».

Після звернення до богів Верховна жриця підносить готовий для запалювання факел до параболічного дзеркала, встановленого на олтарі давньогрецького храму Гери. І через деякий час урочистого очікування від сонячних променів народжується олімпійський вогонь.

Втім історія олімпійського руху знає і винятки з традиції. Так, організатори зимових Ігор 1952 р. запалили вогонь у каміні у будинку-музеї піонера норвезького лижного спорту Сандре Норгеїма; у тому самому році вогонь Ігор XV Олімпіади в Гельсінкі був з'єднаний з полум'ям, запаленим від полярного сонця.

- Слайд «олімпійський смолоскип» з написом
«Олімпійський вогонь – символ свободи і благородного духу
змагань, посланець миру для всієї світової спільноти,
синонім високих ідеалів і духовності» ●

Учитель 2: Чи зає хто з вас, як олімпійський вогонь потрапляє до головної чаші олімпійського стадіону?

Учень: Вогонь проходить свій шлях від Олімпії до міста, в якому відбудуться Олімпійські ігри, за допомогою смолоскипової естафети та закінчує подорож у великій чаші олімпійського стадіону. Запалений смолоскип несуть від країни до країни. Коли він переходить від бігуна до бігуна, то ніби передається почуття миру і дружби.

- Слайд «Вперше олімпійський вогонь спалахнув на амстердамському стадіоні у день відкриття Ігор 1928 року. Проте знавці олімпійського руху не знаходять підтвердження тому, що цей вогонь був доставлений, як диктує традиція, естафетою з Олімпії. Початок смолоскиповим естафетам, що доставляють священний олімпійський вогонь з Олімпії до міста проведення Ігор Олімпіад, було покладено на Іграх XI

Олімпіади 1936 р. у Берліні. Відтоді церемонії відкриття Ігор збагатилися хвилюючим видовищем – запаленням вогню на головному олімпійському стадіоні від смолоскипа, що був пронесений естафетою» •

Учитель 2: Уважно прочитайте текст. Визначте прикметники, їхні відмінки. А тепер перевіримо ваші знання.

Учень: олімпійський вогонь – відносний, Н. в.;
на амстердамському стадіоні – відносний, М. в.
олімпійського руху – відносний, Р. в.
смолоскиповим естафетам – відносний, Д. в.
священний вогонь – якісний, З. в.
літніх Олімпійських ігор – відносний, Р. в.
на головному стадіоні – якісний, М. в.

• Слайд із правильними відповідями •

Учитель 1: 1936 р. на олімпійський стадіон Берліна вогонь було доставлено з Олімпії. Під час своєї мандрівки з Греції його несли майже 3 000 бігунів, які перетнули сім країн та подолали 3 075 км за 11 днів і 12 ночей. Першим сучасним спортсменом, який розпочав естафету з Олімпії 1936 р. був Константинос Кондиліс, а 1 серпня 1936 р. німецький спортсмен Фріц Шильген запалив великий олімпійський вогонь у присутності 11 000 глядачів та 4000 спортсменів із 51 країни. Олімпійська естафета дала життя новому символу та новій олімпійській церемонії.

Учитель 2.: Доберіть художні означення до словосполучення «олімпійський вогонь»

Відповіді учнів:

Учитель 1: Давайте згадаємо, якими шляхами мандрував олімпійський вогонь, щоб потрапити на головну арену Олімпійських ігор:

1960 р. Ігри XV Олімпіади, Рим – перша телетрансляція естафети олімпійського вогню.

1968 р. Ігри XIX Олімпіади, Мехіко – факел повторив маршрут Христофора Колумба, а спортсменка Енрікета Басило стала першою жінкою, яка запалила олімпійський вогонь у чаші стадіону.

1976 р. Ігри XXI Олімпіади, Монреаль – смолоскипова естафета побувала у космосі, бо за допомогою лазера через супутник

із Олімпії на Американський континент було передано імпульс електромагнітної енергії, який запалив олімпійський вогонь.

1992 р. Ігри XXV Олімпіади, Барселона – олімпійський вогонь було запалено влучним пострілом із лука палаючою стрілою олімпійського чемпіона Антоніо Реболло.

2000 р. Ігри XXVII Олімпіади, Сідней – вперше олімпійський вогонь було доставлено під водою. Відомий австралійський біолог Венді Дункан несла олімпійський смолоскип по дну океана в районі Великого Бар'єрного рифа біля берегів Австралії.

2004 р. Ігри XXVIII Олімпіади, Афіни – олімпійська естафета здійснила навколосвітню подорож, яка тривала 78 діб під девізом «Передаючи вогонь, об'єднуємо континенти». З 600 учасників естафети подолали 78 000 км.

2008 р., Ігри XXIX Олімпіади, Пекін – естафета вогню була найдовшою в історії – понад 130 000 км. Вогонь побував на висоті 8 844 км над рівнем моря на найвищій точці Землі – горі Джомолунгма (Еверест).

Учитель 2: Згадаємо девіз Ігор XXIX Олімпіади.

Учень: «Один світ – одна мрія»

Учитель 2: Кожні Олімпійські ігри мають свій талісман. Талісманами Пекінської олімпіади були п'ять ляльок, які гостинно зустрічали учасників Ігор. Давайте зробимо синтаксичний розбір речень: «Один світ – одна мрія» та «Ласкаво просимо до Пекіна!»

Відповіді учнів:

- Слайд із текстом, що зачитує учитель 1 •

Учитель 1: Олімпійський вогонь пронесли через 113 китайських міст і 22 зарубіжних. Це найдовший маршрут в історії Олімпійських ігор, в якому задіяли найбільшу кількість людей. Естафета олімпійського вогню "Подорож гармонії" тривала 130 днів, упродовж яких олімпійський вогонь пройшов відстань 137 тисяч кілометрів, через п'ять континентів та 26 країн. 25 березня 2008 року олімпійський вогонь запалав у Греції і розпочав свій шлях до столиці Ігор.

Учитель 2: Уважно придивіться до тексту. Знайдіть числівники. Розбираємо кожний числівник за розрядами і групами.

Відповіді учнів:

Учитель 1: Вперше в історії українського спорту олімпійська команда України має свій талісман – пару симпатичних лелеченят. За давнім повір'ям вони приносять щастя та удачу.

Учитель 2: Виконайте завдання:

1. Визначіть відміну слова «лелеченята».
2. Доберіть синоніми.
3. Доберіть спільнокореневі слова. Чим вони відрізняються?

Які розділи науки про мову їх вивчають?

Учитель 1: А тепер підведемо підсумки нашої сьогоднішньої естафети.

Учитель 2: Чемпіоном визнано _____.

Призерами стали _____.

За визначенням Олімпійської Хартії, олімпізм – життєва філософія, що звеличує та об'єднує в гармонійне ціле якості тіла, волі та розуму. Поєднуючи спорт з культурою та освітою, олімпізм прагне створити такий спосіб життя, який базувався б на radoщах, здобутих через зусилля, освітніх цінностях доброго прикладу та повазі універсальних етичних принципів.

Учитель 1: Живіть і творіть за цією філософією. Нехай щастить вам у всіх ваших починаннях!

Інтегрований урок української та грецької мов

ТЕМА УРОКУ

«ЗАМІТКА У ГАЗЕТУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ»

Мета уроку: повторити особливості публіцистичного стилю мовлення, газетної замітки як жанру, на основі здобутих учнями текстологічних знань; формувати загальні текстотворчі вміння; уточнювати і збагачувати словниковий запас учнів, розвивати культуру усного і письмового мовлення. Виховувати учнів на гуманістичних цінностях олімпійського руху.

Учитель: (Вступне слово з елементами бесіди).

Сьогодні ми проводимо незвичайний урок: це одночасно урок української та грецької мов.

Давайте згадаємо, що таке мова?

Яку роль відіграє мова в житті суспільства?

Чи залежить значення мови для суспільства від того, яка мова – українська, грецька, англійська чи російська?

Висновок: *Не важливо, якою мовою спілується людина, а важливо, що хоче сказати вона людям.*

Ви визначили, що одна із функцій мови – об'єднання людей в одну спільноту. Та виявляється, що об'єднувати може і спорт. Колись давно у колісці Європейської цивілізації Греції виникло унікальне суспільне явище – Олімпійські ігри. Ідеї, покладені у основу цього явища, виявилися настільки значущими для суспільства, такими потужними, що не тільки об'єднали навколо себе греків, а й сусідні народи, а з часом – і увесь світ.

Саме про олімпійський рух двома мовами поговоримо ми сьогодні. Грецька мова допоможе нам відчувати дух древньої Еллади, краще зрозуміти учасників Олімпійських ігор та сам процес їх проведення.

Сьогодні другий урок за **темою «Замітка у газету інформаційного характеру»**. На ньому ви захистите проекти, над якими працювали цілий місяць.

Згадаємо завдання.

Україна подала заявку на те, щоб приймати чергові Олімпійські ігри 2030 року і виграла. Мас-медіа починають масовану інформаційну кампанію для населення. Виникнення Олімпійських ігор. Історія олімпійського руху. Персоналії. Обговорюється питання, яким буде талісман майбутніх Олімпійських ігор. Крім того, популяризується грецька мова в Україні. Сторінки газет рясніють грецькими словами, фразами, цілими текстами.

Необхідно створити проект газети (Обов'язкова умова – одна із статей пишеться і захищається грецькою мовою).

Сьогодні команди представлять результати своєї роботи. Оцінювати їх буде високоповажне журі у складі найкращих знавців

олімпійського руху – наших гостей – та нас – учителів української та грецької мов. У кожного із членів журі один голос – один лавровий листочок. Хто збере більше лаврових листочків – той переможець. Будуть визначені і переможці в індивідуальному заліку:

- Автор найцікавішої статті
 - Автор найдотепнішої статті
 - Автор кращої статті про проект олімпійського талісмана
- Обов'язкова інформація для презентації:

1. Назва газети
2. Девіз газети
3. Головний редактор
4. Заступник головного редактора
5. Коректор
6. Технічна підтримка
7. Авторський колектив
8. Презентація змісту статей (у тому числі і грецькою мовою)

II. Презентація і захист макету газети першою командою.

III. Змагання між командами. Вікторина «Знавець історії

Олімпійських ігор»

1. В якій країні було започатковано Олімпійські ігри?
 - а) Франція;
 - б) Індія;
 - в) Єгипет;
 - г) Греція.
2. Олімпійські ігри Стародавньої Греції проводилися:
 - а) в Афінах;
 - б) у Спарті;
 - в) в Олімпії
 - г) на горі Олімп
3. Чим нагороджували переможців Олімпійських ігор у Стародавній Греції?
 - а) золотою прикрасою з зображенням Зевса;
 - б) золотою медаллю;
 - в) вінком з гілок оливи;
 - г) вінком з гілок лавра.
4. Засновником сучасного олімпійського руху є:
 - а) П'єр де Кубертен;
 - б) Джордж Вашингтон;
 - в) Ейвері Брендедж;
 - г) Анрі де Байє Латур.
5. Хто сьогодні очолює Міжнародний олімпійський комітет?
 - а) Жак Рогге;
 - б) Барон П'єр де Кубертен;

- б) Маркіз Хуан
Антоніо Самаранч;
- г) Князь Альберт
Гримальді.
7. Олімпійський чемпіон - це:
- а) людина, яка виборола
будь-яку медаль в
олімпійських змаганнях;
- в) людина, яка посіла перше
місце на Олімпійських
іграх
- б) людина, на честь якої
виконується гімн,
піднімається олімпійський
прапор,
- г) спортсмен, якого визнано
найспритнішим атлетом
Олімпійських ігор
8. Який предмет використовують у олімпійській естафеті під час передачі вогню:
- а) чашу;
- в) олімпійський кубок;
- б) смолоскип;
- г) естафетну паличку.
9. Хто з українських спортсменів виборов найбільшу кількість олімпійських медалей?
- а) Борис Шахлін;
- в) Яна Клочкова;
- б) Лариса Латиніна;
- г) Сергій Бубка.
10. У якому виді спорту на Олімпійських іграх змагаються лише жінки?
- а) гімнастика спортивна;
- в) акробатика;
- б) синхронне плавання;
- г) стрибки у воду.
11. Скільки гравців від однієї команди перебувають на футбольному полі під час змагань?
- а) 6,
- в) 11;
- б) 8;
- г) 20

IV. Презентація і захист макета газети другою командою.

V. Змагання між командами. Інтелектуальна естафета, що перевіряє засвоєння учнями грецької лексики за темою «Спорт»

Звучить гімн олімпійців грецькою й українською мовами

VI. Підведення підсумків. Рефлексія.

РОЗДІЛ 6.

НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНІ ІГРИ

Формування особистості відбувається під час зустрічі дитини з людьми, феноменами культури. Вірогідно в сучасних умовах зміст освіти повинен визначатись тим, що необхідно дитині, аби зростати і розвиватись з урахуванням вроджених задатків і здібностей. У сучасній освіті поряд із традиційними цінностями знань та інформацій важливе місце повинна посідати здатність дитини до творчого мислення та саморозвитку.

З'являється нагальна потреба навчити дитину самоорганізації, вмінню відстоювати свої права, брати участь у різноманітних видах діяльності, вмінню вести діалог, поважати чужу точку зору і бути до неї терпимою, бути чесним і правдивим у своїх думках та діях. Освіта повинна давати найбільший матеріал для орієнтації дитини у світі.

У процесі навчання дитина повинна відчувати, що вона навчається не для оцінки, а для досягнення «значущої для себе мети».

Досягти цього можна, розумно поєднуючи теоретичні та практичні заняття, використовуючи групові та колективні форми роботи, поєднуючи навчальний матеріал з проблемами повсякденного життя.

Важливе місце у навчально-виховному процесі дітей належить ігровій діяльності. У процесі гри діти намагаються виявити свої фізичні та моральні якості, реалізувати мрії та фантазії. Психолог Д.Б. Ельконін зазначає: «є підстави вважати, що під час виконання ролі «взірець поведінки» він стає водночас еталоном, з яким дитина сама порівнює свою поведінку, контролює її»¹.

Гра завжди відбувається немовби у двох часових вимірах: у теперішньому й майбутньому. З одного боку, вона дарує радість, слугує задоволенню актуальних невідкладних потреб, з другого – завжди спрямована у майбутнє, оскільки в ній формуються чи

¹ Ельконін Д. Б. Психология игры / Д. Б. Эльконин – М.: Педагогика, 1978. – 287.

закріплюються властивості, вміння, здібності, потрібні особистості для виконання соціальних, професійних, творчих функцій у майбутньому. Скрізь, де є гра, вирוע здорове, радісне дитяче життя².

Б. П. Нікітін зазначає, що гра має давати радість і дитині, й дорослому, розвивати творчі здібності, самостійність та ініціативу.

Гра – одна з найважливіших сфер життєдіяльності дитини. Поєднуючись із працею, навчанням, мистецтвом, спортом, вона забезпечує необхідні емоційні умови для всебічного гармонійного розвитку особистості. В руках учителя, вихователя вона стає інструментом виховання, що дає змогу якнайповніше враховувати вікові особливості дітей і підлітків, розвивати ініціативу й самодіяльність, створювати атмосферу свободи, творчої розкнутості в колективі та умови для саморозвитку³.

Зважаючи на викладене вище, можна відмітити, що ігрова діяльність може бути використана, як ефективна форма навчально-виховного процесу й у процесі олімпійської освіти. Для формування і закріплення у школярів ціннісних орієнтирів, що базуються на гуманістичних ідеалах олімпізму, можна використовувати навчально-розвиваючу гру «Олімпійська висота».

Навчально-пізнавальна гра «Олімпійська висота»

ПРИМІРНЕ ПОЛОЖЕННЯ

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ

Метою проведення навчально-пізнавальної гри «Олімпійська висота» є сприяння всебічному розвитку особистості; формування у школярів ціннісних орієнтирів, що базуються на гуманістичних ідеалах олімпізму, культури здорового способу життя, позитивних моральних і духовних якостей.

² Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах. Навч. посіб. / П. М. Щербань. – К.: Вища шк., 2004. – 207.

³ Нікітін Б. П. Ступеньки творчества, или развивающие игры / Б. П. Нікітін. – М.: Просвещение, 1990. – С. 20–21

2. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРОВЕДЕННЯМ

Навчально-пізнавальна гра «Олімпійська висота» проводиться у два тури:

I тур – у класних колективах;

II тур – загальношкільний.

Організація I туру покладається на організаційний комітет та класних керівників.

Організація загальношкільного туру покладається на організаційний комітет, до якого входять представники шкільного олімпійського комітету (або Ради колективу фізкультури), заступник директора з навчально-виховної роботи, педагог-організатор та представники батьківського комітету.

Безпосереднє суддівство загальношкільного туру покладається на журі, до якого входять представники учнівського самоврядування (шкільного олімпійського комітету або іншої учнівської громадської організації), педагогічного та батьківського колективів, почесні гості (видатні спортсмени, тренери, випускники школи, представники творчої громадськості тощо).

3. УЧАСНИКИ ГРИ

Гра проводиться окремо для учнів 3–4, 5–6, 7–8, 9–11 класів.

До складу команди у загальношкільному турі входять 20 учнів (10 хлопців + 10 дівчат), класний керівник та представник батьків.

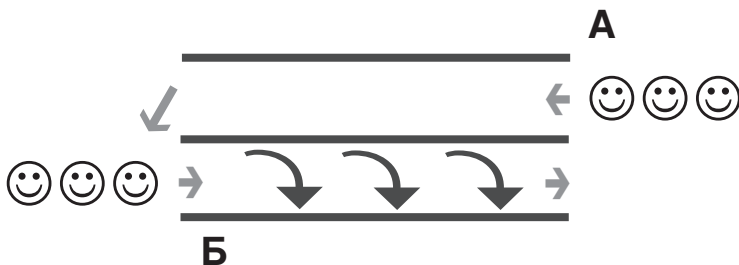
4. ПРОГРАМА ГРИ

Змагання проходять за коловою системою за етапами:

1. Естафета «ЗИГЗАГ».

Для кожної команди потрібні дві доріжки довжиною від 10 до 30 м (залежно від віку учасників) одна гладка, друга з фішками (або стійками) для слалому. Команда розподіляється на дві групи.

Перший учасник групи А починає біг з високого старту по гладкій частині доріжки. Наприкінці дистанції він передає естафету (гумове кільце) своєму товаришеві з групи Б, а сам стає у кінець цієї колони. Учасник групи Б долає дистанцію, оббігаючи перешкоди, передає естафету наступному гравцю із групи А і стає у кінець колони. Змагання тривають доти, доки кожний учасник не подолає по одному разу обидві дистанції. Естафета передається лівою рукою у ліву руку товариша.

2. Вікторина «ЗНАВЕЦЬ ОЛІМПІЙСЬКОГО СПОРТУ».

Для проведення цього етапу добираються запитання:

3–4 та 5–6 кл. – по 5 запитань;

7–8 кл. – по 10 запитань;

9–11 кл. – по 15 запитань.

3. Зустрічна естафета з передачею волейбольного м'яча

(для 3–4 класів повітряної кульки) двома руками зверху на такій відстані: 2 м (3–4 та 5–6 кл.); 3 м (7–8 кл.); 4 м (9–11 кл.) або баскетбольного м'яча двома руками від грудей (для 3–4 кл. з відстані 3 м ударом об підлогу; 5–6 та 7–8 кл. з відстані 3 м; 9–11 кл. з відстані 4 м).

4. Скульптурна композиція.

Етап передбачає створення учасниками команди скульптурної композиції, що відображає будь-який олімпійський вид спорту.

5. Стрибкова естафета «ЖАБЕНЯТКО».

Перший учасник виконує стрибок у довжину з місця. Наступний учасник команди приймає вихідне положення для стрибка на місці приземлення першого і виконує стрибок. Наступні учасники по черзі виконують стрибки, стартуючи з місця приземлення попереднього учасника.

6. Колективний малюнок (олімпійський факел, олімпійський вогонь або олімпійський стадіон тощо).

Кожний учасник команди має право нанести лінії на малюнку. Час, відведений на створення малюнка, 2 хвилини.

5. ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРЕМОЖЦІВ

Переможців визначають у загальному заліку за найменшою сумою місць, що набрала команда у всіх етапах.

Оцінна шкала етапів:

1. Естафета «Зигзаг». Результат визначають часом, за який команда долає етап.

2. Вікторина «Знавець олімпійського спорту».

За кожну правильну відповідь команда отримує 2 бали. Результат визначають сумою балів, що набрала команда.

3. Зустрічна естафета з передачею волейбольного м'яча.

Результат визначають кількістю передач, які команда виконала за 2 хв.

4. Скульптурна композиція.

Результат визначається сумою балів, що набрала команда. Найвища оцінка – кількість балів, яка відповідає кількості команд у змаганнях.

5. Стрибкова естафета «Жабенятко».

Результат визначають у метрах та сантиметрах, що подолали всі учасники команди.

6. Колективний малюнок

Результат визначають сумою балів, що набрала команда. Найвища оцінка – кількість балів, яка відповідає кількості команд у змаганнях.

6. НАГОРОДЖЕННЯ ПЕРЕМОЖЦІВ

Переможці та призери у загальному заліку нагороджуються.

Відкриття гри необхідно проводити в урочистій обстановці з використанням олімпійських ритуалів, а саме: урочистого параду, підняття олімпійського прапора, запалення олімпійського вогню, принесення урочистої присяги учасниками та суддями. Важливим виховним моментом повинна стати підготовка спортивної форми, емблем команд та всього заходу, талісману тощо.

Закриття заходу теж має бути урочистим, із відповідними ритуалами опускання прапора та гасіння вогню.

Відмітною рисою цієї гри-змагання є те, що визначається загальний результат усієї команди, а не кращих її представників. Змагальна інтрига при такому підході зберігається до кінця змагань. І тому такий спосіб організації змагань має ігровий пригодницький характер, цікавий для дітей.

Кожний учасник команди повинен брати участь у всіх етапах і робити свій посильний внесок у загальний результат. Внесок кожної дитини у результат усієї команди ще більше посилює концепцію цінності участі кожного учасника.

Участь кожної дитини в кожному етапі сприяє її гармонійному розвитку, формуванню моральних якостей та етичних принципів

особистості. Крім того, пропонована організація змагальної діяльності посилює значущість принципу Fair Play.

До суддівства змагань доцільно залучити учнів, які за станом здоров'я належать до спеціальної медичної групи.

Крім того, для допомоги у підготовці та участі молодших школярів у заході варто залучати волонтерів із числа учнів старших класів. Цим вони нададуть допомогу класоводам і класним керівникам і водночас матимуть змогу отримати інструкторську практику, яка передбачена навчальною програмою з предмета «Фізична культура».

Навчально-пізнавальна гра-експедиція «Олімпійськими просторами»

Мандрівка країнами, які приймали Олімпійські ігри

П.Ф. Лесгафт – видатний громадський діяч, науковець, педагог – зазначав: «Гра – це вправа, завдяки якій дитина готується до життя».

У процесі цієї гри діти мають можливість ознайомитися з географічним положенням країн, що приймали Олімпійські ігри; з культурою та звичаями їхніх народів; познайомитися з олімпійськими медалістами; дізнатися про успіхи українських олімпійців у тих чи інших Іграх Олімпіад; простежити динаміку змін у сучасному олімпійському русі, проаналізувати його проблеми та перспективи, продемонструвати свої фізичні здібності, інтелект; розкрити свій духовний та моральний потенціал.

Емоційні, захоплюючі змагальні та ігрові форми комплексного заходу сприяють закладанню основи інтелектуального, морального, духовного, фізичного розвитку особистості дитини.

Водночас, ефективність навчально-виховного впливу на школярів залежить від взаємовідносин у колективі, який має певні ознаки:

- здатність до ділового об'єднання;

- організаційна єдність;
- наявність досвіду спільної діяльності;
- психологічна єдність;
- моральна спрямованість.

Ефективним методом організації діяльності учнівського колективу є колективно-групова діяльність школярів, що передбачає колективні зусилля всіх членів групи у вирішенні завдань, які постають перед ними: колективне планування, збір інформації, її обговорення та аналіз, вибір шляхів пошуку, взаємодопомога та взаємний контроль, співпраця та взаємооцінювання.

Колективно-груповий метод сприяє розвитку інтелекту учнів, утворенню середовища для вільного спілкування та обміну думками й ідеями, формуванню толерантності в учнів, цілеспрямованому залученню їх до спільної діяльності.

Саме у невеликих колективах, малочисельних групах формуються такі моральні якості як взаємоповага, підтримка, взаємодопомога, чуйність, чесність тощо.

Цей метод організації школярів доцільно використовувати й у пропонуваній грі.

Гра рекомендована для учнів основної та старшої школи. У навчальному закладі підготовчу роботу до неї можна проводити одночасно зі школярами середніх і старших класів. Але заключний етап заходу доречно проводити окремо для учнів різних вікових груп, наприклад, для 5–6, 7–8, 9–11 класів.

Захід можна проводити протягом усього навчального року, а можна запланувати її проведення і на більш тривалий період. Підсумкові заходи можна проводити один раз на місяць, на чверть, на півріччя – залежно від умов та плану виховної роботи навчального закладу на навчальний рік. Тривалість гри спонукає сприймати її не як епізодичний захід, а як постійно діючу комплексну форму навчально-виховної роботи школи. Зміст гри, багатогранність її напрямів дає можливість залучити до неї школярів, які мають різні уподобання, нахили і таланти. Усіх їх буде об'єднувати одне бажання – здобути більше знань, оригінально презентувати свої знахідки, якнайкраще представити свій класний колектив на завершальному етапі гри.

Суть гри полягає у пошуковій діяльності школярів, що передує так званій «візитній картці» певних Олімпійських ігор. Протягом заздалегідь визначеного періоду кожний класний колектив, отримавши завдання, збирає матеріали про певні Олімпійські ігри (умови проведення, склад учасників, програму Ігор, будь-які нововведення порівняно з попередніми Іграми, видатні рекорди, олімпійських медалістів, особливості Ігор тощо) та країну, де вони проводились (її географічне положення, культуру, історію, звичаї та традиції тощо).

Підсумки учнівської пошукової діяльності презентуються на заключному етапі гри, який можна проводити як загальношкільний олімпійський фестиваль.

Порядок виступу класів визначається жеребкуванням.

Визначення завдання можна здійснювати за вибором школярів або за жеребом.

Успішному проведенню цього заходу сприятиме підготовча робота та участь в ній усього педагогічного колективу.

Для організації проведення гри доцільно визначити її етапи.

ПЕРШИЙ ЕТАП.

І. Створення оргкомітету, до якого входять представники шкільного олімпійського комітету (або ради колективу фізкультури), заступник директора з навчально-виховної роботи, педагог-організатор та представники батьківського комітету.

До їхньої компетенції входить:

- підготовка Положення про гру-експедицію «Олімпійськими просторами» та доведення його до відома класних колективів;
- розподіл завдань між класними колективами;
- підготовка сценарного плану проведення фінального туру заходу;
- формування складу журі;
- розробка критеріїв оцінювання виступів класних колективів;
- підготовка технічного оснащення заходу;
- план розташування учасників заходу у приміщенні (актовий, спортивний зал або спортивний майданчик);

- підготовка оціночних табличок;
- підготовка протоколів;
- виготовка афіш про проведення етапів заходу;
- підготовка та розсилання запрошень на фінальний етап;
- підготовка нагородної атрибутики;
- оформлення приміщення, у якому буде проходити фінальний етап заходу;
- проведення конкурсу малюнків на олімпійську тематику та оформлення «Олімпійської галереї».

2. Робота у класних колективах.

Кожний клас отримує завдання висвітлити певні Олімпійські ігри. Для цього у кожному класному колективі розподіляються обов'язки між учнями за напрямками:

- підготовка карти країни проведення Олімпійських ігор з позначенням міст, де вони проходили;
- коротке повідомлення про географічне положення, кліматичні умови, політичний устрій країни, її населення, корисні копалини тощо;
- коротке повідомлення про розвиток науки, культури й освіти, звичаї та традиції народу, що населяє країну;
- підготовка національних костюмів країни;
- підготовка національних блюд країни;
- підготовка художнього виступу (національний танець, пісня, гра тощо);
- підготовка талісману та емблеми Олімпійських ігор, що проходили у даній країні;
- розповідь про кількісний і якісний склад учасників Олімпійських ігор;
- розповідь про надзвичайні спортивні результати, що були показані на цих Олімпійських іграх;
- інформація про події, що вперше відбулися на даних Олімпійських іграх;
- розповідь про українських олімпійців, які брали участь у цих Олімпійських іграх;

- презентація колективного гімнастичного виступу (комплекс ритмічної або аеробної гімнастики тощо);
- підготовка газети або плакату;
- підготовка літопису даних ігор (оформлення у вигляді книги або альбому для шкільного кабінету олімпійської освіти або музею).

На основі зібраних матеріалів розробляється сценарій презентації певних Олімпійських ігор, що передбачає висвітлення всіх напрямів проведеної роботи.

ПРИМІРНЕ ПОЛОЖЕННЯ

6. Мета і завдання

Метою проведення навчально-пізнавальної гри-експедиції «Олімпійськими просторами» є сприяння інтернаціональному та інтерсоціальному вихованню; гуманістичному, патріотичному і всебічному розвитку особистості; пріоритету етичних цінностей і філософії Fair Play, формуванню традицій і культури здорового способу життя, престижу здоров'я, залучення до активних занять фізичною культурою і спортом.

7. Організація і керівництво проведенням

Навчально-пізнавальна гра-експедиція «Олімпійськими просторами» проводиться у два етапи:

- I етап – підготовчий (підготовча діяльність у класних колективах);
- II етап – загальношкільний фестиваль.

Організація підготовчого етапу покладається на організаційний комітет та класних керівників.

Організація заключного загальношкільного туру покладається на організаційний комітет, до якого входять представники шкільного олімпійського комітету (або ради колективу фізкультури), заступник директора з навчально-виховної роботи, педагог-організатор та представники батьківського комітету.

Безпосереднє суддівство заключного туру покладається на журі, до якого входять представники учнівського самоврядування (шкільного олімпійського комітету або іншої учнівської громадської

організації), педагогічного та батьківського колективів, почесні гості (видатні спортсмени, тренери, випускники школи, представники творчої громадськості тощо).

8. Учасники гри

Гра проводиться окремо для учнів 5–6-х, 7–8-х, 9–11-х класів. До складу команди входять _____ учнів, класний керівник та представник батьків.

9. Програма заключного туру

Тривалість презентації програми – до _____ хвилин.

7. Презентація Олімпійських ігор.
8. Колективний гімнастичний виступ.
9. Конкурс плакатів.
10. Літопис Олімпійських ігор (альбом).
11. Конкурс національних блюд.

10. Визначення переможців

Переможців визначають у загальному заліку та у кожній номінації за найбільшою сумою балів.

Оцінна шкала видів діяльності:

7. Презентація Олімпійських ігор _____ балів
(при оцінюванні враховують дотримання регламенту; змістове наповнення; артистизм; оригінальність, естетичне оформлення)
8. Колективний гімнастичний виступ _____ балів
(при оцінюванні враховують артистизм, синхронність виконання, підбір музичного твору для супроводу, його відповідність віку та запитам учнів, застосування предметів, зовнішній вигляд, дотримання гімнастичного стилю виконавцями).
9. Конкурс плакатів _____ балів
10. Літопис Олімпійських ігор (альбом) _____ балів
11. Конкурс національних блюд _____ балів

Переможці та призери у загальному заліку та окремих номінаціях нагороджуються _____

Додаток 1. Зимові Олімпійські ігри

	Рік	Місто	Кількість	
			країн	учасників
1	1924	Шамоні	16	258
2	1928	Санкт-Моріц	25	464
3	1932	Лейк-Плесід	17	252
4	1936	Гарміш-Партенкірхен	28	668
5	1948	Санкт-Моріц	28	669
6	1952	Осло	30	694
7	1956	Кортіна д'Ампеццо	31	820
8	1960	Скво-Веллі	30	665
9	1964	Інсбрук	36	1091
10	1968	Гренобль	37	1158
11	1972	Саппоро	35	1006
12	1976	Інсбрук	37	1123
13	1980	Лейк-Плесід	37	1072
14	1984	Сараєво	49	1274
15	1988	Калгарі	57	1423
16	1992	Альбервіль	64	1801
17	1994	Ліллекхаммер	67	1739
18	1998	Нагано	72	2302
19	2002	Солт-Лейк-Сіті	77	2399
20	2006	Турин	80	2508
21	2010	Ванкувер	82	2500
22	2014	Сочі		

Додаток 2. Ігри Олімпіад

	Рік	Місто	Кількість	
			країн	учасників
1	1896	Афіни	14	245
2	1900	Париж	24	1225
3	1904	Сент-Луїс	13	689
4	1908	Лондон	22	2035
5	1912	Стокгольм	28	2547
6	1916	Не проводилися		
7	1920	Антверпен	29	2678
8.	1924	Париж	44	3092
9	1928	Амстердам	46	3014
10	1932	Лос- Анджелес	37	1408
11	1936	Берлін	49	4066
12	1940	Не проводилися		
13	1944	Не проводилися		
14	1948	Лондон	58	4099
15	1952	Гельсінкі	69	4925
16	1956	Мельбурн	67	3184
17	1960	Рим	83	5348
18	1964	Токіо	93	5140
19	1968	Мехіко	112	5530
20	1972	Мюнхен	121	7123
21	1976	Монреаль	92	6028
22	1980	Москва	80	5217
23	1984	Лос- Анджелес	140	6797
24	1988	Сеул	159	8465
25	1992	Барселона	169	9367
26	1996	Атланта	197	10320
27	2000	Сідней	199	10651
28	2004	Афіни	202	10625
29	2008	Пекін	204	11099
30	2012	Лондон		

Гра «Назви вид спорту»

МЕТА ГРИ: ознайомити учнів з олімпійськими видами спорту.

На аркуші паперу написано букву, наприклад, А.

За 30 с. діти повинні написати види спорту, які починаються на букву А, або мають цю букву у назві олімпійського виду спорту. Перемагає той, хто напише більшу кількість видів спорту.

Гра «Все про Олімпійські ігри»

МЕТА ГРИ: сприяти розвитку інтересу школярів до географії, історії Олімпійських ігор.

Варіант 1. Ведучий називає порядковий номер Олімпійських ігор. Учасники гри повинні протягом 5–10 хв. написати:

- материк, на якому вони відбувались;
- країну, де вони проводились;
- місто, де вони проводились;
- назву річки, озера або моря, що знаходяться у цій країні;
- талісман ігор;
- ім'я чемпіона цих ігор, вид спорту, в якому він виборов золоту медаль;
- країну, представником якої був названий чемпіон.

Варіант 2. Клас розподіляється на декілька груп. Кожна група отримує порядковий номер Олімпійських ігор. За поданою вище схемою кожна група готує відповідь. Після закінчення часу, відведеного на підготовку, кожна група представляє свої Олімпійські ігри, вказуючи на карті материк, країну, місто та відповідні водойми. Для ускладнення завдання можна пропонувати учням відмітити відповідні географічні об'єкти на контурній карті.

Гра «Забери зайве!»

МЕТА ГРИ: сприяти розвитку логічного мислення.

Із поданих нижче видів спорту та дисциплін вилучити зайвий:

1. Волейбол, баскетбол, гандбол, плавання, футбол, регбі, софтбол.
2. Веслування академічне, веслування на байдарках і каное, настільний теніс, веслувальний слалом.
3. Велогонки на треку, на шосе, хокей, маунтенбайк, BMX-трек
4. Стрибки у довжину, стрибки з жердиною, кросовий біг, стрибки у висоту, потрійний стрибок.
5. Художня гімнастика, бокс, синхронне плавання.
6. Хокей із шайбою, біатлон, бобслей, легка атлетика, фігурне катання.

Гра «Олімпійський хокей»

МЕТА ГРИ: сприяти розвитку інтересу до олімпійського руху, історії Олімпійських ігор, формуванню почуття взаємодопомоги.

У гри беруть участь дві команди по шість чоловік. В кожній команді три нападаючі, два захисника і воротар (найпідготовленіший гравець команди). Гра триває два-три періоди.

Гра проводиться на майданчику або у спортивному залі. Гравці розміщуються на полі за правилами гри у хокей. У центрі майданчика знаходиться стіл, за яким відбувається «вкидання шайби» (картонні жетони із завданнями і запитаннями. «Шайби» для кожної команди мають бути іншого кольору).

Суддівством гри опікується суддівська бригада – польовий арбітр та двоє суддів-коментаторів. Арбітр у полі готує «шайби» до гри, проводить їх вкидання та оголошує запитання. Судді-коментатори інформують уболівальників про хід гри, ведуть рахунок зустрічі. Атмосфера під час змагань багато в чому залежить від коментаторських здібностей суддів.

Гра проходить за принципом командної естафети. Розпочинають її нападаючі, які протягом однієї хвилини мають відповісти на поставлені запитання. Якщо вони не відповіли або дали неправильну відповідь, «шайба» переходить до захисників, які мають на роздуми півхвилини. У разі невдалого «захисту» у гру вступає воротар.

Якщо відбити «атаку» команді не вдається, «шайба» вважається пропущеною.

Перемагає команда, яка пропустила найменше «шайб», набравши більшу кількість балів. Відбиті «шайби» (запитання, на які дано відповідь) передаються капітанам команд. Кількість відбитих шайб відповідає кількості балів.

Уболівальникам надається право вступити у гру у двох випадках:

- якщо виникає потреба у заміні воротаря;
- якщо польові гравці звертаються до них по допомогу (але не більше двох разів).

Дозвіл на вступ уболівальників у гру надає польовий арбітр. За підказку з боку уболівальників або польових гравців, які не вступили у гру (наприклад, захисників або воротаря під час гри нападаючих), польовий арбітр призначає штраф. Він полягає у тому, що під час одного вкидання команда має зіграти без воротаря.

Кількість запитань для кожного періоду не повинна перевищувати 5.

Примірні запитання для гри:

I ПЕРІОД

1. В яку пору року проводились Олімпійські ігри у Стародавній Греції? **(у пору збирання врожаю)**

2. В якому місті проводились античні Олімпійські ігри? **(в Олімпії)**

3. Кому з жінок дозволялось бути присутніми на Олімпійських іграх у Стародавній Греції? **(жриці храму богині Деметри)**

4. Хто мав право брати участь в олімпійських змаганнях у Стародавній Греції? **(вільно народжені греки, які не порушували закон)**

5. Скільком метрам дорівнює забіг на один стадій? **(192,27 м)**

6. Яку довжину мала мінімальна дистанція бігу в Олімпійських іграх Стародавньої Греції? **(1 стадій)**

7. Що таке агони? **(змагання, що були однією з форм вшанування богів у Стародавній Греції)**

8. Яку назву мала традиція, за якою заборонялося вести війни в період проведення Олімпійських ігор? (**екехірія**)

9. Пентатлон – це комплексний вид олімпійських змагань. Які види до нього входили? (**стрибки у довжину, біг, метання диска та списа, боротьба**)

10. Що являв собою панкратіон? (**поєднання боротьби з кулачним боєм**)

II ПЕРІОД

1. В якому місті було ухвалене рішення про відродження олімпійського руху? (**Париж, Франція**)

2. В якому університеті відбувся установчий конгрес, на якому було прийнято рішення про відродження Олімпійських ігор? (**Сорбона**)

3. В якому році відбувся установчий конгрес, на якому було прийнято рішення про відродження Олімпійських ігор? (**1894 р.**)

4. В якому році було проведено перші Олімпійські ігри сучасності? (**1896 р.**)

5. Хто був засновником сучасного олімпійського руху? (**П'єр де Кубертен**)

6. Яку посаду обійняв П'єр де Кубертен у складі першого Олімпійського комітету? (**секретар**)

7. Хто був винахідником Олімпійського гасла «Citius. Altius. Fortius»? (**священик Анрі Дідон**)

8. Хто автор висловову: "На Олімпіаді головне не перемога, а участь"? (**Єпископ Пенсільванський**)

9. На яких Іграх Олімпіад засновник сучасних Олімпійських ігор П'єр де Кубертен здобув золоту медаль і в якій номінації? (**Ігри V Олімпіади, Стокгольм, Швеція 1912 р. в конкурсі мистецтв (розділ: література) «Ода спорту»**)

10. Під яким псевдонімом П'єр де Кубертен виборов золоту медаль на Іграх Олімпіади? (**Г. Хохрод та М. Ешбах**)

III ПЕРІОД

1. Що є символом Олімпійських ігор? (олімпійські кільця)

2. Що символізують олімпійські кільця? (**об'єднання в олімпійському русі п'яти континентів**)

3. В якій послідовності розташовані кільця, що уособлюють собою олімпійський символ? (**синє, чорне та червоне – у верхньому ряду, жовте та зелене – в нижньому**)

4. Які континенти символізують олімпійські кільця, відповідно до послідовності їх розташування? (**Європа, Африка, Америка, Азія, Австралія**)

5. Спортсмени якої країни завершують колону учасників під час церемонії відкриття Олімпійських ігор? (**країни міста – організатора Олімпійських ігор**)

6. В якій послідовності на церемонії закриття Олімпійських ігор виходять команди країн-учасниць? (**спортсмени виходять не як представники держав, а як члени однієї олімпійської сім'ї – разом**)

7. Як називається основний нормативно-правовий документ сучасного олімпійського руху? (**Олімпійська Хартія**)

8. Що є вищим керівним органом сучасного олімпійського руху? (**Міжнародний олімпійський комітет**)

9. Що означає термін Олімпіада? (**4-річний проміжок часу, що починається з Ігор Олімпіад і завершується відкриттям Ігор наступної Олімпіади**)

10. За скільки років до початку проведення олімпійських змагань обирається місто-організатор Олімпійських ігор? (**7**)

Гра «Спорт і екологія»

МЕТА ГРИ: сприяти формуванню екологічної культури школярів, знайомити з проблемами проведення сучасних Олімпійських ігор.

Цю гру-вікторину доцільно проводити під час туристичного походу або екскурсії на природу. Вона допоможе школярам краще усвідомити зв'язок людини з природою, залежність її від природи. Питання доцільно ставити всім учасникам. Переможцем стає той учень, який правильно відповість на більшу кількість запитань.

Орієнтовні запитання:

1. Чому проведення Олімпійських ігор створює потенційну загрозу довкіллю ?
2. Які проблеми виникають у зв'язку з присутністю великої кількості спортсменів і вболівальників під час проведення Олімпійських ігор ?
3. Як впливає транспортне обслуговування спортсменів і туристів на екологію міст, в яких проводяться Олімпійські ігри ?
4. Чи впливає на стан екології будівництво спортивних споруд та інших об'єктів інфраструктури Ігор?
5. Що не дозволяється робити уболівальникам під час змагань у спортивному залі?
6. Які дії уболівальників на стадіоні негативно впливають на навколишнє середовище?
7. У чому може полягати проблема водних ресурсів країни, що проводить Олімпійські ігри ?
8. З чим пов'язані проблеми зміни ландшафту у місті, що готується до проведення Олімпійських ігор ?
9. Як впливає проведення Олімпійських ігор на споживання електроенергії ?

Гра «Біатлон»

МЕТА ГРИ: сприяти розширенню світогляду школярів, поглибленню знань з історії, всесвітньої літератури, історії олімпізму, виховувати почуття взаєморозуміння та взаємодопомоги.

На природі (сквер, ліс, парк) на певній відстані один від одного встановлюють «вогневі рубежі» – місця, де розміщуються судді. Кількість їх залежить від числа завдань, які передбачає запропонувати організатор учасникам гри. Кожна команда отримує окреме завдання. Судді, враховуючи швидкість і правильність виконання завдань, вносять відповідні бали у маршрутний лист команди.

Кожна команда отримує конверт з п'ятьма запитаннями і відповідями. Завдання команд – підібрати правильні відповіді до запитань. За кожну правильну відповідь команда отримує два бали.

Команда, яка виконала завдання першою, додатково отримує два бали, другою – один бал, третьою – жодного бала.

Орієнтовні завдання для проведення гри.

І РУБІЖ

Перший конверт

1. Згідно з легендою, здійснивши свій шостий подвиг (очистивши стайні Авгія), а потім перемигши і самого царя Елади, він указав місце, де мало бути проведене свято на честь його перемоги – перші Олімпійські ігри. Як його ім'я?

- а) Еномай;
- б) Геракл;
- в) Пелопс;
- г) Антей.

2. Згідно з легендою, Геракл відміряв своїми стопами дистанцію для змагання в перегонах на Олімпійських іграх, що потім була названа 1 стадій. Скількома стопами Геракла вона вимірювалась?

- а) 600;
- б) 1000;
- в) 800;
- г) 470.

3. Платон називав «кульгавою», людину яка не вмiла:

- а) писати та плавати;
- б) співати та боротися;
- в) метати спис та малювати;
- г) бігати та складати вірші.

4. Переможців Олімпійських ігор у Греції називали:

- а) олімпіоніками;
- б) елладоніками;
- в) спортсменами;
- г) рекордсменами.

5. Чим нагороджували переможців Істмійських ігор?

- а) вінком із соснових гілок;
- б) вінком з гілок оливи та плюща;
- в) вінком з плюща або селери;
- г) золотою каблучкою.

Другий конверт

1. За легендою, лише одна жінка потрапила на олімпійський стадіон і уникла страти. Її батько, брат, чоловік були переможцями Олімпійських ігор. Ця жінка сама підготувала сина до змагань з

кулачних боїв. У день змагань, перевдягнувшись у чоловіче вбрання вона прийшла на стадіон. Зрадивши перемогам сина, мати здолала огорожу, щоб обійняти переможця й була викрита. Її чекала страшна страта. Однак судді не зважилися винести смертний вирок жінці з надзвичайно поважної родини. Як її ім'я?

- а) Ференіка;
- б) Феміда;
- в) Патриція;
- г) Іріда.

2. Яку довжину мала мінімальна дистанція бігу на Олімпійських іграх Стародавньої Греції?

- а) 1 стадій;
- б) 2 стадія;
- в) 400 м;
- г) 500 м.

3. Відомо, що у стародавніх греків не було календаря. Ведучи рахунок рокам, вони обов'язково повинні були встановити відправну точку тим чи іншим подіям. Як звали старогрецького історика, який ввів точку відліку часу за Олімпіадами?

- а) Тімей;
- б) Полібій;
- в) Геродот;
- г) Діоген Лаертський.

4. Борцівський поєдинок проводився на арені, що була:

- а) посипана піском;
- б) вкрита килимом;
- в) вимощена каменем;
- г) заасфальтована.

5. Відомо, що стародавні греки прагнули до створення калокагатії. Що це таке?

- а) накопичення золота;
- б) фізичний ідеал;
- в) накопичення срібла;
- г) духовна досконалість.

Третій конверт

1. Син малоазійського царя Пелопс переміг у кінних перегонях царя Елади Еномая. Переможець узяв за дружину крсиву доньку переможеного царя. На честь цієї події було споруджено перший іподром в Олімпії. Як звали легендарну доньку Еномая?

- а) Гіпподамія;
- б) Сульфідія;
- в) Іфігенія;
- г) Пандора.

2. Як називали групу учасників походу до Колхіди, які започаткували один із найважчих видів олімпійських змагань – пентатлон?

- а) акванавти;
- б) космонавти;

- б) аргонавти;
3. Що таке заніси?
- а) золоті статуї Зевса, які встановлювали представники різних міст;
- б) бронзові статуї, що зводилися за рахунок атлетів, які порушили правила Олімпійських ігор;
- в) бронзові статуї Зевса, які встановлювалися пере-
можцем(ями) на батьківщині;
- г) мореплавці.
- г) срібні статуї, що присвячувались богам та споруджувались за рік до проведення Олімпійських ігор.

4. Олімпійські ігри прославляли поети й оратори, про них склали міфи і легенди. Кому з поетів Стародавньої Греції належали слова з оди: «Немає іншої зірки благороднішої за Сонце, що має стільки тепла та блиску в пустелі неба. Так і ми прославляємо ті, що із усіх ігор благородніші за всі, – Олімпійські ігри...»?

- а) Піндар;
- б) Алкман;
- в) Арістофан;
- г) Гомер.

5. Відомо, що у стародавніх греків не було календаря. Ведучи рахунок рокам, греки обов'язково повинні були встановити відправну точку тим чи іншим подіям. Як звали старогрецького історика, який ввів точку відліку часу за Олімпіадами?

- а) Тімей;
- б) Полібій;
- в) Геродот;
- г) Діоген Лаертський.

II РУБІЖ

Перший конверт

Намалювати емблему зимових Олімпійських ігор

Другий конверт

Намалювати емблему Ігор Олімпіади

Третій конверт

Намалювати талісман Олімпійських ігор

III РУБІЖ

Перший конверт

1. В якому році спортсмени СРСР вперше взяли участь в

- б) Сократ
г) Едіп.
4. Яку посаду обійняв П'єр де Кубертен у складі першого Олімпійського комітету?
а) президент; в) декан;
б) секретар; г) писар.
5. В якому році було проведено перші Олімпійські ігри сучасності?
а) 776 р.; в) 1900 р.;
б) 1896 р. г) 1924 р.

Третій конверт

1. Перші Олімпійські ігри сучасності було проведено в:
а) Афінах (Греція); в) Римі (Італія);
б) Парижі (Франція); г) Стокгольмі (Швеція).
2. Як звали представника Російської імперії, який увійшов до складу першого МОК?
а) маршал Малиновський; в) Воровський;
б) генерал Бутовський; г) маршал Рокосовський
3. Винахідником Олімпійського гасла «Citius. Altius. Fortius» був:
а) П'єр де Кубертен; в) Хуан Антоніо Саммаранч;
б) священик Анрі Дідон; г) Піндар
4. В якому році вийшли в світ перші олімпійські марки?
а) 1896 р.; в) 1904 р.;
б) 1900 р.; г) 1912 р.
5. В якому році радянські спортсмени не брали участі в Олімпійських іграх через політичні розбіжності?
а) 1952 р.; в) 1972 р.;
б) 1984 р.; г) 1988 р.

Гра «Будуємо олімпійські об'єкти»

МЕТА ГРИ: сприяти формуванню творчих здібностей, умінь колективної праці, знайомити з проблемами міст, що приймають Олімпійські ігри, формувати основи екологічної культури.

Учні мають створити проект розміщення майбутніх олімпійських об'єктів з урахуванням:

- особливостей рельєфу місцевості;
- національних традицій;
- наявних історичних пам'яток архітектури;
- сітки річок;
- зручності розміщення спортивних об'єктів для учасників змагань;
- кількості туристів і вболівальників;
- збереження довкілля.

Обладнання:

- фрагмент плану місцевості, на якому є прорізи для фішок;
- набір фішок для позначення необхідних об'єктів і споруд;
- набір карток із завданням.

Гру можна проводити між групами учнів одного класу або між командами різних класів.

Кожна група (команда) складається із фахівців, які спільними зусиллями створюють проект і захищають його. Фахівці команд отримують картки із завданнями від керівника проектної організації. Для розробки проекту відводиться 30-40 хв., після чого кожна команда (група) має 8-10 хв. для представлення і захисту свого проекту.

Для оцінки проектів створюється журі. До його складу входить «головний архітектор міста», «міністр спорту», «представник Міжнародного олімпійського комітету», «мер міста», «представник екологічної служби».

Картка 1. Завдання для «керівника проекту»:

- Роздати завдання усім фахівцям проекту.
- Стежити за виконанням завдань фахівцями, за необхідності надавати допомогу.
- Взяти участь у розміщенні на плані місцевості фішки з об'єктами. Перевірити доцільність розміщення об'єктів з господарської точки зору, зручності для учасників Олімпійських ігор, суддів, глядачів та жителів міста.
- Взяти участь в обговоренні питання про назву об'єктів.
- Захистити проект.

Картка 2. Завдання для «головного інженера»:

- Визначити потрібні будівельні матеріали.

- Порадитись з метеорологом, картографом про вибір місць для спорудження спортивних об'єктів (стадіону, велотреку, плавального басейну, водного парку для веслувального спорту, стрільбища, палацу спорту для проведення змагань зі спортивних ігор та гімнастики, манежу для кінних змагань, олімпійського селища тощо).

- Визначити місця заводів і кар'єрів та заходи запобігання забруднення довкілля продуктами їхнього виробництва.

Картка 3. Завдання для «архітектора»:

- Внести пропозиції до раціонального розміщення спортивних і культурних об'єктів

- Продумати створення зони відпочинку.

Картка 4. Завдання для «відповідального за транспортне обслуговування»:

- Визначити місця проходження основних автомобільних магістралей між спортивними об'єктами та аеропортом, залізничним та морським вокзалами.

- Визначити місця доцільного розташування пішохідних наземних і підземних переходів, транспортних розв'язок.

Історична гра

МЕТА ГРИ: сприяти розвитку інтересу до вивчення історичної літератури та історії олімпійського руху.

У грі беруть участь три команди. Відповіді та дотримання умов конкурсів оцінюють елланодіки (судді). Вони оцінюють результати гри і визначають переможців.

ПЕРШИЙ ТУР

Командам пропонують текст, в якому вони повинні знайти максимальну кількість допущених помилок і неточностей. Помилки (неточності) містяться у кожному реченні. За кожен знайдений і виправлений помилку команда отримує один бал. Перемагає команда, яка знайшла найбільшу кількість помилок.

Примірний текст – максимальна оцінка – 18 балів (у скобках вказано правильне слово):

Тільки-но край неба зайнявся чорним (*пурпурним*) світлом

вранішньої зорі, як розбудив кухар (**керманич**) Тіфій космонавтів (**аргонавтів**). Зійшли космонавти (**аргонавти**) на корабель і посідали за весла, по два на кожен стілець (**лавку**). Дружно налягали на весла могутні гребці (**веслярі**). Гордо виплив «Арго» з гавані у відкрите озеро (**море**). Підняли плавці (**веслярі**) білосніжний парус. Погожий вітер напнув парус, і швидко полетів легкий корабель по привітно шумливих хмарах (**хвилях**). Ось на колісниці, запряженій білоніжними (**білосніжними**) кіньми, піднявся на небо світлосяйний бог сонця Геліос. Рожевим світлофором (**світлом**) заяснів парус «Арго» і заблискотіли хвилі моди (**моря**) в ранішнім промінні сонця.

Удалив (**ударив**) Орфей у струни золотої гітари (**кіфари**), і залунала його чудова пісня (**пісня**) на морському просторі. Заслухались герої. А з глибини моря понапливали (**повипливали**) риби і швидкі дельфіни; замуrowані (**зачаровані**) співом Орфея, пливли вони за швидкоплинним «Арно» (**«Арго»**), подібно до стада, що слухаючи солоні (**солодкі**) звуки сопілки, йде за пастухом.

З міфу про похід аргонавтів, викладеного за поемою Аполлонія Родоського «Аргонавтика»

ДРУГИЙ ТУР

Кожна команда по черзі отримує по одному запитанню з історії Олімпійських ігор, на яке мусить відповісти протягом 10 с. (досить провести три кола запитань). За правильну відповідь команда отримує одне очко.

Примірні запитання:

6. В якій країні було започатковано Олімпійські ігри?

а) Франція;	в) Єгипет;
б) Індія;	г) Греція.
7. Як часто проводилися Олімпійські ігри у Стародавній Греції?

а) 1 раз у два роки;	в) <u>1 раз у чотири роки</u> ;
б) кожен рік;	г) відповідно до рішення жреців храму Зевса.
8. Датою проведення перших Олімпійських ігор у Стародавній Греції прийнято вважати:

а) 1206 р. до н.е.;	в) 334 р.;
б) <u>776 р. до н.е.</u> ;	г) 1050 р.

9. Чим нагороджували переможців Олімпійських ігор у Стародавній Греції?

- а) золотою прикрасою з зображенням Зевса;
в) вінком із гілок оливи;
б) золотою медаллю;
г) вінком з гілок лавра.

10. За легендою, лише одна жінка потрапила на олімпійський стадіон і уникла страти. Її батько, брат, чоловік були переможцями Олімпійських ігор. Ця жінка сама підготувала сина до змагань із кулачних боїв. У день змагань, перевдягнувшись у чоловіче вбрання, вона прийшла на стадіон. Зрадивши перемогам сина, мати здолала огорожу, щоб обійняти переможця, й була викрита. Її чекала страшна страта. Однак судді не зважилися винести смертний вирок жінці з надзвичайно поважної родини. Як її ім'я?

- а) Ференіка;
в) Патриція;
б) Феміда;
г) Іріда.

11. Назвіть відомого математика й філософа -- переможця Олімпійських ігор античності?

- а) Піфагор ;
в) Аристотель;
б) Платон ;
г) Овідій.

12. Платон називав «кульгавою», людину яка не вміла:

- а) писати та плавати;
в) метати спис та малювати;
б) співати та боротися;
г) бігати та складати вірші.

13. Переможців Олімпійських ігор у Греції називали:

- а) олімпіоніками;
в) спортсменами;
б) елладоніками;
г) рекордсменами.

14. Як звали воїна, який приніс звістку про перемогу греків над персами на Марафонській рівнині ?

- а) Філіппіадад;
в) Фідій;
б) Еномай;
г) Корій.

15. Відомо, що у стародавніх греків не було календаря. Ведучи рахунок рокам, греки обов'язково повинні були встановити відправну точку тим чи іншим подіям. Як звали старогрецького історика, який ввів точку відліку часу за Олімпіадами?

- а) Тімей;
в) Геродот;
б) Полібій;
г) Діоген Лаертський.

6. Подібно тому, як бувають хвороби тіла, бувають також хвороби способу життя (Демокрит).

7. Якщо двоє розмовляють і один з них сердиться – той, хто поступається, – розумніший (Евріпід).

8. Хороший початок – половина справи (Платон).

9. Для пропорційності, краси і здоров'я необхідна не тільки освіта в галузі наук і мистецтва, а й заняття все життя фізичними вправами, гімнастикою (Платон).

10. Сміливість – початок перемоги (Плутарх).

11. Рухи – комора життя (Плутарх).

12. Врава дає більше, ніж хороше природне обдарування (Протагор).

13. Нема ні мистецтва без вправ, ні вправ без мистецтва (Протагор).

14. Я хочу за допомогою гімнастики всього тіла зробити його більш урівноваженим (Сократ).

15. Якщо людина стежить за своїм здоров'ям, то важко знайти лікаря, який знав би корисне для його здоров'я, ніж він сам (Сократ).

16. Я знаю тільки те, що нічого не знаю (Сократ).

17. Далі всіх піде той, хто не поступається рівному собі, зберігає достоїнство по відношенню до більш сильного і вміє стримувати себе по відношенню до беззахисних (Фукідід).

18. Припинення діяльності завжди приводить за собою кволість, а за кволістю іде немічність (Апулей).

19. У русі сила зростає і набирає міць (Вергілій).

20. Якщо не бігаєш, поки здоровий, побіжиш, коли захворієш (Горацій).

21. Вправи народжують майстерність (Тацит).

22. Пізнай самого себе (Ювінал).

23. Треба прагнути до того, щоб у здоровому тілі був здоровий дух (Ювінал).

ЧЕТВЕРТИЙ ТУР

«П'ятий зайвий». Учасники гри повинні визначити «зайве» слово серед п'яти слів і пряснити чому?

1. П'єр де Кубертен, Майкл Морріс Кілланін, Хуан Антоніо Самаранч, Жак Рогге, Джессі Оуенс (П'єр де Кубертен, Майкл Морріс Кілланін, Хуан Антоніо Самаранч, Жак Рогге – президенти Міжнародного олімпійського комітету, Джессі Оуенс – чотириразовий олімпійський чемпіон з легкої атлетики).

2. Лариса Латиніна, Яна Клочкова, Оксана Баюл, Ірина Мерлені, Володимир Кличко (Лариса Латиніна, Яна Клочкова, Оксана Баюл, Ірині Мерлені – олімпійські чемпіонки, Володимир Кличко – олімпійський чемпіон).

3. Валерій Борзов, Іван Федоренко, Віктор Янукович, Сергій Бубка, Олексій Бутовський (Валерій Борзов, Іван Федоренко, Віктор Янукович, Сергій Бубка – президенти Національного олімпійського комітету України, Олексій Бутовський – представник Російської Імперії, що увійшов до складу першого МОК).

Гра «Демократія. Вибори»

МЕТА ГРИ: надання учням знань про виборче право та формування вмінь реалізувати свої права.

Із метою демократичних прозорих виборів до шкільного олімпійського комітету доцільно провести певну підготовчу роботу серед школярів. Для проведення гри заздалегідь необхідно визначити і розподілити такі ролі: голова та заступник виборчої комісії, члени комісії, секретар, кандидати на обрання, висунуті класними колективами, спостерігачі та журналісти.

Під час гри відбувається засідання, на якому кандидати на обрання подають документи для реєстрації, а члени комісії перевіряють відповідність документів вимогам і приймають рішення про реєстрацію.

Для проведення безпосередніх виборів необхідно підготувати списки виборців, бюлетені для голосування. Якщо є можливість, можна вивісити портрети кандидатів у члени шкільного олімпійського комітету з інформацією про їхні досягнення у навчанні і спорті. У день виборів доцільно створити інтер'єр виборчої дільниці.

Важливо, щоб усі учасники гри виконували свої обов'язки.

Після проведення виборів «спостерігачі» подають свої висновки до комісії, комісія підбиває підсумки голосування, «журналісти» висвітлюють хід і результати виборів у шкільній пресі та радіомережі.

Учні, обрані до шкільного олімпійського комітету проводять організаційне засідання, на якому визначають президента та розподіляють обов'язки.

Гра «Один світ — одна мрія»

МЕТА ГРИ: сприяти формуванню в учнів умінь і навичок колективної творчості, вихованню поваги до людської гідності.

Темою гри може бути розробка Кодексу честі учня школи олімпійської освіти.

Важливо звернути увагу учнів на те, що кожна людина – це особистість незалежно від кольору шкіри, віросповідання, місця проживання, віку та статі. У процесі гри учні мають усвідомити значення слів «особистість», «людяність», «суспільство», а також мету олімпійського руху – сприяти побудові мирного і кращого суспільства через виховання молоді заняттями спортом без будь-якої дискримінації і в олімпійському дусі, що поєднує взаєморозуміння, дух дружби, солідарності і чесною гри. Складаючи Кодекс честі, школярі повинні прагнути створити такий документ, який був би прийнятним і природним законом для кожного і для всіх загалом.

Для проведення гри клас поділяється на групи, що будуть репрезентувати різні континенти. Якщо гра проводиться у загальношкільному масштабі, кожен континент представляє окремий клас. Ці робочі групи працюють над створенням документа у підготовчий період (10–12 днів). Консультації учням можуть надавати вчителі історії, правознавства та інших предметів.

На засіданні Асамблеї кожна група представляє і захищає свій проект. Після загального обговорення проектів відбираються з кожного із них такі положення, які здатні задовольнити більшість представників. Створений таким чином Кодекс після затвердження

голосуванням набуває чинності і приймається до виконання. Для порівняння учням можна запропонувати ознайомитись із Кодексом честі олімпійців України.

КОДЕКС ЧЕСТІ ОЛІМПІЙЦЯ УКРАЇНИ (витяг)

I. Загальні положення

1. Кодекс честі – сукупність найвищих моральних принципів, якими людина керується в особистій і громадській поведінці.

Кодекс честі олімпійця України розроблений з урахуванням норм і вимог Конституції України, чинного законодавства України у сферах освіти, фізичної культури і спорту, положень Олімпійської Хартії, Етичного кодексу МОК, Антидопінгового кодексу.

Головне спрямування Кодексу полягає у сприянні розвитку олімпізму в Україні, активізації руху за духовне збагачення та моральне очищення всього суспільства, утвердження цивілізованого способу життя, зміцнення здоров'я української нації.

2. Олімпізм являє собою філософію життя, яка звеличує та об'єднує в гармонійне ціле найвищі якості духу, волі, душі, розуму та тіла, формує повагу до універсальних фундаментальних етичних принципів і ставить спорт на служіння гармонійному розвитку людини.

3. Кожен громадянин, незалежно від національності, віку, статі, фаху, ідеологічних чи релігійних переконань, має законне право на заняття спортом в Україні. Спорт є тією біоенергетичною і соціальною силою суспільства, яка реальністю ефективного впливу на людину, здатністю розкривати її вроджені якості визначає спосіб і стиль життя особистості. Людина-спортсмен вирізняється у своїй трудовій діяльності високим почуттям відповідальності, умінням цінувати час, завзятістю і наполегливістю, здатністю швидко приймати рішення, легко знаходити спільну мову з колегами, суперниками і вболівальниками, активною участю у громадському житті як колективу так і всього суспільства.

II. Принципи, правила, норми та обов'язки атлетів під час занять спортом

1. Право представляти і захищати спортивну честь України на чемпіонатах Європи, світу та Олімпійських іграх надається найпідготовленішим атлетам – патріотам славного українського народу, які є

для своїх рідних, друзів, усіх співвітчизників прикладом для наслідування у повсякденному житті за способом життя, стандартами поведінки, ставленням до обраної справи.

2. Олімпієць повинен:

2.1. жити з великою вірою й усвідомленням обраності своєї землі, свого народу, своєї Батьківщини, любити й шанувати їх та робити все можливе на благо їхнього розвитку і процвітання. Він пам'ятає, що рідна земля, еволюційна спадщина Вітчизни дали йому можливість вийти на вершину своєї спортивної майстерності;

2.2. постійно дбати про примноження слави Державного Герба України – як офіційної емблеми України, Державного гімну України – символу національної єдності та Державного прапора України – символу суверенітету країни;

2.3. постійно працювати над розвитком почуттів дружби, товаришування, колективізму. Пам'ятати, що сходження на вершину спортивного Олімпу – це колективний труд його батьків, тренерів, науковців, лікарів, масажистів, управлінців і обслуговуючого персоналу різних сфер діяльності, спрямований на розвиток його спортивного таланту, який дав можливість піднятися за рівнем здобутих результатів над іншими спортсменами;

2.4. виховувати в собі постійне прагнення вчитись і самовдосконалюватись, наполегливо йти до підкорення вершин майстерності майбутньої професії та повсякденно працювати над розвитком своїх духовних, розумових, вольових і фізичних здібностей;

2.5. навчитись і уміти працювати з максимальною віддачею духовної і фізичної енергії, ефективно тренуватись впродовж робочого дня і тижня та відпочивати відповідно до обґрунтованих планів підготовки, ведучи осмислену та цілеспрямовану підготовку до найважливіших стартів. Пам'ятати, що тільки в натхненній і результативній праці людина пізнає істину;

2.6. ставити за мету збагачення нашого суспільства шляхетністю, чесністю, добрими вчинками. Спортивне братство – це об'єднання благородних, мужніх, сильних та спритних особистостей, які несуть у суспільство мир, благополуччя та злагоду, гуманізм, братерство та взаємоповагу;

2.7. жити за загальнолюдськими чеснотами, які є визначальними в досягненні вершин спортивної майстерності: вірою, надією, любов'ю,

мудрістю, справедливістю, хоробрістю, волею, стриманістю, доброзичливістю;

2.8. пам'ятати, що він у постійному моральному боргу перед своїми батьками і повинен їх поважати, цінувати, оточувати турботою, всіляко піклуватись про них, збагачувати славу свого родоводу;

2.9. вчитися стійко і гідно переносити поразку, завдану кривду, образу, не допускати фізичної розправи над своїм суперником чи кривдником;

2.10. пам'ятати, що спортивний дух – це сплав людської волі, тіла та розуму. Вживання допінгу принципово суперечить спортивному духу;

2.11. виробляти в собі звичку ділитися своїми надбаннями – матеріальними і духовними – з тим, хто того потребує;

2.12. не допускати бруду, злоби і неправди у ставленні до своїх суперників як у думках своїх, так і в діях; служити правді і добрим справам, не допускати дискримінації, залишатися неупередженим до політичних, расових, національних, релігійних переконань, не піддаватися комерційному і корупційному впливу;

2.13. бути милосердним, намагатися побороти в оточуючих байдужість і черствість, не допускати проявів негативного ставлення до навколишнього середовища. Цьому вчать заняття спортом;

2.14. не допускати насильства над людьми, не залишатись осторонь, коли ближньому потрібна допомога. Розвинені фізичні якості, вміння і навички використовувати тільки для захисту слабшого та заради справедливості;

2.15. не плямувати свою гідність навіть помислами про незаконне заволодіння чужою матеріальною чи інтелектуальною власністю;

2.16. пам'ятати, що спортивна діяльність несумісна з найприкрішими і найганебнішими рисами характеру людини: чванливістю, заздрістю, гнівом, лінню, приниженням людської гідності; не забувати, що найтяжчим злочином є позбавлення людини життя, а юридично і морально неприпустимою дією – зумисне завдання їй тілесних ушкоджень;

2.17. очищувати від скверни себе, колектив і все українське суспільство. Боротись із проявами пияцтва, наркоманії, бродяжництва, безпритульності та іншими антиморальними явищами;

2.18. постійно пам'ятати про особливу роль жінки, проявляти щодо неї вихованість, благородство, повагу турбуватися про піднесення її значущості у спортивній діяльності й громадському житті;

2.19. робити все можливе, щоб для спортсмена та оточуючих його людей спорт і олімпізм стали сутністю їхнього життя, були вірними, незмінними і надійними супутниками повсякденної діяльності.

3. Дотримання норм та вимог Кодексу честі олімпійця України у повсякденному житті сприятиме об'єднанню української нації, новому поштовху еволюційного розвитку нашого суспільства, кінцевим результатом якого має стати гармонійний розвиток особистості спортсмена – взірця рівноваги духовних, фізичних, моральних і матеріальних цінностей.

Найпочеснішою місією вітчизняного олімпійця на європейській і світовій аренах є утвердження іміджу України як цивілізаційного, історичного і географічного центру Європи, духовного мосту між Заходом і Сходом, Північчю і Півднем, расами і націями, релігіями і культурами.

Гра «Місто приймає Олімпійські ігри»

Гру можна проводити як у класному колективі, так і в школі між класами. Кожний учасник (клас) гри представляє одні з Олімпійських ігор. У підготовчий період учасники обирають будь-які Ігри, готують про них інформацію (на якому континенті, в якій країні вони проходили, традиції країни, талісман Ігор, види спорту, що були включені до їхньої програми, видатні рекорди, досягнення українських атлетів на цих Іграх тощо).

Для проведення гри доцільно користуватись фізичною або політичною картою світу.

Суддівська колегія оцінює презентації учасників за 12-бальною системою.

Ведучий називає номер Олімпійських ігор.

Учасник (або група учасників з одного класу), номер Ігор якого було названо, презентує усю зібрану інформацію, показує континент і місто їх проведення на карті.

Наприкінці гри судді підбивають підсумки й оголошують результати.

РОЗДІЛ 7.

КРОСВОРДИ

7.1. Стародавні Олімпійські ігри

№ 7.1.1

По горизонталі:

2 – місце проведення змагань в Олімпії (стадіон)

4 – ім'я богині, на честь якої проводились ігри Олімпійських ігор для жінок (Гера)

6 – дерево, вінком із гілок якого увінчували олімпіоніків (олива)

7 – споруда для занять спортом у Стародавній Греції (гімнасій)

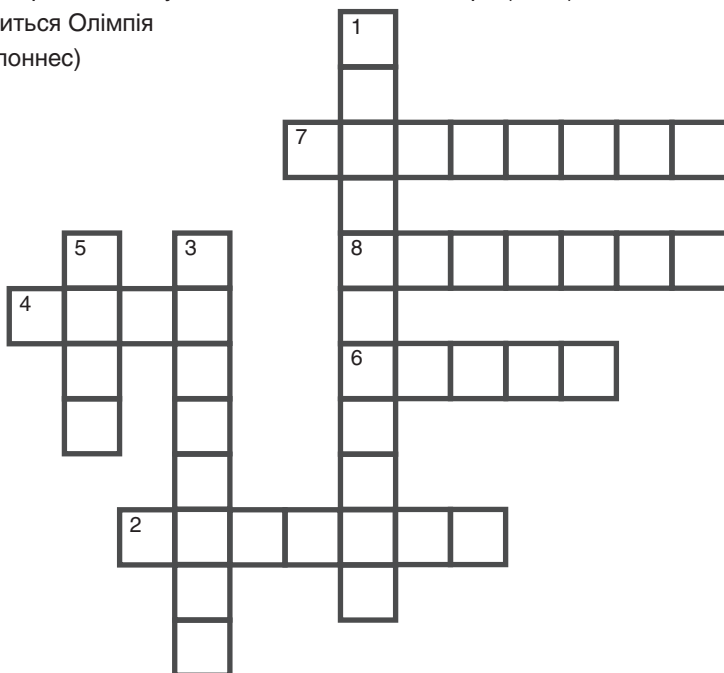
8 – півострів, на якому знаходиться Олімпія (Пелопоннес)

По вертикалі:

1 – переможець давньогрецьких Олімпійських ігор (олімпіонік)

3 – спеціальна школа для дітей 6-7 років (палестра)

5 – ім'я бога, на честь якого проводились Стародавні Олімпійські ігри (Зевс)

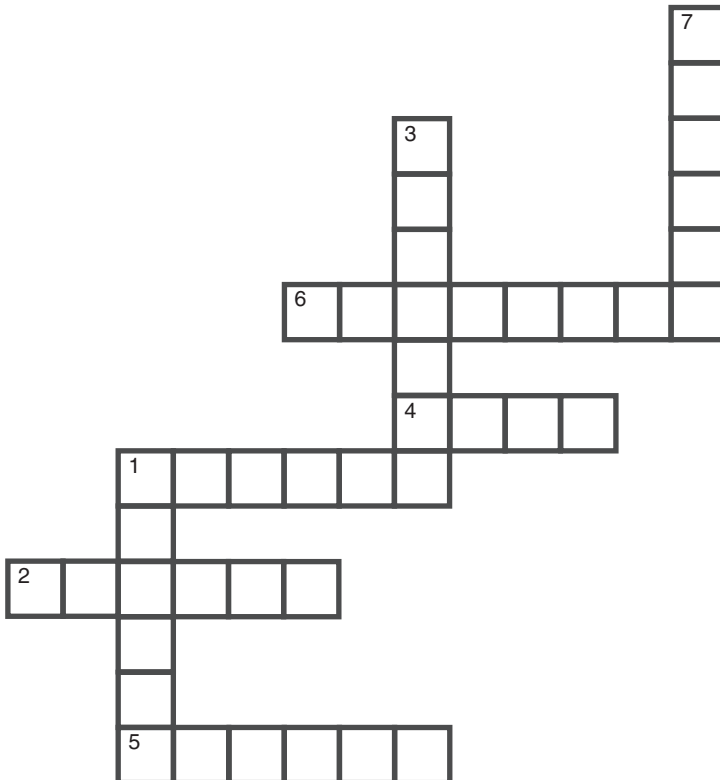
№ 7.1.2

По горизонталі:

- 1 – країна, в якій зародились Олімпійські ігри (Греція)
 2 – ім'я першого олімпіоніка (Коройб)
 5 – спартанський законодавець, з ім'ям якого пов'язують зародження Олімпійських ігор (Лікурґ)
 6 – споруда для занять спортом у Стародавній Греції (гімнасій)

По вертикалі:

- 1 – грецький герой, з ім'ям якого пов'язують зародження Олімпійських ігор (Геракл)
 3 – давньогрецьке поселення, в якому проходили Олімпійські ігри (Олімпія)
 7 – дистанція довжиною 192 м (стадій)

№ 7.1.3

По горизонталі:

- 1 – відрізок часу між двома Олімпійськими іграми (олімпіада)
 4 – дерево, вінком із гілок якого увінчували переможця Істмійських ігор (сосна)
 5 – дочка царя Еллади Еномая (Гіпподамія)
 6 – ім'я бога, на честь якого проводились стародавні Олімпійські ігри (Зевс)
 9 – олімпіонік з давньогрецького міста Кротона (Мілон)

По вертикалі:

- 2 – дерево, вінком із гілок якого увінчували переможця Піфійських ігор (лавр)
 3 – бог, на честь якого проводились Піфійські ігри (Аполлон)
 5 – країна, в якій зародились Олімпійські ігри (Греція)
 7 – пагорб в Олімпії, біля підніж'я якого знаходився давньогрецький олімпійський стадіон (Кронос)
 8 – статуї, споруджені на кошти, що стягувались з атлетів за порушення правил змагань і які встановлювались при вході на давньогрецький стадіон (заніси)

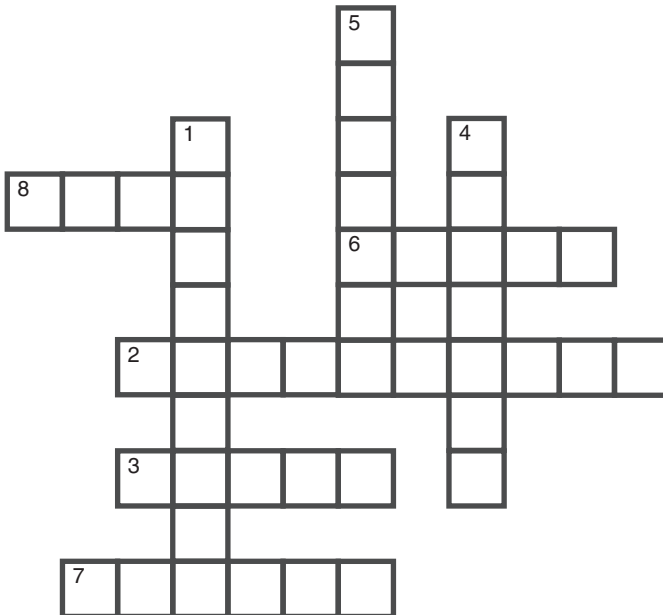
№ 7.1.4

По горизонталі:

- 2 – поєднання боротьби з кулачним боєм (панкратіон)
 3 – дерево, вінком із гілок якого увінчували олімпіоніків (олива)
 6 – давньогрецький поет, який оспівував перемоги учасників Олімпійських ігор (Гомер)
 7 – найвища нагорода для олімпіоніків (вінок)
 8 – змагання у Стародавній Греції в різних галузях суспільного життя (агон)

По вертикалі:

- 1 – давньогрецьке п'ятиборство (пентатлон)
 4 – ім'я богині, жриці храму якого дозволялось бути присутньою на Олімпійських іграх (Деметра)
 5 – відомий математик, учасник давньогрецьких Олімпійських ігор (Піфагор)

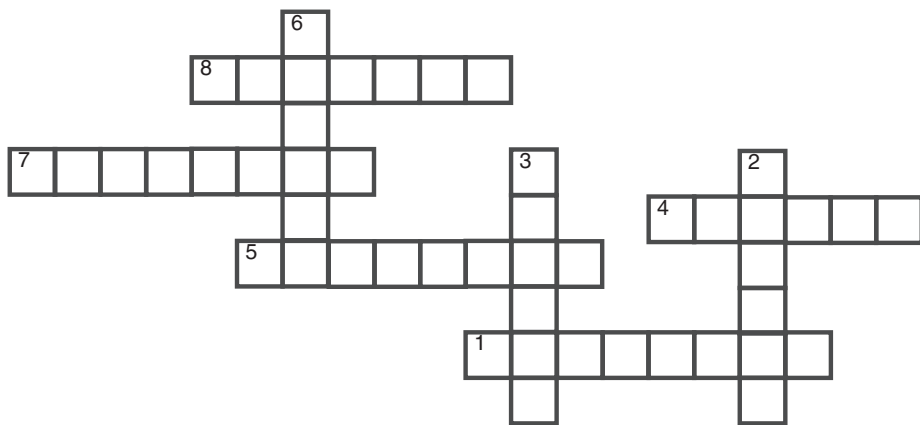
№ 7.1.5

По горизонталі:

- 1 – священне перемир'я у Стародавній Греції (екехерія)
 4 – перший олімпіонік (Коройб)
 5 – спеціальна школа для дітей 6-7 років (палестра)
 7 – імператор, який заборонив проведення давньогрецьких Олімпійських ігор (Феодосій)
 8 – місце проведення Олімпійських ігор у стародавній Олімпії (стадіон)

По вертикалі:

- 2 – країна, що подарувала світові Олімпійські ігри (Греція)
 3 – грецький герой, з ім'ям якого пов'язують зародження Олімпійських ігор (Геракл)
 6 – статуї, споруджені на кошти, що стягувались з атлетів за порушення правил змагань, і які встановлювались при вході на давньогрецький стадіон (заніси)

7.2. Стародавні Олімпійські ігри

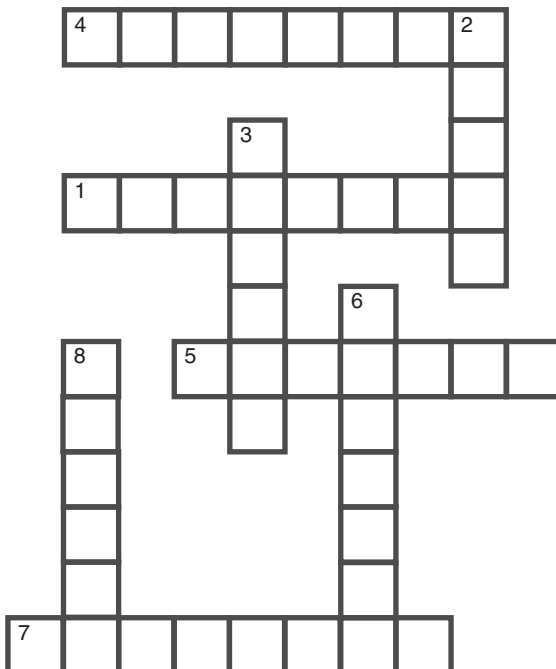
№ 7.2.1

По горизонталі:

- 1 – засновник сучасних Олімпійських ігор (Кубертен)
 3 – нагорода олімпійського чемпіона сучасності (медаль)
 5 – місто, звідки бере початок естафета олімпійського вогню (Олімпія)
 7 – звірято, яке символізує національні риси та особливості країни, де проходять Олімпійські ігри (талісман)

По вертикалі:

- 2 – місто проведення перших Олімпійських ігор сучасності (Афіни)
 4 – церемонія доставки олімпійського вогню з Олімпії до міста проведення Ігор (естафета)
 6 – спеціальний символ міста, де проходять Олімпійські ігри (емблема)
 8 – обіцянка спортсменів-олімпійців брати участь в Олімпійських іграх “в істино спортивному дусі, в імя слави спорту та честі своїх команд” (клятва)

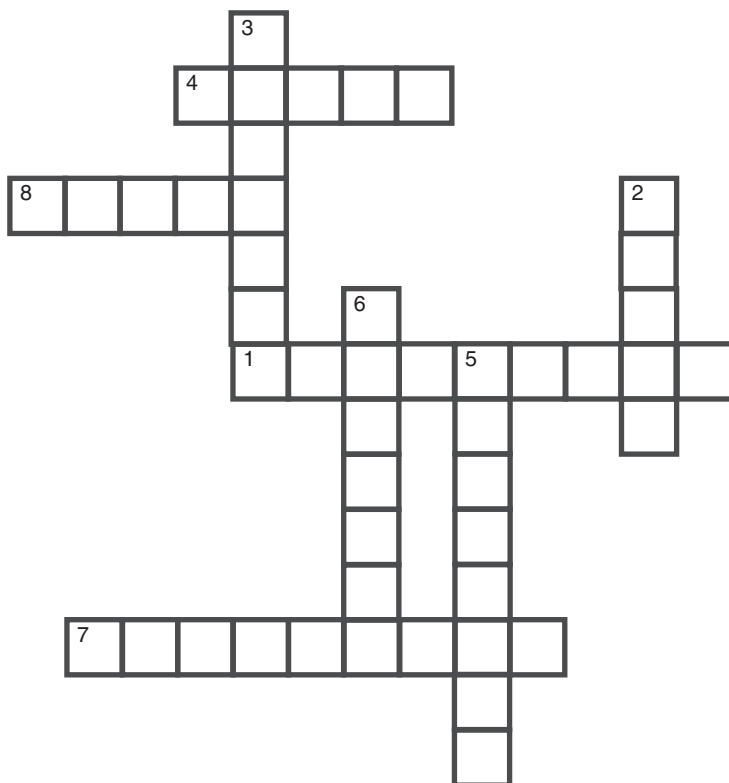
№ 7.2.2

По горизонталі:

- 1 – неодмінний атрибут олімпійської естафети (смолоскип)
 4 – автор гасла “Швидше, вище, сильніше” (Дідон)
 7 – країна, де знаходиться штаб-квартира МОК (Швейцарія)
 8 – президент МОК (Рогге)

По вертикалі:

- 2 – місто проведення Міжнародного конгресу, на якому було прийнято рішення про відродження Олімпійських ігор (Париж)
 3 – перший президент МОК (Вікелас)
 5 – сукупність олімпійських ідеалів і цінностей (олімпізм)
 6 – місто, де знаходиться Олімпійський музей (Лозанна)

№ 7.2.3

По горизонталі:

- 2 – основний правовий документ олімпійського руху (хартія)
 4 – пристрій для передачі вогню під час олімпійської естафети (смолоскип)
 5 – звірятко, яке стало талісманом Олімпійських ігор у Москві (ведмедик)
 6 – місто проведення перших зимових Олімпійських ігор (Шамоні)
 8 – місто, де знаходиться штаб-квартира МОК (Лозанна)
 10 – засіб інформування населення через періодичні видання (преса)
 11 – віршований твір П'єра де Кубертена (ода)

По вертикалі:

- 1 – місто проведення I Олімпійських ігор сучасності (Афіни)
 8 – ініціатор відродження сучасних Олімпійських ігор (Кубертен)
 7 – президент МОК, який його очолював у період з 1972 по 1980 р. (Кілланнін)
 9 – період часу між двома Олімпійськими іграми (олімпіада)

РОЗДІЛ 8.

СЦЕНАРІЙ ОЛІМПІЙСЬКИХ УРОКІВ

Сценарій проведення олімпійського уроку «Від Олімпії до наших днів»

МЕТА: Формування позитивної мотивації до занять фізичною культурою і спортом, поширення ідеалів і цінностей олімпізму.

Обладнання: Технічні засоби для демонстрації слайдів, музичний центр та диски з записами мелодій; хокейні ключки та шайби – 4 набори; лижі та лижні палиці – 4 комплекти; санчата – 4 шт.; ляльки – 4 шт.; ватман – 4 арк.; маркери – упак.; костюми: українські – 4 шт., давньогрецькі – 4 шт., бога Зевса – 1 шт., воїнів-варварів – 6 шт.; гантелі; картки із завданням для естафет.

Зал прикрашений прапорами, повітряними кульками.

Звучить спортивна мелодія.

Ведучий: Сьогодні на наше традиційне свято миру і спорту завітали шановані у всьому світі люди – гордість нашої України:

Дві учениці, вбрані в українські костюми, зустрічають гостей караваном. Почесні гості займають місця у президії.

Ведучий 1: Парад До внесення прапора «Струнко!» Прапор внести!

З хлопця та 3 дівчини, вдягнені в білий одяг, вносять олімпійський прапор, закріплюють його на флагшток.

Звучить пісня у виконанні В. Козловського. На екрані – олімпійський прапор.

Ведучий 2: На прапорах не пишуть слів, але люди всієї планети

знають, що білий прапор, на якому п'ять переплетених кілець різного кольору – символ миру і дружби, символ чесної спортивної боротьби. Він закликає спортсменів п'яти континентів змагатися тільки на спортивних аренах.

Ведучий 1: Капітани команд! До прапора! Прапор підняти!

*Під звуки Олімпійського гімну
піднімається прапор.*

Ведучий 2 : За традицією на церемонії відкриття Олімпійських ігор запалюють олімпійський вогонь, який сповіщає про початок змагань. Олімпійським вогнем є вогонь, що запалюють в Олімпії під егідою МОК. Він проходить свій шлях до міста, в якому відбудуться Олімпійські ігри, за допомогою смолоскипової естафети та закінчує подорож у великій чаші олімпійського стадіону. Олімпійський вогонь, запалений на урочистій церемонії відкриття Олімпійських ігор, горить до церемонії їх закриття. Вперше олімпійський вогонь запалили на Іграх IX Олімпіади 1928 р. в Амстердамі (Голландія).

*На екрані слайд про олімпійський вогонь.
Учениці 7-го класу виконують ритуал запалення вогню,
передають смолоскип факелоносцю,
відбувається смолоскипова естафета,
в якій беруть участь найкращі спортсмени школи.*

Ведучий 1: Учасники Олімпійських ігор перед початком змагань дають клятву про дотримувannya правил змагань і чесної боротьби. Давайте і ми поклянемося.

Хлопчик: Від імені усіх учасників змагань я клянусь, що, беручи участь у цих Олімпійських іграх, я змагатимусь чесно та згідно з правилами, а своєю участю прославлятиму свою країну та спорт.

Голова журі: Від імені суддів обіцяю поважати спортсменів і об'єктивно проводити суддівство.

Ведучий 2: У стародавні далекі часи
Біля підніжжя священого Олімпу,
Де славнозвісні всемогутні боги
Із Зевсом на чолі творили раду,
У тихім місті, вздовж ріки Алфей,
Олімпія знайшла притулочок собі.
І саме тут це свято миру, сили і краси
На Зевса честь славетно відбувалось.

Ведучий 1: Олімпійські ігри зародилися у Стародавній Греції у VIII ст. до н.е. і регулярно проводилися понад тисячу років. Вони почали свій відлік 776 р. до н.е., коли офіційно було зафіксовано ім'я першого

переможця Ігор – Коройба, який за професією був пекарем.

Ведучий 2: Ігри у Стародавній Греції проводилися кожні чотири роки на честь бога Зевса. Всі змагання проходили у давньогрецькому поселенні Олімпія.

Ведучий 1: Під час Ігор дотримувалися священного миру. Будь-які військові конфлікти заборонялися.

Ведучий 2: Перші Олімпійські ігри тривали один день, а їхня програма включала лише один вид спорту – біг. Але в період свого розквіту вони проходили п'ять днів. Програма змагань включала біг, панкратіон (поєднання боротьби з кулачним боєм), пентатлон (стрибки у довжину, біг, метання диска, метання списа і боротьба), кулачний бій, перегони на колісницях.

Ведучий 1: Переможців Олімпійських ігор називали олімпіоніками. Їх нагороджували вінком із гілок оливи та пов'язували стрічку навколо голови, рук і ніг.

*Через зал урочисто крокують
чотири олімпіоніки*

Ведучий 2: Олімпіоніки на Іграх виявлялись
І перемогами своїми прославлялись,
Оливи гілку на чолі несли.

Ведучий 1: Проіснували Ігри декілька віків.
А потім римський імператор Феодосій
Заборонив їх існування,
А роки, варвари й стихії
Знесли, прибрали з пам'яті людської
Славетне місто ритуалів і споруд.

Виступ воїнів-варварів.

Зевс: Я, головний і всемогутній бог,
Своїм наказом війни припиняю,
І призначаю Ігри замість них,
Щоб кожен міг у чесній боротьбі
Свою відвагу й силу показати
І славу здобувати на віки
Як переможець у безкровній битві!
Хай буде так однині і довіку
Для всіх цей мій божественний наказ
Тож розпочнем змагання в цей же час!!!

Ведучий 2: На спортивну арену запрошуються юні учасники змагань.

Лунає музика «Герої спорту»

1. Естафета з бігом (команди шикуються в колону по одному. По черзі кожен учасник команди біжить до кола, бере одну букву і повертається назад. Коли усі букви на лінії старту, команда складає з них слово і пояснює його значення. Команда, яка закінчила завдання першою, стає переможцем)

2. Стрибки у довжину з гантелями (кожен учень виконує стрибок, після чого відповідає на запитання ведучого. Якщо відповідь правильна, його місце займає наступний член команди і виконує стрибок. Якщо відповідь невірна, учень виконує крок назад і надає можливість стрибати своєму товаришу. Перемагає команда, яка має найвищий сумарний результат усіх стрибків).

Ведучий 1: Усі ви знаєте, що XXIX Олімпійські ігри проходили у Пекіні (Китай) і сьогодні місто передає свою естафету XXI зимовим Олімпійським іграм у Ванкувері (Канада). До програми зимових Олімпійських ігор входять 15 видів спорту. Серед них є змагання з санного спорту. І ми з вами теж виходимо на санні траси.

3. Санний спорт (кожен учасник команди садить на іграшкові санчата ляльку і везе по дистанції. Якщо лялька впала, учасник повинен зупинитись, знову посадити її і тільки тоді продовжувати перегони. Перемагає команда, учасники якої першими закінчать змагання).

Ведучий 2: Поки журі підводить підсумки трьох естафет, ми запрошуємо від кожної команди по одному учаснику. На них чекає конкурс малюнка.

4. Конкурс малюнка – протягом 5 хв учасники малюють піктограми улюбленого зимового виду спорту.

Номер художньої самодіяльності.

ЖУРІ: оголошує підсумки трьох конкурсів.

Ведучий 1: (звертається до учасників конкурсу художників) Час вийшов, прошу підписати листи і подати журі.

Ведучий 2: Усі ми пам'ятаємо захоплюючі хокейні поединки. А чи є серед наших учасників хокеїсти? Звісно є. Тоді вперед до перемоги!

5. Хокей (кожна команда визначає одного хокеїста. Для кожної команди на лінії старту підготовлено хокейне спорядження. За сигналом уся команда вдягає свого хокеїста – штани, куртку, шолом, рукавички. Хокеїст, готовий вийти на поле, бере ключку і веде шайбу по відміченій трасі, обходячи перешкоди. Перемагає команда, хокеїст

якої першим повернеться на лінію старту).

Ведучий 1: Одною із перлин зимових Олімпійських ігор є лижні гонки. Ця зима видалась дуже сніжною. І ви, мабуть, вже не одну сотню метрів подолали на лижах? Тоді, «На старт!». Покажіть свої вміння нашим гостям!

6. Лижні гонки (команди шикуються в колону по одному. Перший учасник надягає лижі, бере лижні палиці і проходить відмічену дистанцію. Повернувшись на лінію старту, передає лижне спорядження наступному члену команди. Перемагає команда, яка швидше закінчила змагання).

Ведучий 1: Поки поважне журі підводить підсумки, учні нашої гімназії пропонують вашій увазі комплекс степ-аеробіки.

Виступ учнів школи

Ведучий 2: Стародавні греки відносили до краси людини не тільки суто зовнішні форми, а й такі якості, як сміливість і силу, благородство і доброту, спритність і витривалість, поєднання фізичної досконалості з моральними переконаннями та здатністю до творчої діяльності. Цей морально-естетичний ідеал давньогрецької культури, який поєднував гармонію тілесної і душевної досконалості мав назву – калокагатія.

Щойно ми мали змогу оцінити ваші фізичні здібності. А зараз ми переходимо до інтелектуальної естафети. Запрошуємо капітанів команд.

7. Інтелектуальна естафета «Вірю – не вірю» (капітанам пропонуються ствердження. За кожну правильну відповідь команда отримує один бал.)

Ствердження:

1. Олімпійські ігри Стародавньої Греції проходили в Олімпії.
2. Олімпійські ігри Стародавньої Греції проводились на честь бога Посейдона.
3. Ініціатором відродження сучасних Олімпійських ігор був П'єр де Кубертен.
4. Перші Олімпійські ігри сучасності відбулися у Парижі.
5. Олімпійський вогонь запалюють на горі Олімп.
6. На церемонії відкриття Олімпійських ігор на параді учасників першою виходить команда Греції.

Ведучий 1: Програма Олімпійських ігор постійно змінюється. До неї входять нові види спорту, які змінюють ті, що втрачають популярність. Ми з вами спробуємо винайти нові види спорту. Перед ва-

ми складне завдання: капітани із зав'язаними очима обирають три предмети з цієї корзини. Потім уся команда придумує вид спорту, в якому використовується обране спорядження, дає цьому виду спорту назву і пропонує правила змагань.

Ведучий 2: Команди, готові? Почали!

Капітани обирають спортивне спорядження. Лунає музика.

Ведучий 2: А тепер, увага! Починаємо презентацію нових видів спорту, пропонованих на включення до програми Олімпійських ігор 2040 року.

Команди по черзі представляють види спорту

Слово журі:

Ведучий 1: Час летить – його не зупинить!
І, можливо, в добрий час
В гордій формі олімпійця
Вийде хто-небудь із вас.

Ведучий 2: Бурхливі старты вже позаду.
Прощатись нам прийшла пора.
Вогонь пішов уже до спаду.
За парти нам сідає пора!
До нових зустрічей, друзі!
Чекаємо вас на нових стартах!

Вогонь поступово згасає.

Звучить пісня «На трибунах становиться тихо...»

Сценарій проведення олімпійського уроку «Поруч з олімпійцями»

Не кожний навчальний заклад може запросити на олімпійський урок олімпійських медалістів, учасників Олімпійських ігор або провідних спортсменів та тренерів. Представлений сценарій являє собою стилізований телевізійний міст, учасниками якого можуть стати будь-які спортивні особистості. Реалізуючи сценарій, слова «запрошеного гостя» читає

учень, який знаходиться на сцені, але не у полі зору глядачів. У цей час на екрані, що знаходиться в залі (або на моніторі комп'ютера, якщо захід проводиться у класі), демонструється фото запрошеного.

Обладнання: екран (або монітор комп'ютера), мультимедійна апаратура, мікрофони, навушники, слайд із фотографіями запрошених гостей, відеоролики.

МЕТА:

сприяти формуванню стійкого інтересу школярів до здорового способу життя, занять фізичною культурою і спортом на прикладах життя видатних спортсменів.

Ведучий 1: Ми часто запитуємо себе: «Що ж таке спорт? Чому він завоював серця всього людства? Що спонукає нас вдосконалювати своє тіло, гартувати дух, долати на тренуваннях втому і біль? Чому ми атакуємо стадіони, спортивні зали і басейни, плекаючи надію стати свідками миттєвостей спортивних баталій? Чому практично всі мешканці планети – прихильники його величності, ім'я якому – спорт?»

Ведучий 2: Добре знайоме всім слово «спорт» походить з Франції, але вимовлялось воно дещо по-іншому – «деспорт», що в перекладі означає «розваги, забави». Потім це слово потрапило до Англії, де вимовляли його на свій лад – «диспорт». Потім відпали перші дві літери, залишивши, знайоме всім, слово «спорт». Понад 100 років тому воно потрапило до Росії, де розумілося спочатку саме як розваги. І тільки згодом воно набуло того змісту, до якого ми всі з вами звикли.

Ведучий 3: Для того, щоб спорт став спортом, необхідна наявність інтриги – з'ясування стосунків у боротьбі за пальму першості. Спортивна боротьба – ось що відрізняє спорт від фізичної культури. Там, де є боротьба, є переможці і переможені. Тому спорт і цікавий для всіх, бо дає кожному шанс стати переможцем, рекордсменом, відомою особистістю у своїй школі, місті, країні, а може й у світі.

Ведучий 4: Відомі спортсмени – знакові особистості. З них беруть приклад цілі покоління, їм наслідують, на них хочуть бути схожими. Багато видатних спортсменів ставали кумирами для мільйонів хлопчиків і дівчаток. І це дуже добре! Адже для того, щоб досягти значних висот у спорті, необхідно мати не тільки талант. Рекорди у спорті тільки на 10 % складаються з таланту, а на 90 % – щоденна кропітка робота над собою, своєю волею, сміливістю, рішучістю і наполегливістю, вдосконаленням тіла і духу. Це відмова від багатьох

розваг і звичок, відпочинку та спілкування з однолітками.

Ведучий 5: Немає у спорті гладкої дороги. Кожний сантиметр, кожна секунда, кожний злет – це постійна щоденна перемога над собою. Мабуть тому більшість видатних спортсменів – не тільки професіонали у своєму виді спорту, не тільки володіють неабиякою силою, швидкістю, витривалістю, влучністю, або гнучкістю, а й люди високої моралі. Адже вони знають ціну перемог – яскравої, але короткої миттєвості, коли ти на найвищій сходинці п'єдесталу пошани. Вони знають ціну довгого очікування рекорду, ціну поразки і невезіння, без яких не відчужеш усієї чарівності свого зіркового часу, миттєвості перемоги. І тільки роки напружених тренувань, допомога тренера, самовіддача забезпечують жадану перемогу.

Ведучий 1: Сьогодні ми запрошуємо вас на телевізійний міст з українськими олімпійцями, який проведуть наші спеціальні кореспонденти.

Ведучий 2: На зв'язку наш спеціальний кореспондент _____ . Колего! Вам слово.

Кореспондент 1: *Доброго дня, шановні друзі! Сьогодні ми зустрілися з видатним атлетом сучасності Юрієм Сєдих.*

Ведучий 4: Юрій Георгійович Сєдих – народився 11 квітня 1965 р. в Новочеркаську Ростовської обл. в Росії. Дитинство і юність пройшли у Нікополі Дніпропетровської обл. У 1977 р. закінчив Київський державний інститут фізичної культури. Заслужений майстер спорту, чемпіон Ігор XXI та XXII Олімпіад у метанні молота, срібний призер Ігор XXIV Олімпіади 1988 р. в Сеулі, чемпіон світу (1991 р.), срібний призер чемпіонату світу (1983 р.), триразовий чемпіон Європи (1978, 1982, 1986 рр.).

На екрані фото Ю. Сєдих

– Юрію Георгійовичу! Коли і як Ви познайомились із метанням молота?

Ю. Сєдих: Знайомство з моїм улюбленим видом спорту відбулося ще в дитинстві – саме у день мого народження. Тоді на нікопольському стадіоні «Електрометалург» ми з хлопцями після школи грали у футбол. М'яч перелетів за паркан, я побіг за ним і потрапив на металний майданчик. Футбольний м'яч передав товаришам, а от повернутися до гри вже не зміг – мене захопив дивовижний снаряд, що звався молот. Так я познайомився із метанням молота і своїм першим тренером Володимиром Воловиком.

Кореспондент 1: *Юрію Георгійовичу! Ваш найяскравіший спо-*

мин про дитячі роки.

Ю. Седих: Стерня, якою бабуся застерігала бігати босоніж, щоб не поранити ноги. Влітку я любив ходити босоніж, навіть коли з товаришами грали у футбол.

Кореспондент 1: Шановні друзі! Ви можете самі поставити запитання нашому гостю. Будь ласка!

Учень 1: Юрію Георгійовичу! Чим для вас запам'ятався 1976 р.?

Ю. Седих: Цей рік дуже пам'ятний для мене, бо саме тоді у 21-річному віці я здобув свою першу золоту нагороду на Іграх Олімпіади 1976 р. в Монреалі, метнувши молот на 77 м 52 см. Тоді я встановив олімпійський рекорд і випередив своїх колег по збірній команді СРСР – Олексія Спиридонова і свого тренера, чемпіона Ігор XX Олімпіади, Анатолія Бондарчука.

Учень 2: Юрію Георгійовичу! Скажіть, будь ласка, що для вас означають цифри – 84 м 74 см?

Ю. Седих: Ці цифри дуже знакові для мене, думаю, що і для світової легкої атлетики. Вони уособлюють світовий рекорд у метанні молота, який мені вдалося встановити у 1986 р. Мені приємно, що мое досягнення стоїть непорушним вже протягом 24 років.

Кореспондент 1: Закінчується наш час на телемості. Тому останнє запитання... Юрію Георгійовичу! Як склалося Ваше життя після закінчення активних виступів у спорті?

Ю. Седих: Після закінчення активних виступів у великому спорті ми з родиною переїхали до Франції, де я працюю тренером.

Кореспондент 1: Дякую, Юрію Георгійовичу!

Студія! З нами був олімпійський чемпіон Юрій Седих.

Зустріч вів _____.

Ведучий 3: На зв'язку наш спеціальний кореспондент _____ . Колего! Вам слово.

Кореспондент 2: Доброго дня, шановні друзі! Нам пощастило – нашу співрозмовницю сьогодні люб'язно погодилась бути чарівна українська грація Анна Безсонова.

Ведучий 4: Анна Володимирівна Безсонова – народилась 29 липня 1984 р. в м. Києві. Заслужений майстер спорту, бронзовий призер Ігор XXVIII Олімпіади з художньої гімнастики. В Іграх Олімпіади у Пекіні брала участь, маючи титул бронзового призера Ігор XXIX Олімпіади, чотириразової чемпіонки світу (2001–2003, 2007 рр.), триразової чемпіонки Європи (2003 р.).

На екрані фото А. Безсонової

Аню! Нам хотілось би дізнатись, чи мають Ваші батьки відношення до спорту?

А. Безсонова: Так. Я народилась у справжній спортивній сім'ї: мій тато – колишній гравець футбольної команди «Динамо» (Київ), заслужений майстер спорту, бронзовий призер Ігор XXII Олімпіади, срібний призер чемпіонату Європи, переможець і кращий гравець чемпіонату світу серед юніорів; мама – дворазова чемпіонка світу з художньої гімнастики.

Кореспондент 2: Звичайно у такій титулованій спортивній родині батьки мабуть хотіли і свою доньку бачити успішною спортсменкою?

А. Безсонова: Ні, ви помиляєтесь. Мої батьки мріяли, щоб я стала балериною і в чотири роки віддали мене до танцювального ансамблю «Кияночка».

Кореспондент 2: А як, все ж таки, ви потрапили до секції художньої гімнастики?

А. Безсонова: З того часу, коли вдома одного разу я знайшла м'яч, з яким виступала ще моя мама, я з ним вже не розлучалась. Мама, спостерігаючи за моїми рухами, відчула, що у мене є хист до цього виду спорту. Крім того, саме тоді почалася золота ера Олександрі Тимошенко, яка стала для мене справжнім кумиром. Ось тоді я і вирішила займатись художньою гімнастикою. І мамі не залишилось нічого, іншого, як відвести мене до школи художньої гімнастики Дерюгіних.

Кореспондент 2: Хто був Вашим першим тренером?

А. Безсонова: Мама привела мене до школи художньої гімнастики Дерюгіних. Альбіна Миколаївна займалась із старшими дівчатами. Не маючи можливості займатись з новачками, вона запропонувала моїй мамі перейти на роботу до школи художньої гімнастики тренером для занять з початківцями. Мама прийняла запрошення і таким чином стала першим моїм тренером.

Кореспондент 2: Чим ви захоплювались у дитинстві?

А. Безсонова: В дитинстві я дуже любила танцювати. Навіть влаштовувала домашні сольні концерти для родини і друзів нашої сім'ї. Справжньою насолодою було для мене відвідування дитячих балетних спектаклів, серед яких «Лускунчик» був найулюбленішим.

Кореспондент 2: Аню! Кому із тренерів Ви забов'язані своїми успіхами у великому спорті?

А. Безсонова: Вже в 11років я перейшла до групи Альбіни Миколаївни.

Надалі мою спортивною кар'єрою опікувались найтитулованіший український тренер в історії художньої гімнастики Альбіна Миколаївна та її дочка Ірина Іванівна Дерюгіни. Саме їм я забов'язана своїми успіхами у великому спорті.

Кореспондент 2: Скажіть, будь ласка, чим пам'ятний був для вас 2007 рік?

А. Безсонова: 2007 р. видався справді для мене дуже важливим. Він приніс мені звання абсолютної чемпіонки світу.

Кореспондент 2: Дякую, Аню, за цікаву розповідь!

Студія! З нами була дворазовий бронзовий призер Ігор XXVIII та XXIX Олімпіад, абсолютна чемпіонка світу з художньої гімнастики Анна Безсонова.

Зустріч вів _____

Ведучий 3: На зв'язку наш спеціальний кореспондент _____ . Колего! Вам слово.

Кореспондент 3: Доброго дня, шановні друзі! Мені вдалося запросити до нас у гості видатного спортсмена сучасності Олександра Волкова. Зустрічайте!

На екрані фото О. Волкова

Ведучий 5. Олександр Анатолійович Волков – народився 20 березня 1964 р. в Омську (Росія). Заслужений майстер спорту, чемпіон Ігор XXIV Олімпіади, чемпіон Європи (1985). Член Виконкому НОК України, президент Федерації баскетболу України, почесний президент БК «Київ», президент Фонду розвитку баскетболу в Україні.

Кореспондент 3: Олександр Анатолійовичу! Як у Вашій сім'ї ставилися до спорту взагалі?

О. Волков: У нашій родині дуже любили спорт. Мій дідусь, кадровий офіцер, був великим шанувальником спорту й особливо уболівав за армійський клуб ЦСКА. Дядько Слава був непоганим футболістом. Мама займалась баскетболом. Цей вид спорту понад усе любив і батько.

Кореспондент 3: А до занять яким видом спорту вабило Вас у дитинстві?

О. Волков: У дитинстві я дуже любив хокей. Як тільки з'являвся перший сніжок, а калюжі затягувало кригою, розпочинався сезон хокейних баталій. Спочатку у дворі, а згодом на невеличких озерцях, що на правому березі Десни.

Коли ми підросли, самі почали заливати майданчик біля школи, робили бортики, ставили ворота і дотемна ганяли шайбу. Хокей по-

справжньому заволодів моїм серцем. А хокейними кумирами були Харламов, Михайлов, Петров.

У теплу пору року ми традиційно з хлопцями ганяли футбольного м'яча після уроків.

Кореспондент 3: Олександрє Анатолійовичу! А яким же чином ви почали займатися баскетболом?

О. Волков: Одного вересневого дня біля поля, де ми грали у футбол, я побачив високу жінку, яка уважно спостерігала за мною. Як тільки гра завершилась, вона одразу підійшла до мене, відрекомендувалася, спитала моє ім'я і телефон батьків. Уже наступного дня мама відвела мене до дитячо-юнацької спортивної школи, де саме та жінка – молодий тренер Алла Вергун – набирала свою першу групу баскетболістів. Так я потрапив до спортивної секції з баскетболу.

Кореспондент 3: Шановні друзі! Можливо у вас теж є запитання до Олександра Анатолійовича, ви можете самі їх поставити нашому гостю. Будь ласка!

Учень 1: А як Ви навчались у школі?

О. Волков: У школі я навчався добре, більшість предметів давалися легко – достатньо було уважно послухати на уроці, а потім удома повторити.

Учень 2: Скажіть, будь ласка, яку освіту і де ви отримали?

О. Волков: Після 9-го класу я отримав запрошення від Анатолія Штейнбока, головного тренера збірної Ленінграда, до найсильнішої на той час баскетбольної спортивної школи. Та поїхати туди мені не судилося... Бо саме у той час, з подання першого тренера Алли Вергун, баскетбольне керівництво республіки запропонувало мені спробувати свої сили в юнацькій збірній УРСР. Усе вирішили дорослі, які здали квиток на потяг до Ленінграда і придбали квиток на літак до Бердянська, де на ту пору тренувалась українська збірна. То був перший у моєму житті самостійний політ.

Кореспондент 3: Олександрє Анатолійовичу! Як Ви почували себе у новому колективі?

О. Волков: У команді мене дуже добре зустріли, я відчув, що став для партнерів «своїм». Я потрапив до стартової п'ятірки збірної, вступив на навчання до київського спортивного інтернату, згодом став гравцем молодіжної збірної республіки. Потім вступив до Київського державного інституту фізичної культури, який закінчив у 1989 р.

Учень 1: А як складалася Ваша подальша спортивна кар'єра?

О. Волков: У 19 років я виграв свою першу дорослу нагороду – бронзову медаль на чемпіонаті СРСР. 1983 р. став срібним призером

світової першості у складі молодіжної збірної команди СРСР. У 21 рік я вже був гравцем стартової п'ятірки збірної команди Радянського Союзу. На чемпіонаті Європи 1985 р. мене було обрано до символічної збірної цього турніру.

У 1986 р. здобув срібло світової першості. Саме тоді мною зацікавились американські тренери, які запросили мене грати в НБА. Проте тоді такі переходи були нереальними. Натомість мене забрали в ЦСКА, і з цією командою я вперше став чемпіоном СРСР.

Після закінчення служби в армії, я повернувся в Київ до команди «Будівельник». Тоді наш клуб виборов єдине чемпіонство у союзному чемпіонаті.

Після успішних виступів на Іграх XXIV Олімпіади, коли наша збірна у півфіналі обіграла американців, а у фіналі – югославів, я став першим українським баскетболістом, який грав в НБА, грав в італійському клубі «Реджо-ді-Калабрія», грецькому «Панатіанайкосі», з грецьким «Олімпіакосом» став чемпіоном країни, а чемпіонат України виграв у складі заснованого мною «БК Київ».

Кореспондент 3: Дякую, Олександрє Анатолійовичу!

Студія! З нами був олімпійський чемпіон Олександр Волков.

Зустріч вів _____.

Ведучий 4: Стати чемпіоном так непросто.
Бажання мало – знаю точно.
Наснага, праця і терпіння –
Вони дадуть тобі уміння!
Герої спорту поряд з нами.
Чудовий приклад всім дали:
Як спорт з дитинства шанувати,
Шлях до медалей прокладати,
Рости сміливим, спритним, сильним,
До всього докладать зусилля,
Про тренерів не забувати
І Батьківщину прославляти!

Ведучий 5: Дорогі друзі! Дозвольте від вашого імені подякувати всім учасникам нашого телевізійного мосту і побажати їм міцного здоров'я, творчої наснаги і всього найкращого у всіх починаннях.

До нових зустрічей!

**Сценарій проведення
олімпійського уроку
«Спорт і фізичне виховання
— утвердження здорового
способу життя
та зміцнення миру»**

МЕТА:

сприяння гармонійному розвитку особистості дитини та поширенню гуманістичних ідеалів олімпізму.

Обладнання: плакати з олімпійської тематики, мультимедійна апаратура для демонстрації слайдів.

Ведучий 1: У стародавні далекі часи
Біля підніжжя священного Олімпу,
Де славнозвістні всемогутні боги
Із Зевсом на чолі творили раду,
У тихім місті, вздовж ріки Алфей,
Олімпія знайшла притулочок собі.
І саме тут це свято миру, сили і краси
На Зевса честь славетно відбувалось.

Ведучий 2: Олімпійські ігри зародились у Стародавній Греції ще у VIII ст. до н.е. і регулярно проводились понад тисячу років. Безпосередньо зародження Олімпійських ігор пов'язують із іменами легендарного грецького героя Геракла, царя Пелопса, спартанського законодавця Лікурга та еллінського царя Іфіта.

Ведучий 3: Вважають, що Олімпійські ігри Стародавньої Греції почали свій відлік у 776 р. до н.е., коли офіційно було зафіксовано ім'я першого переможця Ігор Коройба, який за професією був пекарем.

Ведучий 4: Ігри у Стародавній Греції проводились кожні чотири роки на честь батька богів і людей Зевса. Всі змагання та конкурси проходили у давньогрецькому поселенні Олімпія, що було розташоване у північно-західній частині півострова Пелопоннес на півдні Еллади.

Ведучий 1: Під час Ігор дотримувались священного миру. Будь-

які військові конфлікти та сутички в регіоні, де відбувались Олімпійські ігри, заборонялись.

Ведучий 2: Учасниками Ігор могли бути вільні греки – чоловіки та юнаки. Для жінок проводились Герії – Ігри на честь богині Гери.

Ведучий 3: Перші Олімпійські ігри тривали один день, а програма включала лише один вид спорту – біг. Із зростанням популярності Ігор їхня програма поступово розширювалась. У період розквіту вони проходили протягом п'яти днів. Програма змагань включала біг на різні дистанції, панкратіон (поєднання боротьби з кулачним боєм), пентатлон (п'ятиборство, до якого входили стрибки у довжину, біг, метання диска, метання списа і боротьба), кулачний бій, перегони на колісницях.

Ведучий 4: Нагородження переможців відбувалося у п'ятий день олімпійських святкувань. Переможців Олімпійських ігор увінчували вінком з гілок оливи, а також пов'язували вовняними стрічками навколо голови, рук та ніг.

Ведучий 1: Олімпіоніки на Іграх виявлялись
І перемогами своїми прославлялись,
Оливи гілку на чолі несли.

Ведучий 2: Проіснували Ігри декілька віків,
А потім римський імператор Феодосій
Заборонив їх існування, а роки,
І варвари й стихії
Знесли, прибрали з пам'яті людської
Славетне місто ритуалів і споруд.

Ведучий 3: І ось людина – П'єр де Кубертен,
Французький педагог, барон, спортсмен,
З палким натхненням взявся за роботу,
Щоб відродити славу давніх днів,
Щоб олімпійське гасло засіяло всім.

Ведучий 4: У червні 1894 р. П'єр де Кубертен скликав у Парижі Міжнародний конгрес для вирішення питання про відновлення Олімпійських ігор. Це був історичний Конгрес, тому що на ньому було ухвалено рішення про проведення Ігор I Олімпіади сучасності та створення Міжнародного олімпійського комітету на чолі з Деметріусом Вікеласом – представником Греції, та П'єром де Кубертенем як секретарем.

Ведучий 1: Ігри I Олімпіади сучасності відбулись в Афінах 1896 року. В Іграх взяли участь 245 спортсменів із 14 країн світу, які змагались у 9 видах спорту.

Ведучий 2: І сталося диво! Вже друге століття
Священний вогонь олімпійський палає.
Мільйони атлетів з усіх континентів
На форум спортивний всіх разом збирає.
Щоб міряться силою, знать, хто найшвидший,
Хто вище за всіх через планку стрибає.

Ведучий 3: Олімпійські ігри проходять кожні чотири роки, щоразу у різних містах світу. Зимові Олімпійські ігри також проводяться кожні чотири роки. На них представлено види спорту, для яких потрібні сніг або лід.

Перші офіційні зимові Олімпійські ігри відбулися у французькому містечку Шамоні 1924 року. В них узяли участь 258 спортсменів із 16 країн світу.

З 1994 року зимові Олімпійські ігри та Ігри Олімпіад проводяться з інтервалом у два роки.

Ведучий 4: До олімпійської символіки належать олімпійська емблема, олімпійський прапор, олімпійське гасло, олімпійський гімн, олімпійський вогонь та олімпійський смолоскип.

Ведучий 1: Символом Олімпійських ігор є п'ять переплетених кілець, що символізують толерантність і дружбу між усіма, хто бере участь в Олімпійських іграх, з п'яти континентів нашої планети.

Ведучий 2: Гаслом Олімпійських ігор є слова «Citius. Altius. Fortius», що означають «Швидше. Вище. Сильніше».

Ведучий 3: Олімпійська емблема визначена Олімпійською Хартією – правовим документом олімпійського руху. Основним елементом емблеми є п'ять кілець у поєднанні з іншими елементами.

Ведучий 4: П'ять кольорових кілець – синє, чорне, червоне, жовте, зелене на білому полотнищі – це олімпійський прапор. Він урочисто піднімається на головній спортивній арені міста-організатора на церемонії відкриття Олімпійських ігор.

Ведучий 1: Олімпійський вогонь запалюють в Олімпії. За допомогою естафети він закінчує свою подорож у великій чаші олімпійського стадіону, в якій палає протягом усіх олімпійських змагань.

Ведучий 2: Під час церемонії відкриття Олімпійських ігор атлет, представник країни-організатора Ігор, підходить до щогли, бере краєчок Олімпійського прапора, здійснює праву руку і виголошує Олімпійську клятву: «Від імені всіх учасників я обіцяю, що ми будемо брати участь у цих Олімпійських іграх, поважаючи та дотримуючись правил, за якими вони проводяться, в істинно спортивному дусі, в ім'я слави спорту та честі наших команд».

Спортивні арбітри також клянуться поважати спортсменів та проводити об'єктивне суддівство.

Щоб у дійсності спорт був таким, як у «Оді»,
Натхненно яку Кубертен написав.

Ведучий 3: Про те, що спорт – чесність,
Про те, що спорт – сила,
Про те, що спорт – миру посол на Землі,
Про те, що він – радість і справедливість,
І плідність, і виклик, й могутній прогрес.
Що він – благородство,
Що він – будівничий,
Що він – насолода для тіла й душі!
До спорту і ти приєднатись спіши!

Ведучий 4: Слово надається нашим шановним гостям

Виступи гостей.

Ведучий 1: Дорогі друзі! От і закінчився наш олімпійський урок. Сподіваємось, що ви отримали нові знання, познайомилися з _____, дізнались про те, скільки необхідно докласти сил, здійснити важкої щоденної роботи для того, щоб завоювати медаль, особливо – олімпійську. Пам'ятайте, у кожного є своя олімпійська сходинка, своя олімпійська висота, і щоб її досягти потрібно мати велике бажання, віру у свої сили і щоденно докладати зусиль для здійснення своєї мрії.

Бажаємо кожному із вас обов'язково її досягти!
До нових зустрічей.

*За бажанням теоретичну частину
можна доповнити практичною, до змісту
якої включити види рухової діяльності відповідно
до інтересів та вікових особливостей школярів,
стану матеріально-спортивного забезпечення.*

Сценарій проведення олімпійського уроку «Дити — олімпійська надія України»

МЕТА:

формування позитивних мотивацій до занять фізичною культурою і спортом; – поширення ідеалів і цінностей олімпізму.

Обладнання: технічні засоби для демонстрації слайдів, музичного супроводу, кеглі – 9 шт., кубики – 3 шт., надувні круги – 3 шт., кеглі – 3 шт., лижі картонні – 3 пари, тапочки (великих розмірів) – 3 пари, кошики для «сніжок» – 3 шт., «сніжки» із паперу, медалі і дипломи для нагородження.

Ведучий: Увага, увага!

Запрошуємо на свято спорту, миру і краси.

На сцену виходять три дівчинки у давньогрецьких костюмах.

Дівчина 1: У стародавні далекі часи
Біля підніжжя священного Олімпу,
Де славнозвістні всемогутні боги
Із Зевсом на чолі творили раду,
У тихім місті, вздовж ріки Алфей,
Олімпія знайшла притулочок собі.

Дівчина 2: Олімпіоники на Іграх виявлялись
І перемогами своїми прославлялись,
Оливи гілку на чолі несли.

Дівчина 3: Щоб нам Олімпійські ігри зустріти сьогодні,
Ми вас запросили помірятись силами в спорті.

Ведучий: Перед початком змагань усі олімпійці проголошують клятву.

Хлопчик: Від імені усіх спортсменів урочисто клянуся брати участь у цих змаганнях, дотримуючись правил, за якими вони проводяться, в істино спортивному дусі, і в ім'я слави спорту та честі наших команд.

Звучать фанфари.

Ведучий запрошує команди

зайняти свої місця на лінії старту.

Розповідь ведучого про види спорту супроводжуються показом слайдів.

Ведучий: Сьогодні нас запросили на свято молодші брати Ігор Олімпіад зимові Олімпійські ігри.

До програми зимових Олімпійських ігор входять 15 видів спорту. Серед них є змагання з санного спорту. Кожна команда має санчата з пасажиром.

Ваше завдання – пройти санну трасу так, щоб не загубити пасажира. Якщо пасажир упаде, його необхідно підняти, посадити на санчата і тільки після цього продовжувати подальший рух.

Результати змагань фіксуються у протоколах суддів та оприлюднюються на табло.

Ведучий: Наступний вид – швидкісний біг на ковзанах. Льоду, на жаль, у нас немає, тому замість ковзанів у нас будуть тапочки (великого розміру). Кожен член команди по черзі вдягає свою пару «ковзанів» і, заклавши руки за спину долає дистанцію ковзним кроком. На фініші «ковзани» передаються наступному члену команди.

Результати змагань фіксуються у протоколах суддів та оприлюднюються на табло.

Ведучий: Нашим олімпійцям потрібний незначний відпочинок для відновлення сили. У цей час вболівальники можуть принести додаткові очки своїй команді за умови правильної відповіді на запитання.

Готові?

4. На честь кого проводились античні Олімпійські ігри? (бога Зевса).
2. Коли відбулись перші стародавні Олімпійські ігри? (776 р. до н.е.).
3. Де проводились стародавні Олімпійські ігри? (в Олімпії).
4. Хто був ініціатором відродження Олімпійських ігор сучасності? (П'єр де Кубертен).
5. Коли відбулися Ігри I Олімпіади сучасності? (у 1896 р.).
6. Де відбулися Ігри I Олімпіади сучасності? (в Афінах, Греція).
7. Який вигляд має олімпійська емблема? (п'ять переплетених кілець різного кольору).

8. Який вигляд має олімпійський прапор? (п'ять переплєтених кілець різного кольору на білому полотнищі).
9. Коли відбулися перші зимові Олімпійські ігри? (у 1924 р.).
10. Де відбулися перші зимові Олімпійські ігри? (Шамоні, Франція).

Результати змагань фіксуються у протоколах суддів та оприлюднюються на табло.

Ведучий: Вболівальники підтримали свої команди. Спортсмени відпочили. А ми продовжуємо змагання.

Представляю біатлон – зимовий вид спорту, який поєднує лижні гонки зі стрільбою із малокаліберної гвинтівки на вогневих рубежах. Стрільбу з гвинтівки нам замінять «сніжки». Перед вами лижі і кошик із «сніжками».

Ваше завдання: одягнувши лижі, досягти вогневого рубежа, здійснити стрільбу і повернутись назад. На фініші лижі передати наступному члену команди.

Результати змагань фіксуються у протоколах суддів та оприлюднюються на табло.

Ведучий: Фігурне катання на ковзанах – поєднання сили, краси, музики, артистичності.

Ваше завдання пройти «змійкою» між кеглями. Направляючий проходить дистанцію і повертається на старт; бере за руку наступного члена команди, і вони удвох (один за одним, тримаючись за руки) долають дистанцію.

Повернувшись на лінію старту забирають наступного учасника і т.д.

Результати змагань фіксуються у протоколах суддів та оприлюднюються на табло.

Ведучий: Поки судді підведуть підсумки, пропонуємо вашій увазі показові виступи наших юних спортсменів.

Підведення підсумків, нагородження переможців.

Сценарій проведення олімпійського уроку «Зимові олімпійські ігри»

МЕТА І ЗАВДАННЯ:

формування стійких мотивів і потреб до занять фізичною культурою і спортом;

— творче використання засобів фізичної культури для організації активного відпочинку;

— виховання школярів на ідеалах і цінностях олімпізму;

— розширення знань учнів з історії зимових Олімпійських ігор.

Матеріально-технічне забезпечення: музичний центр і диски до нього; таблички з назвами країн, плакати з олімпійською символікою, гімнастичні обручі, чотири пари лиж, лижні палиці (без штирів), дві шапочки, дві пари валянок, дві пари рукавичок, два светри, двоє трико, три стільці, шість шайб, шість ключок, двоє санчат.

Лунає «Вихідний марш» із кінофільму «Цирк».

Команди входять до спортивного залу.

Лунають фанфари.

До залу вносять олімпійський прапор.

Ведучий: Представляє команди, членів журі та гостей свята.

Ведучий: Зимові Олімпійські ігри мають не таку давню історію як Ігри Олімпіад. Уперше змагання з фігурного катання на ковзанах було включено до програми Ігор IV Олімпіади, що відбулась у Лондоні 1908 р. Вони проводились одночасно зі змаганнями з літніх видів спорту. Ідея запровадження Олімпійських ігор із зимових видів спорту була висунута ще на початку XX ст. П'єром де Кубертеном і неодноразово обговорювалась у Міжнародному олімпійському комітеті. Але тільки на Паризькій сесії МОК 1922 р. було прийнято рішення про проведення змагань із зимових видів спорту під назвою «Міжнародний спортивний тиждень з приводу VIII Олімпіади».

Змагання відбулись у французькому містечку Шамоні з 25 січня по 4 лютого 1924 р. із дотриманням ритуалів, які вже стали невід'ємною частиною Ігор Олімпіад: було запалено олімпійський вогонь, учасники склали присягу. Ці змагання перевершили усі сподівання, що

дало підставу МОК на Паризькому Олімпійському конгресі 1925 р. прийняти рішення про регулярне проведення зимових Олімпійських ігор, а змагання, проведені у 1924 р. в Шамоні, класифікувати як перші офіційні зимові Олімпійські ігри. З того часу зимові Олімпійські ігри стали складовою частиною олімпійського спорту і проводились регулярно у роки проведення Ігор Олімпіад. На сесії МОК 1991 р було прийнято рішення про розмежування за строками Ігор Олімпіад і зимових Олімпійських ігор, які, починаючи з 1994 р. проводяться по чергово з інтервалом у два роки.

Чергові XXI зимові Олімпійські ігри відбудуться у російському місті Сочі 2014 року.

Тур перший: «На парад відкриття». Командам роздають таблички з назвами країн – Греція, Бельгія, Норвегія, Франція, Канада, Україна. Оголошується назва країни, де будуть проводитись чергові зимові Олімпійські ігри.

*Завдання: протягом однієї хвилини команди повинні вийти на сцену у такому порядку, як визначено церемонією відкриття Олімпійських ігор. (Першою виходить на стадіон команда Греції, за нею інші команди відповідно до російського алфавіту).
Оцінювання: 1 бал за правильне виконання.*

Тур другий: Домашнє завдання: а) «візитна картка» команди (включає фізичні вправи, музику, гумор тощо); б) конкурс гімнастичних пірамід із використанням олімпійської символіки.

Оцінювання: за 10-бальною системою за кожний із пунктів домашнього завдання.

Тур третій: Олімпійські знання.

Запитання для команди 1: (команди відповідають по черзі, на відповідь – 10 с.)

— до програми зимових Олімпійських ігор включено види спорту, що проводяться на льоду і на снігу. Скільки видів спорту входить до програми зимових Олімпійських ігор? (15 видів);

— назвіть види спорту, для занять якими необхідні лижі (лижні гонки, біатлон, лижне двоборство, стрибки на лижах з трампліна, гірськолижний спорт, фрістайл);

— назвіть види спорту, для занять якими необхідні сани (санний спорт, бобслей, скелетон).

Запитання для команди 2:

— для того, щоб вид зимового спорту було включено до програми зимових Олімпійських ігор необхідно... (щоб вид спорту був

поширений не менше, ніж на трьох континентах і не менше ніж у 25 країнах);

— перелічіть види спорту, для занять якими необхідні ковзани (фігурне катання на ковзанах, шорт-трек, хокей на льоду, швидкісний біг на ковзанах);

— перелічіть зимові види спорту, для занять якими не потрібні ні лижі, ні санчата, ні ковзани (сноубординг, керлінг).

Оцінювання:

за кожен правильну відповідь – 2 бали

Тур четвертий: «Дуатлон»

Лижні гонки – дуатлон.

У гонках беруть участь по одному лижнику від кожної команди, які повинні подолати дистанцію по периметру спортивного залу, один у напрямку за годинниковою стрілкою, другий – проти неї. За сигналом ведучого команди займаються екіпіровкою свого лижника: одягають йому светр, трико, шапку, валянки, рукавички; допомагають одягти лижі, прив'язують їх до валянок, дають у руки лижні палиці (без штирів). Ведучий нагадує, що ці гонки – дуатлон, який передбачає у середині дистанції змінити лижі (друга пара лиж знаходиться на місті їх зміни).

Оцінювання: максимальна кількість балів – 10

(за перемогу – 3 бали, за правильну техніку – 2 бали,

за зміну лиж – 2 бали, за дії тренера,

що веде лижника – 2 бали,

за активність уболівальників – 1 бал).

Тур п'ятий: «Бобслей»

У змаганнях беруть участь п'ять двійок-бобів (хлопець + дівчина у кожній двійці). Дівчина сідає на санчата, а хлопець везе її, тримаючи санчата за мотузку (дистанція – довжина спортивного залу).

Оцінювання:

у кожному заїзді переможець отримує 2 бали.

Загальна кількість балів команди

визначається сумою балів,

що набрала команда у п'яти заїздах.

Тур шостий: «Хокей»

У змаганнях беруть участь по три учасники з кожної команди. Два гравці сидять на стільцях спиною один до одного на відстані 5 м (таких місць змагань одночасно на майданчику розміщено три). Кожний із учасників одягнений у валянки, рукавички. В руках учасник тримає ключку, на підлозі перед кожним лежить шайба. За сигналом

учень піднімається зі свого стільця, обводить шайбу навколо стільця суперника і забиває її у свої ворота (стілець).

Оцінювання:

за кожну забиту шайбу команда отримує 2 бали.

Загальна кількість балів команди визначається сумою балів, що набрали три учасники.

Команди ідуть готуватись до дев'ятого туру.

Тур сьомий: «Гра із глядачами»

По черзі вболівальникам кожної команди пропонуються запитання:

1. Коли відбулися Ігри І Олімпіади сучасності? (1896 р.).
2. Де відбулися Ігри І Олімпіади сучасності? (Афіни, Греція).
3. Коли відбулися І зимові Олімпійські ігри? (1924 р.).
4. Де відбулися І зимові Олімпійські ігри? (Шамоні, Франція).
5. В якому виді зимових Олімпійських ігор з'явилась дисципліна – гонки з переслідуванням? (ковзанярський спорт).
6. В якому зимовому виді спорту жінки не беруть участь? (стрибки на лижах із трампліна).
7. Які лижі найважчі? (для стрибків із трампліна).
8. Як називається суддя у хокеї на льоду? (арбітр).
9. Яку назву мають сани для занять бобслеєм? (боб).
10. Яку зброю використовують у біатлоні? (малокаліберну гвинтівку).
11. Що означають п'ять олімпійських кілець? (п'ять континентів).
12. Як ще називають воротаря? (голкипер).
13. Що означає слово «біатлон»? (двоборство).
14. Який технічний інвентар «запозичили» спортсмени у для гри на льоду? (щітку).

Оцінювання:

кожна правильна відповідь вболівальників приносить команді по 1 балу.

Тур восьмий: Гра капітанів «Вірю – не вірю»

Капітани по черзі ставлять один одному запитання:

1. Олімпіада триває 4 роки (так).
2. Олімп – це країна – колиска Олімпійських ігор (ні, за грецькою міфологією це гора, де мешкають боги).
3. МОК очолювало 9 президентів (ні, 8).
4. Відродженням сучасних Олімпійських ігор ми запов'язані П'єру де Кубертену (так).
5. Біатлоніст під час змагань може замінити гвинтівку (ні).

6. Лижні гонки-дуатлон супроводжуються заміною інвентарю в pit zone на стадіоні. Лижник замінює лижі і палиці (так).
7. Скіп – це тренер у бобслеї (ні, це граучий тренер в керлінгу)..
8. Скелетон – це стрибок у фігурному катанні на ковзанах (ні, це вид спорту).

*Оцінювання:
за кожную правильну відповідь
нараховується 1 бал.*

Тур дев'ятий: «Винахідники»

Команда демонструє придуманий нею новий вид спорту, даючи йому назву і розповідаючи про те, у чому полягає його суть.

*Оцінювання:
за 10-бальною системою.*

Переможець визначається за найбільшою сумою балів.

Ведучий: слово для підведення підсумків надається голові журі.

Голова журі: підводить підсумки змагань і нагороджує переможців.

Під звуки музики із залу виносять олімпійський прапор.

Сценарій проведення олімпійського уроку «Встреча на Олимпе»

ЦЕЛЬ:

- распространение информации об истории Олимпийских игр и культуре Древней Греции;
- приобщение к здоровому образу жизни;
- приобщение к регулярным занятиям физической культурой и спортом.

Вступительное слово: первые Олимпийские игры Древней Греции датируются 776 г. до н.э.

Олимпийские игры считались национальным праздником и объявлялись днями всеобщего мира. Олимпийские игры проводились в честь Зевса.

Зевс Олимпийский – верховное божество, самый величественный из всех бессмертных богов Олимпа, отец богов, героев и людей.

В одной из од древнегреческого поэта Пиндара идет речь о том, что начало проведения Олимпийских игр связано с именем Геракла— сына Зевса, который после очищения конюшен Авгия, а потом победы над самим царем Элиды, указал место, где должен был проводиться праздник в честь его отца – первые Олимпийские игры. Имя Геракла отождествляли с героизмом, силой и величием. Он стал символом всего сверхчеловеческого и могущественного.

Олимпийские игры Древней Греции проводились в святилище Олимпия, в государстве Элида, на полуострове Пелопоннес. Свободно рожденные греки, которые не нарушали закон, имели право участвовать в Олимпийских играх Древней Греции. Каждый атлет давал клятву, что он не запятнал себя никаким преступлением, добросовестно готовился к соревнованиям и не будет допускать в них никаких неразрешенных приемов.

Действующие лица: Зевс, Фемида, Гера, Ника, Гермес

*Звучит музыка из кинофильма
А. Кончаловского «Одиссея».*

Ведущий:

И встала из мрака младая с перстами пурпурными Эос
И собрались народы на площадь великую эту,
Чтоб нам Олимпийские игры с достоинством встретить сегодня,
Лучших из лучших позвали померяться силами в споре.
Что вас ожидает теперь, о народы великой планеты:
Успехи в турнирах, а может быть, даже большие победы?
И в честном бою боги Греции судьями станут для вас.
Пока мы уходим, на смену Гермес к вам приходит сейчас.

*На авансцене появляется Гермес –
посланник богов.*

Гермес:

К вам я пришел, о люди великих народов,
Чтоб сообщить о пришествии Зевса и Геры.
Боги верховные видеть людей захотели,
Вот и спустились почти что с небесного свода.
Вы же пока приготовьтесь, постройтесь рядами,
Подарки свои принесите и жертвы (что тоже неплохо),
Помните: встретить могучего мудрого бога нужно с почтением,
танцами, песней, дарами.

Он к вам с Олимпа спускается, грешные люди.
 Так что старайтесь и встретьте Зевса достойно.
 Я же отсюда пока удаляюсь спокойно
 и вместе с вами теперь в ожидании пребуду.

Гермес отходит в сторону.

На сцене группа танцоров исполняет танец «Сиртаки».

*С появлением на сцене Зевса и его супруги Геры,
 танцующие замирают в торжественных позах.*

Зевс:

Как много людей собралось здесь на площади, Гера.
 Приветствую вас, о народы прекрасной земли!

Гера:

Я рада тому, что мы вместе собраться смогли,
 Но кто же из вас самый умный, сильный и смелый?

Зевс:

Ах, Гера, ведь люди не могут равняться с богами,
 И это понятно и людям обычным, и нам.

Гера:

Нет, Зевс всемогущий, с тобой не согласна сейчас.
 Есть много людей на Земле, что похожи на нас.

Зевс:

Жена, замолчи и послушай мой мудрый совет...

Гера:

А я не согласна, нет, Зевс, не согласна я, нет!

Зевс:

С тобой не поспоришь! Но кто же нас сможет разнять ?

Гера:

Коль сам не смиришься, придется Фемиду позвать.

*Появляется Фемида –
 богиня правосудия.*

Фемида: *(с завязанными глазами, в руках держит весы правосудия)*

Зря вы так спорите, славные мудрые боги.
 Из всякой проблемы найти можно выход простейший:
 Вы под горою сейчас соберите народы,
 И Олимпийские игры помогут вам выбрать сильнейших.

Зевс:

Да, верно, Фемида, разумно решение твое.
 Мы игры такие, конечно, сейчас же начнем.

Фемида уходит.

Гермес:

Народы, приветствуйте мудрого Зевса!

Гермес называет народы, которые приветствуют Зевса и преподносят ему заранее подготовленные дары.

Гермес:

Ну что же, народы, осталось лишь клятву вам дать!

Для этого Нику, богиню, придется позвать.

Появляется богиня победы – Ника.

Ника:

Мы, люди разных народов, сегодня клянемся:

К финишу смело идти в непростой эстафете,

Не обессилеть совсем от тяжелых нагрузок

И не бежать за черникой от самого старта.

Не подведем никогда Олимпийские игры:

Вовсе подножек сопернику ставить не будем.

Кто же нарушит священную клятву народов,

Вечером будет оставлен без ужина вовсе!

Клянемся! Клянемся! Клянемся!

Все команды повторяют слово «Клянемся!» трижды.

Зевс:

Если народы клятву священную дали,

Пусть мир на Земле воцарится,

Огонь олимпийский волю к победе осветит

Внесите огонь! И примите сей дар,

Прекрасные люди Земли!

Ника выносит олимпийский факел, обходит с ним все команды и зажигает огонь в чаше.

Гермес:

Что ж, время терять нам нельзя.

Идемте же к старту, друзья!

Сейчас же пойдем мы вперед,

Нас Зевс за собой поведет!

Состав команды: 10 чел.

Первый этап: эстафета «Посадка картофеля».

Второй этап: бег по тропинке (во время бега стопы необходимо ставить только на линию, начерченную в виде извилистой тропинки).

Третий этап: передвижение парами на «трех ногах» (девочка и мальчик стоят рядом, ноги, которыми они соприкасаются, связаны).

Четвертый этап: прыжки в длину с места (каждый следующий

участник команди стартує з места приземлення предыдущего товарища).

П'ятий етап: бег, вращая скакалку вперед.

Шестой етап: эстафета «Через обруч» (девочка катит обруч, а мальчик входит и выходит из катящегося обруча).

Седьмой етап: преодоление дистанции, дуя на воздушный шарик так, чтобы он не упал (руками до шара не дотрагиваться).

Восьмой етап: после обведения трех стоек метание малого мяча в цель (расстояние до цели и ее размер зависят от возраста участников).

Гермес:

Как быстро закончилась наша игра,
И вот уж на площадь вернуться пора.

*Все возвращаются к месту начала праздника,
где победителей увенчивают венками из оливы
и вручают подарки.*

Зевс:

Достойные люди планеты прекрасной, великой!
Вы нам показали смекалку, и ловкость, и силу.
Станцуйте ж, порадуйте мудрую Геру-богиню,
А после ступайте, народы, в дома свои с миром!

*Праздник завершается танцем «Сиртаки»,
который танцуют все участники праздника.*

Сценарій проведення олимпийського уроку «Допінг у спорті»

МЕТА:

виховувати в учнів
повагу до етичних цінностей спорту та
здорового способу життя.

На етапі підготовки до участі в заході командам-учасницям пропонується підготуватися для обговорення питань:

1. Як ви ставитесь до вживання спортсменами стимулюючих препаратів?

2. Чи вживання допінгових препаратів є порушенням етичних принципів у спорті та олімпійських цінностей?

3. Хто, на ваш погляд, впливає на формування моральних якостей спортсмена? (родина, друзі, тренер, школа, соціум)

4. Яка організація була створена для цього і що входить до її компетенції? Як здійснюється допінг-контроль учасників змагань?

Загальне завдання: Виготовити антирекламний плакат та захистити його.

Ведучий: Останнім часом тема вживання допінгових препаратів викликає занепокоєння не тільки медиків, а й усього світового суспільства. Особливо ця проблема є актуальною у спорті. Адже для спорту та олімпійського руху найважливішим є прославлення єдності тіла, духу і розуму, що характеризуються такими цінностями як: (на екрані – цінності олімпізму)

- етика, справедливість і чесність;
- здоров'я;
- неперевершена майстерність;
- репутація;
- культура;
- радість і задоволення;
- колективізм;
- відданість;
- повага до правил і законів;
- повага до себе і суперників;
- мужність;
- спільність і солідарність.

Давайте уважно подивимося на екран і спробуємо розібратися: «Чи сумісне вживання допінгу з цими цінностями?»

(на екрані – фотографії наркотичних речовин)

Допінг походить від англійського **dope** – давати наркотики.

Цей термін у спорті вживається не тільки до наркотичних речовин, а й до будь-яких речовин природного або синтетичного походження, що дозволяють після їх вживання досягати кращих спортивних результатів.

Так, наприклад, їх вживання може різко, на короткий час, підвищувати активність нервової та ендокринної систем, збільшують м'язову силу.

Сьогодні прийнято вважати, що вживання допінгу – це усвідомлений прийом речовин, зайвих для нормального функціонування організму спортсмена, або занадто великої дози ліків, з єдиною метою – штучно посилити фізичну активність і витривалість на час змагань.

У середині ХХ ст. Міжнародний олімпійський комітет об'явив допінгу війну внаслідок випадків смерті спортсменів безпосередньо на змаганнях.

Перший випадок було зафіксовано у 1960 р., коли внаслідок застосування допінгових препаратів – амфетамінів – померли велосипедисти Кнут Іенсен та Дик Ховард. Останньою краплею стала смерть англійського велосипедиста Томмі Симпсона під час гонки «Тур де Франс» 1967 р.

(на екрані фрагмент гонки «Тур де Франс»)

З важливою ініціативою – створити незалежне від МОК Всесвітнє антидопінгове агентство (WADA) виступила Медична комісія МОК. Вона була підтримана тодішнім президентом МОК Хуаном Антоніо Самаранчем, і таке агентство було засноване 10 листопада 1999 р. як приватна незалежна організація на основі рівноправного представництва олімпійського руху і громадських організацій.

Сьогодні у світі акредитовано МОК і працює понад 30 антидопінгових лабораторій, які щорічно тестують близько 120 тис. спортсменів.

Щорічно WADA видає список заборонених для спортсменів препаратів і міжнародних стандартів для лабораторій, тестування і оформлення терапевтичних виключень.

(На екрані схема впливу допінгових препаратів на системи й органи людини).

Допінгові препарати поділяються на групи. Серед них:

- Стимулюючі препарати, що діють на центральну і периферичну нервову систему, вживання яких навіть в малих дозах при значних фізичних навантаженнях можуть викликати підвищення кров'яного тиску та прискорення серцевої діяльності, порушення терморегуляції і тепловий удар із наступним каллапсом і смертю, психічні розлади;

(На екрані фрагмент ролика про хлопчика-бейсболіста, який помер від вживання допінгу).

- Наркотичні знеболюючі препарати, що зменшують відчуття болю незалежно від її природи і причин. Їхнє застосування заборонено тільки під час змагань.

- Анаболічні стероїди з одного боку стимулюють нарощування м'язової маси, а з іншої – розвиток чоловічих статевих ознак, які можуть викликати психічні розлади, розвиток новоутворень у печінці та легенях, порушення функцій статевих органів.

- Сечогінні препарати застосовують у тих видах спорту, де є вагові категорії для швидкого зменшення маси тіла; для покращання зовнішнього вигляду в гімнастиці, фігурному катанні або бодифітнесі;

а також для виведення з організму інших допінгових препаратів.

• Пептидні гормони, серед яких інсулін, гормон росту, що призводить у дітей до гігантизму, а у дорослих – до патологічного збільшення деяких частин тіла (стоп, кистей); еритропоетин, вживання якого призводить до підвищення в'язкості крові, що у свою чергу може призвести до тромбозу судин та інфаркту зі смертельними наслідками.

Ведучий: А тепер хотілось би послухати вашу думку.

Як ви ставитесь до вживання спортсменами стимулюючих препаратів?

Команда _____ – вам слово.

Слухаємо команду _____.

Будь-ласка, команда _____.

Ведучий: Ваше ставлення нам зрозуміле. Приємно чути, що ви стоїте на позиціях чистого спорту без стимулюючих препаратів. Зараз ви переглянете відеоролик. Хотілось би почути ваші роздуми з приводу побаченого.

(на екрані фрагмент ролика про зізнання Меріон Джонс)

Ведучий: Як на вашу думку, відбулося внутрішнє розкаяння Меріон Джонс, і чи вживання допінгових препаратів є порушенням етичних принципів у спорті та олімпійських цінностей?

Команда _____ – вам слово.

Слухаємо команду _____.

Будь-ласка, команда _____.

Ведучий: Звичайно, допінг і чесний спорт не сумісні, не сумісний допінг і з духом та принципами олімпійського руху, олімпійськими ідеалами.

Хто, на вашу думку, впливає на формування моральних якостей спортсмена? (родина, друзі, тренер, школа, соціум).

Команда _____ – вам слово.

Слухаємо команду _____.

Будь-ласка, команда _____.

Ведучий: Ініціатором боротьби з допінгом у спорті виступив Міжнародний олімпійський комітет.

Яка організація була створена для цього і що входить до її компетенції?

Команда _____ – вам слово.

Слухаємо команду _____.

Будь-ласка, команда _____.

Ведучий: Сьогодні ми торкнулися лише частини питань, пов'язаних із вживанням допінгу та його негативними наслідками. Приємно було відчувати ваше небайдуже ставлення до цієї проблеми.

Ми знаємо, що кожна команда-учасник уроку підготувала анти-рекламний плакат, в якому висловлює своє ставлення до проблеми, що сьогодні була темою обговорення. Кожна команда має по три хвилини для представлення своєї роботи.

Команда _____ – вам слово.

Слухаємо команду _____.

Будь-ласка, команда _____.

Ведучий: Дякуємо за участь в уроці.

Щастя вам у навчанні та спорті.

ДО НОВИХ ЗУСТРІЧЕЙ!

Навчальне видання

ЄРМОЛОВА Валентина Михайлівна

ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Редактор – Надія ОТРОХ

Дизайн і комп'ютерна верстка – Тетяна ПАХОМОВА

Підписано до друку 30.11.2011 р.

Формат 60х90/16. Папір офсетний, 70 гр/м2. Ум. др. арк. 21,0

Тираж 22000 прим.

ТОВ «Друкарня «Літера»

03186, Київ, б-р Чоколівський, 19

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру виготівників

Серія ДК № 2837 від 24.04.07